

ग्रंथने दशांशमे जागे वलके तेनाथी पण उंठे खरचे मुद्रित ग्रंथ प्राप्त थइ शकेते, तेथी ज्ञान वृद्धिना आ उत्तम साधनने अनेक रीते उपयोगमां लेवानी पुरी जरूर ठे.

दुनीआना अनेक विद्वानो जैनदर्शनना तत्वज्ञानने उत्तम प्रकारे सेहेलाइथी जाणीशके तेवा ग्रंथो मुद्रित करावी प्रसिद्धिमां लाववानी संपूर्ण आवश्यकता ठे. ज्यांसुधी अपूर्व तत्वज्ञानना ग्रंथो अंधारामां राखी तेनो उपयोग थाय तेवा साधनोनी योजना करवानो प्रयास करशुं नही त्यां सुधी जैनदर्शनपण अतिविस्तार पामशे नही अने जे टुंकी हृदमां अत्यारे प्रवर्तें ठे, तेनाथीपण टुंकी हृद थवानो संजव ठे, तेथी बुद्धिवान पुरुपोए आ वावतमां ध्यान आपवानी पुरी जरूर ठे.

प्रकरण रत्नाकर ग्रंथना आ प्रथम जागमां वे ग्रंथो मुद्रित करवामां आव्या ठे. तेमां प्रथम ग्रंथ, न्याय विशारद महोपाध्याय श्रीमद् यशोविजयजी रचित विहरमान तीर्थंकर श्री सीमंधर स्वामिनी स्तुति गर्जात साडी त्रणसो गाथानुं अति अद्भुत स्तवन ठे ते ग्रंथमां सूत्रथी विरुद्ध आचारे चालनारा अने परुपणा करनारा इत्यादिकोने प्रथम ढालमां सिद्धांत अनुसारे यथाविधि प्रवर्तवा उपदेश आपेलो ठे अने तेवाज उत्तम विषयो संबंधी सत्तर ढालमां स्तवननी रचना करेली ठे. स्याद्वाद शैलीवाली नयगर्जित वाणीना शिखरना टोच उपर पहोंचेला आ विद्वाननी हरेक कृति वांचता मनमां सानंदाश्चर्य थायठे.

वीजोग्रंथ श्रीदिवचंज्ज्जी उपाध्यायजी कृत आगमसार ग्रंथ ठे. आ ग्रंथमां यथा प्रवृत्ति प्रमुख त्रण करणनुं, सात नयनुं, चार निहेपानुं, प्रमाणोनुं तथा सप्तजंगीनुं स्वरुप संक्षेपथी दशविलुं ठे आ ग्रंथ वांचतां सिद्धांतनो सामान्यसार उपलब्ध थायठे. जे पद्धतिथी ग्रंथ लखवामां आवेलोठे, ते पद्धति प्राचिन ठे, परंतु रसिक ठे.

प्रकरण रत्नाकर ग्रंथना प्रथम जागमांथी तत्वानु बोध ग्रंथ अने उपमितित्रय प्रपंच ग्रंथपण, जुदो ठपायेलो होवाथी ते वंने वाद करी अने समयसार ग्रंथ दाखल करी, प्रथम जागने चार जागमां वेहेंची, ठापवानी सूचना थवाथी ते प्रमाणे योजना करवामां आवी ठे.

अथ अनुक्रमणिका.

- श्रीमद् यशोविजयजी उपाध्याय कृत श्रीसीमंधर स्वामिनी विनतिरूप
स्तवनना स्थूल विषयोनी अनुक्रमणिका.
- १ प्रथम ढालमां सूत्रथी विरुद्ध प्ररूपणा तथावर्त्तन करनारा अने संघयण प्रमुखना दोष काढनारा अने लोचादि कष्टमांज जेनमार्ग ठे, एवं बोलनारा अने उव्यलिंगनेज प्रमाण करनाराउने सिद्धांतानुसारे उपदेश कयों ठे. १
- २ बीजी ढालमां पोते निर्गुणीठतां गुरुथी तरवानो विचार राखनारा अने गठमां रहेलानेज साधुकहीए अने पढीकमणुं करतां पापकर्या होय तेथी तुटीए एम बोलनारा प्रमुखने उपदेश कयों ठे. ९
- ३ त्रीजी ढालमां साधुने नियतवास, चेत्यपूजा, आर्याए लाबेलो आहार, कल्पे एम बोलनारने तथा विगयना प्रतिबंध करनारने उपदेश करेलोठे. १६
- ४ चोथी ढालमां आत्मशाक्तीए व्रत पालवानुं कहेनारा अने धर्मोपदेश बहुजनने आपवानी मनाइ करनारने अने नवा ग्रंथनी रचना करवानी मनाइ करनारने उपदेश कयों ठे. २२
- ५ पांचमी ढालमां गुरुकुलवासमां वसवानो उपदेशकयों ठे. २८
- ६ ठठी ढालमां गीतार्थनुं स्वरूप वर्णवी प्रथम ज्ञान अने पठी दया एम वतावी, अगीतार्थ सिद्धांतना न्याय, प्रमाण इत्यादिने नही जाणतो होवाथी, तेने अनेक हेतु युक्तिए शिखामण दीधीठे. ३७
- ७ सातमी ढालमां गीतार्थनी सेवामां वसवानुं कछुं ठे, परंतु केटलाएक एम बोलेठे के एवा सुविहित समुदायवाला सिद्धांतना रहस्यने जाणनारा हाल कोइ देखाता नथी, तेथी एकला विहार करवामां हानि नथी. एवं बोलनारने उपदेश कयों ठे. ४७
- ८ आठमी ढालमां मात्र अहिंसामांज धर्म माननारा अने पूजा प्रभावनातो त्याग करनारने स्याद्वाद शैली वतावी प्रतिबोध कयों ठे. ५५
- ९ नवमी ढालमां मात्र सूत्रनेज माननारा अने पंचागीने नही प्रमाण करनारने तथा योग उपधान नही बहन करनारने उपदेश कयों ठे. ६५
- १० दसमी ढालमां ज्ञानविना मात्र क्रियारुचि जीवोने बहु दोषनी उत्पत्ति ठे, इत्यादि वर्णन कर्युं ठे. ७६
- ११ अगीआरमी ढालमां उव्य श्रावकना एकवीश गुणोनुं वर्णन कर्युं ठे. ८२

- १२ वारमी ढालमां जाव श्रावकना क्रियागत लिंग कृत व्रत कर्मादिक लक्षण कक्षा ठे. ८८
- १३ तेरमी ढालमां जाव श्रावकना जाव गतलिंगना सत्तर प्रकार कक्षा ठे. ९४
- १४ चौदमी ढालमां जाव श्रावक, जाव साधु पणुं पामे तेना सात लक्षण कक्षा ठे, तेमां अंतर्गत चोथा आराना गीतार्थोना जीत व्यवहारमां फेरफार करी पंचम कालना गीतार्थो जे आदखुं ते प्रमाण करवुं एम दरशावेवुं ठे. ९९
- १५ पद्मरमी ढालमां साधुना गुण वर्णवी साधुनी स्तुति करी ठे. १०८
- १६ सोलमी ढालमां तप गठनी नीति तथा किंचित् पाट परंपरा देख्वाडी ठे. ११४
- १७ सत्तरमी ढालमां स्तवन कर्तानी स्याद्वाद दृष्टी थइतेनो उत्कृष्ट हर्ष वर्णव्योठे. १२५

॥ बीजोग्रंथदेवचंज्जिकृत आगमसारतेनी अनुक्रमणिका ॥

- १ यथा प्रवृत्त्यादिक व्रण करणुं संक्षेपथकी स्वरुप; तथा पट्टडव्यनां नाम अने तेना गुण तथा पर्याय, वली ते गुण पर्यायनुं साधर्मपणुं, तथा एकेका डव्य उपरे परिणामादिक इग्यार बोल, एकेका डव्यमां नित्या नित्यादिक आठ पद्द, तथा नित्यानित्य पद्दथी चौजंगी, तथा डव्यार्थिक अने पर्यायार्थिक नयना जेद. १३१
- २ सात नयना स्वरुपांतरगत वर्गणाउनुं स्वरुप, चार निक्षेपानुं स्वरुप तथा चार निक्षेपा अने सात नयनुं पदार्थ उपर लगावुं. १३९
- ३ प्रमाणानुं स्वरुप, तथा सत् असत् पद्दथी सत्तजंगीनुं स्वरुप, इत्यादिक सर्ववातो ते पूर्वोक्त आठ पद्दना विचारमांज आवी ठे. १४७
- ४ डव्यनां ठ सामान्य गुणनुं वर्णन तेना अंतरचूत संक्षेपे नीगोदनुं वर्णन जीवोनी व्यवहार अने अव्यवहार राशीनुं वर्णन, अने तेमां दुःखनो विचार तथा पड्डडव्यनो बीचार उत्पाद व्यय ध्रुवनुं स्वरुप, अगुरु लघुपणुं गुणनी जावना इत्यादिक वातो जूदाजूदा पारीग्राफमां जणावीठे तीहांथी जोवी. १४९
- ५ निश्चय चारित्र तथा व्यवहार चारित्रांतरचूत श्रावकनां प्रणतिपातादिक वार वृतनुं निश्चय व्यवहारपणुं दर्शावुं ठे. १५३
- ६ आर्त्त रौद्रादिक चार ध्यान तथा पिंडस्यादिक चार ध्याननुं स्वरुप. १५६
- ७ चारध्यानना अंतरचूत मैत्र्यादि चार जावना तथा अनित्यादि वार जावना. १५९
- ८ समकेतनो मार्गदेखारुतां समकेतनी दशरुचि आठ गुण पांच चूपण इत्यादि. १६०

॥ श्री पंचपरमेष्ठिन्यो नमः ॥

॥ अथ ॥

श्रीमद्यशोविजयजी उपाध्यायकृत साडात्रणसोगाथानुं
स्तवन अर्थसहित प्रारंभः

॥ प्रथम अर्थ कर्तानुं मंगलाचरण ॥

पार्श्वनाथपदद्वंद्वं, नत्वा सीमंधरप्रभुम् ॥
स्तवस्य वार्त्तिकं कुर्वे, स्वपरानुग्रहाय वै ॥ १ ॥

॥ हवे अर्थकर्तानी सूचना ॥

एस्तवन मांद्देही गाथाउना अर्थ अन्वये करी कहीशुं पण पाधरो नही कहेवाय
माटे पद आगल पाठल जोडीने पोतानी बुद्धीयें विचारी जोशो तो खरो अर्थ वेसशे.

॥ ढाल पेहेली ॥

॥ एठडिकिहाराखी ॥ ए देशी ॥

श्रीसीमंधरसाहिवआगे ॥ विनतडीएककीजे ॥
मारगशुद्धमयाकरीमुकने ॥ मोहनमूरतिदीजेरे ॥
जिनजी, वीनतडीअवधारो ॥ १ ॥ एआंकणी ॥

अर्थ ॥ श्री के० चोत्रीशअतिशय अने आठ प्रातिहार्यादिक वाह्यलक्ष्मी तथा केवल
ज्ञानादिक अच्यंतरलक्ष्मी तेषेकरीयुक्त एहवा सीमंधरनामेसाहिव तेआगलएकज शुद्ध
मार्ग उलखवारूप अद्वितीयवीनतिकरीयें ते माहरा ऊपर मया के० कृपाकरीने शुद्ध
मार्गजे रत्नत्रयरूप मोक्षमार्ग अथवा अनेकदर्शनी वितत्यसंवादी तथा विपरीतजाप-
णकरनारा स्वदर्शनीने साचामानवा ते अशुद्धमार्गकहीयें ते सर्वउवेखीने स्याद्वादसै-
लीयें जैनमार्ग उलखवोते शुद्धमार्गकहीयेंतेशुद्धमार्गसेवी अनेकजव्यजीव स्वसंपदा-
जोगीथया एहवो शुद्धमार्गते हे मोहनमूरति के० बल्लभमूरति! मुकनेदीजे के० मुकने
यो आपो एवीनती करीथैथैयें माटे हे रागद्वेषनाजीतणहार जिनजी! तेश्चमारीवीन-
तीअवधारो के० केवलज्ञानेकरीजाणो ॥ १ ॥

चालेसूत्रविरुद्धाचारें ॥ ज्ञापेसूत्रविरुद्ध ॥ एककहेअमे
मारगराखूं ॥ तेकेममानूंशुद्धरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कोइकप्राणीसूत्रधी विरुद्धआचारेंचालेते, तथा ज्ञापेके० परुपणाकरेते ते-
पणसूत्रविरुद्ध; वलीलोकनेकहेशेजे अमेमार्गराखीयेतेयें, जोअमेतेयेंतोमार्गचालेते एह-
वुंवोलेते माटेहेप्रभु तेवातने अमेंशुद्ध केमकरीमानियें. इहांसूत्रतेशुं तेलखेते:- ११ अं-
ग, १२ उपांग, १० पयज्ञा, ६ वेद, ४ मूलसूत्र, १ नंदी, १ अनुयोगद्वार, एवं ४५ आगम
जाणवा. यतः एकारसतहावारस ॥ अंगुवंगाण्णिदसपयन्नाणी ॥ उठेयाचउमूला ॥ नं-
दीअणुजंगपणयाला ॥ १ ॥ तथा तेनी ज्ञाप्य, चूर्णि, निर्युक्ति, वृत्ति अने मूलसूत्र
ए पंचांगीने सम्मतजे पूर्वाचार्यप्रणीत धर्मरत्नादि प्रकरण तथा जे नंदीसूत्रगतपयज्ञा
अने हरीजद्रसूरि उमास्वातिवाचक प्रमुखकृतग्रंथादिक ते सर्वसूत्रमांहेजआवे; के-
मके दुर्भिक्षपड्यातेकालें सूत्रविसख्याहता ते मांहे जेतला सांजख्या ते सूत्र लख्या
अने जे अर्थ सांजख्या तेहना प्रकरण प्रमुखवांध्या तेपणसूत्रानुजायी होवाधी. सूत्रज
कहीयें तो तेधीविरुद्धकरेते तथा बोले ते तेवाने. शुद्धकेममातुं ॥ २ ॥

आलंवनकूडांदेखाडी ॥ मुगधलोकनेपाडे ॥ आणाजंग
तिलकतेकाळूं ॥ थापेआपनिद्वारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे ते विपरीतचालतां कोइककहेशे जे आंमकांचालोगे तेहने पाटोजवा
व आपतां कूडां के० खोटांआलंवनदेखाडे जे आपंचमकालें संघयणधृतिप्रमुखपूर्व पु-
रुपजेहवाकिहांते एमकहिने मुगध के० मूर्खलोकने पाडे के० अज्ञानमार्गेपाडेते
एहवापुरुष ते आणा के० जिनाज्ञा तेहनोजेजंग तद्रूपजेकाळुंतिलक तेपोतानेंकपालें
थापेते एटले जिनाज्ञालोपेते. तेवारेकोइकबोदयो जे आज्ञाजंगनुदूपणदीधुंतेखरुं पण
सर्वथा विधितो कोइ करीशके नही ॥ ३ ॥

विधियेतां कलियुगमांहेवे ॥ तिरथनोउठेद ॥ जिमचाले
तिमचलधेजइयें ॥ एहधरेमतिजेदरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनेविधियेतांतो कलियुग के० पांचमोआरोजेने अन्यतिर्थींकलीयुगकहेते अने
जैन पांचमोआरोकहेते ते कलियुगमांतीर्थनोउठेदथाय केमके तमे अविधिनीतोनाकहो
विधियेंतोथायनही तेथी तीर्थविठेदजाय माटेजेमचाले तेम चलाव्याजैयें एटलेजा
करीयेंनही नरमगरमचलावियें एरीतेकोइक पोतानी मतिनोनेदधरेते ॥४॥

इमजाषितेमारगलोपे ॥ सूत्रक्रियासविपीसी ॥ आचरणासू
धीआचरियें ॥ जोइयोगनीवीसारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एहवांचनबोलीने जेविधिमार्गनेलोपेते तेप्राणीयेंसूत्रक्रियासर्व पीसी के० द
लीनाखी तेमाटे आचरणाके० क्रियातेशुरूआदरीयें तेथ्रीहरीचडसूरीयें योगनीवीसवी
सीकरेलीठे तेमांहेलीसत्तरमीवीसीमांहेकबुंठे. यतः ॥ तिष्ठस्सुधेश्च ॥ विणालंबणंज
स्सएमेव ॥ सुत्किरियाइनासो ॥ एसोअसमंजस्सविहाणो ॥ १ ॥ ५ ॥

पंचमेंआरेजिमविषमारे ॥ अविधिदोपतिमलागे ॥ इमउपदेश
पदादिकदेखी ॥ विधिरसिर्जनजागेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पांचमाआरामांहेजेमविषमारेठे तेमपांचमाआरामांहे अविधिदोपणलागेठे
एटलेएजावजे पांचमाआरामांपांचविषकहाते तेपणजीवने असत्यप्रवृत्तिनाहेतुठे. यतः ॥
१ दुस्सम २ हुंमा सप्पिणि ॥ ३ दाहिणपासंमि ४ जासगहजोर्त्त ॥ ५ तहकण्हपस्की
जीवा ॥ पंचविसंपंचमेअरए ॥ १ ॥ एगाथासूयणासीत्तरीनीठे एजिमपांचविषकह्यां ते
मारेठे तिमपांचमेंआरे जेअविधि दोपलागे तेपणमारेजठे अथवा चोथेआरे जिमविष
खाधुंमारे तेम पांचमेआरेपण विषखाधुंमारे; तेमजअविधिदोपण जेम चोथाआरामांहे
लागे तेमपांचमेंआरेपणलागे. यतः “ मारेइविसंजुत्तं ॥ जहाचउठारएतहाडुसमंमि ॥
तहअविहिदोपजणीत्तं ॥ धम्मोवियडुग्गइहेज ॥ १ ॥ इतिहितोपदेशमालायां” एमउ-
पदेशपदादिकग्रंथमांहेपाठदेखीने विधिनोरसियो जनके० लोकहोयते जागेके० विधि
करवानेसावधानथाय ॥ ६ ॥

कोइकहेजिमवहुजनचाले ॥ तिमचलियेंसीचर्चा ॥ मारगमहा
जनचालेंजाण्यो ॥ तेहमांलहीयेंअर्चारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बलीकेटलाकतोएमकहेठे के जेमवहुजनके० घणाखोकचाले तेरीतेचालीयें
केमके जेघणाकरताहसे तेरुहुंजकरताहसे तोजाजीचर्चासीकरोठे अमेंपोतानीमत्तियें
करताहइये तोजलेचर्चाकरो कारणके मार्गतोतेहनेजकहीयें के जेमागें महाजनके० म-
होटालोकना समुदायचालेठे तेहनीचाले चालीए तेनेमार्गकहीयें इम जाण्योके० ग्रंथमांहे
कह्योठे. यतः ॥ महाजनोयेनगतः संपथाइति ॥ तोतेमहाजननीचालेंचालतांथकां लहीये
के० पामीयें अर्चाके० पूजा इति ॥ ७ ॥

एपणबोलमृधामनधरीयें ॥ बहुजनमतआदरतां ॥ वेहनआवे
बहुलअनारय ॥ मिथ्यामतमांफिरतारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवेउत्तरआपेठे के एवोलजेकह्यो तेपणमृपाके० जूठो चित्तमाहेंधारीयें ते हनोहेतुकहेठे एटले बहुजनमतआदरतांके० घणालोकनोमतआदरतां तो बहुलअनारयके० घणाजनतोअनार्यठे तेहनो वेहके० पारपामीयेंनही मिथ्यामतमांहेफिरतांके० अनार्यठे तेसर्वमिथ्यामतिठे माटे तेमांहेजमतंपारनपामीयें इतिजाव ॥ ७ ॥

थोमाआर्यअनारयजनथी ॥ जैनआर्यमांथोमा ॥ तेमांपणपरि
एतजनथोडा ॥ श्रमणअलपवहुमोडारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ थोडाआर्यअनारयजनथीके० अनार्यलोकथी आर्यलोकथोडाठे केमके व-
त्रीसहजारदेशमांहे आर्यदेशतोसाडीपचवीसजठे तेवलीआर्यदेशमांपण जैननामध-
रावे एहवालोक्तथोडाठे वलीजैननामधरावे तेमांहेपण परिणतके० जैनवासनायेंपरिण-
म्याहोय एहवाश्रुवांत स्याद्वादसैलीनाजाणथोडा वलीतेपरिणतजनमांहेपण श्रमण
के० मुनीराज तेअलपके० घणाथोडा अने बहुमोडाके० मात्र मस्तकमुंडनकराव्युं पण
गुणविनाना एहवालोक्त बहुजाणवा ॥ ९ ॥

जडवाहुगुरुवदनवचनए ॥ आवश्यकमांलहियें ॥ आणाशु
धमहाजनजाणी ॥ तेहनीसंगेरहियेंरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जडवाहुस्वामीनामुखनुं एवदयमाणवचनठे ते आवश्यकसूत्रमांहेंकहुंठे ति
हांथी लहियेंके० पामीयें जे आज्ञाशुरूतेहिज महाजन एटलें जिनाज्ञापावेतेहिज
संघएहुंजाणीनें तेवा महाजननीपासें वसीयें. गाथा ॥ “एगोयसाहुएगो, यसाहुणीसाव
ज्वसहीवा; आणाशुत्तोसंघो, सेसोपुणअठिसंघाळ” ॥ १० ॥ इतिआवश्यक वचनात् १०

अज्ञानीनविहोवेमहाजन ॥ जोपणचलवेटोळुं ॥ धर्मदासग
णिवचनविचारी ॥ मननविकीजेजोळुंरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पणजेअज्ञानीनोसमुदायहोय अने जो ते टोळुं के० गठनेचलावे तोहेपण
तेहने महाजन न कहीयें एहुं धर्मदासगणीनुं वचनविचारीने मनने जोळुंनकरीयें
एटले अज्ञाने धमाधम न करीयें. घतः “जंजयईअगीधठो” इतिवचनात् ॥ ११ ॥

अज्ञानीनिजवंदेचाले ॥ तसनिश्रायेंविहारी ॥ अज्ञानीजो
गठनेचलवे ॥ तेतोअनंतसंसारिरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेअज्ञानीपुरुष ते निजवंदेके० पोताना अजिप्रायेंचाले तथा ते अज्ञानीनी
प्रायें जे विहारीके० विचरेतेपण अज्ञानीजहोय तो एहवो अज्ञानी अगीतार्थ चको

जे गवनेचलावे तेतोअनंतसंसारी जाणवो. यतः॥जंजयइअग्गियठो ॥ जंच अग्गियठंनि.
स्सियोजयई, वट्टावेइयगणं, अणंतसंसारउहोई ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ १२ ॥

खंरुखंरुपंफितजेहोवे ॥ तेनविकहीयेनाणी ॥ निश्चितसमय
लहेतेनाणी ॥ संमतिनीसहिनाणीरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जे खंरुखंरुपंफितके० ग्रंथग्रंथमांहेथी थोनीथोनी वातसीखीने पंफितपणुंजेह-
नेहोय तेपुरुपनेज्ञानीनकहीयें, यतः “जोसुत्तमठमुजयं, समहीजंतेगुरुकम्मविहिणो ॥ नो-
जन्नइसोनाणी; अठमयछाणमूढमणो” ॥१॥ इति आवश्यकमाहाजाण्ये माटे निश्चितसम-
य के० निश्चेंसिद्धांतनीवातने लहे के० जाणे ते नाणी के० ज्ञानीकहीयें एटले गुरुकमागत
निश्चयव्यवहारसहीत स्याद्वादसैलीयें ज्ञानथयुं होय ते सिद्धांत निश्चित ज्ञानकहियें ए-
वात संमतिनीके० संमतितर्कशाखनी सहिनाणी के० नीसानी ठे. गाथा ॥ “जोनिव्वयसम-
यन्नू ॥ सववहारसमयमासज्जं ॥ गुरुपारतंतलळुठ; नयनि उणोणाहणाकुसलो” इति ॥१३॥

जिमजिमवहुश्रुतवहुजनसंमत ॥ बहुशिष्येंपरवरिउं ॥ तिमतिम
जिनशासननोवयरी ॥ जोनविनिश्चयदरीउंरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जिमजिम बहुश्रुतके० घणोजण्यो अने बहुजनसंमतके० घणालोकने मान
वायोग्यथयो वलीबहुशिष्येंपरवरिउंके० घणाचेलाचांटिकत्यां तिमतिम जिनशासननो
वयरीके० सिद्धांतनोशत्रुजाणवो जो निश्चयज्ञाननो दरिउं के० समुद्रनहोय तो. अने
जे निश्चेंज्ञानीहोय तेहनेतोसर्वदेखेठे. यडुकं ॥ ऊहऊहवहुसुअसमउं ॥ सीसगुण
संपरिवुड्ढोय ॥ अविणीछिउंअसमए ॥ तहतहसिद्धंतपनिणीउं ॥ इत्युपदेशमालायां
तथा पंचवस्तुकेपिच ॥ १४ ॥

कोईकहेलोचादिककष्टें ॥ मारगजिद्धाट्ति ॥ तेमिथ्यानवि
मारगहोवे ॥ जनमननीअनुवृत्तिरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ केटलाएकतोएमजकहेठे जे लोचादिककष्टेके० लोचकराववा उघाडेपणे
तथा उघाडेमाथें हिंडवुं इत्यादिककष्टकरवेकरीने मारगके० मुनीमारगजाणवो वली जि
द्धायें वृत्तिके० आजीविकाकरवी ते मार्गठे एहवुंजेकहेठे तेमिथ्याके० खोटुकहेठे ए
रीते मार्गनहोय केमके आत्मार्थविना जनमननीअनुवृत्तिके० लोकनामननीअनुजायी
यें प्रवर्ततांमार्गनहोय इतिजाव. गाथा ॥ “कठंकरेइतिवं ॥ धम्मंधारेइज्जाणाणुंविद्धीए ॥
सोपवयणमगस्स ॥ वेरीन्नूअहाठंदो ” ॥ १ ॥ १५ ॥

जोकष्टेमुनिमारगपावे ॥ बलदथाएतोसारो ॥ चारवहेजेता
वडेजमतो ॥ खमतोगाढप्रहारोरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जोएरीते प्रचुनीआज्ञाविना कष्टकरतां मुनीनोमारग पामे तो तीर्थच बलद
तथा ऊपलक्षणथी वीजा ढोर पण लश्यं तेढोरज साराके० जलाथाय केमके बलदऊ
पर जेटलोचार जरीयें तेढलो सुखेडुखेपणवहे निरवाहकरे वढी तावडेके० तडकेजम
तोथको गाढके० आकरा कोरडा प्रोणा प्रमुखनाप्रहारने खमतोके० सहनकरेते ॥ १६ ॥

लहेपापअनुबंधीपापें ॥ बलहरणीजनजिद्धा ॥ पूरवजवत्र
तखंडनफलए ॥ पंचवस्तुनीशिद्धारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ मादेतेप्राणी वर्त्तमानकाळेंपण अशुच अनेअनागतकालेपणअशुच तेपापा
नुबंधीपापकहीयें तेणेकरीने लहेके० पामे बलहरणीके० वीर्यनेहणे एहवी जनजिद्धा
के० लोकनीजिद्धापामे एटलेसंयमयोगसाधीनशके तेबलहरणीजिद्धाकहीयें एपूरवज
धके० पाठलाजचें वृत्तखंडनकखाहोय तेहनांफलते तेपापानुबंधीपापें बलहरणीजिद्धा
पामें एमपंचवस्तुग्रंथ श्रीहरीजडसूरीकृतते तेमांहेकबुंठे. गाथा ॥ “ चारित्तविहि
णस्त ॥ अजसंगयस्सश्चकलुसजावस्त ॥ आणणिणोयजापुण ॥ सापडिसिद्धाजिनव
रेहिं ” ॥ १ ॥ “ जिस्कंअडंतिआरं ॥ जंसंगयाअपरिसुद्धपरिणामा ॥ दीणा
संसारफलं ॥ पावाउकुत्तमेयंतु ” ॥ २ ॥ इसिकाउणसुहणी ॥ वाढीयाजेहिंडुस्क
गहणंमि ॥ मायाएकेइपाणी ॥ तेसिंएयारिसंचहोई ॥ ३ ॥ चेइऊणघरवासं ॥ तस्त
फलंचेवमहापरतंता ॥ नगिहिनयपवइया ॥ संसारपवट्टगाजणिया ॥ ४ ॥ १७ ॥

कोइकहे अमें लिंगे तरसुं ॥ जैनलिंगते वारु ॥ तेमिथ्यानविगु
णविणुं तरियें ॥ जुजविणनतरे तारुरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे कोइकहेजे डव्यलिंगतेहिजप्रमाणते एटले लिंगजेउंगोमुहपतितेथी
तरीसंसार पारपामीसुं केमकेजैननोलिंगते वारु के० सुंदरते तेनेगुरुउत्तरकहेतेके तेमि
थ्या के० खोडंते कारणके गुणविना एकलुंमात्रलिंगधारणकरेथी तरायनही तेहनोड-
टांतः- जेम तारुपुरुपतेजुजाविनानदिप्रमुखतरीशकेनही ॥ यडुकं ॥ वंदनावश्यके ॥
॥ “ सुदिहिअडुविहीयंवा ॥ नाहंजाणामियंखुठजमठो ॥ लिंगंतुपूययामि ॥
सुखेण जावेण ” ॥ १ ॥ प्रत्युत्तर ॥ माहऊइतेलिंगपमाण ॥ वंदाहि निन्हपतुमे-
॥ एअवंदमाणस्त ॥ लिगामविश्वप्पमाणंते ॥ इत्यादि ॥ १८ ॥

कुटलिंग जिमप्रगट विम्वक ॥ जाणीनमतांदोष ॥ निद्रंद्रसजा
णीनेनमतां ॥ तिमज कह्यो तसपोषरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेम विडंबकजे नाटकीया प्रमुख तेहनो जे कुटलिंगके० खोटोवेश तेप्र-
गटपणेंजाणीनें एटखे कोझक नाटकीयो साधुनो वेपलाव्यो तेखोटो वेशठे एम जा-
णतां थकां जोतेहने नमीयेंतो दोपलागे तथा लोकहांसी प्रमुख पणकरे तेमाटे नि-
द्रंद्रसजे प्रवचनोपघातक निरपेक्षक केवल लिंगधारी पासठादिक जाणीने तेहने
नमीयें तो तिमजके० ते पूर्वोक्त नाटकीया साधुनीपरे तसपोषके० ते दोपनोपोष कळोठे
यद्युक्तं ॥ “जहवेंदंबुगलिंग ॥ जाणंतस्सनमजहवइदोसो ॥ निद्रंद्रसुत्तिनाउणं ॥ वंदमाणे
धुवोदोसो” ॥ १ ॥ इति वंदनावश्यके ॥ एरीते आचार्यें लिंग अग्रमाण कळुं ॥ १९ ॥

शिष्यकहे जिमजिन प्रतिमाने ॥ जिनवर थापी नमियें ॥ साधुवेस
थापी अतिसुंदर ॥ तिम असाधुने नमियेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेवारें शिष्यवोट्यो जे जिमजिनेश्वरनी प्रतिमामांहे ज्ञानादिक गुणनथी अ-
ने तेहने तीर्थकरनी बुद्धीयें नमस्कार करतां महोटो लाज थायठे महोटीनिर्झरा थाय
ठे. यथा आवाश्यके शिष्यवचनं:— ॥ तिष्ठयरगुणा पडिमा ॥ सुनद्धि निस्संसयं विद्याणंतो
तिष्ठयरुत्तिनमंतो ॥ सोपावईनिर्झरंवीजलं ॥ १ ॥ इति ॥ तेम अतिसुंदर एहवो सा-
धुवेस थापी असाधुने पण नमियें एटखे गुणविनानी जिमजिन प्रतिमाठे तेहने नमतां
निर्झरा थाय तेम पासठादिकमां जो साधुनो गुणनथी तोपण साधुनो वेपतो ठेमाटे जो
पोतानुं मनशुरू ठे तो तेहवाने नमतां लाज थाय कारणके लाज अथवा खोट तेतो पो-
ताना अथ्यवसाय आश्रीठे. उक्तंच ॥ लिंगंजिणपन्नचं, एवनमंतस्सनिर्झरा विजला ॥
जइविगुणविप्पहिणं, वंदइअप्रप्पसोहिण ॥ १ ॥ इति शिष्यवचनं ॥ २० ॥

जइवाहु गुरु वोळे प्रतिमा ॥ गुणवंति नहीडष्ट ॥ लिंगमांहेवे
वानांदीसे ॥ तेतोमानि अडष्टरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ हवे आचार्य उत्तर आपेठे जे श्रीजइवाहुगुरु आवश्यकमां एम कहेठे के प्र-
तिमा गुणवंति नथी तेम डुष्टपण नथी माटे तेहने गुणवंति मानियें एटखे अडुष्टप-
णानो आरोप करियेंतो थाय अने लिंगमांहेतो गुण तथा दोष एवेंवानां देखायठे ते
तुं हे अडुष्टके० गुणवंत शिष्यमान. इति गाथार्थं । हवे एनो जावार्थ कहेठे जे जिनप्रतिमा
मांहे गुण नथी तेम दोषपण नथी माटे पोताना अथ्यवसायनी शुद्धीयें नमतां लाज
थाय इहांकोइ कहेशेजे परिणामे लाज थाय ठे तेवारें प्रतिमानुं शुं काम ठे तेहने कहीयें जे

शुद्ध परिणामनो हेतु ते प्रतिमाज ठे तेवारे ते कहेसे जे साधुनो वेप ते पण शुद्ध परिणामनो हेतुठे तेहने कहेवुंजे साधुवेप पुरुषपणुं ते प्रतिमाने बराबर नथाय केमके प्रतिमा हजारो गमे जोइयें पण सर्व एकाकार ठे सावयक्रिया नथी करती तेम निरवय क्रिया पण नथी करती अने साधुलिंग तो कोइक स्थानकें सावय कर्म करतो देखीयें तथा कोइक स्थानकें निरवय शुद्ध चारित्र पावतो देखीयें माटे बराबर नथाय अने जिन-प्रतिमांमांहे जिन गुणनो आरोप करीने परिणाम करतां निर्झरा थाय पण पासठादिकने वंदनाकरतां कोना गुणशंजारीश तेवारे ते बोळो जे बीजा रुडा साधुना गुण आरोप करीने प्रणाम करिंशुंतेहने कहेठे जे निरगुणीने विपे गुणनो आरोप थाय नही अने जो गुणनो आरोप करीयें तो विपर्यास थाय अने जे विपर्यास तेतो कर्मबंधनो हेतुठे तेमाटे जिहां गुण तथा दोष नहोय तिहां आरोप थाय पण अन्यथा आरोप नथाय यदुक्तं वंदनावश्यकें ॥ संतातिठयरगुणा ॥ तिठयरेतेसिमंतुअप्रप्यं ॥ नयसावद्याकिरिया ॥ श्यरेसुधुवास मणुमन्ना ॥१॥चो॥ "जहसावद्याकिरिया ॥ नठिउपडिमासुएवमियरावि ॥ तयजावे नठीफलं ॥ अहहोईअहेजयहोई" ॥२॥ आचा० कामंउजयाजावो ॥ तह विफलंअठिमणविसुद्धीए ॥ तिपुणमणविसुद्धीए ॥ कारणहुंतिपडिमाउं ॥३॥ जइवीधपडिमाउंगुणा ॥ मुणीगुणसंकपकारणंलिंगं ॥ उजयमविअठिलिंगे ॥ नयपन्निमासूजयंअठि ॥ ४ ॥ नियमाजिणेसुअगुणा ॥ पन्निमाउद्विस्सजेमणेकुणइ ॥ अगुणोउवियाणंतो ॥ कंनमउंमणेउणेकाउं ॥ ५ ॥ इत्यादि बली एहनो विचार बृहत्बृत्तिथी विचारजो ॥ २१ ॥

कोइकहेजिनआगेमांगी ॥ मुक्तिमारगअमेलेसुं ॥ निरगुणनेप
णसाहेवतारे ॥ तसज्जेकगहगहिंसुरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ हवे कोइक एम कहेठे जे जिनेश्वर आगलें मुक्तीमार्ग अमे मागी देखुं केमके निरगुणने पण साहेव तारसे तथा तेहनी जक्तिमां गहगहिंसुं के० हरप पामिंशुं इति गाथार्थ. जावार्थ तो एम ठे जे केटलाक एम कहेठे आ जवमांतो शक्ति नथी पण जन्मांतरे बोधिबीजनी सामग्री पामीशुं त्यारे करिंशुं एहहुं प्रजुपासे मागी लइयें ठीयें. इति जावः ॥ २२ ॥

पामीबोधनपालेमूरख ॥ मांगेबोधविचालें ॥ लहियेंतेहकहो
कुणमूले ॥ बोळ्युंउपदेशमालेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ तेहने उत्तर कहेठे जे आ जवमां बोध के० बोधिबीजनी सामग्री पामीने पण जे मूरख के० अज्ञानी संयम अनुष्ठान तो पालतो नथी अने विचालें के० विचमां बोध मांगे जे आगल पालिसुं तो तेह के० ते बोधिबीज कहो कुणमूले के० शंमूले लहि-

यें के० पामीयें एटले ए जाव जे कोइक वस्तु लेवा जइयें ते वस्तु जो पासे ड्रव्य होय तो जडे अने ड्रव्य न होय तो स्यामूलेजडे, तेम आजवमांहेजो संयमादिक पाट्या होय तो आ वतेजवें पण बोधिवीजनी सामग्री मळे पणन पाट्या होय तो शेमूले पामे अर्थात् बोधि सामग्री नज पामे, एम उपदेशमाळा मध्ये कहुं ठे. यतः ॥ “लङ्घिद्वियंचवोहिं ॥ अकरि तोणागयंचपठिंतो ॥ अत्रंदाश्चोहिं ॥ लाप्रहिसिकयरेणमुझेण” ॥ १ ॥ इत्युपदेशमा-
लायां आवश्यकनिर्युक्तौ तथा चतुर्विंशतिस्तवाध्ययनेपिच ॥ २३ ॥

आणापालेसाहेवतूसे ॥ सकलआपदाकापे ॥ आणाकारी
जेजनमागे ॥ तसजसलीलाआपेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ ते माटे आझा पालतां थकां साहेव के० परमेश्वर तूष्टमान थाय अने समस्त आपदाने कापे, माटे आझाकारी जे जन के० लोक ते मागे एटले आ जवमांहे प्रजुआझा पाले ने ते प्राणी जे मागे तस के० ते प्राणीने जशनी लीला आपे एटले प्रजु आझाथी जशलीला पामें ॥ २४ ॥ ए प्रथम ढालमांहे एम कहुं जे अमे निर्गु-
णी थकां प्रजुपासेथी मांगी वेइसुं एवुं वोलनारने शिखामण दीधी ॥ २४ ॥

॥ ढाल वीजी ॥

॥ आदर जीव क्रमागुण आदर ॥ ए देशी ॥

कोइकहेअमेगुरुथीतरसुं ॥ जिमनावाथीलोहारे ॥ तेमि
थ्यानलहेसहवासें ॥ काचपाचनीसोहारे ॥ १ ॥ श्रीसी
मंधरसाहेवसुणजो ॥ जरतखेत्रनीवातोरे ॥ लहुदैवके
वलरतिइणोयुगें ॥ हुंतोतुजगुणरातोरे ॥ श्रीसी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे वीजी ढालमां जे एम कहेठे के अमे निर्गुणी थकाज गुरुथीतरीशुं तेम-
ने शिखामण देवा संवंधी आवी वीजी ढाल ते कहेठे. कोइक तो एम कहेठे जे अमारामां
तो गुण नथी पण अमारा गुरु गुणवंत ठे तो तेथीज संसार समुद्रतरी पारपामिशुं जेम ना-
वा के० जिहाज तरेठे ते मांहे लोहा के० लोखंरुना खीला जरुधा होय ते पण तरेठे ए
दृष्टांते तरिशुं. यतः “संचंजंपेइजणो ॥ उत्तमसंगेणउत्तमोहोइ ॥ लोहोकठविलग्गो ॥
संजोगे सायरं तरई” ॥१॥ इति पाठात् ॥ तेहने उत्तर जे ए रीतना वोलनारा ते पण मिथ्या
के० खोटुं कहेठे केमके सारा गुरुने सहवासे के० मात्र जेला वसवाथीज न लहे के० न
पामे, जेम काच ते पाच के० पानानी सोजा पामे नही. उक्तंच ॥ मणिर्हुंठतिपादाये ॥
काचः शिरसिधार्यते ॥ परीकककरेप्राप्ते ॥ काचः काचो मणिर्मेणिः ॥ १ ॥ तथा उधनि-

थुक्तावपि ॥ सुचिरंपि अष्ठमाणो ॥ वेरुखिलं कायमणीयत् ॥ मीसोनउवेष्काय जावं ॥
पाहाण गुणेण नियण्णं ॥ १ ॥ माटे हे श्रीसीमंधर साहेव ! आ जरतखेत्रनी वातो के
चरित्र ते सुणजा के० सांजलजो. हे देव हे आत्मगुणरमणि इण्येयुगे के० आविषमकाल
पंचमश्रारो हुंसावसर्पि णीनें विपे केवल के० निःकेवल जेहुं रतिलहुं के० साता पामुंहुं ते
तुज गुणरातो के० तमारा गुणने विपे तत्पर थको एटखे तमारा गुणनो रंग ठे एटलीज
शाता ठे, वाकी मतत्रेद कदाग्रहदेखी तो कांइपण शातानुं कारण नथी. इति जावः ॥ १ ॥

कोइकहेजेगठथीनटल्या ॥ तेनिरगुणपणसाधोरे ॥ नातिमांहे
निरगुणपणगणीये ॥ जशनहींनातिवाधोरे ॥ श्रीसी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे केटलाएक एम कहेठे के जे गठथी बाहिर निकल्या नथी अने आ-
चार्यना संघाडामांहे रखा ठे ते जो निर्गुण ठे तो पण ते गठमां रखा माटे साधो
के० साधु कहिये. तेहुं दृष्टांत कहेठे; जेम न्यातिना सर्वलोक उत्तम होय अने ते
मांहे कोइक निर्गुण होय पण तेहने जिहांलगें न्याति वाहर कख्यो न होय तिहां
लगे ते न्याति मांहेज गणाय ठे; जश के० जे गुणरहितपुरुषनो नाति वाधो के०
नातीनो वाध नही के० नथी एटखे ते पुरुषनो जिम नातिमांहे वाध नथी, तेम साधु
पण गठमांहे ठे माटे रुडो जाणवो ॥ ३ ॥

गुणअवगुणइमसरिखाकरतो ॥ तेजिनशासनवैरीरे ॥ निर
गुणजोनिजठंदेचाले ॥ तोगठथाएस्वैरीरे ॥ श्रीसी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वोक्त कहेनारने शिखामण आपेठे के जे ए रीते गुण अने अवगुणने
सरखा करे ते जिन शासननो वैरी जाणवो. तेहनो हेतु देखाडे ठे के, ते गठमांहे रह्यो
जे निर्गुण पुरुष ते जो निज के० पोताने ठंदेचाले तो गठ थाय खैरी के० ते सर्व गठ स्वेष्टा
चारी थाय, केमके एकने हीणो देखीने बीजा पण हीणाचारी थाय ॥ इतिजावः ॥ ४ ॥

निरगुणनोगुरुपदकरेजे ॥ तसगठ्व्यजवोदाख्योरे ॥ तेजि
नवरमारगनोघातक ॥ गठाचारेंजाख्योरे ॥ श्रीसी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली जे ॥ १ ॥ होय तेनो पदपात जे गुरु करे तो ते गुरुनो गठ बीजा साधुयें
त्यजवो के० ठंडवो ॥ १ ॥ करे के० कहोठे एटखे ते गठमां रहेवुं नही अने ते गुरु जिने-
श्ररना मार्गनो घात करेची स्जाणवो. ए रीतेगठाचारपयज्ञामध्ये कहुं ठे. यतः ॥ जाइंन
१ गुणाणपको ॥ गणी ॥ १ ॥ कुसील परकधरो ॥ सोय अगठोगठो ॥ संजमकाम-

हिं मुत्तवो ॥ १ ॥ जहिंनठी सारणा वारणाय ॥ चोयणायसगठंमि ॥ सांय अगठो ग-
ठो ॥ संयमकांमीहिंमुत्तवो ॥ २ ॥ इति गठ्याचारे ॥ ५ ॥

विषमकालमांनिरगुणगठें ॥ कारणथीजोवसीयेरे ॥ डव्य
थकीव्यवहारेंचलीयें ॥ जावेंनविजल्लसीयेरे ॥ श्रीसी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ यद्यपि विषमकालमां एटले पांचमा आरामां पोतानी मनोवल शक्तिने
अजावें निरगुणगठे एटले गुणरहित गठनेविषे जो कोइ कारणे वसतुं पडे तो डव्य
थकी एटले बाह्यथी तो ते गठने व्यवहारें चलीयें के० प्रवृत्तियें पण जावथकी उल्ला-
स पामियें नही एटले अंतरथी हरीयें नही पण जो शुद्धाचारीनी संगतमळे तो
निरुण गठने तुरत ठोकी आपियें. यतः ॥ गीयठो गुणयुत्तो ॥ निगुणगठंमिसंवसि-
त्ताय ॥ नोनिगुणाणपरकं ॥ कुझासोगणहरुसरिठो ॥ इत्युपदेशपदे ॥ ६ ॥

जिमकुट्टिथीनगरलोकने ॥ घहेलादेखीराजारे ॥ मंत्रिसहि
तघहेलाहोईवेठा ॥ पणमनमांहेताजारे ॥ श्रीसी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम घहेलापणानी करनारी कुट्टि थइ ते कुट्टीनुं पाणी ते नगरना सर्व
लोक पान करीने घहेला थया मात्र एक राजा अने प्रधान ए वेजणे पाणी पीधुं नही
माटे नाह्या रह्या. पठी ते वेहुने विप सदृशाचारी घहेला लोकोए मारवानो उपाय कखो
तेवारें राजा पोताना जीववाना उपायने माटे प्रधान सहित पोते घहेला थइ वेठा, पण
मनमां तो ताजा के० नाह्या ठे एम जाणे ठे जे सारी वृष्टी थाय तो सहु नाह्या थइयें
एम ए दृष्टांतें इहां पण जाणवुं जे नीरुण गठमां वसे तथा तेहनी पें चाले तो पण म-
नमां तो एम जाणे जे सुविहितमळे तो तेहने संगे रहुं अने शुद्धाचारी आउं इतिजावा॥१॥

इमउपदेशपदेएजाण्युं ॥ तिहांमारगअनुसारिरे ॥ जाणीने
जावेंआदरीयें ॥ कटपजाप्यनिरधारिरे ॥ श्रीसी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ए रीते श्रीहरीजडसूरिकृत उपदेशपदनामाग्रंथमां जाण्युं ठे गीयठो गुण-
युत्तो इत्यादि पूर्वोक्त गाथा जाणवी तथा एम कळुं जे डव्यथकी व्यवहारे चालीयें
पण जावथी उल्लास पामीयें नही तो पण तिहां के० ते गठमां जो कदाचित्त सर्व क्रि-
या व्यवहारमां सावधान न होय पण जो मार्गानुसारी शुद्धपरुपक होय अने गुण प-
रुपाति होय तेवा मार्गानुसारी जाणीने तेहने जावथी पण अंगीकार करीयें एहुं
वृहत्कटपजाप्यमांकळुं ठे. यतः ॥ सिद्धिलोअणाचारकउं ॥ चोयणपदिचोयणाइ गुणही
णो ॥ गुणपरककरोगठो ॥ सीक्षेयवो विजावेण ॥ १ ॥ इति ॥ ८ ॥

ज्ञानादिकगुणवंतपरस्पर ॥ उपगारेंआदरवोरे ॥ पंचवस्तु
मांगवसुगुणने ॥ अवरकहोवैत्यजवोरे ॥ श्रीसी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वढी परस्पर के० माहोमांहे ज्ञानादिकगुणवंत के० ज्ञान दर्शन चारित्र
गुणवंत होय वढी उपगारे के० उपकारी होय एटले मांहोमांहे कोइनो ज्ञान उप-
कार कोइनो दर्शन उपकार इत्यादिक उपकारवंत होय तो आदरवो एम श्रीहरिज-
डसूरिकृत पंचवस्तुग्रंथमां कहुं ठे. यतः ॥ मुत्तुणमिहुवयारं ॥ अत्रुत्रगुणादिजाव सं-
बंधं ॥ ठत्तमढठत्तुद्धो ॥ वासोउणगद्यवासोति ॥१॥ ते माटे सुगुण जे गुणवंत होय तेणे
पूर्वोक्त ज्ञानादिकना उपकारी गद्यविना अवर के० बीजो जे गद्य ते त्यजवो कह्यो ठे ॥ ९ ॥

जेनिरगुणगुणरत्नाकरने ॥ आपसरिखादाखेरे ॥ समकित
साररहिततेजाणो ॥ धर्मदासगणीजाखेरे ॥ श्रीसी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वढी जे पोते निर्गुणवतां बीजा जे गुणना रत्नाकरके० समुद्र होय तेहने आ-
पके० पोतासरीखा दाखेके० कहे एटले एम कहेजे अमारामां तथा एहुमां शो फेरठे एम
गुणी अवगुणीने सरिखाकरे तो ते प्राणी सारके० प्रधान एहवो जे समकित तेथी रहित
जाणवो, एरीतें उपदेशमाला मध्ये धर्मदासगणियें कहुं ठे. यतः ॥ गुणहीणोगुणरयणा ॥
यरेसुजोकुणईतुद्धमप्पाणं ॥ सुत्तवस्तीणोयंहीलई ॥ सम्मत्तं कोमदंतस्स ॥ १ ॥ १० ॥

कोइ कहे जे वकुस कुशीला ॥ मूलोत्तर पडिसेवीरे ॥ जगवई
अगेजाण्या तेथी ॥ अंतवातनविलेवीरे ॥ श्रीसी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एरीतें ग्रंथकारना कहेवा प्रमाणे सर्वथा गुणवंत होय तोज आदरवो एम
उछुं तैजपर शिष्य प्रश्न करेठे के, कोईक एम कहेठे जे वकुस कुशीला के० वकुस चा-
रित्रीया तथा कुशील चारित्रीया ए मूलउत्तरगुणना प्रतिसेवी कह्या ठे. पडीसेवी के०
प्रतिकूलपणे सेवतुं दोष लगारुवो एटले ए जावजे १ पुलाक २ वकुस ३ कुशील ४ नि-
ग्रंथ ५ सनातक ए पांच निग्रंथ कह्याठे तेमां वकुस चारित्रीया ते उत्तरगुणना एटले
मात्र दशविध पद्यखाणनाज प्रतिसेवी होय तथा कुशील चारित्रीया ते मूलगुणना तथा
उत्तरगुणना प्रतिसेवि होय, यद्यपि मूलुत्तर पडिसेवी इहां सामान्ये कह्या तो पण अर्थ पू-
र्वोक्त रीते करवो केमके पंचनिग्रंथी प्रकरण तथा जगवतीसूत्रमां एरीते ठे तेरीते अमें पण
अर्थ लख्योठे. यहुक्तं पंचनिग्रंथी प्रकरणे ॥ यतः ॥ मूलुत्तरगुणविसया ॥ पडिसेवासेवपकु-
लीय ॥ उत्तरगुणेसुवउसो ॥ सेसापडिसेवणारहिया ॥ १ ॥ वढी जगवती अंगे जाण्या
कह्याठे तथाच तरपाठः ॥ वउसेणं पुद्या गोयमा पडिसेवएहोझा, णो अपडिसेवए

होश्वा यदि पडिसेवएहोश्वा किंमूलगुणपडिसेवएहोश्वा उत्तर पुष्ठा ॥ गोयमानोमूल-
गुणपडिसेवए होश्वा उत्तरगुण पडिसेवएहोश्वा श्ल्यादि तथा पडिसेवणा कुशीलेज-
हापुलाए एटले पुलाकनेमूलगुण पडिसेवएहोश्वा उत्तरगुणपडिसेवए होश्वा एम क-
ह्युंठे माटे कुशील पण मूलोत्तर गुणना पडिसेवी थया इति जगवति सूत्रे सतक (१५)
में उद्देशे ६ ठे कहुं ठे तेथी एम ठेहुं जे मूलगुणना प्रतिसेवी थाय तिहां लगे चारि-
त्रीया कह्यां तेथी अमने दोष लागतां ठतां पण अमारुं चारित्र कांई जतुं नथी माटे
वातनो अंतलेवो नही जाळुं अमने बोलावी अंतशुंढ्योगे इति शिष्य वचनं ॥ ११ ॥

तेमिथ्या निःकारणसेवा ॥ चरणघातीनी जाषीरे ॥ मुनीनेते
हने संजव मात्रें ॥ सत्तमठाणुं साखीरे ॥ श्रीसी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे गुरु कहेठे के एम जगवति सूत्रनी साख आपीने जेम तेम प्रतिकुल
सेवावालांने जे चारित्र ठरावेठे ते मिथ्या के० खोटुं कहेठे केमके निःकारणसेवा के०
कारण विना जे प्रतिकुलपणे सेवा अपवादरूप तेहने मुख्य करीने जे प्रतिसेवा करे ते
प्रतिसेवा तो चरणघातीनीजाषी के० चारित्रने घात करनारी कहीठे. यतः ॥ संवरणंमि
असुळुं ॥ दोएह विगिएहंतदिंत्तगाएहियं ॥ आउरदिठं तेणं तंचेवहियं अंसंथरणे ॥१॥ इ-
ति वृहत्कटप जाण्ये ॥ ते प्रतिसेवा मुनीने तेहने के० ते मुनीने संजवमात्रें के० लागवा रूप
संजव पण उपयोग पूर्वक प्रतिसेवा करे नही कदाचित्त उपयोग पूर्वक करे तो ते अपवादें
करे पण उत्सर्गे नही करे एपण संजवज कहीयें तिहां सत्तमठाणु साखीके० ठाणानामा
प्रकरणमां सातमे ठाणे कहुंठे ते ठाणा प्रकरण माराहाथमां प्राप्त थयुं नथी पण मारा
गुरुने वचने जाणुंठुं के ठाणाप्रकरण ठे अन्यथा इहां कोइक ठाणांगसूत्र कहेठे
पण ते ठाणांग मध्ये ए पाठ जडतो नथी ते माटे गुरुवचन सत्य. इति ज्ञेयं ॥ १२ ॥

पडिसेवा वचने ते जाणो ॥ अतिचार बहुलाईरे ॥ जाववहु
लतायें ते टाले ॥ पंचवस्तु मुनिध्याईरे ॥ श्रीसी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे तिहां पंचवस्तुनी साख लखियेंठेयें गाथा ॥ तेउपडिसेवणाए ॥ अणु
लोमाहोतिविअडणाए ॥ अपडिसेवणाविअडणाए ॥ इठंचउरोजवेचंगो ॥ १ ॥ व्या-
ख्या तेलु दोषाः प्रतिसेवनया आसेवनारूपया अनुलोमा जवंत्यनुकूला जवंति विकट
नयालोचनयाच प्रतिसेवनायां आलोचनायां च पदद्वये चत्वारो जंगा जवंति तथथा
प्रतिसेवनया अनुलोमा विकटनया च १ तथा प्रतिसेवनया न विकटनया २ तथा न प्र-
तिसेवनया विकटनया ३ तथा न प्रतिसेवनया न विकटनयेति ४ गाथार्थं ॥ ते चेवतत्थ-
नवरं ॥ पायठितंति आहसमयण ॥ जम्हासइसुहजोगो ॥ कम्मस्कय कारणं जणीठं ॥

॥-२ ॥ व्याख्या ते एवमवरं केवलं समुदानिका अतिचाराश्चित्यमानाः संतः तत्र
 कायिका दीर्घपथिकायां प्रायश्चित्तमित्येवमाहुः समयज्ञाः- सिद्धांतविधः किमिति अ-
 स्मात्सदासर्वकालमेवसुजयोगः कुसलव्यापारः कर्मक्षयकारणं जणीतस्तीर्थंकरगणध-
 रैरिति गाथार्थः ॥ ततः किमित्याह गाथा ॥ सुहजोगोयश्चयंजं ॥ चरणाराहण निमित्तमणु-
 श्रंपि ॥ माहोक्ताकिंचिखलियं ॥ पेहेइतउवउतोवी ॥ ३ ॥ व्याख्या सुजयोगश्चार्थं
 सामुदानिकातिचारचित्तरूपः कथमित्याह यद्यस्माच्चरणाराधननिमित्तं स्वस्वितं
 चारित्रपावनार्थं मणुश्रंपि सुद्धमपिमात्रू किंतत्स्वस्वितं प्रेक्ष्यते पर्यालोचयतिततः
 उपयुक्तोपि जिज्ञाग्रहणकाले ॥ इतिगाथार्थः आ ठेकार्णं एज अर्थनी सूचक गाथा ज्ञान-
 विमलसूरियं टवामां लखी ठे ते कहेठे. गाथा ॥ सवावियपडिसेवा ॥ उंकडजावेण
 होइ सासिद्धिवा ॥ अइयार वाहूलत्तं ॥ पडिसेवा वियपयसेठी ॥ १॥ एगाथा पण रुडीठे
 ए ठेकार्णे एहवी गाथा जोइयें पण ए गाथा पंचवस्तु ग्रंथमां जडी नही माटे अमे
 लखी नही तथा मूलगुण उत्तरगुणना प्रतिकूलपणे सेवी होय ते पडिसेवा वचने के
 प्रतिसेवा शब्दं करी जाणो के० जाणवी; एटले मूलगुणमां तथा उत्तरगुणमां अति-
 चार घणा लागे ते अतिचार जावनी तीव्रतायें करीनें टाळे एम पंचवस्तु ग्रंथमां मुनी-
 ध्यायी के० मुनीराजे अतिचारनी बहुलता ध्यायी जावी ठे ॥ ३३ ॥

सहसादोषलागेतेवुटे ॥ संयतनेततकालेरे ॥ पठितेआ
 कुट्टियेकीधुं ॥ प्रथमअंगनीजालेरे ॥ श्रीसी० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ सहसा के० सहसात्कारें अनाचोग थकी जे दोष लागे ते वुटे, एटले तद-
 न्नव वेदवायोग्य कर्म बांध्युं होय ते वुटे, संयतने के० मुनिराजने तत्कालें के० तेज
 न्नवमां वुटे इतिजाव. श्री आचारांगे पंचमाध्ययने चतुर्थोदेशके गाथा ॥ एगयागुणस-
 मिति ॥ स्सरीयतोकायसंफासमणुचिन्नं ॥ एगतया पाणा उदायंति ॥ इहलोग वेद-
 णवेज्जावडीअ ॥ अस्वार्थं लेशः कदाचित् शुणसमित्त के० गुणसहित अप्रमत्त मुनिने
 चालतां थकां कायसंफास के० कायस्पर्श थयाथी कोइ जीव ह्णणो ॥ तेवारे इहलोके
 वेदनानो जे वेद्य के० अनुचव तेहने आवडिथ्यं के० पाम्युं एटले आचवें जोगववा
 योग्य कर्म बंधाय तथा आकुट्टियें के० विना प्रयोजने कारण विना पापकर्म कखुं ते
 कर्म पठिते के० दश प्रकारनुं प्रायश्चित्त ठे तेमां हरकोइ प्रायश्चित्त आवे एम प्रथम
 अंगनी जालें के० आचारांगनी जलामण ठे. पांचमा अध्ययनना चोथा उदेशामां जंआ-
 उटीकयं कम्मं ॥ तंपरिज्ञाय विवेगमेति इति एतद्व्यैकदेशः जंआउट्टि इत्यादियनु
 पुनः कर्माकुट्ट्याकृतमागमोक्तकारणमंतरेणोपेत्यप्राण्युपमर्हनेन विहितं तत् परिहाय इ-

परिज्ञया विवेकमेति विविच्यते अनेनेति विवेकः प्रायश्चित्तं दशविधं तस्यान्यतरं जेद-
मुपैति तद्विवेकं वा अजावाख्यमुपैतीतितत् करोतियेन कर्मणो अजावो जवतीति ते-
कारण माटे पाप जाणीने सेवतुं तेहनो महादोष ठे इतिज्ञावः ॥ १४ ॥

पायष्ठित्तादिकजावनराखे ॥ दोषकरिनिःसूकोरे ॥ निद्रं
धससेढीथीहेठो ॥ तेमारगथीचूकोरे ॥ श्रीसी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ माटे ते अतिचार सेवीने पण पायष्ठित्तादिक के० विशुद्ध थाय तेतुं गुरु आ-
दिक पासंथी प्रायश्चित्त प्रमुख लेवानो अजिप्राय राखेज नही तो ते प्राणी दोष क-
रीने पण निःसूको के० निर्दयी जाणवो. यतः ॥ जोचयश्चउत्तरगुणे ॥ मूलगुणेविअचिरे
णसोचयई ॥ जहजहकुणश्पमायं ॥ पीड्वीज्जाश्तहत्तहकसाएहिं ॥ १ ॥ इत्युपदेश
माळायां तथा ते प्राणी निद्रंधस के० गतधर्मा ठे एटले प्रवचनरूप धर्मनी हाणी थाय
तेहनी अपेक्षा राखे नही ते जीव सेढीथी हेठो के० गुणश्रेणी थकी अधोवर्ति अथवा
संयमश्रेणी थकी हेठो जाणवो. वली ते प्राणी साधुना मार्गथी चूक्यो एम जाणतुं. यतः
अश्चारंजोनिसेवि ॥ तापायष्ठित्तंनगिणहृए ॥ अणुक्कुंउयतजावो ॥ निधम्मोसोगणी-
द्यासु ॥ १ ॥ इति श्रीहरिचक्रसूरीकृत संबोधप्रकरणे ॥ १५ ॥

कोईकहेजेपातिककीधां ॥ पडिकमतांबूटीजेंरे ॥ तेमिथ्याफ
दपडिकमणानुं ॥ अपुणकरणथीलीजेंरे ॥ श्रीसी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वली केटलाक एम कहेठे के जे पाप कथां होय ते सर्व पापथी पडिकमतां
के० पडिकमणं करतां वुटीयें ॥ यतः आणणउकयं पावं ॥ पडिकमणाऊविसुझइ ॥ इति
वचनात् ॥ पडिकमणं पापहरणं इति लोकोक्तिः एम कहेठे ते मिथ्या के० खोटुं कहेठे
केमके फल पडिकमणानुं के० पडिकमणानुं जे फल ते तो अपुणकरणथी लीजे के० फरी
अण करवाथी पामीयें एटले पापने पडिकमीने फरी पाप नही करे तोज पडिकमणानुं
फलपामे इतिज्ञाव ॥ यतः पुणपावस्सअकरणे ॥ पडिकमणंहोइ जावसारंच ॥ पुणपावाणं
करणं ॥ नहुवदवं पडिकमई ॥ १ ॥ इति वचनात् ॥ १६ ॥

मिथ्याडुकडदेईपातिक ॥ तेजावेजेसेवेरे ॥ आवश्य
कसांखेतेपरगट ॥ मायामोसनेसेवेरे ॥ श्रीसी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटे जे मिथ्या डुकड के० मिठामी डुकडं देइने वली तेहिज पाप जावें करीने
सेवेठे ते प्राणी प्रत्यक्षपणें आवश्यकनी साखे माया मृपाने सेवेठे. शामाटे जे गुरु आदि
कने राजी करवाने अर्थें मिठामि डुकडंदिएठे पण परमार्थें सुन्य ठे ॥ यतः जंडुकडंति-

मिथा ॥ तंचेवनिसेवेईपुणोपावं पच्चस्कमुसावाइं ॥ मायानियडी पसंगोय ॥१॥ इत्यावश्यके
 मूलपदेंपडिकमणुंजाण्युं ॥ पापतणुंअणकरवुंरे ॥ सक्ति
 जावतणेअज्यासे ॥ तेजसअर्थेवरवुंरे ॥ श्रीसी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मूलपदें के० उत्सर्गमार्गे अथवा प्रथमथी पडिकमणुं जाण्युं के० कळुं ठे
 केम कळुं ठे ते कहेठे के जे पापतणुं अणकरवुं के० पापनुं जे न करवुं तेनुं नाम
 पडिकमणुं कहीयें. यतः जइयपडिकमियवं ॥ अवस्तकाउणपावयं कम्मं ॥ तंचेवन
 कायवं ॥ तो होइपएपडिकंतो ॥१॥ इति आवश्यके पए के० उत्सर्गपदें अथवा पए
 के० प्रथमथी पडिकम्या इति ते माटे सक्ति के० शक्तिमाफक जावेकरीने अज्यास करे एट-
 ले शक्तिजावथी अज्यास करे ते पण जश के० जेहने अर्थे पाप अणकरवाने अर्थे
 वरवुं के० आदरवुं एटले शक्ति अज्यास करे ते पण पठे पाप न करे इति जावः
 अथवा परमार्थे जश ते मोक्ष तेने अर्थे वरवुं के० आदरवुं अने कर्तातुं नाम पण
 जशविजय ठे ते पण सुचव्युं ॥ १० ॥

॥ ढाल व्रीजी ॥

॥ तुंगीयागिरि शिखरसोहे ॥ ए देशी ॥

देवतुऊसि-धांतमीठो ॥ एकमनेधरिणं ॥ डुष्टआळं
 वननिहाली ॥ कहीकेमतारिणं ॥ देवतुऊ० ॥ १ ॥

॥ अर्थ ॥ हवे व्रीजी ढाल कहेठे एने व्रीजी ढाल साथे ए संबंध ठे जे व्रीजी ढा-
 लमां एम कळुं के पाप न करवुं ते पडिकमणुं. माटे व्रीजी ढालमां कहेठे के पाप शी
 रीतें न थाय. जो हीणा आळंवन न होय तो पाप न थाय ते कहेठे जे हे देव, हे
 परमानंद विलासी, तुऊसिद्धांत के० ताहारंजे आगम स्याद्वादसैलीरूप ते मुऊने अ-
 त्यंत मीतुं लागे ठे इतिजाव ॥ ते एक मने धरिणं के० एकाग्र चित्तें करी धरी राखीयें
 अने डुष्ट जे हिणा आळंवन ते निहाली के० जोइने एटले कोइकें कोइ कारणे कांइ
 विपरीत अंगीकार कळुं होय ते पोते धारी राखे तो ते धारीने हे सज्जन पुरुषो तमे
 कही जे केम के० केवी रीतें संसारसमुद्ध तरीयें ॥ १ ॥

डुष्टआळंवनधरेजे ॥ जगपरिणामि ॥ तेहआव

श्यकेजाण्या ॥ त्यजेमुनीनामि ॥ देवतुऊ० ॥ १ ॥

॥ अर्थ ॥ माटे डुष्ट के० दूषणसहित जे अपवादें साधन होय ते जें कोइ चित्तमां
 तैतो जगपरिणामि के० संयम क्रियाथी जाग्या ठे परिणाम जेहना एहवा जे विं-

मीहोय तेहने आवश्यकने विषे जाण्या के० कहा ठे केवा कहा ठे के मुनिनामि के० मुनि नामना धणी एटले जे मुनीश्वर होय ते तेवा किंगीने त्यजे के० ठामे ॥१॥

नियतवासविहारचेईय ॥ जक्तिनोधंधो ॥ मूढ अ
जालाजथापे ॥ विगयपन्निबंधो ॥ देव० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे दुष्टआलंबन देखाडवामाटे द्वारवांधेते ते एक नियतवास विहार के० नित्यवासेविचरुं एटलेनित्यवासकल्पइतिजाव एकस्थानके रहेंदुं एमकेइकस्थापेते, बीजो चेश्यजक्तिनोधंधो एटले चैत्यजेदेरुं तथा जिनप्रतिमा तेनी जक्तिनो धंधो जेकार्य व्यग्रता ते साधुनेकरवो एटलेजिनपूजादिक करवी इतिजाव; वलीत्रीजो मूढ के० मूर्ख ते अज्जालाजथापेके० आर्यानोलाजथापेते एटले साध्वीवोहोरीलांवे ते साधुने खपे एमथापेते; चोथो विगयजे दुधदहीप्रमुख अने कडाविगयनेविषे पडिवंधो के० प्रतिबंध आसंग एटलेविगयनालोपि तेएमकहेठे के विगयखातां दोषनथी. यतः॥ नी-आवासविहारं ॥ चेश्यजत्तिचअज्जीयालाजं ॥ विगईसुअपडिवरुं ॥ निहोसंचोइयांति

कहेउग्रविहारजागा ॥ संगमआयरिउं ॥ नियतवा

सजजेवहुश्रुत ॥ सुणिउंगुणदरिउं ॥ देव० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेउग्रविहाररूप द्वार दृष्टांतकरी देखाडेठे जेकोईक एमकहेठे के उग्र-विहारथी थाक्यांथकां संगमआयरिउं के० संगमाचार्य नियतवासजजेके० नित्यवासी-पणुंजज्युंठे, तेसंगमाचार्य बहुश्रुतके० ज्ञानी पुरुषहता एदुंअमे सुणिउंके० आगममां हेसांजज्युंठे एटले गुणसमुद्र तथाबहुश्रुत एवासंगमाचार्ये नित्यवासकबुलकस्यो तेथी अमे पण जाणीयें ठैयें जे एकउमेरहेतांदोष देखातो नथी एमकहीने नित्यवास थापे ठे. यतः ॥ संगमथेरायरिउं ॥ सुद्रुतवस्सीतहेवगीयवो ॥ पेहितागुणदोसं ॥ नियावासं-पवन्नोज ॥ १ ॥ इतिचंदनकरिर्मुक्तौ ॥ ४ ॥

नजाणेतेखीणजंघा ॥ वलथिविरतेहो ॥ गोचरी

नाजागकल्पी ॥ बहुरह्योजेहो ॥ देव० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एरीतेजेकहेठे तेनेउत्तर करते के जे एमकहेठे तेपुरुषनजाणेके० नथीजा एता एटले नथी गणता जे खीणके० उंठुंथयुंहुतुं जंघ वलके० जंघानुंवल एटले हिंडवानी शक्ति हतीनही वली थिविरके० घडपणहुतुंएवाकहेहोमः तेसंगमाचार्यहता तथा उपलक्षणथी दुर्निदाहते शिष्यनेविहारकराव्योहते २०१. तप्रतिबंधपणे रखाह

मिष्टा ॥ तंचेवनिसेवेईपुणोपाचं पच्चरुमुसावाइं ॥ मायानियडी पसंगोय ॥१॥ इत्यावश्यके

मूलपदं पडिकमाणुं जाप्युं ॥ पापतणुं अणकरवुरे ॥ संक्ति

जावतणे अच्यासे ॥ तेजस अर्थे वरवुरे ॥ श्रीसी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मूलपदं के० उत्सर्गमार्गे अथवा प्रथमथी पडिकमाणुं जाप्युं के० कळुं ठे केम कळुं ठे ते कहेठे के जे पापतणुं अणकरवुं के० पापतुं जे न करवुं तेनुं नाम पडिकमाणुं कहीये. यतः जइयपडिकसियवं ॥ अवस्तकाउणपावयं कम्मं ॥ तंचेवन कायवं ॥ तो होइपएपडिकंतो ॥१॥ इति आवाश्यके पए के० उत्सर्गपदं अथवा पए के० प्रथमथी पडिकम्या इति ते माटे संक्ति के० शक्तिमाफक जावेकरीने अच्यास करे एटले शक्तिजावथी अच्यास करे ते पण जश के० जेहने अर्थे पाप अणकरवाने अर्थे वरवुं के० आदरवुं एटले शक्ति अच्यास करे ते पण पठे पाप न करे इति जावः अथवा परमाथे जश ते मोक्ष तेने अर्थे वरवुं के० आदरवुं अने कर्तातुं नाम पण जशविजय ठे ते पण सुचव्युं ॥ १८ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

॥ तुंगीयागिरि शिखरसोदे ॥ ए देशी ॥

देवतुऊसिंघांतमीठो ॥ एकमनेधरिणं ॥ छुष्टआलं

वननिहाली ॥ कदोकेमतरिणं ॥ देवतुऊ ॥ १ ॥

॥ अर्थ ॥ हवे त्रीजी ढाल कहेठे एने वीजी ढाल साथे ए संबंध ठे जे वीजी ढालमां एम कळुं के पाप न करवुं ते पडिकमाणुं. माटे त्रीजी ढालमां कहेठे के पाप शी रीतें न थाय. जो हीणा आलंवन न होय तो पाप न थाय ते कहेठे जे हे देव, हे परमानंद विलासी, तुऊसिंघांत के० ताहारुंजे आगम स्याद्वादसैलीरूप ते मुऊने अत्यंत मीतुं लागे ठे इतिजाव ॥ ते एक मने धरिणं के० एकाग्र चित्तें करी धरी राखीये अने छुष्ट जे हिणा आलंवन ते निहाली के० जोइने एटले कोइके कोइ कारणे कांइ विपरीत अंगीकार कळुं होय ते पोते धारी राखे तो ते धारीने हे सज्जन पुरुषो तसे कदो जे केम के० केवी रीतें संसारसमुद्र तरीये ॥ १ ॥

छुष्टआलंवनधरेजे ॥ जगपरिणामि ॥ तेहच्याव

श्यकेजाप्या ॥ त्यजेमुनीनामि ॥ देवतुऊ ॥ २ ॥

॥ अर्थ ॥ माटे छुष्ट के० दूषणसहित जे अपवादें साधन होय ते जें कोइ चित्तमां तेतो जगपरिणामि के० संयम क्रियाथी जाग्या ठे परिणाम जेहना एहवा जे छि-

यखेतांदोषहोयतो उदायनरूपिणं केमवावरीहृती. यतः॥ जत्तंवापाणंवा जुतूणंलावलवि
यमविसुद्धं ॥ तोअवज्जपडिठं ॥ उदायनरिसिववईसंति ॥१॥ इत्यावश्यके ॥ ११ ॥

उदायनराजर्षितनुनवि ॥ सीतलुद्धसहे ॥ तेह
ब्रजमांविगयसेवे ॥ सूतेनलहे ॥ देव० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे उत्तरकहेठे जे उदायनराजरूपीना तनुके० शरीरनेविपे शीतके० टाडुं
अने लुद्धके० लुखुं तेनविके० नथी सहेवालुं एटले राजवीथकां दिक्कादीधीठे अने
रोगीष्टशरीरठे तेमाटे सहननथीथातुं इतिजाव. माटे उदायनरूपिणं ब्रजमांके० श्रीगो-
कुलमां विगयवावरीठे एहवुं विगयवावरवानुंकारणते मूढ नलहेके० शुंनथी जाणता
ए के कोइकारणेविगयवावरी एटले ते श्रोतुंलेइने पोते वावरनार उजमालथायठे. यतः॥
सीयललुस्काणुचीयं ॥ वएसुविगईगएणजावित्तं ॥ ह्छाविजणंतिसढा ॥ किमासिज्जहा-
यणोनमुणी ॥ एकथाउंसर्व आवश्यकवृहत्त्वृत्तियं वंदनावश्यकेठे ॥ १३ ॥

लोकआलंबनेजरिउं ॥ जनअसंयतने ॥ तेह
जगमांकांइदेखे ॥ धरेतेहमने ॥ देव० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एम लोकके० मनुष्यलोकतो आलंबनेजरियोठे. वाल, वृद्ध, सूत्र, अर्थ, अव्या-
दिक आपद प्रमुख आलंबनकरे. जेमहुंवालकहुं, अथवावृद्धहुं तेमज सूत्रजणुंहुं, अर्थ-
जणुंहुं, आडव्यदोहिलुंठे अथवाआक्केत्रनानुंठे ह्मणाजुर्जिहादिकठे तथाहुं आजा-
रीहुं इत्यादिकनिश्रापदकरीने पठेआलंबनखोले. यतः ॥ सुत्तववालुहुं असहुं दवाइआ-
वइओय ॥ निस्साणपर्यंकाउं ॥ संथरमाणविशीयंति ॥ १ ॥ इत्यावश्यकेएमअसंयतने
आलंबनेजेजरियोठे तेह्वाअयलायेंचालवानीइहाकरनारजननेआलंबनघणाठे तेप्राणी
जगतमां जेकांइ नियतवासादिकदेखेते मनेके० मनमांहे धरेके० धारीराखे, अनेकोइपुठे
त्यारेतेह्दंतांदेखाडे इतिजावः॥यतः॥ आलंबणाणलोगो॥जरिश्रोजीवस्तअज्जउकामस्स
॥जंजंपिच्छईलोए ॥ तंतंआलंबणंकुणइ ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ १४ ॥

शिशिलआलंबनगहेमुनी ॥ मंदसंवेगी ॥ संयता
लंबनसुजसगुण ॥ तीव्रसंवेगी ॥ देव० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेजे मंदसंवेगीके० अल्पसंवेगवंतमुनिहोय तेशिशिलविहारीना श्रोठां
लेठे जेममथुरामां मंगुआचार्य सुगालमां पण एकठामेरहा प्रतिबंधतज्योनही पासत्याथ-
या तेमाटे एमकरतांपण प्रजुयेंधर्मदीठो एमजणायठे ॥ गाथा ॥ जेजठजयाजइया बहुसु-
आचरणं करपपछा॥ जंतेसमायरंति. आलंबणं मंदसह्माणं ॥ इत्युधरेयके तथा तीव्रसंवेगी

के० आकरावैराग्यवंततेतो संयतालंवनके० संयतमुनिराज तेमनुं आलंवनकरे जे अमुक मुनिराजे जिह्नुकप्रतिमावही तथा अमुकमुनिराजे उपसर्गपरिसहसहनकख्या तोहुंपणते- वा सहनकरुं अथवातपकरुं एवीरीतेकरतां सुजसगुणके० जलाजसनोगुणवधारे ॥ गाथा ॥ जेजठजयाजश्या ॥ बहुसुआचरणकरणमाउत्ता ॥ जंतेसमायरंती ॥ आलंवनतीवस- द्वाणं ॥ १ ॥ इत्यावश्यके एढालमांघणोवंदनकनिर्युक्तिनोअधिकारठे एत्रीजीढालमां एमकहुंजे हीणाआलंवनद्वेइने पोतेहीणाचारीथाय पठेजेपोतेहीणाचारीहोय तेशुद्धा- चारीनां त्रिडकाढे तेवातचोथीढालमांकहेठे ॥ १५ ॥

॥ ढालचोथी ॥

प्रभुपार्श्वनुं मुखडुंजोतां ॥ चवचवनांपातिकखोतां ॥ एदेशी ॥

सुणजोसीमंधरस्वामी ॥ वलीएककहुंसिरनामी ॥

मारगकरतानेप्रेरे ॥ दूर्जनजेदूषणहेरे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे हे श्रीमंधरसाहेबतुमे सुणजोके० अवधारजो वलीके० पूर्वेकही तेथी वीजीवात ए कहुंहुं सिरनामीके० मस्तकवडेतमने नमस्कारकरीने जेशुद्धमार्गना कर- ताके० पाळता एवाने प्रेरेके० उदीरे एवाजे दुर्जनके० खलपुरुषविद्वान्वेपीठे ते दूष- णहेरेके० पारका अठता दूषणजूए ॥ १ ॥

कहेनिजसाखेत्रतपालो ॥ पिणधर्मदेशनाटालो ॥

जनमेल्यानुंसुकाम ॥ बहुवोढ्युनिंदाठाम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे ते एमकहेठे जेपोतानीसाखेत्रतपालो अनेधर्मकरो पण लोकजेलाकरीने धर्मदेशना आपवानुंशुकामठे माडे एवातनेटालो एमउपदेशकरी लोकजेलाकख्यानुं शुकामठे केमके घणुं बोळतां कोइअवसरे निंदानुं स्थानक पणथाय ॥ २ ॥

एमकहेतांमारगगोपे ॥ खोढुंदूषणआरोपे ॥

जेनिर्जयमारगबोले ॥ तेकह्योछीपनेतोले ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एवीरीतना बोळनाराते मार्गगोपेके० शुद्धमार्गने उलवेठे खोढुंदूषणके० खो- टादूषणनोआरोपकरेठे केमके निर्जयके० कोशुनोचयनराखे अनेशुद्धमा- र्गजापे ते छीपनेतोले शास्त्र उक्तंच ॥ जोसम्मंजिएमगं ॥ पयासएनिप्र- एणिरासंते ॥ सोचवाणजणणं ॥ दीवसमोचवस्तमुहुंमि ॥ १ ॥ इति ॥ ३ ॥

अज्ञानीगारवरसिया ॥ जेजनवेकुमतेयसीया ॥

तेदुनोकुण्टालणहार ॥ विणधर्मदेशनासार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे अज्ञानिके० मिथ्याज्ञानीहोय अथवा गारवरसियाके० रुद्रिगारव, रस गारव, शातागारवमांहे मन्त्रयथाहोय वली जेप्राणी कुमतेग्रसियाके० कदाग्रहेकुश्रुद्धयें प्रसायीरहाठे एटलेअन्यअन्यदर्शनना आग्रहवंतठे इत्यादिकनी कुमति ते सारके० प्रधानएहवीजे धर्मदेशना तेदीधाविनातेथ्योनी कुमतीने बीजो कोणटावणहारठे अने सारधर्मदेशनाविना कुमार्गसुमार्गनी शीखवरपडे ॥ ४ ॥

गीतारथजयणावंत ॥ ज्वज्जीरुजेहमहंत ॥ तस
वयणेढोकेंतरीयें ॥ जेमप्रवहणार्थीजरदरीयें ॥५॥

अर्थ ॥ हवे ते देशनाकेवापुरुषआपे तेकहेठे जे गीतार्थहोय ॥ गाथा ॥ गीयंजण इसुत्तं ॥ अठोतस्सेवहोइवस्काणं ॥ उजणणयसंजुत्तो ॥ सोगीयठोमुण्येवठो ॥ १ ॥ त याजयणावंत एटले ढकायनारककहोय वली ज्वज्जीरुके० संसारनीवीकराखनारहोय के रखेखोढुंवोलीजवाय, खोढुंवोलीयितो संसारवधे अने महंतके० महोटाहोय एटले गुणैगिरुआहोय तेवाउत्तमपुरुषोनांवचनथकी लोकमांथीतरीयें जेमजरसमुद्रमां प्रवहणके० जहाजथी पारपामीयें तेमगीतार्थनी देशनायें संसारसमुद्रथीतरीयें ॥ ५ ॥

बीजोतोवोलीवोले ॥ सुंकीजेनिर्गुणटोले ॥ जा
पाकुशीलनोलेखो ॥ जनमहानिशीधेंदेखो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे जे गीतार्थविनाडाहीडाहीवातोकरेते तेने शीखामण आपेठेके गीतार्थविना जेबीजो तेतोवोलीनेके० देशनाप्रमुखआपीने श्रोतानेसंसारसमुद्रमां वोले के० बुडा-डेठे माटेएवा निर्गुणटोलानेशुंकरीयें गीतार्थविनाघणुंढुंमद्व्युहोय पणतेशाकामुं ? केमके जेअगीतार्थते तेघणुंढोले उन्मार्गप्ररुपेतोतेहने जापा कुशीलने लेखेजाणवा, जनके० हेजन हेलोक (एमलौकीकजापाठेतेथी एकवचनठेमाटेएमकहेवुंजे) हेलोको एवात महानिशीधसूत्रमां देखोके० जुळ ॥ यथा ॥ कुसीलोसन्नपासठो ॥ सधंदेसवले तहादिष्ठी ॥ एवइमेपंच ॥ गोयमाननिरिस्कए ॥ १ ॥ पंचेएसुमहापावे ॥ जोनवजीळगोयमा ॥ संलावाइकुसीलेहिं ॥ जमीहिसोसुमईजहा ॥ इतिमहानिशीधे ॥ एमां एम कहुंजे पासठादिकपांचनेजेनवरजे तेमां संलापकुशीलादिकदोपआवे अनेतेदोपथीसुमतिनी-परेंसंसारजमे ॥ तथा ॥ तहाजिप्राकुसीले सेणं अणैगहा तित्त कहुअ कसाय महुराई लवणाई रसाई आसायंते अदिष्ठासुयाई इयपरलोगोचयविरुद्धाई सदोसाई मयारज-यारुच्चारणाई अवसंप्रस्काणं संतात्रिउंगाई वाजणंते असमयनुधम्मदेसणावत्तणाणय

जिप्रा कुसीलेषेण सेत्रयवं किंजासाए विजासाए कुसीलतंत्रवइ गोयमात्रवइसेत्रयवं
जइपवं ताधम्मदेसणंनकायवं गोयमा सावज्जाणंच घाणं वयणाणंजोनजाणइ वित्तैसं
बुज्जुपि तस्सनखमंकिमंगपुणदेशणंकाळ इतिमहानिशीथे ॥ ६ ॥

जनमेलननीनहीईहा ॥ मुनित्राषेमार्गनीरीहा ॥

जोवहुजनसुणवाआवे ॥ तोलात्रधर्मनोपावे ॥७॥

अर्थ ॥ जनमेलनके० लोकत्रेलाकरवानी नहीईहाके० इष्टातोन्थी पणधर्मनी प्राप्ति
जाणीने लोकआधीवेसेते तेनेमुनीश्वर जैनमार्गजापे पणनिरीहाके० आशारहितथकाक
हे पणकोडीमात्रनीआशानराखे अनेयशतथा माननी इष्टानराखे. एरीतिधर्मदेशनादेतां
कदाचित् घणा लोक सांजलवाआवे तोधर्मनोलाजघणोथाय घणालोक धर्मपामे सं-
सारतरे ॥ ७ ॥

तेहनेजोमार्गनजापे ॥ तोअंतरायफलचाखे ॥

मुनिशक्तिबतीनविगोपे ॥ वारेतेहनेश्रुतकोपे ॥७॥

अर्थ ॥ तथा जेलोकधर्मसांजलवाआव्या तेहनेधर्ममार्ग नजापेके० नसंजलावे तो
ते मुनिये ज्ञाननोअंतरायकख्यो तथा विघ्न कखुं तेहनांफल चाखेके० जोगवे एटले
ज्ञानावरणीकर्मवांधे ॥ गाथा ॥ अत्राणीवखाणंकरेइ ॥ जोतस्तहोइपावफलं ॥ नाणी-
विजोनजासइ ॥ सोअहएनाणविग्घंखु ॥ १ ॥ इतिहि तोपदेशमालायां ॥ तेमाटे मुनिमां
जोदेशनाथापवानी ठतिशक्तिहोय तोगोपवेनही अथवा देशनाथापतोथको थाके
नही तथा धर्मदेशनादेताथकाने जे वारेठे नाकहेठे तेप्राणीने श्रुतकोपेके० जवांतरे
ज्ञानावरणीवांधुंहोय ते उदयथाय अज्ञानपणुंआवे एटले श्रुतकोपुं ॥ ७ ॥

नविनिंदामार्गकहेतां ॥ समपरिणामेगद्गद्तां ॥

मुनिअद्दचरितमनरंगे ॥ जोईलीजेंबीजेअंगे ॥८॥

अर्थ ॥ एटलेशुद्धमार्गकहेतांनिंदानथी केमके देशनातेज्ञाननोहेतुठे समपरिणा-
मके० रागद्वेषरहितपणे एटलेकोइजपररागद्वेषनकरे अनेकोइजुं नामलेइ तेनाथवर-
णवाद नवोखे परीते गद्गद्तांके० हर्षणामीजापें एमथाइकुमारनुंचरित्र घीजुंअं-
गत्रीसुयडांगसूत्रना वीजाश्रुतस्कंदे ठाअध्ययने जोइलेजो ॥ यथा ॥ इमं वयंतंतुमं
पावइणो गरिदत्तिसुवमेव ॥ पावइणो पुढोपुढोकिटयंतासत्यसयंदिही करे-

तिपाठ ॥ १ ॥ तअन्नमन्नस्सगरह्माणा ॥ अस्कंतिउसमणामाहणाय ॥ सतोय अढी-
असतो अनढी ॥ गरहामोदिठ्ठीनगरहामो किंचि ॥ २ ॥ नकिंचि रूवेणमजिधार-
यामो॥सदिठ्ठिमगंगुकरेसिपाठ इत्यादिकअधिकार मननेरंगेकरीनेजो ॥ ए ॥

कोईजापेनवीसमजावो ॥ श्रावकनेगूढाजावो ॥

तेजुठकह्याल-छा ॥ श्रावकसूत्रेंगहियछा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वलीकोइकएमकहेठे जे श्रावकने गूढाजावोके० सूद्धमअर्थशुंसमजावो ठो
एनहीसमजावो जोतमेसमजावशोतो सर्वनेपूठताफरशे सामाआपणांठिडजोशे एवी
रीते जेकहेठे तेजुठुंकहेठे केमके श्रावकनेतो श्रीजगवतिसूत्रमध्येलरूछा, गहियछा,
पुढीयछा, अजिगयछा, विणिठियछा इत्यादिकपाठकह्योठे माटेजोश्रावकनेगूढअर्थन-
समजाव्याहोय तोएपाठकेमकह्योठे इतिजाव ॥ १० ॥

कहेकोईनवीसिजोमी ॥ श्रुतमांनहीकाईखोमी ॥ तेमि

थ्याउ-इतजावा ॥ श्रुतजलधिप्रवेशेनावा ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वलीकेटलाक असमंजस एमवोलेठे के नवीसीजोडीके० नवाग्रंथ अथवा
स्तवन सझाय जोरुवानुं शुंकामठे केमके श्रुतके० सिद्धांतमांतोकाईखोरुनथी एटले
सिद्धांतमांठे तेकरतांतमे अधिकशुंकहेशो एवुंकहेठे तेपण मिथ्याके० खोटुं कहेठे
कारणके सिद्धांतमांठी ऊद्धरीनेजेग्रंथकख्याठे तेजावठे ते श्रुतजलधिके० श्रुतरूपस-
मुद्रमां प्रवेशकरवाने नावासरिखाठे एटलेसमुद्रमां जोनावाहोय तोप्रवेशथाय तेमज
सिद्धांतरूपसमुद्रमांपण जो एग्रंथप्रकरणरूपीनावडांहोय तोजप्रवेशथाय ॥ ११ ॥

पूरवसूरीयेंकीधी ॥ तेणेजोनविकरवीसि-ई ॥

तौसर्वेकीधोधर्म ॥ नवीकरवोजोयोमर्म ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एवुंसांजली वली प्रतिवादीबोल्याके तो पूर्वाचार्येजे जोडीकीधीठे तेहज
जणो तेणेके० तेमाटे जोनवीकरवीसिद्धिके० नवीजोमीनकरवी एमवातसिद्धथई
एटलेनवाप्रकरणप्रमुखजोडवानही एमसिद्धथयुं एवुंबोलनारने उत्तरकहेठेके तो पू-
र्वेसर्वउत्तमजीवोथया तेणेसर्वेधर्मकख्याठे तेमाटे तमेवलीधर्म शुंकरवाकरोठो, तमने
पणनकरवो केमके पूर्वाचार्येजोडीकरीठे माटेआपणेनकरवी तोपूर्वेधर्मपणघणाजी-
वेकह्योठे माटेआपणेनकरवो ए मर्मके० एजाव ॥ १२ ॥

पूरवबुधनेवहुमाने ॥ निजशक्तिमारगग्याने ॥ गुरु

कुलवासीनेजोडी ॥ युगतिएहमांनहीखोडी ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ माटे जोग्रंथनोजोडनार आबोधनेनवाग्रंथजोडे तोतेमांकांश्र्दोपनथी
 पूरवबुधनेवहुमानेके० पूर्वपंडितगीतार्थथया तेहनुंवहुमानकरेजेपूर्वाचार्यआगलेहुंते शा-
 हीसावमांहुं पणतेनुंवचनखंडेनहीतथापोतानी शक्तिप्रमाणेयोजनाकरे पण अधिकयो-
 जनानकरे जोअधिकयोजनाकरे तोकोश्र्कठेकाणेखोहुंआवीजाय माटे शक्तिप्रमाणे
 जोडे वलीमार्गग्यानेके० जैनमार्गनुंज्ञानचोखुंनिर्मलहोयतोजोडे वली गुरुकुलवासीहोय
 तेसंप्रदायशुरूजाणे तेवारंथथार्थजोडाय एवापुरुपेजोडहुं युक्त घटमानंठे एह-
 मांकांश्र्खोडीके० हाणीनथी ॥ १३ ॥

एमश्रुतनोनहीउठेद ॥ एतोएकदेशनोजेद ॥

एअर्थसुणुज्ज्वासें ॥ जविवरतेश्रुतअच्युसें ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एरीते नवीजोडीकरतां श्रुतज्ञाननो उठेदनथीथातो पणश्रुतवृद्धियायते
 एतोएकदेशेजेदठे एटले ग्रंथनामेजेदठे पण आत्यंतिकजेदनथी वली एग्रंथनोजे अ-
 र्थके० जावते उज्ज्वासेंके० ह्यें सांचलीने जव्यप्राणीते श्रुतज्ञानजणवाना अच्युसमां
 वचें केमके तेहनामनमांहे एमउपजेके आग्रंथमां आटलीवातकहीठे तो सिद्धांतमां
 तोघणासूक्ष्मजावकह्याहशे तेसारुवधारेजणवानो अच्युसकरे माटेनवीजोडीकरवी ते
 सिद्धांतनीवृद्धिकरेठे पण उठेदकरतीनथी इतिजावः ॥ १४ ॥

इहांदूषणएककहाय ॥ जेखलनेपीमाथाय ॥ तोपण

एनवीगोडीजें ॥ जोसज्जाननेसुखदीजें ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ इहांएकदूषणकहेवायते तेआवीरीतेके पंडितलोकजेग्रंथकरेठे तेथीपंक्तितो
 यज्ञवादवोलायते तेजेखललोकहोयतेथीखमातुंनथी माटे ते खललोकोने पीडा था-
 यते तोपणएनवीजोडीकरवी ते नवीगोडीजेके० नमूकीयें जोसज्जानपुरुपने सुखआपीयें
 तोनवाग्रंथजोडताजजश्यें पणथाकियेंनहीइत्यादिजावः ॥ १५ ॥

तेपुण्येहोसेतोप ॥ तेहनेपणइमनहीदोष ॥ उज.

मतांहीयडेहीसी ॥ जोइलीजेंपेहेलीवीसी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेनवाग्रंथजोरुतां पुष्यथाशे तेपुण्येकरीने सज्जानलोकोने संतोपउपजशे इहां
 सज्जानपदवहारथीलइश्यें तथा तेहनेपणके० तेखललोकोनेपण एमदोपनथी एटलेतेने
 पणपीडानथाय. केवीरीतेनथायके जो उजमतांके०उद्यमकरीने हीयडेहीसीके०हृदयमां
 दर्पपामीने एअर्थ प्रथमेवीसीमां हरिजद्रसूरियेंकणुंठे तेजोइ खेजो ॥यतः॥इकोपुणहोइ-

दोसो॥जंजायइखलजणस्सपिडत्ति ॥ तह्विपयट्ठोइंढं॥दिहुंसुयणाणअइतोसं॥१॥तत्तोचि
यजंकुसवं ॥ तत्तोत्तिसिंपिहोइन्नहुपीडा ॥ सुद्धासयापवित्ति ॥ सढेनिहोसियात्तणिया ॥२॥

कहेकोईकजूदीरीतें ॥ मुनिजिद्दाज्जांजेचीतें ॥ तेजू
तुंशुचमतिईहे ॥ मुनिअंतरायथीवीहे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वलीकोईकतो जूदीजरीतेंकहेढे जे देशनादेवानीनाकहीयेठेयें तेहनोआ
शय एढे जेमुनीदेशनादेतां अमारीचीद्दाजांगोढो कारणकेतमे एवोमार्गप्ररुपोजेथकी अ-
मनेजिद्दाकोइआपेनही ते चीतीकेढवीकनेमाटे देशनादेवानी नाकहीयेठेयें तेजुतुंके
एमवोलनारापण खोटुंकहेढे केमके जेयथार्थदेशनाआपनारमुनिढे तेजुचमतिने ईहेके
वांढेढे एटले उत्तरोत्तर शुच अढ्यवसायराखनाराढे तो ते एह्वा मुनिराज तो अंत-
रायथीवीहेढे के जोकोईने अंतरायपाडीशुं तोपोतानेअंतरायकर्मबंधाशे तो एवामुनि
वीजानी जिद्दाकेमजांजे ॥ इतिजावः ॥ १७ ॥

जेजनढेअतिपरिणामी ॥ वलीजेहनहीपरणामी ॥
तेहनेनितेंसमजावे ॥ गुरुकटपवचनमनजावे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटे जे लोक अतिपरणामीढे एटले एकनिश्चेंमार्गज आदखोढे ते पोतेज
आ स्तवनमां आगलकेहेशे जे-जेदलवजाणतांकेइमारगतजे ॥ होयअतिपरिणतिपर-
समयथितिचजे ॥ वली केटलाकलोकते नहीपरणामीकेकेवल व्यवहारनेज आदरेढे
तेक्रियाव्यवहारमांराता पणनिश्चेंमार्गजाणताजनथी तेपण पोतेजआस्तवनमांआगल-
कहेशे केइनवीजेदजाणेअपरिणतमती ॥ शुद्धनयअतिहिगंजीरढेतेवती ॥ एवचनथीतो
एमजाणीयेठेयेजे अतिपरिणतिते निश्चयवादी अने अपरिणतिते व्यवहारवादी तथा
विशेषावश्यकमध्ये तो वृत्तिकारेंएमलख्युंढे जे इहशिष्याखिविधास्तथया अपरिणामा
अतिपरिणामाः परिणामाश्चेति तत्राऽविपुलमतयोऽनीतार्था अपरिणतजिनमतरहस्या
अपरिणामाः अतिपरिणामा अतिव्याप्तापवादहृष्टयोऽतिपरिणामाःसम्यक्परिणतजिन-
वचनास्तुमध्यस्थवृत्तयःपरिणामाः तत्रयेअपरिणामास्तेनयानांयः स्वस्वआत्मीयआत्मी-
यव्यपयो ज्ञानमेवश्रेयः क्रियावाश्रेय इत्यादिकस्तमश्रुद्धानाः येत्वतिपरिणामाः तेषि-
यदेवैकेननये क्रियादिकं वस्तुप्रोक्तं तदेतन्मात्रं प्रमाणतया गृह्यंत इत्यादिकलख्युंढे
इहांतो पूर्वोक्तअर्थपणलागेढे तथा महाज्ञाप्योक्तअर्थ पणलागेढे वलीविशेषें बहुश्रुत-
कहेतेखरू इतिजावः एह्वाअतिपरिणामी तथा नही परिणामी जे लोकढे तेहने नि-
तेंकेढन्यायमार्ग स्याद्दादमार्गदेखाडी गुरुसमजावेढे अथवा नितेकेढनिरंतरदेशनायेंक-

रीसमजावेठे तेकोणसमजावेठे गुरूके०गुरूसमजावेठे एमवृहत्कल्पजाप्यमां वचनेठे ते
मनमांजावीनंकेहेठे ॥यतः॥ अइपरिणइअपरिणइ ॥ दुएहंविमग्गंजणोपणासंति ॥ तं-
द्वादेसणमाइरुई ॥ सुहृगुरूमग्गररुक्खा ॥ १ ॥ १७ ॥

खलवयणगणकुणसूरा ॥ जेकाठेपयमांपूरा ॥ तुज
सेवामांजोरहीयें ॥ तोप्रभुजशलीलापामीयें ॥ १९ ॥

अर्थ॥तेमाटे देशनान देवी विगेरे खललोकनां वचनने कोणशूरवीरपुरुष गणके०कोण-
खात्रमांआणे एटलेशूरवीरतेनेगणतीमांआणताजनथी.जे खलपुरुषठे तेपयके०दूधमांथी
पण पूराकाठेठे माटेजेदेशनागुणकारीठे तेहनेअहितकारी कहेठे तो हे प्रभुजी तेहनां
वचन लेखामांगणीयेंनही अने तुजसेवामांरहीयेंके० तमारीआज्ञापाळीयें एटलेतमारी
आज्ञाएवीरीतेंठे जे देशनाआपतां लाजजथायठे माटेदेशनाआपवी ए आज्ञा पालनरूप
तमारीसेवाठे तेसेवामांजोरहियें तो जशलीलापामीयें, प्रभुपद संवोधनकरी आगलसंबं
धकस्योठे अथवा प्रभुतानोयशतेहनीलीलापामीयें इतिजावः ॥१९॥ एचोथीढालनेविषे
खललोके गुणवंतनेदूषणदीधा तेहनासमाधानकस्या. ह्वे पांचमीढालमां खललोकनिर्गु-
णीठतां पोतानाआत्माने गुणकारीमानेठे तेनेदोष दीयेठे तेसंबंधेपांचमीढालकहेठे ॥१९॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ रागरामथी ॥ मंत्रीकहेएकराजसत्तामां ॥ एदेशी ॥

विषमकालनेजोरेंकेई ॥ उठ्याजडमलधारीरे ॥ गुरुगठठोनी
मारगलोपी ॥ कहेअमेंउग्रविहारीरे ॥ २ ॥ श्रीजिनतुंआलं
वनजगने ॥ तुजविणकवणआधारेरे ॥ जगतलोकनेकुम
तिजलधिथी ॥ वांदिग्रहिनेतारारे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ॥विषमकालनेजोरेंके०पांचमोआरो तथा हुंढाअवसर्पिणीकालनेजोरि केटलाए-
कउठ्याके०प्रगटथया जडके०मूर्ख वली मलधारीके०वाह्यशरीरेपणमेला अनेअंतरंगपाप-
मेलेकरी मलीनययेला माटेमेलनाधरनाराकसा एटलेएजावजे एढालप्राएहुंढीआ हुंका-
आथीठे पतीधीजाजीवोनेपणशिक्षामणदारखठे.ह्वेते हुंढीआथोने मायेगुरुनथी माटे
एमक.शुंजेउठ्याजडमलधारी॥ उक्तचवंगचूखिकायां॥अतहीखनाअध्ययने विक्रमकाला-
पन्नरसय ॥ पणहृत्तरीयातेसुगएसुकोहुंढी ॥ अपरिग्गहिधंतरी यद्वावाडंनारहेवासे॥१॥
ीलणाजिणपडिमां॥नत्तिनिसहे वारवासछंदाचारा ॥ दुमेहा मखिणाहुग्गइग्गमि-
२वेनिरकायारासमु॥पजिहित्ति ॥ एटखे गुरुने तवागठनेठांडी मारगलोपीके०

उन्मार्गप्ररूपीने तथा तेमने कोइपुठे तेने एमउत्तरआपे जे अमे उग्रविहारना करनारठीए तथा अमेअद्भुतमार्गपाम्याठैयें माटे श्रीजिनके०वाह्यअच्यंतरलक्ष्मीयुक्त एहवाहेजिन-राज तुंज जगतने आलंवनके०आधारठे पण हे प्रभुतमाराविना बीजोकोणआधारठे तमेतमाराजकिनाकरनारा जे जकलोकठे तेहने कुमतिरूप जलधिके०समुद्र तेथकी बांहिग्रहीने तारोके०पारऊतारो एटले नवनवाकदाग्रहउपजतावारो ॥ ३ ॥

गीतारथविणजूलाजमता ॥ कष्टकरेअजिमानेरे ॥ प्रायें
गंठीलगेंनवीआव्या ॥ तेखूताअज्ञानेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेते मूर्खलोक गीतार्थविनाजूलाजमते अहंकारेंकरीजेपोतानोएकमत पकड्यो तेहनाअजिमानेकरी लोच, जिह्वा, उघाडुंमाथुं, उघाडापग इत्यादिककष्टकरतां फरेठे, पणप्रायें एमजाणीयेंठैयेंजे तेलोक गंठीलगेंपणआव्यानथी एटलेगंठीजेदपणन-थीकस्यो तोसमकितनीवाततोवेगळीठे तेप्राणीअज्ञानने विपेजखूता ठे केमके गुरु-आणाविनाठेमाटेइतिचावः ॥ ३ ॥

तेहकहेगुरुगडगीतारथ ॥ प्रतिबंधेशुंकीजेरे ॥ दर्शन
ज्ञानचरितआदरियें ॥ आपेंआपतरीजेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वळीते पोतानुंएकाकीपणुं थापवामाटे एमकहेठे जे गुरुनोप्रतिबंध-गीतार्थ-नोप्रतिबंध तथागडनोप्रतिबंध राखी तेप्रतिबंधेशुंकरियें केमके प्रतिबंधतेतो दुःखनोहे तुठे माटेप्रतिबंधकोइसाथेनकरवो मात्र दर्शन ज्ञान चारित्र ए रत्नत्रयी आदरीयें वी-जोकोइकोइने तारणहारनथी आपेआपतरीजेके०पोतेपोतानीमेलेतरीयें ॥यतः॥ अप्पान-इवेयरणी ॥ अप्पामेकुडसामखि ॥ इतिवचनात् ॥ ४ ॥

नवीजाणेतप्रथमअंगमां ॥ आदिगुरुकुलवासोरे ॥ कह्यो
नतेविणचरणविचारो ॥ पंचाशकनयखासोरे ॥ श्रीजिन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेएनेउत्तरआपेठे के ते एमनथी जाणताजे प्रथमअंगमां श्रीआचारांग सूत्रनी आदिके०धुरें गुरुकुलवासोके०गुरुकुलवासकह्योठे ॥ यतः ॥ सूर्यमेआऊसंतेण ॥ जगवयाएवमखायं एमएसूत्रमांहेकहुंजे सूर्यके०सांजद्वयुं मेके०सुधर्मास्वामी जंबूप्रतें क-हेठे के में एम सांजद्वयुंठे साहात् पणकरणाघाटेनही आऊसंतेणके०आमृशता जगवान वीरना चरणल्लासताथकां सांजद्वयुं एवचनेकरीने सुधर्मास्वामीयें एमवताव्युं जे गु-रुकुलवासेंवसहुंइतिचाव नके०नही तेविणके०तेगुरुकुलवासविना चरणके०चारित्र एम

विचारोकेचित्तनकरो एतद्वेएजावजे गुरुकुलवासविनाचारित्रनहोय मां वचनते ते
 श्रीहरिचन्द्रसूरियें खासोके०उत्तम नयके०न्यायकह्योते ॥यतः॥दंसणनाह्यंति ॥ तं-
 कुलवासंसिसंगयंनणियं ॥ अगुरुकुलवासियाणं ॥ दुष्पडिलंजंखुत्तिएवमवि ॥१०॥
 ऊतमांणपिंडविशुद्धं चारित्रनी शुद्धिकहेवायते तेषिंरुविशुद्धितो जो गुरुकुलवा-
 तोथाय तेमाटे गुरुकुलवासविना चारित्रनहीं ॥ यतः ॥ पिंडअसोहयंतो ॥ अचरि-
 ठसंसउंनही ॥ चारित्तंमिश्रसंते ॥ सवादिस्कानिरत्रिया ॥ ११ ॥ इति ॥ ५ ॥

नित्येंगुरुकुलवासैवसवुं ॥ उत्तराध्ययनेजाप्युरे ॥ तेहनेअप
 मानेवलीतेहमां ॥ पापश्रमणपणुंदाख्युरे ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बली निरंतरगुरुकुलवासै वसवुं एम श्रीउत्तराध्ययनसूत्रनाअग्यारमाअध्यय-
 नेकहुं ठे यतः वसेगुरुकुलेनिच्चं ॥ जोगवजवहाणवं ॥ पियंकरेपियंवाई ॥ सेसिखंलकुम-
 रीहई ॥१॥ इति बली तेहनेके०तेगुरुनेअपमानेके०अवज्ञाकरेतोतेहनेवलीतेहमांके०तेउ-
 त्तराध्ययनना सत्तरमापापश्रमणियअध्ययनमध्येज पापश्रमणपणुंदेखाड्युंते एतलेगुरु
 आदिकनी निंदाकरतोहोयतो तेहनेपापश्रमणकहीयें ॥यतः॥ आयरियजवज्ञायाणं
 सम्मनपडितप्पई ॥ अप्पडिपूयंएथडे ॥ पावसमणित्तुवुच्चई ॥ १ ॥ तेमाटेगुरुकुलेरहेवुं

दसवैकालिकगुरुशुश्रूषा ॥ तसनिंदाफलदाख्यारे ॥ आवंतिमां
 जहसमसदगुरु ॥ मुनिकुलमत्तसमजाप्यारे ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बलीदशवैकालिकसूत्रनेविपे नवमाध्ययने गुरुनी शुश्रूपाके०सेवाकरवी तेसे-
 वानां फल घणांकह्यांते ॥ काव्य ॥ आयरियग्गिमिवाहियग्गी ॥ सुसूसमाणोपडि-
 जागरेजा ॥ आलोश्यंगीयमेवनच्चा ॥ जोठंदमाराहयइसपुज्जो ॥१॥ इत्यादिक आखो
 त्रीजोउदेशेजाणवो बली तसनिंदाके०तेगुरुनी निंदानां फलपण तेदसवैकालिकमांहेज
 नवमाध्ययनना पहेलाउदेशामां कह्यांते॥काव्यं ॥ आसीवित्तोआविपरसुयडो॥किंजीव-
 नासाउपरंतुकुजा ॥ आयरियपायापुणअप्पसत्ता ॥ अबोहिआसायणनडि मोखो॥१॥
 इत्यादिकसंपूर्ण प्रथमउदेशेइहांजाणवो बली आवंतिमांके०आचारांगमां पांचमाअ-
 ध्ययनना पांचमाउदेशामध्ये सदगुरुनेइहसमानकह्यांते तथा मुनिनाकुलके०समूह ते
 मउसमानकह्यांते तथाचतत्सूत्रं सेवेमि तंजहा अविहरएपडीपुत्तेचिंति समंसिजोमे
 उवसंतरएसारकमाणे सेचिंति इत्यादिक एनी वृत्तिने वच्चेथीएकदेशखीयेंतैयें इ-
 त्तमः प्रथमजंगपतितेनोजयसज्ञाविनाधिकारस्तथाचूतस्यैवायंइददहंतातः सचइदोनि-
 त्त्यप्रतिपूणंजलजैः सर्वैर्जुजेरूपशोचिताःसमे चूजागे विद्यमानोदकनिर्गमप्रवेशो
 भवतिइति नकदाचिधोपमुपयातिसुखोत्तारावतारसमन्वितउपशांतमपगतः

उन्मार्गप्ररूपीने तस्य स तथानानाविधांस्तुयादशान् गणान्सहवायादौगणैरात्मानमा-
 तथा अमेअरुलयन्सारद्वान् तिष्ठत्येपांक्रियाप्रकृतैवयथावासो हृदस्तथाचार्येपीति द-
 राज तुंजचिच्छ इत्यादिसञ्चाचार्यः प्रथमजंगपतितःपंचविधाचारसमन्वितो अपृवि-
 तमेतरसंपदुपेतःपटत्रिंशद्गुणगणाधारो हृदकद्वपोनिर्मलज्ञानप्रतिपूर्णः समेच्छूजागइति-
 बांङ्किकादिदोपरहिते सुखविहारक्षेत्रेसमोवा ज्ञानदर्शनचारित्राख्योमोक्षमार्गो उपशम-
 तत्रतिष्ठतिसमध्यास्तेकिञ्चूत उपशांतमोहनीयइतिकिंकुर्वन् जीवनिकायान् रद्वन्
 तः परतश्चसदुपदेशदानतो नरकादिपाता ऋतिस्रोतोमध्यग इत्यनेन प्रथमजंगपतितं
 प्रविराचार्यमाह तस्यहि श्रुतार्थदानग्रहणसद्भावात्स्रोतोमध्यगतत्वं सचकिञ्चूतःस्यादि-
 याह इत्यादि ॥ ७ ॥

गुरुदृष्टिअनुसारैरहेता ॥ लहेप्रवादप्रवादैरे ॥ एणअर्थ
 तिहांमनधरिये ॥ बहुगुणसुगुरुप्रसादैरे ॥ श्रीजिन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बलीगुरुदृष्टिके०गुरुनामुखआगल रहेतां तथा अनुसारैके०गुरुनेअनुजायी
 हेतां लहेप्रवादप्रवादैके०प्रकृष्टजेवाद तेनेप्रवादकहिये तेप्रवादैकरीने प्रवाद जाणे
 एटलेप्रवादतेआचार्यपरंपरानोउपदेश तद्रूपप्रवादैकरीने सर्वज्ञउपदेशरूपप्रवादनेजाणे
 अथवा प्रवादजे सर्वज्ञवाक्य तेणेकरीने अथवा प्रवादजे अन्यतीर्थिउंना वाक्य तेप्र-
 तेपरिक्वाकरीनेजाणे एरीतियुरुपासेरहेतांज्ञान अंगीकारकरे इत्यादिक एअर्थ. पणति-
 हांके०तेआचारांगना पाचमाअध्ययनना ठाऊदेशामां कहुंठे तेमनमां धरिये तत्सू-
 त्रं अण्णाणए एगे सोवठाणे अण्णाणए एगे ॥ निरूवठाणे एयं ॥ तेमाहोउपयंकुस-
 लस्सदंसणं॥तद्विष्टिए तमोत्तीए तप्पूरकारे तस्सन्नितन्निवेसणे अजिञ्चूय अदक्खू अण-
 जिञ्चूए पडू निराळंवणयाए जे महंअबहिमाणे पवायेणपवायंजाणेज्जा सहसंमुश्याए
 परवागरणेणं अन्नेसिं वाअतिएसोच्चा निद्वेसं नातिवत्तेज्जा मेहावी सुपडीवेहिय सब-
 तोसबआएसममेव समजिजाणीज्जाइत्यादिक एहनोअर्थटीकामांतोवहुठे पणआर्हिं श-
 न्दार्थमात्रखिखीयें ठेयें अण्णाणएके०प्रञ्जुआझारहित एगेके०केटलाक सोवठाणेके०
 धर्ममांसदाउद्यमवंतथया तथा केटलाक अण्णाणएके०अनाज्ञायें निरूवठाणेके०सदअ-
 नुष्ठाननाउद्यमरहीत एयंके०एवेकुमार्गने सद्मार्गनाउद्यमनुंआलसजाणुं ह्वेफरिगुरु-
 शिष्यनेकहेठे तुजने ए वे मांहेजो एवंकुसलस्सदंसणंके०एतीर्थकरनोदर्शनअजिप्रा-
 यठे तद्विष्टिएके०विनितशिष्ये तेआचार्यनीदृष्टीयें वर्तवुं तमोत्तिएके०तेआचार्यनीमुक्ति-
 येंवर्तवुं तप्पुरकारेके०तेआचार्यनी आज्ञा आगलकरीनेवर्ते तस्सन्निके०तेओनीसंज्ञा-
 जाणे चित्तनोअजिप्रायजाणे तन्निवेसणे के०सदागुरुकुलवासंवेसे एह्वोशिष्यकेवागुण-

नेपामे तेकहेठे अजिज्जूयके०परिसहउपसर्गनेजीतीने अदस्कूके०घातिकर्मनेउठेदे हे शिष्यवली अणजिज्जूएके०परिसहोपसर्गनेअणजित्योथको पहुके०समर्थहोय निरालं-
 वणयाएके०मातापितासज्जनादिकना आलंवनरहितपणे विचरवानेकोणसमर्थहोय
 तेकहेठे जेके०जेकोइपुरुष महंके०माहराअजिप्रायथकी अबहिमणैके०मनवाहेरनथी
 निकट्युंजेहनुं एटले सर्वज्ञउपदेशेंवतेंठे इतिजावः तेसर्वज्ञउपदेशकेमजाणीयेंतेउपरें-
 कहेठे पवाएणंपवायं जाणेज्जा एअर्थ 'लहेप्रवादप्रवादें'एमकळुंतिहांकस्योठे तेजाणवुं
 हवेपूर्वोक्तजेप्रवादते त्रणप्रकारेजाणे तेकहेठे सहसंमुझ्याएके०पोतानीमतिअवध्यादि-
 क्रमते अथवा परवागरणेणंके०सिद्धांतेकरीने वाके०अथवा अनेसिंके०अन्यआचार्या-
 दिकतेहने वाअंतिएसोच्चाके०समीपेंसांजलीने यथार्थजाणीने निदेसंनातिवत्तेजाके०
 तीर्थंकरना उपदेशनेउलंगेनही केमकेजे मेहावीके०पंतीत सुपडिलेहियके०नक्षेप्रकारें
 जोईने सवतोसवआएके०सर्वप्रकारें अव्यक्तेत्रेंकालजावें सर्वपणे स्वदर्शन परदर्शनप्रतें
 समभेवके०सम्यकरीते समजिजाणीजाके०जाणीनेनिराकरणकरे इत्यादिकवहुअधि-
 कारठे तेमाटे बहुगुणसुगुरुप्रसादेके०गुरुआदिकनापसायथी घणागुणथाय ॥ पुञ्जाजस्त
 पसियंति ॥ संवुद्धापुवसंश्रुया ॥ पसन्नालाजइस्संति ॥ विउलंअच्छियंसुयं ॥ १ ॥ इत्युत्त-
 राध्ययनेप्रथमाध्ययने इहांसूत्रआलावोविपमहतोमाटेअर्थकह्योठे ॥ ७ ॥

विनयवधेगुरुपासेवसतां ॥ जेजिनशासनमूलोरे ॥ दर्शन
 निर्मलउचितप्रवृत्ति ॥ सुचरारगेंअनुकूलोरे ॥ श्रीजिन० ॥ ९ ॥

अर्थ॥वली गुरुपासेवसतां विनयवधे अने जेविनयते जिनशासनतुं मूल ठे॥यतः॥एवं-
 धम्मस्त विनउंमूलंपरमोसेमोखोइति दसवैकालिक नवमाध्ययनना बीजा उदेशकेंकह्यो
 तथा विनयफलंशुभ्रूपा, गुरुशुभ्रूपाफलंश्रुतज्ञानं॥ ज्ञानस्यफलंविरति, विरतिफलंवाश्रव-
 निरोधः॥१॥ आश्रवनिरोधाद्भवसं, ततिद्वयः संततिद्वयान्मोक्षः॥ तस्मात्कथ्याणानां, स-
 र्वेषांजाजनंविनयः॥३॥इतिप्रशमरतौ वली गुरुकुलवासेंदर्शनश्रद्धानिर्मलथाय उक्तंच सव-
 गुणमूलचूड ॥ जणीउंआयारपढमसूत्तेजं ॥ गुरुकुलवासोवस्सं ॥ वसिज्जउंतचरणवी ॥१॥
 इतिभर्मरत्नवचनात् वलीगुरुकुलवासें दर्शनश्रद्धानिर्मलथाय. तथा उचित के०योग्यप्र-
 वृत्तियाय तेपणसुचरारगेंके०जलारामसहितप्रवृत्तिकरे तेपण अनुकूल के०सन्मुखजावप-
 णेकरे पणवेठनीपेठेनकरे ॥ ९ ॥

वैयावजेंपातिकनूटे ॥ खंतादिकगुणशक्तीरे ॥ हितोपदेशें
 सुविहितसंगे ॥ ब्रह्मचर्यनीगुतिरे ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ गुरुनोवैयावच्चकरतांथकां पातिकके० पापकर्मत्रूटे यतः ॥ वैयावच्चेणंजंते जीवे किंजणश्चेयावच्चेणंतिव्यरनाम गोयं कम्मंनिबंधइ इतिउत्तराध्ययने उंगणत्रीसमाध्य यनेकछुं वलीगुरुआदिकपासेरहेतां खंतादिकके० द्दमाप्रमुखगुणनीशक्तिवधे तथा गुरु-पासेरहेतोथको हितोपदेशसांजले तेणेकरी तथा सुविहितनासंगेकरीने ब्रह्मचर्यनीगु-प्तिके०नववाडोजलीरीतेंपाळे तेगुत्तिपणवाधे ॥ १० ॥

मनवाधेमृडुवुधीकेरा ॥ भारगजेदनहोवेरे ॥ बहुगुणजाणे
एअधिकारें ॥ धर्मरणजेजोवेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तथा मृडुबुद्धीकेराके०जे ङ्गुमतिनाधणीहोयतेहना मनवाधेके०चित्त मांहे उ-
द्भासवधे कारणके जेजोला लोकहोयतेगुरुसाथेदेखीने हर्षपामे अने गुरुथी जूदादेखीने
जडकीजाय तथा मारगनोजेदनथाय अने जे एकाकीमार्गप्ररुपे तेघणो अपवादप्ररुपे अने
गीतार्थघणोउत्सर्गप्ररुपे एवीरीते जूदीजूदी प्ररुपणा सांजलीने लोकपणजिन्नमार्गसमजे
तेथीधर्ममार्गनोजेदथाय अनेगुरुसाथे जेलारहेताथकांनथाय. इत्यादिक गुरुकुलवासमांहे
बहुके०घणागुणजाणे एअधिकारेंके०एगुरुकुलवासना अधिकारनेविषेधर्मरत्नग्रंथजेप्राणी
जुए तेजाणे एटले एग्रंथमांगुरुकुलवासंरहेतां घणागुणवेतेविस्तारेंकछुंते इतिजावः॥११॥

नाणतणोसंजागीहोवे ॥ थिरमनदर्शनचरित्तरे ॥ नत्यजे
गुरुकहियेंएवुधज्जाप्युं ॥ आवश्यकनिर्युक्तेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली तेजीव गुरुपासेथीज्ञानजणे माटे नाणके०ज्ञाननोसंविजागीथाय तेमज
दर्शननेविषे तथाचरित्तके०चारित्रनेविषेपण तेहनुंमनथिररहे तेप्राणीगुरुके०गुरुआदि-
कने कहियेंके०कोइकाले नत्यजेके०नठांडे एरीते बुधज्जाप्युंके०पंडितलोकेंकछुं एटले ज-
डवाहुस्वामी चउदपूर्वधर तेणेआवश्यकनिर्युक्तिनेविषे एमकछुंते यतःनाणस्सहोइजागी
॥ थिरयरउंदंसणेचरित्तरे ॥ धन्नाआवकहाए ॥ गुरुकुलवासंनमुंचंति ॥१॥ इति ॥ १२ ॥

जौतप्रतेंजेमवाणेहणता ॥ पगअणफरसीसवरारे ॥ गुरुवांदि
आहारतणोखप ॥ करतातेममुनिनिवरारे ॥ श्रीजिन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तथा जौतके०वोधप्रतेंजेम पितुंलेवानेमाटे वाणेकरीनेहणता पण पग अण-
फरसीने एटले पगफरसतांपापलागे तेमाटेसवराके०सवरानामेराजानीपेठे जे गुरुकुल-
वासठांडीने आहारनोखपकरता एटले शुद्धमानआहारखोलताजेमुनि तेहने निवरा
जाणवा एटले नकामाजाणवा इतिगाथार्थ. जावार्थतोकथाथीजाणीयं तद्यथा कोइकस-
न्निवेशनेविषे सवरनामेराजा तेवोधनोजकिवंतहतो तेनाघरेंवोधनोगुरुआव्यो तेणेपो-

तानामाथाजपर अति अद्भुत शोभावंत मोरनापीठनुंठत्रधारणकर्तुं हतुं राजायेंघणो
 आदरसत्कारआपी आसनेवेसाढ्यो पठीतेनुंठत्र मोरनाचंद्रकरीजगजगाट करतुं राजा-
 नीराणीयेंदीतुं पठीकुतूहलपामतीथकी राणीयेंतेठत्रमांग्युं केमके तेदेशमां मोरनहता तेथी
 तेनवाइजेतुं हतुं माटे तेठत्रवोधनागुरुयेंआप्युंनही अने उठीनेपोतानेठेकाणेजतोरह्यो
 पठीराणीयेंचोजनकीधुंनही तेवारैराजायेंपुढ्युंके शावास्तेचोजनकरतीनथी राणीवोलीके
 एठत्रआवेतोचोजनकरं त्यारैराजायें तेठत्रगुरुपासेमांग्युं पण गुरुयें आप्युंनही फरीवारंवा-
 रमांग्युं पणगुरुआपेनही पठेहेहरागअतिदुर्धरठे माटेराणीना खेहें राजायें पोताना सु-
 जटोनेहुकमकस्यो जे बलात्कारेंपण एपीठनुंठत्र लेइआवो तेवारें सुजटोवोड्याजे ए
 पोतेजीवतांतोठत्रआपशेनही माटेतमारोहुकमहोयतो कोइक प्रहारकरी बलात्कारेंला-
 वियें तेवारेंराजावोड्योजे गुरुनीआशातनानथाय माटे गुरुनापादस्पर्शकरशोनही पण
 दूरउजारहिवाणनाखीने चेदारहितकरीठत्रलेइआवो पणपादस्पर्शकरशोतो गुरुनीअव-
 झाथशे तेनुंमोहोदुंपापलागशे एदृष्टांते जेमशवरराजा गुरुनोनाशकरतो पण पादस्पर्-
 शकरतांवारतोहतो एहवोजविवेकगुरुकुलवास तजीने जेशुक्रआहारगवेपेठे तेहनेपण
 जाणवो. यतः ॥ सुकृताईसुजुत्तो ॥ गुरुकुलवागाइणोहविशेठ ॥ सवरससरखपिठ ॥ इ-
 घायपाथाठिवणतुह्यो ॥ १. ॥ इतिधर्मरत्ने ॥ २३ ॥

गुरुकुलवासंज्ञानादिकगुण ॥ वाचंयमनेवाधेरे ॥ तोआहार

तपोपणदूषण ॥ खपकरतांनविवाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ वली गुरुकुलवासंवेसतांथकां ज्ञानदर्शनचारित्रना गुण ते दिनदिनप्रतेंवधे
 वाचना पृष्ठनादिकेकरी वाचंयमनेके० मुनिराजने वाधे ह्वेपाठलावेपदनोअर्थअन्वय
 करीकहीयेंठेयें तेज्ञानादिकगुणनी वृद्धीथायतो आहारनोखपकरतांपण दूषण न वाधे
 इत्यन्वयः एदृखे ज्ञानध्याननी लेहेरमांवेठाथकां कोइकइव्यानुयोगमां अत्यंतमग्नथ-
 याठे एवामां गोचरीयेंनिकल्याथकां कोइकस्थानकें सूक्ष्मदोषदेखीने चिंतवन करे जे
 ध्याननीलेहेर इजीचित्तमां अंतरवासनायेंठे अनेघणाधेरफरवाजइशतो ते लेहेरफरी
 आवशेनही एहवुंविचारी कांइकदूषणसहित आहारलीये तोपणतेहनेवाध न करे एद-
 लेकर्मबंधनोहेतुनथाय. यतः अह्रागडाइजुंजता ॥ अन्नमन्त्रेणकम्मुणो ॥ उवदित्तेवि-
 आण्णिजा ॥ अणुवदित्तेतिवापुणो ॥ १ ॥ इत्यादिकसुयगडांगसूत्रेअध्ययन २१ मांमध्ये
 कथुंठे तथा गुरुकुलवासवसतां मुणीणोवहंतीनाणपमुहेहिं ॥ जइएसणाइंदोसस्त ॥
 निजएसुगुणं ॥ १ ॥ इतिजावः तथाअपवादे गाढग्लानादिकनाकार्ये अणस-
 गद्यमांरक्षा गुरुआणावर्त्तिने असछजावेंवर्त्ततानेआतुरदृष्टांते आधाकर्मादिक आ-

साडात्रणसोगाथानुं स्तवन अर्थ सहित-ढाल पांचमी.

हारतेपण निर्दोषजाणवो तथाचागमः संथरणमिअसुद्धं ॥ दुन्हविगिन्हंतयाण-
हियं ॥ आऊरदिदंतेणं ॥ तंचेवहीयंअसंथरणे ॥ १ ॥ तद्यथा ॥ जाजयमाणस्सजवे ॥
विराहणासुत्तविहिसमग्गस्स ॥ साहोइनिऊरफला ॥ अजह्विसाहिजुत्तस्सत्ति ॥ २ ॥
उत्तराध्ययने एरीतेदूषणसहितआहारतेपणवाधनकरे ॥ १४ ॥

धर्मरतनउपदेशपदादिक ॥ जाणीगुरुआदरवोरे ॥ गह्वक
ह्योतेहनोपरिवारो ॥ तेपणनितअनुसरवोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तथाधर्मरत्न अनेउपदेशपद प्रमुखग्रंथजोइने एग्रंथोमांगुरुकुलवासना
अधिकारघणाठे माटे तेमांथीजाणीने गुरुआदरवो वढी गह्व ते कोने कहीयं तेकहेठे
तेहनोपरिगारोके० एहवासुविहितसाधुनों परिवारतेहनेगह्वकहीयं यतः ॥ गुरुपरिवा-
रोगह्यो इत्यादिकपंचवस्तुवचनात् माटेतेगह्वपण निरंतरअंगीकारकरवो अनुसरवो
इति यतः गुरुगुणजुत्तोगह्यो ॥ गह्योसंविगयासाहुसमवाउं ॥ मुक्कमग्गण्णिणासोय ॥ अणु
सरियवोपयत्तेण ॥ इत्यादि ॥ १५ ॥

सारणवारणप्रमुखलहीने ॥ मुक्तिमारगआराधेरे ॥ सुजवीर्य
तिहांसुविहितकिरिया ॥ देखादेखेंवाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वढीसारणके० विसखुंहोयते संजारीआपे अनेवारणके० पापकरणीकरता-
नेवारें तथाप्रमुखशब्देंकरीचोयणा प्रतिचोयणापणखेवी तेपणजेगह्वमारहे तेहनेथाय
पढीतेतेसारणादिक लहीनेके० पामीने मुक्तिमारगआराधेके० मोक्षमार्गसाधे यतः गुरु-
परिवारोगह्यो ॥ तह्वचसंताणनिऊराविउला ॥ विणयाउंतहासारण ॥ माइहिंदोस-
पडिपत्ति ॥ १ ॥ इतिपंचवस्तुके तथाश्रीधर्मरत्नप्रकरणनीवृत्तिमध्येकहुंठेके सुजवीर-
यके० जलोवीर्योह्यासवाधे वढीसुविहितकिरियाके० आत्मारथीगीतार्थनी क्रियाव्य-
वहार तेदेखादेखीयं वधे एटले साधुउनासमूहने क्रियातपजपादिक करतादेखीने
पोतानेपण करवानुंमनथाय तेहथीवधारोथाय ॥ १६ ॥

जलधीतणोसंखोजअसहता ॥ जेमनीकलतामीनेरे ॥ गह्वसार

णादिकअणसहता ॥ तिममुनीउखियादीनेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जेमजलधीके० समुद्रनो संखोजके० कल्लोलप्रमुखनीजे होचना तेहने
असहताके० जेवारेंसहीशकेनही, तेवारें जेम मीनके० मछहोयतेसमुद्रमांथीवाहारनी-
कले तोडुःखीथाय तेमगह्वमारहेतायका, गुरुआदिकजेसारणादिककरे, तेसहनकरवी
पडे अनेजेवारें नसहवाय तेवारेंगह्वथीवाहारनिकले तोतेसमुद्रमांथीनिकलेला मछ-

नीपेठेदुःखीथाय दीनथाय केमके गलंतरेदुर्गतिर्येजाय माटेदुःखीदीनजथाय इति
 चावः यतः ॥ जहजलनिहिकद्वोल ॥ स्कोचमसहंतायवाहिरंपत्ता ॥ मीणाश्रमुणियमू-
 णीषो ॥ सारणपमुद्दाश्रसहंता ॥ २ ॥ इतिआचारंगपंचमाध्ययनेचतुर्थेदशकवृत्तौ
 पुनर्यथा ॥ जहसायरमिमीणा ॥ संस्कोहंसायरस्सश्रसहंता ॥ णितितउसुहकामी ॥ णि-
 ग्यमित्ताविणस्संति ॥ २ ॥ एवंगठसमुदे ॥ सारणवीइहिंचोइयासंता ॥ णितितउसु-
 हकामी ॥ मीणावजहाविणस्संति ॥ २ ॥ इत्यादिकउघनिर्युक्तिवचनात् ॥२७॥

काकनर्मदातटजेममूकी ॥ मृगतृष्णाजलेंजातारे ॥ इखपा
 म्यातेमगठतजीने ॥ आपमतिमुनीथातारे ॥ श्रीजिन० ॥२८॥

अर्थ ॥ वलीदृष्टांतकहेठे जेमनर्मदानदीना किनाराऊपररहेनारा काकपक्षीजेका-
 गडा ते तटके० नदीनोकांठोमूकीने तेनदीनाकांठाथीदूरपाणीजेवीजाकलदेखाय पण
 पाणीहोयनही तेज्रांतिरूपपाणी तेनेमृगतृष्णाजलकहीर्ये तेजलनीभ्रांतिर्येदोडताएवाजे
 कागना तेजेमदुःखपामे तेवीरीते सुविहितना समुदायनोगठतजीने जेमुनि आपमतिके०
 स्वेष्टाचारी थवाजाय तेकागानीपेठेदुःखपामे ॥ २८ ॥

पालविनाजेमपाणीनरहे ॥ जीवविनाजेमकायारे ॥ गीता
 रथविणतेममुनीनरहे ॥ जूठकष्टनीमायारे ॥ श्रीजिन० ॥२९॥

अर्थ ॥ माटे जेम सरोवरादिकनुपाणी ते पाल बोंध्याविना रहेनही तथा जेम
 जीवविना काया नरहे तेम जेमुनिराजठे तेगीतार्थविना रहेनही. गीयठस्सविहारो ॥
 वीउंगीयठमीसिउंजणीउं ॥ इत्यादिवचनात् माटेजे गीतार्थविना जेटखा कष्टकरे ते सर्व
 अज्ञानमां जखे अने जेअज्ञान तेमिध्यात्वठे ते मायाके० कपटविना होयनही ॥ २९ ॥

अंधप्रतेंजेमनिर्मललोचन ॥ मारगमांवेईजायरे ॥ तेमगीता
 रथमूरखमुनिने ॥ दृढआलंवनथायरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ वली दृष्टांत कहेठे जेम आंधलाने निर्मलआंखनो धणी ते कांटा प्रमुखें
 रहित एहवा उत्तममागें वेइजइने स्थानकें पोहोचाने तेम गीतार्थ जेठे ते जो कदा-
 चित् मूर्खमुनि होयतो तेने पण दृढके० जबरदस्तआधारचूतथायठे ॥ ३० ॥

समजापीगीतारथनाणी ॥ आगममांहेलहियेरे ॥ आतमअरथी
 शुचमतिसज्जन ॥ कहेतेविणकेमरहियेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३१ ॥

अर्थ ॥ वली समजापीके० स्याद्वादवचनना जापीहोय अथवा समजापीके० गरी-

वने तथा मातवरने रागद्वेषरहितपणे देशना आपे तथा गीतार्थ होय नाणीके० सम्यग्ज्ञानीहोय आगममांद्देशी एहवा गीतार्थ लहियेके० पामीयेंठैये वली आतमअरथीके० पोतानुं आत्मस्वरूप साधवाने उजमालथया तथा शुभ्रमतिके० जलीमतिना धणी एटले जेमांकुमति कदाग्रहहोयनही वली सज्जानके० उत्तमगुणवंत जलीशिखा-मणना आपनारा एहवा गीतार्थविना इहां सर्वपदसंबोधने बोलावीयें हे आत्मार्थि हे शुभ्रमति हेसज्जान तमे कहोके ते एहवा गुरुगीतार्थ पुरुषविना केम रहीं के० शीरीतेरहीशकीयें ॥ २१ ॥

लोचनआलंबनजिनशासन ॥ गीतारथठेमेठीरे ॥ तेविणमु

नीचढतीसंयमनी ॥ आरोहेकेमसेठीरे ॥ श्रीजिन० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ वली गीतार्थ ते ज्ञानरूप लोचनना आपनारा माटे गीतार्थने जिनशासन-नेविषे लोचन कहियें तथा दुर्गतिनेविषे पडता प्राणीने आधार थाय माटे गीतार्थने जिनशासननेविषे आलंबनकहीयें वली गीतार्थते मेठीचरावरठे एटले जे खेतर ख-लाना वचमां स्तंजरोपीनेअन्नउपर फेरवेठे तेने मेठीकहीयें उपलक्षणथी स्तंजभूत कहीयें जेहने आधारें घरमालप्रमुख रहेठे तथा यानकहीये जेहने आधारे महाअ-टवीनो विद्वामणोमार्ग होय तोपणपारपामीयें यतः मेठीआलंबणखंचं ॥ दिष्टि जा-णंसुउत्तमं ॥ गीयठंगुरुगुणाइणं ॥ सम्मंजाणसुगोयमा ॥ १ ॥ माटेते गीतार्थविना मु-निराज ते संयमनी सेठीके०श्रेणी केम आरोहे एटलेकेमचढे अने उत्तरोत्तर शुभाध्य-वसायें केमवधे एसंयमश्रेणीनो अधिकारते संयमश्रेणीनुंस्तवन अमारागुरुश्रीउत्तमवि-जयजीकृतठे तेथी विस्तारेंजाणुं तथापंचसंग्रहथीजाणुं. ॥ २२ ॥

गीतारथनेमारगपूठी ॥ गंडीजेंउन्मादोरे ॥ पालेकिरिया

तेतुजप्रक्ति ॥ पामेजगजशवादोरे ॥ श्रीजिन० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ तेगीतार्थने मार्ग पूठीने उन्माद जेस्वेष्टाचारीनुं मदोन्मत्तपणुं तेठांडुं एरीते तमारीआणासहितचाले तेजतमारीप्रक्तिजाणवी तेतमारीप्रक्तिकरीने जे क्रिया पाले ए-टले एजावके तमारीएआज्ञाठे जेज्ञानसहित क्रियापाले तेप्राणीजगतनेविषे जशवादपामे

॥ ढालठठी ॥

॥ रासुडानीदेशी अथवा हितशिक्षाठत्रीशीनीदेशी ॥

प्रथमज्ञाननेपठेंअहिंसा ॥ दसवैकालिकसाखिरे ॥ ज्ञानवंतते

कारणप्रजियें ॥ तुजआणामनराखिरे ॥ सादेवसुणजोरे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ह्वे आगली ढालमां ज्ञानसहितक्रियाकरता, संयमश्रेणीआरोहे एमकहुं तेमांज्ञानपूर्वकक्रियाकरे तो देखेते माटे आढालमांज्ञानवर्णवेते जेप्रथमज्ञान होयतो पठी अहिंसाके०दयापत्नीशकेते एमश्रीदशवैकालिकसूत्रमां कहुंते यतः पढमंनाणंतउ- दया एवंचिद्रुसवसंजए तेकारणेज्ञानवंतने जजीयेंके०सेवीयें पणहेपरमेश्वर तमारी आजा ते मनराखिके०चित्तमांराखीने एटखेएजावजे ज्ञानवंतने जजीयें पण साध्यमां एमराखीयेंजे ज्ञानक्रियाज्यांमोक्षः नाणक्रियाहिमुस्कोइतिज्ञाप्यवचनात् माटे स्याद्वा- ददृष्टीयें ज्ञाननीसेवाकरीयें हेसाहेबसुणजोके०सांजदयानी पेरेसांजलजो अन्यथा पर- मेश्वर केवलज्ञानीठे तेतो सर्व जगतना जाव देखीरह्याठे तेहनेशुंसांजलवुंते पणजकिवंत प्राणीउपचारेकहेते के हे साहेब सांजलजो ॥१॥

इव्यखेत्रनेकालनजाणे ॥ जावपुरुषपडिसेवरे ॥ नविउ
त्सर्गलहेअपवादह ॥ अगीतारथनितमेवरे ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वलीजे अगीतार्थठे ते १ इव्यनजाणे २ क्षेत्र नजाणे ३ कालनजाणे अने ४ जावपण नजाणे तथा ५ योग्यठेके अयोग्यठे एहवा पुरुषने पण नजाणे तथा ६ पडिसेवके० पापनीसेवनाने नजाणे जे एणेखवशें पापकखुं अथवा एणे परवशें पापकखुं तेअगीतार्थ नजाणे वली ७ उतिशक्तियें जेमसिद्धांतमां मार्गकह्यो तेमज करवुं तेहनेउत्सर्गमार्गकहीयें तेपण नजाणे तथा उरोगादिक कारणे अहप दोषसेवे ते अपवादमार्गनेपण नजाणे ए (८) वातो नितमेवके०निरंतरपणे जेअगीतार्थठे तेनजाणे यतः उपदेशमालायां ॥ दवंसि- च्चकालं ॥ जावंपुरीसपडिसेवणाउंय ॥ नवि जाणईअगीउ ॥ स्तगववाइयंतंचेव ॥ १ ॥ २ ॥

सचित्तअचित्तमिश्रनवीजाणे ॥ कटपअकटपविचाररे ॥ योग्य
नजाणेनिजनिजठामें ॥ इव्ययथास्थितसाररे ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ह्वेप्रथमगाथाविस्तारतां एहिंजं द्वारमांप्रथम इव्यद्वार कहेते तेमांइव्यधी अगीतार्थ शुं नजाणे तेकहेते सचित्तवस्तु तथा अचित्तवस्तु तथामिश्रवस्तुने जाणे नही वलीकटपनीखवरनपडे जे आवस्तुकटपठे वानधी कटपति अकटपठे तेविचार अ- गीतार्थ नजाणे वलीयोग्यतानी खवरनपडे निजनिजठामेके०पोतपोताने स्थानके० यो- ग्यता नजाणे जे आवाखने योग्य के ग्लाननेयोग्य इत्यादिक नजाणे एरीतें यथास्थि- तके०जेइव्य जेमद्वीयतेवीजरीते तेहनी अगीतार्थनेखवरनपडेनही यथास्थितइव्य के- णे सारके०प्रधानठे यहुंके ॥ जहृष्टियदवंनयाणइ ॥ सचित्ताचित्त मीसंगंत्रेव ॥ क- ॥ १ ॥ २ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ३ ॥

खेत्रनजाणेतेह्यथास्थित ॥ जनपदअध्वविशेषरे ॥ सुजि.
कडुर्जिदकदपनजाणे ॥ कालविचारअशेषरे ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ह्वेकेत्रद्वार कहेतेअगीतार्थ यथास्थितके० जेवुंकेत्रहोय तेह्वुंकेत्रनसमजे के आज्ञककेत्रते के अज्ञककेते इति तथा जनपदके०लोकेव्याप्त देशनेविषे विहार करतां आवीविधियें करवुं अथवा मगधादिकदेशें आवीविधियेंकरवुं इत्यादिक नजाणे वलीअध्वविशेषके०दूरदेशेअटवीप्रमुखें आवीरीते विहारकरवो इत्यादिक वातो अगी-तार्थ नजाणे ह्वेकालद्वारकहेते जे सुजिदमां कदपनजाणेके० योग्यनजाणे एटवे सुजि-दमां आरीतेविरचवुं वलीदुर्जिदमां पणकदपके० योग्यनजाणे जेदुर्जिदमांआवीवस्तु होय तोज लेवाय इत्यादिक वातो कालना विचारनीते अशेषके०समस्तप्रकारें अगीतार्थ नजाणे इतिजावः यतः जहृष्ठियंखित्तनजाणइ ॥ अद्वाणेजणवप्यजंजणीयं ॥ कालंपियनविजाणइ ॥ सुजिस्कडुजिस्कजंकपं ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ४ ॥

जावहिष्ठगिलाणनजाणे ॥ गाढअगाढहकदपरे ॥ खमतो
अखमतोजननलहे ॥ वस्तुअवस्तुअनदपरे ॥ सा० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ ह्वेजावद्वारकहेते जे जावके०जावना विचारनेविषे हिष्ठके०निरोगीने तथा गिलाणके०रोगाक्रांतने नजाणे एटवे निरोगीने आदेवुं तथा रोगीने आवस्तुदेवी ते वातो अगीतार्थनजाणे अने गाढकदपके०आकरेकारणेंआरीतें करवुं तथा अगाढक-दपके०खजावेसेहेजरीतेंतो आप्रमाणे वर्चवुं एअगीतार्थनजाणे ह्वेपुरुषद्वार कहेते खमतोके० आपुरुषसामर्थ्यवानशरीरें कठोरठेमाटेखमी शकशे तथाअखमतोके० आ-पुरुषवुं सुकुमारशरीरठे ते नहीखमीशके एहवा जनके०प्राणीने ते अगीतार्थ ओल-खेनही वली वस्तुके०शाचार्यादिक अवस्तुके०सामान्यसाधुने ते अगीतार्थ नओलखे जेपदस्थनेआमघटे तथा सामान्यनेआमघटे माटे अनदपके०इत्यादिकवदुप्रकार ते न जाणे यतः जावेहिष्ठगिलाणं ॥ नविजाणइगाढगाढकपंच ॥ सहस्रसहस्रपुरिसवहु ॥ बहुसवहुचनविजाणइ ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ५ ॥

जेआकुटीप्रमादेंदपें ॥ पडिसेवावलिकदपरे ॥ नविजाणे
तेतासयथास्थित ॥ पायञ्चित्तविकदपरे ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ह्वे प्रतिसेवानामेंद्वार कहेते जे निषेधआचरण तेहने प्रतिसेवा कहीयें तेहना चारप्रकारठे तेमां प्रथम आकुटीके०जाणीने पापसेववुं तेपण कारणविना सेववुं चीजो कंदर्पादिकने वंशथंका जेपापसेवे तेप्रमाद कहियें त्रीजो धावनवलनादिके

करीजे पापलाग्युं तेदर्पकहीयें चोथो आगमोक्तकारणेकरीनिपेधाचरण कखुं तेकटप
 कहीयें एचारेजेद पडिसेवाना जाणवा ॥ यतः पडिसेवणाचउरु ॥ आउट्टिपमायद-
 प्पकप्पेसु ॥ नविजाणइअग्गिउं ॥ पठित्तेवजंतव ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायांतल्लक्षण-
 गाथा आउट्टिआउविच्चा ॥ दप्पोपुणहोइवग्गणाईउं ॥ कंदप्पाश्यपमालं ॥ कप्पोपुणकार-
 णेज्जणित्ठं ॥ १ ॥ इत्याचारांगवृत्तौ एगाथानोअर्थकहेठे आउट्टि तेजाणीनेपापकवुं
 दर्पतेधावनवलनादिक सोत्कर्षपणेंनिपजे कंदर्पते प्रसादवशें जाणवुं अने जे ज्ञाना-
 दिकने आलंवनहेतेआचरवुंतेकारणे जाणवुं एचारप्रकारनुं जेपाप, तेपापनुं यथास्थि-
 तके०जेहने जेवुंघटे तेवुं प्रायश्चित्तनुं विकल्प जे आ प्रायश्चित्तवालाने आवुं तपदेवुं इ-
 त्यादिक वातो ते अगीतार्थ नजाणे ॥ ६ ॥

नयणरहितजेमअनिपुणदेशें ॥ पंथनठजेमसत्थरे ॥ जा
 णेहुंठामेपोंचावुं ॥ पणनहीतेहसमत्थरे ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम कोइकनयणरहितके०अंधपुरुपहोय अनेवली अनिपुणदेशेंके०मार्गाने
 अजाणठे ते अंधपुरुप एवामार्गनेद्विपे पंथनठजेमसत्थके० जेममार्गमां कोइकसाथन
 एटलेजूलोपढ्योहोय ते साधनें आंधलोजाणे जेहुं ठेकाणे पोंचाहुं पणपोचाडवाने
 मर्थनथाय यतः जहनामकोपुरिसो ॥ नयणविहुणोअदेसकुलोय ॥ कंताराडविचीरे
 मगयणठससत्थस्स ॥ १ ॥ इत्थश्यदेसियवं ॥ किंसोउसम्महुउदेसियतस्स ॥ दुग्ग
 याणंतो ॥ नयणविहुणोकहंदेसे ॥ २ ॥ ७ ॥

अगीतार्थतेमजाणेगरवें ॥ हुंचलवुंसविगठरे ॥ पणतस
 पासेगुणगणग्रासे ॥ होइगलागलमठरे ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेपूर्वोक्तअंधपुरुपनीरीतें अगीतार्थ पण तेमगवेंके० अहंकारेकरी एम जाणेंजे
 हुं वधोगठचलावुं पण तेनीपासे रहेताथकां गुणगणके० गुणनाजेसमूह ते आसेके०
 घसाइजाय एटले अगीतार्थने संगें गुणनो नाशथाय यतः एवमगीयठोविहु ॥ जिण-
 वयणयइवचक्रुपरिहीणो ॥ द्वाइअयाणंतो ॥ उस्सग्गववाश्यंचेव ॥१॥ कहसोजयउ-
 अगीउं ॥ कहवाकुणजअगीयनिस्साए ॥ कहवाकरेउगठं ॥ सवालवुद्दाउलंसोउ ॥२॥
 इत्युपदेशमालायां अगीतार्थने पासे वसतां मद्यगलागलथायके०मोहोटासठ नानाम-
 ५ एम धांगामस्तिनी वातथाय पणमार्गनीरीतनरहे ॥ ८ ॥

पठित्तेअतिमात्रदिएजे ॥ अपठित्तेपठित्तेरे ॥ आसाय
 णतससूत्रेवोली ॥ आसायणमिठत्तेरे ॥ सा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली अगीतार्थहोयतेवगरसमजणे पछितेंके० प्रायश्चित्त जेटळुं आवेते करतां उलटो अतिमात्रके० अधिकुं दिएको० आपे अने जेहने अपछित्तेके० प्रायश्चित्त नआवतुं होय तेहने पछित्तेके० प्रायश्चित्त आपे एटलेथोडाप्रायश्चित्तवालाने घणुं आपे अने मूलगुंजेने प्रायश्चित्तलागतुं जनहोय तेने कदेशे जे तमने प्रायश्चित्त लागुं इत्यादिक अस्समंजसकरे एम करनारने सूत्रनेविषे आसायणवोलीके० जिनाज्ञानीविराधनाकरी माटे विराधक कह्योटे अनेआसायणके० जिनाज्ञानीविराधना तेहिज मिष्ठत्तेके० मिथ्यात्व जाणवुं तथा तेमिथ्यात्वनिमित्तिउं संसार वधारे यतः सुचेयश्मंजणियं ॥ अपछित्तेयदेइपछित्तं ॥ पछित्तेअश्मत्तं ॥ आसायणतस्समहइउं ॥ १ ॥ आसायणमिष्ठत्तं ॥ आसायणवज्जणायसम्मत्तं ॥ आसायणानिमित्तं ॥ कुवईदीहंचसंसारं ॥ ११ ॥ इत्युपदेशमाळायां ॥ ११ ॥

तवसीअबहुश्रुतविचरंतो ॥ करीदोषनीश्रेणिरे ॥ नवि

जाणेतकारणतेहने ॥ केमवाधेगुणश्रेणिरे ॥ सा० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तवसीके० तपश्चर्याकरतो तथा अबहुश्रुतके० अगीतार्थथको विचरंतोके० विहारकरतोथको करीदोषनीश्रेणिके० अनेकदोषनी श्रेणीनेकरतो एटले अनेक अपराधपद करतोथको पण नविजाणेके० नजाणे एटले पोताना दोषनी पोताने खबर न पडे तेकारणके० ते हेतुयें तेअगीतार्थ कष्ट करताने गुण श्रेणीनीवृद्धि केमथाय अर्थात् न थाय तेटहीज रहे यदुक्तं अबहुस्सउंतवस्सी ॥ विहरिउंकामोअ जाणिउणपहं ॥ अबराहपयसयाइ ॥ काजणोविज्जोनयाणेइ ॥ ११ ॥ देसियराइयसोहि ॥ वयाइयारेउजोनयाणेइ ॥ अबिसुद्धस्सनवइइ ॥ गुणसेढीतत्तिआठाइ ॥ १२ ॥ इत्युपदेशमाळायां ॥ २० ॥

मार्गमात्रजाणेजेमपंथी ॥ अलहीतासविसेसरे ॥ लिंगा

चारमात्रतेजाणे ॥ पामेमूढकलेशरे ॥ सा० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेम कोइक पंथीहोय तेहने कोइनाह्योपुरुष मार्ग वतावे तोपण विशेष मार्गनी तेने खबरनपडे केमके पोतेडाह्योनथी माटे डावोजमणो मार्गजेमन जाणे एकसामान्यप्रकारें मार्गमात्रजाणे तासके० तेमार्गनीमावीजमणी वाजु तेअलहीके० अजाणतो क्लेशपामे तेमज लिंगके० साधुवेप ने आचारके० साधुनी क्रिया ते लिंगाचारमात्र जाणे एटलेमात्र एकसूत्रनाज अक्षरमान्यकरी क्रियादिक करतो पण मार्गनेअजाणतो एहवोजे मूढके० मूर्ख अगीतार्थ तेक्लेशनेपामे संसार वधारे. यतः जहदायंमिषिपडे ॥ तस्सविसेसेपहस्सयाणंतो ॥ पहिउंकिखिससइच्चिय ॥ तह लिंगायारसुअमित्तो ॥ ११ ॥ इत्युपदेशमाळायां ॥ २१ ॥

जेदलह्याविणानानापरिणति ॥ मुनीमननीगतवोधरे ॥ खिण

राताखिणताताथाता ॥ अंतेंउपाईविरोधरे ॥ सा० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ गतबोधके०ग्युंते बोधज्ञान जेथकी एटखे मूर्ख जेहोयते मुनीश्वरोना मनी नानापरिणतिके०विचित्रप्रकारनी परिणतिउना जे जेदके०प्रकार ते लह्याविणके० जाण्याविना एटखेजेमूर्खमुनिउहोयते वीजामुनिउनी विचित्रपरिणति अजाणताथका कृणेकमां राताथाय एटखे अंतःकरणमां क्रोधदीप्तथाय तथा कृणेकमां ताता थाय एटखे बाह्यपणे क्रोधदीप्त थाय एवा मूर्खने एमथातांथकां अथवाराताके०रागीथाय परस्परें क्रीडाकरे तथा ताताके०तपीजाय कपायमयीथईजाय अने अंतैके० ठेवटे विरोधने उपाईके०उपजावे एटखे तेमूर्ख मांदोमांद्दे वढीमरे, पणसमाधि नउपजावे॥११॥

पश्चरसमपामरआदरतां ॥ मणिसमबुधजनवोफिरे ॥ जेद

लह्याविणआगमथिति० ॥ तेपामेवहुखोडिरे ॥ सा० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ मणिरत्नसमान जेबुधजनके०पंडितलोक तेहने ठांडीने पश्चरसमके० पथरा समान जे पामरके०मूर्खजन तेहनेज आदरतांके०अंगीकारकरे तेप्राणी ते मूर्खपासेरहेताथकां आगमनीजे उत्सर्ग अथवादादिरूप थितिके०मर्यादा तेनो जेदके०प्रकार ते अणखेहेताथका तेआदरनारापुरुष घणी खोडपामे एटखेसंयमरूपशरीर आखुं न रहे जरूरखंडितथाय इतिजावः ॥ २३ ॥

ज्ञानजक्तिजांजीअणलहेतां ॥ ज्ञानतणोउपचाररे ॥ आरा

सारेंमारगलोपे ॥ चरणकरणनोसाररे ॥ सा० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ एवा जे मूर्खहोयते ज्ञाननी जक्तिनेतो जांजे एटखेखंफितकरे तथा अणलहेताके०अणआराधता ज्ञानतणोके०ज्ञाननोजे उपचारके०विनय तेनेअणजाणता ते प्राणी आरासारेके०जेपांचमोआरो तेनेअनुसारें मारगलोपेके०जलामार्गने लोपेठे एटखे मूर्खनेआदरतां ज्ञानजक्तिने जांजता ज्ञाननो उपचार अणलहेता जे पुरुष होय तेपांचमा आराप्रमाणे चारित्रने पावे कांतो एकलाजउत्सर्ग मार्गे वाडे अथवाकाळ दोपकाढी उत्सर्गमार्गवीलकुल मूकीज दे, पण सारके०प्रधान एवोजे चरणसिंत्तरि तथा करणसिंत्तरिनोमार्गतेनेपांचमाआराने अनुसारें तेमूर्ख लोपेठे एरीतेअमनेजान्यो तेरीते लख्योठे वढीपगाथानो अर्थ पंडितलोकोने सुजेतेखरो ॥ २४ ॥

उत्कर्षितेहनेद्येशिक्षा ॥ उदासीनजेसाररे ॥ परुपवचन

तेहनेतेवोले ॥ अंगकहेआचाररे ॥ सा० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ वढी उत्कर्षिके०उत्कृष्टाचारित्रियाहोय तथा उदासीनके०वेपरवाइ होय सा०७७७७ ॥ तेवा साधु जो तेउने प्रमादस्तखितादिकदेखी शिक्षाआपे तेवारेंते जे

एकाकीगवथी निकळ्या होय तेपाठो शिक्का आपनारसाधुने परुषवचनके०कठोरवचन कहे जेमुळने सर्व लोकमां केम तिरस्कार कस्यो मेशुंमातुंकस्युं ठे वीजातो एरीते करे-जठे तोधिकारपको माराजीवितने इत्यादिकवोले. एमश्रीआचारांगमध्ये कस्युंठे तथाच त-त्पाठः॥ वयसाविण्गेचु ॥ श्याकुपंतिमाणवाड ॥ एणमाणेयनवरे ॥ मह्यामोहेणमुद्यशः॥ इति एमवचनमात्रेज गठनेठांकि एकला रही अकार्य सेवे इतिज्ञावः ॥ १५ ॥

अमसरिखाहोजोतुमेजाणो ॥ नहीतोस्यातुमवोदरे ॥

एमजाषीजात्यादिकदूषण ॥ काढेतेहनिटोदरे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठी ते मूर्खमुनि शिक्का आपनारने पाठा एवाजवाव आपे के जो अम सरिखा तमे होत तोजाणत एटलेएजावजे अमारे गोचरीपाणीप्रमुख लाववां पडे तेतमनेकरवुं प-डतुंहोयतो तमेजाणो नहीतो वेठा मोटाईकरो एटलुंज तमारामांठे पणकांइ जखिवारनश्री जोअमारी पेठे चालो तोतमेजे अमने शिक्काआपोते खरी नहीतो तमारा वोलशा एटले तमारं वोलवुं सर्व फोकटठे एमजाषीके०एम कहीने जात्यादिकना दूषणकाढे एटले एम कहेजे तमे हीणिजातिना उपज्याठो तमारं कुलकेवुंठे इत्यादिक वोले तेहनिटो-लके०तेपुरुषने निटोलजाणवा पण ते सज्जनउत्तमपुरुषमां नगणाय ॥ १६ ॥

पासत्यादिकदूषणकाढी ॥ हिलेज्ञानीतेहरे ॥ यथाठं

दताविण्गुरुआणा ॥ नविजाणेनिजरेहरे ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वढी ते मूर्खप्राणी शिखामणना आपनारने उलटा पासत्यादिक दूषण का-ढीने हिलेके०हिलनाकरे एटलेएम कहेजे तमारामां शा गुणठे तमे पासत्याउसत्रा ठो एम कहीने ज्ञानीके०पंडितगीतार्थनी हिलनाकरे एवेपदनोएकठोअर्थठे एमविण्गुरु आणाके०गुरुआज्ञा पाट्याविना यथाठंदताके०आपठंदे आचरणकरवानी एवी जे नि-जके०पोतानी रेहाके०रेखाठे एटले हीणाआचरणनी मर्यादापोतानी ठे तेनी पोता-नेज नजाणेके०खवरनपडे एटले ज्ञानीना अठता दूषण काढे अने पोताना ठतादूषण होय ते ऊवेखे इतिज्ञावः ॥ १७ ॥

ज्ञानीथीतेमअलगारहेता ॥ हंसथकीजेमकाकरे ॥ जेदविन

यनावावनजाण्या ॥ नलहेतसपरिपाकरे ॥ सा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानीके०जे गीतार्थ गुरुआदिक तेथकीअलगा रहेतायका केवा दे-खाय जेमराजहंसथकी कागडो जूदो देखाय तेवोतेसाधु देखाय तथा विनयना वा-

वनज्ञेद शास्त्रमां क्हाठे तथाहि १ अरिहंत २ सिद्ध ३ नागेंद्रचंद्रादिक तेकुल ४ कोटिकादिक ते गण ५ चतुर्विधसंघ ६ क्रियातेअस्तिवादरूप ७ खंत्यादिकधर्म ८ मत्यादिकज्ञान ९ मत्यादिकज्ञानवंत ते ज्ञानी १० आचार्य ११ स्थविर ते सिदातासाधुनेश्वरकरे १२ उपाध्याय १३ केटलाकसाधुना समुदायनाअधिपतितेगणी ए तेरनो चारचारज्ञेदेविनयकरवो १ अनाशातना तेजात्यादिक दूषणकाढीने हीखनानकरे २ चकितेउचितउपचाररूप ३ बहुमानते अंतरप्रीतिप्रतिबंधरूप ४ वर्ष संज्वलनाते यश बोलवा एरीतेतेरनेचारेगुणतां वावनज्ञेदथाय इतिप्रवचन सारोद्धारे पांसठमेछारे ए अधिकारजोजो उपलक्षणथी वावनकह्या तेमज ए१ जेद समवायांगे तथा पिस्तालीस जेद तथा दशजेद इत्यादिक अनेकजेद ग्रंथांतरथी जाणवा. तेसर्वजेदनुं शीखवुं तथा तेरीतेप्रवर्त्तवुं तेने परिपाक कहीयें तेपरिपाकने नलहेके०एकाकी साधुनपामे केमके एकाकीविहारकरनार कोनापासेथीशिखे तथा केनोविनयकरे ॥ इतिजावः ॥ १० ॥

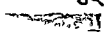
सर्वउद्यमंपणतसबहुफल ॥ पडेकष्टअन्नाणरे ॥ सूत्रअ
चिन्नतणेअनुसारे ॥ उपदेशमालावाणारे ॥ सा० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ सर्वक्रियाअनुष्ठाननोउद्यम तेनुंजे बहुफलके०घणुंफल स्वर्गादिक ते पडेकष्टअन्नाणरेके०अज्ञानकष्टमांपडे एटलेनिर्झारानथाय संसारपरित न थाय कोनेनथाय तेकहेठे जे अविबृत्तार्थ विशिष्टव्याख्यानरहित एहवुंजेसूत्र तेहनेअचिन्न सूत्रकहीयें तेअचिन्नसूत्रनेअनुसारे क्रियाप्रमुख अनुष्ठानकरे तेअज्ञानकष्टमांपडे इति योगः जे टीकाप्रमुखविनाविशेषप्रतिपत्तिकेम थाय? अन्यथाअनुयोगनुंकथननिरर्थकथाय एउपदेशमालानीवाणीठे. यदुक्तंतसूत्रे ॥ अपरिच्छियसुयणिहसस्स ॥ केवलमचिन्नसुत्तचारित्तस्स ॥ सवुज्जमेणविकयं ॥ अज्ञानतवेबहुपमइ ॥ १ ॥ अर्थ ॥ अपरिच्छियके०नथी जाण्यो सुयणिहसस्सके०अनुतरहस्यजेणे शेषंसुगमं ॥ १ए ॥

तेतोशुजावेएकाकी ॥ चालेतेहनेजुत्तरे ॥ वाम्यकुवा

सनजेअकुवासन ॥ देशाराधकउत्तरे ॥ सा० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवे ज्ञानीथी अलगा क्यारे अंथुं तथा शा कारणे एकाकी रहेवुंपडे ते अस्तिवादिककारण घणांठे. यतः असिवेउमोयरिए ॥ रागजएघ्राजियउत्तमठेय ॥ फिडियगिखाणेअश्ते ॥ सदेव्याविवच्यायरिए ॥ १ ॥ एमकारणोनाअर्थविस्तारेंलख्याठे पण अर्हीलखतांग्रंथववे माटेखतानथी पणएक अशिवकारणलखीयेंठेयें जे साधु वारवर्प आगलथी ज्ञानादिक अतिशयेंकरी खबरराखे जेअमुकवर्षेअशिवथशे अने कदाचित-

वारवर्ष अगाउ उपयोगनरह्यो होयतो इत्यरे, ते नही तो दशवर्ष अगाउ, एमयावत् एकवर्षअगाउपण उपयोगराखे. तेपणउपयोगनरह्योहोयतो ज्यारें अशिवजाणेतैवारे साधुत्यांथीविहारकरे तेमांकोइक ग्लानसाधु होय तेविहारकरीशकेनही तेवारे एवाकारणेएकला ज्ञानीविना पणहोय तेमांपण १ साधुजडक अने गृहस्थप्रांत २ तथा साधु प्रांतअनेगृहस्थजडक ३ तथासाधुजडकअनेगृहस्थपणजडक ४ तथासाधुप्रांतअनेगृहस्थपणप्रांत एमचोअंगीथाय इत्यादिकसर्वउधनियुक्तिमांविस्तारठे तेजोजो इवेश्वरार्थलखेठे जेसाधुजुजावेके० जडकथकां पूर्वोक्तरीते एकाकीचालेके० रखाहोय तेहने जुक्तके० कोइकपूर्वोक्तरीते एकाकीपणुंयुक्तते पणअन्यथानही इतिजावः बलीवैप्रकार नाघटचाट्याठे एकजावित अने वीजोअजावित तेमांअजावितते नवाघट अनेजावितना वेजेद एकशुजडव्येंजावित वीजाअशुजडव्येंजावित तेबलीएकेकनावेजेद एकवाम्य वीजो अवाम्य. जेवाम्यतेवासनाटाढीशकीयें अने जे अवाम्यतेवासनाटाढीनशकीयें तेमांकुवासनावमवायोग्यहोयतेरुनाजाणवा एवाम्यकुवासन एटलापदनांअर्थथयो अने जे अकुवासनाके०कुवासनायेंवास्याजनथी एवानवा घटके०घडाठे तेपणरुडा एमविशेषावश्यकमांठे अथवा वाम्य अवाम्य घटनीजावना नंदिसूत्रनी वृत्तिथी जाणवी. उक्तंचपयइहिं-जदजावा ॥ कुवासणावासियाविनोडुछा ॥ उज्जुमइणोसुकंखा ॥ तेदेसाराहगाउत्ता ॥१॥ एवादेशाराधकयुक्तहोयते पूर्वोक्तकारणेंएकाकीपणे गीतार्थविनारहे इतिजावः ॥ २० ॥

अज्ञानीगुरुतणैनियोगें ॥ अथवाशुजपरिणामरे ॥ कम्म पयमीसांखेसुदृष्टि ॥ कहियेंएहनोठामरे ॥ सा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ बली अज्ञानी अगीतार्थने गुरुतणैनियोगें आज्ञा परवशें थकां पण रुजु मार्गवत्तें ठे अथवा शुजपरिणामवंतठे गुणनो रुचीवंतठे तो कम्मपयडीनीसांखे तेने सुदृष्टीवंत कहियें एनो स्थानक सम्यकदृष्टीगुणगणो जाणवो ॥ ११ ॥ एगाथानो अर्थ ज्ञानविमलसूरिना करेला टवा ऊपरथी लख्योठे ॥ ११ ॥

जेतोहृथीगुरुनेगांनि ॥ अज्ञचरणपरिणामरे ॥ सर्वउद्य मंपणतसनिश्चय ॥ कांइनआवेठामरे ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेतोके० जेबली अज्ञचरणपरिणामके० जेहना चारित्रना परिणाम जांग्याठे एहवोथको हृकदायहृथकी गुरुने ठांडीने सर्वप्रकारें निन्हवादिकनीपेठे उद्यमंके० कष्टउद्यमकरेठे पण तसके० तेना कष्टप्रमुखसर्व निश्चयकरीनेकोइनआवेठामके० कांइ लेखे नलागे यतः आणाए तवो आणाइ ॥ संजमोतहृदवाणसाणाए ॥ आणारहिउध-म्मो ॥ पलावपुबुवपडिहाइ ॥ १ ॥ इतिसंबोधसित्तरीमध्येकछुंठे ॥ १२ ॥

आणारुचीविणचरणनिषेधे ॥ पंचाशकेंदरिन्द्रहरे ॥ व्यव
हारंतोथोडुंलेखे ॥ जेहसकारेंसहरे ॥ सा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेने परमेश्वरनी आझानीज रुचीठे तैतोचारित्रनेयोग्यठे पण एवीआझा रु-
चीविना चरणनिषेधेके० चारित्रनीनाकहीठे शामाटे जे आझारुचीनथी तोवीजोकष्टअ-
नुष्ठानकोनी आझार्येकरेठे यतः आणारुइस्सचरणं ॥ तपंगेजाणकिंनजगंगति ॥ आणं-
च-
अइकंतो ॥ कस्साएसाकुणइसेसं॥१॥इति ते जेआझासहितकरेठे तेचारित्र अनेआझावि-
ना पंचाशकनेविषे हरिन्द्रसूरिचारित्रने निषेधेठे व्यवहारंतोके०शुरूसमाचारीसहीत
व्यवहारपालेतो पोतानी शक्तिप्रमाणें थोडुंकरे तोपण लेखामांठे एटले आझासहित थो-
डुंकरे तेलेखेठेशामाटे जेथोडुंपणअनुष्ठानते सकारेंके०सत्यकरे अने सहके० शब्दते आग-
मकहियें केमके चारप्रमाण कहांठे तेमां आगमप्रमाणने शब्दप्रमाणकरी बोलाव्युंठे माटे
आगम सत्कारेतोथोडो व्यवहार पण प्रमाणठे अनेवीजुघणुकष्ट तेनिष्फलठे ॥ १३ ॥

शिष्यकहेजोगुरुअज्ञानी ॥ जजतांगुणनिधिजाणीरे ॥ जोसु
वासनातोकिमत्यजतां ॥ तेनेअवगुणजाणीरे ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवेइहांशिष्यकहेठे के जोगुरुअज्ञानीठे तोपणतेहने जजतांके० सेवतांथ-
कांगुणनिधिजाणवी जोसुवासनाठे तोकेवाप्रकारे तेहने अवगुणीजाणीनेत्यजीयें ॥१४॥
एगाथानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिना टवामांथी लख्योठे ॥

गुरुवोलेशुजवासनकहियें ॥ पत्रवणिज्जासुजावरे ॥ तेआ
यत्तपणेठेआयें ॥ जशमनेजडकजावरे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ गुरु कहे हे शिष्य जे शुजवासना ते पत्रवणिज्जा स्वजावठे एटले जे सम-
जाव्योसमजे एवो जेनो स्वजावठे तो एवोजेहोय तेतो आर्थेके० प्रथम गुरुने आयत्त
पणेके० वशवर्तियें होय वली जशमनेके० जेहना मननेविषे जडकजावठे ते शिष्य
आझारुची जाणीयें ॥ १५ ॥ एगाथानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिनाटवाऊपरथी लख्योठे ॥

सूधुंमानीसूधुंयातां ॥ चउजंगीआचाररे ॥ गुरुकहणेंते
दमांफलजाणी ॥ लहीयेंसुजशअपाररे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एक सूधुंमाने अने सूधुंकरे, वीजो सूधुंमाने अने असूधुंकरे, व्रीजो असू-
धुंमाने अने असूधुंकरे, चोथो असूधुंमाने अने सूधुंकरे इत्यादिक शब्दें चउजंगी
आचारांगादिक सूत्रमां कहीठे तेमांअशुरूनावेजांगा त्याज्यठे अने शुरूनावेजांगा ते

ग्राह्ये ते ज्ञांगामां फलहोय एम जाणीने गुरुसेवामां रहीं तो अपारके० घणोसु-
जश लहीं ॥ २६ ॥ एगाथानो अर्थ ज्ञानविमलसूरिनाटवाजपरथीलख्योठे ॥

॥ ढाल सातमी ॥

॥ राजगीतानीदेशी अथवा सुरतिमहिनानी ॥

कोइकहेगुरुगढगीतारथसारथशु० ॥ मानुपणनविदि
सेजोतांकोईविवु० ॥ निपुणसहायविनाकह्योसूत्रैएक
विहार ॥ तेहथीएकाकीरहेतांनहीदोषलगार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पूर्वढालमां गीतार्थ वर्णव्या हवे एवा गीतार्थ गुरुपासे वसतुं ते आ ढा-
लमांकहेठे कोइक आगमना रहस्यने अजाणतोथको आगमनुंशरणकरी वोलेठे जे
गुरुके० गुरुआदिक गढके० सुविहितनोसमुदाय वही गीतार्थनो सारथके० समुदाय
संघसारथौंतुदेहिनां इतिसामान्यकांडवचनात् एवा शुरुके० पवित्र ते गुरु,गढ,गीतार्थ
सर्वने मानुके० अंगीकारकरुंहुं पण ते जोतांथका कोइविवुरुके० कोइमाहापंडित
नविदिसेके० देखातानथी अमारी नजरमां कोइआवतानथी निपुणसहायके० ढाह्या-
नीसखाश्नमले तोतेविना सूत्रैके० उत्तराध्ययनसूत्रनेविषे कछुंठे जे एकविहारके०
एकलाविहारकरीयें उक्तंचकाव्ये ॥ नवालजिज्ञानिउणंसहायं ॥ गुणाहियंवागुणउस-
मंवा ॥ इकोविपावाश्चिवज्जायंतो ॥ विहरिज्जाकामेसुअसज्जमाणो ॥ १ ॥ एम तेसूत्रमां
एकाकीविहारनी आज्ञाठे माटे एकाकीरहेतांथकांलगारदोषनथी ॥ १ ॥

अणदेखंताआपमांतेसविगुणनोयोग ॥ किमजाणेपरमां
व्रतगुणनोमूलवियोग ॥ वेददोषतांईनवीकह्याप्रवचनेमु
निडुःशील ॥ दोषलवेंपणधिरपरिणामीवकुसकुशील ॥१॥

अर्थ ॥ हवे तेने उत्तर आपेठे जे एमकहेठे तैप्राणी आपमांके० पोतामां सर्व गुणनो
योगके० संयोगने अणदेखतोथको एटले एचावजे पोते सर्वगुणीतो थयोनथी तो पोते
दोषवंतथको केवीरीते परमांके० वीजामां व्रतगुणनोमूलवियोगके० व्रतनो गुण मूलथी
नथी एमशीरीतेंजाण्युं केमके गुरुआदिकमांतो कांइक गुण हशेज तोदोपनोदेश देखीने
गुरुने मूकाय नही गाथा ॥ इयचावियपरिमछा ॥ मश्चानियगुरुनमुंचंति ॥ सबगुणसं-
पडंगं ॥ अप्पाणंमिविअपिघंता ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नप्रकरणे तथा वेददोषतांइके०दसप्र-
कारना प्रायश्चित्तमां सातमो वेददोषलागे तिहां लगे प्रवचनेके०सिद्धांतनेविषे मुनिने
डुःशीलके०कुशीलिया हीणानथीकह्या यतः ठेयस्सजावदाणं ॥ तायंमंगंपिनोअइकमथ

हेतुअहिंसाजयणारूपे ॥ जंतुअघातस्वरूप ॥ फलरूप
पेजेतेहपरिणामे ॥ तेअनुबंधस्वरूप ॥ मन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमांपहेलीहेतुअहिंसाते यतनाकरवी केमके जे जीवयतनाकरवीतेअहिंसा-
नोहेतुठे माटेहेतुअहिंसाकहीयें, वीजी जे जंतुअघातके०जीवनेमारवोनही प्राणवियो-
गनकरवो तेहनं नाम स्वरूपअहिंसाकहीयें, व्रीजी खर्गापवर्गादिकफलरूपेजे अहिंसा
परिणामे तेअनुबंधअहिंसानुंस्वरूपजाणवुं ॥ ८ ॥

हेतुस्वरूपअहिंसाआपे ॥ शुभफलविणअनुबंध ॥ दृढ
अज्ञानथकीतेआपे ॥ हिंसानोअनुबंध ॥ मन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रणेअहिंसानांफलकहेठे. जेहेतुअहिंसातथास्वरूपअहिंसा एवेअहिंस-
ते शुभफलके० पुण्यफलआपे विणअनुबंधके० अनुबंधविना एटलेहेतुतथास्वरूप आ-
हिंसाथीपुण्यबंधाय ते देवताप्रमुखनोत्रवपामे पण आगलेंसंलग्न पुण्यपरंपरानचालेमा-
टेपापानुबंधीपुण्यबंधाय जेम अहिंसानात्रणजेद तेम हिंसानापणत्रणजेदठे ते कहेठे १
हेतुहिंसा २ स्वरूपहिंसा ३ अनुबंधहिंसा एत्रणमां हिंसानुं अनुबंधके० फलतेपणजे
हिंसानुंजआपे तेनोहेतुकहेठेके दृढअज्ञानथकीके० आकरेअज्ञानेकरीने एटलेएजा-
वजेहेतुथीजोश्यंतोअहिंसा तथास्वरूपथीजोश्यंतोपणअहिंसा अने अनुबंधेजोश्यंतो
हिंसाठे तोतेहिंसाथीपण संसारवधे अने अज्ञानअहिंसाथीपणसंसारवधे तेमाटेजेमां
अनुबंधअहिंसाहोयते आदरवी इतिजावः ॥ ९ ॥

निन्द्वप्रमुखतणीजेमकिरिया ॥ जेहअहिंसारूप ॥ सुर

डुर्गतिदेइतेपाडे ॥ उत्तरजवजलकूप ॥ मन० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम जमालीप्रमुखनिन्द्व सर्वजैनलिगेहता तथाक्रियापणजैननीकरताहता
तेथीजगवतिमांजमालीनुंमहासंयमवसाएयुं पणजे अहिंसारूपके० तेक्रियासर्व हेतु-
अहिंसा तथास्वरूपअहिंसारूपहती पणते सुरडुर्गतिदेइके० देवतानीडुर्गति एटले
किद्विपियाप्रमुखदेवतानीडुर्गतिआपीने पठी पाडेके० नाखे डुत्तरजवजलकूपके० डु-
खेंतरायएवोसंसाररूपजलनोकुवो तेमांनाखे इति ॥ १० ॥

डुर्व्यलनभमासजपवासी ॥ जोठेमायारंग ॥ तोपण

गरजअनंतालेशे ॥ बोलेवीजुंअंग ॥ मन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेऊपर सांस देसाहेठे जेम कोइक शरीरेंडुर्वल बयोहोय तथानभके०
गारहेतोहोय अनेमासखमणनोपारणुंकरतोहोय पयोहोय अनेमायारंगके० माया-

वंतहोय एटलेअज्ञानकष्टकरेठे एवोठे तोपण अनन्तिवारगर्जमांडपजशे एटलेअनन्ता
 नवकरशे एमवीजुंअंगजेसुयगडांगसूत्रतेवोलेठे यतः जइवियणिगिणेकिसे ॥ चरेजइ-
 विजुंजियमासमंतसो ॥ जेइहमायातिमङ्कुति ॥ आगंतागप्रायणंतसो ॥ १ ॥ इति
 द्वितीयाध्ययने एटले एनीदया कोइलेखामां न आवे ॥ ११ ॥

निंदितआचारेंजिनशासन ॥ जेहनेहीलेलोक ॥ मायापे

हेलीतसअज्ञाने ॥ सर्वअहिंसाफोक ॥ मन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते निंदितआचारें लोक जिनशासन हीले एटले जे एकहीदयामानेठे अने
 अज्ञानकष्टकरेठे तेप्राणीनेपूर्वाचार्यना जीतनीखवरनधी केजितव्यवहारें लोकनिंदा न
 करे अनेपोतानीमतियेंप्रवर्त्ते तेनाआचरणनी लोकनिंदाकरे तेवारेजिनशासननीपण
 निंदाथाय के जुडआवाळोक जिनशासनमांठे माटे जिनशासनपण डुगंढाकरवायो-
 ग्यठे त्यारेजिनशासननी हिनतातुं कारणथाय माटे तसके० तेप्राणीने अज्ञानअर्थुं ते
 अज्ञानेकरीने मायापहेलीके० प्रथममायाथयीज अनेज्यांमायाठेरी त्यांसर्वअहिंसाते
 फोककें० खोटीनिःफलजाणवी जेमाटे अज्ञानीनीदयाते हिंसाजजाणवी यतः मासे
 मासेयजोवालो ॥ कुसग्गेणंतुजुंजएनसो ॥ सुअस्कायस्सधमस्स ॥ कलिंअग्घइसोळ-
 सिं ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययनवचनात् ॥ ११ ॥

स्वरूपथीनिरवद्यतथाजे ॥ ठेकिरियासावद्य ॥ ज्ञानश

क्तिथीतेहअहिंसा ॥ दिएअनुबंधेसद्य ॥ मन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आगहीगाथामां दयापाले ने फलहिंसानुं आपे एम कहुं हवे जेकथंचित्
 हिंसाथाय तेपण अहिंसानुंफलआपे तेकहेठे जे स्वरूपथीके० परमार्थेतोनिरवद्यठे
 निःपापठे अनेक्रियासावद्यके० क्रिया देखीतियद्यपिसावद्यठे तोपण तेजेस्वरूपथी हिंसाठे
 ते ज्ञानशक्तियेंकरी दिएअनुबंधेके० अनुबंधेआपे अहिंसाके० दया सद्यके० तत्काळ
 एटलेएजावजेस्वरूपहिंसाजे दानविहारप्रमुख तेमुनिप्रमुखनीठे तेअनुबंधेअहिंसानुंज
 फलआपे यतः नगवत्यां अणगारस्सणंजंतेजावि अण्पाणोपुरजंहुहुंजुगमायाएपेहा
 एरीयरीयमाणस्स पायस्सअहेकुडपोएवावटपोतेवाकुलिंगढाएवा परियावळेज्जा ॥
 तस्सणंजंतेकिंइरियावहियाकिरियाकज्जइसंपराइयाजावकज्जत्ति गोयमाणोसंपराइया
 जावकज्जत्ति इरियावहिया जावकज्जइ सेकेणं जावबुच्चइ जहासत्तमसएसंबुहुइसए
 जावअठोनिक्खित्तो ॥ इतिअठारमाशतकनाआठमाउदेशामांठे ॥ १३ ॥

जिनपूजाअपवादपदादिक ॥ शीलत्रतादिकजेम ॥ पुण्यअनु

त्तरमुनिनेआपी ॥ दिएशिवपदत्रहुखेम ॥ मन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वलीजेमपूर्वेमुनिनेहिंसा स्वरूपथी हती तेअनुबंधेअहिंसाकही तेमजजिन पूजा तथाअपवादपदादिकें वर्ततामुनि वलीशीलव्रतादिक जेममुनिने अनुत्तरके० उच्छृष्टपुण्यआपीने एटलेएजिनपूजादिकरणी यद्यपिकिंचितमात्र स्वरूपथीसावद्यते अने शीलव्रतादिकते स्वरूपथीनिरवद्यते पणएवेजेदवालांने अनुबंधे अहिंसानुंज फल आपे तेमाटे एमकहुंजे अनुत्तरपुण्यआपीने दिषके० आपे शिवपदके० मोक्षपदजे बहुखेमके० घणुंहेमठेजिहां एटलेपरंपरायें सर्वसिद्धनुं देनारठे ॥ १४ ॥

एहजेदविणएकअहिंसा ॥ नविहोवे थिरथंज ॥ यावत योगक्रियाठेतावत ॥ वोढ्योठेआरंज ॥ मन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एप्रकारे १ हेतु २ स्वरूप ३ अनुबंध एत्रणजेदेहिंसा तथाएत्रणजेदे अहिंसा ते जाण्याविना एकलीजअहिंसासामान्यप्रकारें माने ते नविहोवेके० नहोयथिरथंजके० थिरजावे एटलेएकलीअहिंसाठेरेनही शामाटेके यावतयोगक्रियाठेके० ज्यांलगे मन वचन कायानायोगनीक्रियातेचलनक्रियाठे तावतके० तिहां लगे वोढ्योठेके० कह्योठे आरंजके० कर्मबंध एटलेपोतपोताना गुणगणानीमर्यादा माफक तेरमा गुणगणालगें कर्मबंधठे अन्यथाश्रियापथिकाबंध वेसमयनी स्थितिनो केमकह्योठे तेमाटे एकली अहिंसाकहेवीतेकाम न आवे पणतेनाजेदसमजे तो सर्वठेकाणेजोडे ॥ १५ ॥

लागेपणलगवेनहिंसा ॥ मुनिएमायावाणि ॥ शुजकि रियालागीजेआवे ॥ तेमांतोनहीदाणि ॥ मन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ इहां कोइक एम कहेठे जे मुनिके० मुनिराजने विहारदिक करतां हिंसा लागेठे पण लगावेनहीएटले हाथेकरी जाणीने हिंसाकरेनही एमजेकहेठे ते माया वाणिके० कपटनुं वचनठे एटलेमारीमाताबंध्या तेनीपरे मायागालीवातवोलेठे पण शुजक्रिया जे विहारपडिलेहण नदीउतरवी इत्यादिक करतां जे हिंसा लागी आवे ठे तेपोतानीमेलेज लागेठे एमकेम कहेवाय केमके जे नदीउतरवी विहारकरवो ते अजाण्योथतो नथी तेतो पोतेजाणेजठे जे नदीप्रमुख उतरतां हिंसाथजे तोपण उत्तरेठे प्रजुनी आझाठे तेमाटे जेहिंसा शुजक्रियाकरतां लागीआवेठे तेमां हाणिके० दोष लागतो नथी ॥ १५ ॥

हिंसामात्रविनाजोमुनिने ॥ होयअहिंसकजाव ॥ सू

दमएकेंडिनेहोवे ॥ तोतेशुद्धस्वभाव ॥ मन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हिंसामात्रविनाके० एक हिंसाज देखीति न करी एटले देखीतो कोइ

जीव न माख्यो एटला मात्रथीज जो मुनिनेके० साधुने होयअहिंसकजावके० अहिंसकपणुं थायतो सूक्ष्मएकेंद्रिनेके० लोकव्यापी पांचथावरनासूक्ष्मएकेंद्रिजीवोनेपण शुद्धस्वजाव होवो जोइयेंकेमके सूक्ष्मएकेंद्रिय जीवतेहिंसांनाममात्र पण नथीकरता माटे तेतमारे लेखे अहिंसक थया अने जे अहिंसकजावेंपरिणम्यो तेतो शुद्धस्वजाव निरावर्णथाय पण तेएकेंद्रितो कोइए निरावर्णथता देखातानथी तेमाटे मात्रहिंसानेअणकरवेज अहिंसकनथाय जमादीनीपरें अविद्धायापिहियोहिंसां ॥ हिंसाफलजाजनं-जवत्येकइतिअहिंसाष्टकवचनात् ॥ १५ ॥

जावेंजेहअहिंसामाने ॥ तेसविजोडेगाम ॥ उत्सर्गेंअ
पवादेवाणी ॥ जिननीजाणेजाम ॥ मन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे जेप्राणी इव्यजावप्रमुख जेदेकरी अनेक प्रकारनी अहिंसाठे ते मांपण जावेंके०परिणामें जेप्राणी अहिंसामाने तेके०तेप्राणी सविजोडेगामके०सर्व जिनवाणी पोतपोताने ठेकाणेजोडे तेप्राणीथी आगमवचन एकपण डुपायनही ते जावथी अहिंसामानीने सर्वआलावाठेकाणे क्यारे जोडे ज्यारे उत्सर्गेंअपवादेवाणीके०उत्सर्गवचन तथा अपवादवचन एवेहुयेंकरीने जिनेश्वरनी वाणीजाणे एटले एजावजे उत्सर्गमागें अहिंसा मुनिराजनें कही आचारांगप्रमुखनेविषे तथासाध्वी प्रमुख पाणीमां वहेती जाणेतो काठे तथा एकमहिना मध्ये वेनदीउतरवी इत्यादिक अपवाद आज्ञा पण प्रजुयेंकरीठे तोए सर्वउत्सर्ग अपवाद जावजाणे तेसर्व वचन ठामेजोडे पण मूर्ख शुंजाणे ॥ १६ ॥

कोइकहेउत्सर्गेंआणा ॥ वांदोठेअपवाद ॥ तेमिथ्या

अणपामेंअर्थें ॥ साधारणविधिवाद ॥ मन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ इहां कोइक एमकहेठेजे उत्सर्गमागेंचालवुं तेज आज्ञाठे पण अपवाद ते वांदोठे एटलेपोतानीमतिकटपनाठे पणजिनाज्ञा नथी एमकहेठे ते मिथ्याके०खो-टुंठे अणपामेंअर्थेंके०अर्थजाण्याविना एमकहेठे तेनुं कारण के जे विधिवाद होयते साधारणजहोय एटले एमजाणवुंजे उत्सर्ग ने अपवाद एवंने विधिवादठे ते सर्वजीवने साधारणठे पण एकजीवआश्रयीनथीकहुं, तेमाटे अपवाद पण आज्ञाठे पणवांदो एटले स्वमतिकटपनानथी ॥ १७ ॥

मुख्यपणेजेमजावेआणा ॥ तेमतसकारणतेह ॥ कार्यइ

वतोकारणइठे ॥ एवेशुजमतिरेह ॥ मन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ वली एजकहेठेके जंबुद्धीपपन्नतिनीवृत्तिमध्ये एमकहुंठे के जेअपवाद तेका-

रण अने उत्सर्ग तेकार्य तेमाटे कहेतेजे मुख्यपणे जेमजावेआणाके० उत्सर्ग आझावे एटले जावते कार्यकहीयें अने जे कार्य तेउत्सर्गकहीयें तेमाटे जेम उत्सर्ग आझावे ते मतसकारणतेहके० तेमजते उत्सर्गनुंजेकारण तेअपवादते तेनीपणआझावे केमके कार्यने इष्टतोथको कारणपण इष्टे अनेजो कारणठेरेतो कार्यपणठेरें जोकारणनहीतो कार्य किहांथीआवे एरीतेमाने तेजशुचमतिनी रेखा जाणवी ॥ अथवाएगाथानोअर्थवीजी रीतिकरीयेंतैयें जे इहांहुंढकलोकएमकहेते जेअमारेतोजावनिक्षेपतेवंदनाकरवायोग्यते पण नामतथास्थापनाअनेद्रव्य ए त्रणनिक्षेपावंदनायोग्यनथी एमकहेते तेनेशीखामण देते जेममुख्यपणे जेमजावेआणाके० जाव निक्षेपे आझावे एटले जाव निक्षेपो वांदवायोग्यते, तेम तस कारणके० तेमज ते जावनां कारणजेनामादित्रण निक्षेपातेपण वांदवायोग्यते केमके जेकार्यनेइष्टशे तेकारणने इष्टशे अनेकारण मान्याविना कार्यनेपामशे नही एज शुचमतिनी रेखावे एटले जे जाव निक्षेपोमानशेतेने नामस्थापनादिकपण मानवाजोश्यें जोनामादिकनहीमाने तोजावनिक्षेपोपण नहीमनायो एमथयुं ॥ १० ॥

कटपेंवचनकह्युंअपवादें ॥ तेआणानुंमूल ॥ मिश्रप
दतोमुनिनेनघटे ॥ तेदनहीअनुकूल ॥ मन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पंचकदपमांहे एहहुंवचनकह्युंते के अपवादमार्गते जिनाझानुंमूलते यतः अथवाठंभवहारो ॥ आणामूलंजठंवेतिष्ठं ॥ इतिवचनात् माटे मुनिनेतो ते मिश्र प-
द्दघटेनही रुडोनथी तेअनुकूलनथी केमके गुणस्थानादिक क्रियायेंमिश्रपद्दतानथी ते-
हिजआगलीगाथामांदेखाडेते ॥ ११ ॥

अपुनर्वंधकथी मांडिनें ॥ जावचरमगुणगण ॥ जावअ
पेदायेंजिनआणा ॥ मारगजापेजाण ॥ मन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ फरीवंधनथी फरवो तेने अपुनर्वंधककहीयेंते अपुनर्वंधकजेचोथुंगुणगण
तिहांथी मांडिनें जावचरमके० ठेव्हाअयोगीकेवली चउदमा गुणगणालगें इहांअपु
नर्वंधकशब्दें चोथुंगुणगणुं जाणीयेंतैयें जेकारणे अंतःकोमाकोडनी स्थितिकरीने कदा
पिफरी मिध्यात्वगुणगणेआवेतोपण सितेरकोडाकोडीनीस्थितिफरी नवांघे तेमाटे अ-
पुनर्वंधककहीयें तथा उपाध्यायजीयेंपण सवासोगाथाना स्तवनमध्ये एवीगाथाकही
वेके, जेजेअंशेरेनिरूपाधिकपणुं ॥ तेतेजाणोरेधर्म ॥ सम्यक्हृष्टीरेगुणगणायकी ॥ जाव
॥ १२ ॥ एगाथाने अनुमानेपण एमजजणायते पठीतो अपुनर्वंधकनो अर्थ
६. दुताकहे तेप्रमाण तथाउपाध्यायजीयेंस्वकृतअध्यात्मसारग्रंथमांण कलुंते जे अपुन-

वंधकायावत् गुणस्थानंचतुर्दशं ॥ इत्यादिथी स्पष्टजणायते केचोथागुणठाणाथी चउद-
मालगें जिनआणाके०जिनेश्वरनी आझाठे अने जाणपुरुषते एनेज मार्ग कहेठे तेस-
र्वज्ञाव ज्ञावनीअपेक्षायें जाणवा अन्यथाचोथागुणठाणाप्रमुखनेविषे, तोमहाविज्ञाव-
मांवेठेठे पण ज्ञावनीअपेक्षायें जिनआणाठे इतिज्ञावः ॥ २१ ॥

एकअर्हिसामांजेआणा ॥ ज्ञाषेपूरवसूरि ॥ तेएकांतम
तिनविग्रहियें ॥ तिहांनयविधिठेजूरि ॥ मन० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ तथाशास्त्रमां एकव्ही अर्हिसामां आझाठे जेम सवेजीवानहंतवाइतिआ
चारांगादिकवचनथी एमपूर्वाचार्य यद्यपिकहेठे तथापि एपाठ एकांतमतिके०एकांतपद्दे
नविग्रहियेंके०अंगीकारनकरीयें तेमजतेअर्हिसापण स्याद्वादमतें अंगीकार करीयें जेम
मुनिराज नवकोटीपञ्चस्काण करीने नदीउतरेठे अनेपञ्चस्काण करती वखते 'नदीमो-
कव्हीतो राखीनथी तोते पञ्चस्काण स्याद्वाददेठेपणएकांते नथी एमजाणवुं तेमाटे इहां
नयविधिठेजूरिके०तेअर्हिसानेविषे नयनोविधिघणोठे तेतो जेनयनीवात समजे तेजाणे
एटवेअर्हिसाते अनेकप्रकारनीठे ॥ २३ ॥

आतमज्ञावर्हिसनथीर्हिसा ॥ सघडाएपापस्थान ॥ तेहथ
कीविपरीतअर्हिसा ॥ तासविरहनुंध्यान ॥ मन० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ व्हीतेजवात देखाडेठे आतमज्ञावर्हिसनथीके०जेकरणीकरतां पोतानोआ-
त्मज्ञाव हणाणो तो तेमां र्हिसाके०र्हिसालागे तथाआत्मज्ञावहणातांयकांश्वदारे पा-
पस्थानकलागे अने तेहथकीके०ते आत्मज्ञावहणायाथकी विपरीतके०आत्मज्ञावजिहां
नहणाय ते अर्हिसाके०दयाकहीयें तासके०तेपापस्थानकना विरहनुंध्यानएवीएज्ञाव-
अर्हिसाठे एपदअर्हिसानुंविशेषणठे ॥ २४ ॥

तसउपायजेजेआगममां ॥ बहुविधठेव्यवहार ॥ तेनिःशे
षअर्हिसाकहियें ॥ कारणफलउपचार ॥ मन० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ तसके०तेआत्मज्ञाव नहणवाना उपायके०प्रकार जे जे आगममां के०सि-
द्धांतमां कहाठे एवाव्यवहारते बहुविधठेके०अनेकप्रकारनाठे दान देवपूजा पडिक्रमणा
पोसहइत्यादिकअनेकठे अने जोऊपरनी मूलगाथानोपाठ विहुविधहोयतो एमअर्थक-
रीये जे उत्सर्ग तथा अपवाद एवेप्रकाररूप व्यवहारठे तेनिःशेष के०समस्त जेटला
आत्मानहणाववाना प्रकारठेतेअर्हिसाकहियें एटलेएज्ञावजे अपवादपणआत्मा नह-
णाववानुंकारणठे तथादान देवपूजाप्रमुखपण आत्मानहणाववानाकारणठे तेने अर्हि-

सांकहीयें एमस्तवनकरनारे ठेराव्युं तैवारे अपवादाने ठांदोठे अनेउत्सर्ग तेआज्ञाठे परी-
तेपूर्वें प्रतिवावियें कछुंहतुं तेदूरकछुंइतिजावः॥ इहांकोइकहेशेजे एअपवादप्रमुख अने-
कआत्माने नहणवानाकारणने अहिंसा केवीरीते कहीयें तेने कहेठे के कारणनेविषे फ-
लउपचारकेकार्यनोउपचार करीयें तैयें यथातंहुलान् वर्षतिपर्जन्यइतिन्यायात् ॥१५॥

जीवअजीवविषयठेहिंसा ॥ नैगमनयमत्तञ्जुत्त ॥ संग्रह

व्यवहारेंषटकायें ॥ प्रतिजीवेंरुजूसूत्त ॥ मन० ॥ २६ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वे कछुंहतुंजे अहिंसामां नयनाप्रकार घणाठे तेदेखाडेठे तेमां प्रथम
नैगमनयआश्रीजीवनेविषे तथा अजीवनेविषे हिंसाकहेठे ते नैगमनय एमकहेठेजे
जेमलोकमां अमुके जीव हण्यो तेमज अमुके अजीवघटनेहण्यो घटनोखिनाशकख्यो
इत्यादिकहिंसाशब्द सघले प्रवर्त्तते तथा संग्रहनय अनेव्यवहारनयएवेहुनयनेमते
ठकायनेविषे हिंसामाने पणजे अजीवनीहिंसा तेने हिंसामानतानथी इहांसंग्रहनय
नावेजेदठे एकदेशग्राहीसंग्रह बीजोसर्वग्राहीसंग्रह तेमांसर्वग्राहीसंग्रहतो नैगमन
यमां जळ्यो माटे देशग्राहीसंग्रह इहांलीधोठे हिंसाशब्द अजीवमां प्रवर्त्ततो लीधो
नथी तेमाटे देशग्राहीसंग्रह तथा व्यवहारनय तो जेरीतें लोकमाने तेरीतें एवेनयपण
माने माटे लोकपण ठकायने हिंसामानेठे तेमएवेनयवादी पणकहेठे तथा रुजुसूत्र
नयवालो प्रतिजीवेंके जीवजीवप्रतें जिनजिन हिंसामानेठे एमउघनिशुक्तिनीवृत्ति
मध्येकछुंठे तेआगलएज गाथामां कहेठे तथाच तदेशःतत्रनैगमस्य जीवेवजीवेपुहिं
सा तथावकारोलोकेदृष्टाः यद्युतजीवोनेनहिंसितोविनाशितस्तथा घटोनेनहिंसितोवि-
नाशितः ततश्चसर्वत्रहिंसाशब्दनुवर्तनात् जीवेवजीवेपुचहिंसानैगमस्यअहिंसाप्येवमे-
वेति संग्रहव्यवहारयोःपद्मसुजीवनिकायेषु हिंसासंग्रहश्चात्रदेशग्राहीद्वयःसामान्य-
रूपश्चनैगमातंत्रावि व्यवहारश्चशूलविशेषग्राही लोकव्यवहारणशीलश्चायंतथा चलो-
कोबाहुल्येनपद्मस्वेवजीवनिकायेपुहिंसासंग्रहश्चात्रदेशग्राहीवृत्तीतिरुजुसूत्रश्च प्रत्येकप्र-
त्येकं जीवेजीवेहिंसां व्यतिरिक्तामिहतीति हवेशब्दार्थलखीयेंतैयेंजीव अजीवनेविषे
नैगमनयने मतेहिंसाकहेवी एजुत्तकेषुयुक्ते अनेसंग्रहतथा व्यवहारनयनेमते ठकायने
विषेज हिंसामानेठे तथारुजुसूत्रनेमते जीवजीवप्रतेहिंसाजूदीजुदीमानवी ॥ २६ ॥

आतमरूपशब्दनयतिने ॥ मानेएमअहिंस ॥ उघवृत्ति

जोइनेलहियें ॥ सुखजशलीलप्रसंस ॥ मन० ॥ २७ ॥

अर्थ ॥ आत्मरूपकेआत्मातेजस्वरूपठे माटे हिंसाअथवाअहिंसाते आत्मारूपमां:

नेठे शब्दनयतिनेके शब्दतेप्रधान जेने एवात्रणनय शब्दसमजिरूढ ३ एवंचूत एत्रण नयमानेठे जेपोतानो आत्मा प्रमादीथयो त्यारे आत्मातेहिंसा अने तेजआत्मा जे- वारे अप्रमादीथयो तेवारें आत्मा तेज अहिंसा यतः आयाचेवअहिंसा ॥ आयाहिंस- तिनिष्ठउएसो ॥ जोहोइअप्पमतो ॥ हिंसउअहिंसउइयरो ॥ १॥ इतिउघनिर्युक्तिवचनात् पाठलात्रणनयनिश्चयना घटनाठे माटे उघनिर्युक्तिनीवृत्तिनोपाठपणएमठे यथा ॥ शब्द- समजिरूढैवंचूताश्चनयाआत्मैवहिंसामिष्ठंतीति ए जेमहिंसा सातनये फलावी तेमज अहिंसाके अहिंसापण फलावियें अहिंसाप्येवमेवेतिउघनिर्युक्तिवृत्तिवचनात् ए हिंसा- ना तथाअहिंसानासातप्रकार ते उघनिर्युक्तिनीवृत्ति जोइने सुख जशनीलीलातथा रुडी- प्र- शंसाते लहियेंके पामिये एटलेयथार्थ जाणवाथीएटलावानां पामियें ॥ २७ ॥

॥ ढालनवमी ॥

॥ चैत्रीपुनमश्नुक्रमे ॥ एदेशी ॥

कोइकसूत्रजआदरे ॥ अर्थनमानेसार ॥ जिनजी ॥ आपमतिअ वलुंकरे ॥ भूलातेहगमार ॥ जिनजी ॥ तुळवयणेंमनराखीयें ॥ १॥

अर्थ ॥ आठमीढालने अंतेसातनयेंकरी हिंसाफलावी तेनयेंकरी हिंसातो तेवारे समजाय जेवारे सूत्रनी टीका चूर्णितथाजाप्य अनेनिर्युक्ति मानीये तो समजायपण केवलसूत्रनो मूलपाठ वांचवाथी नसमजाय केमके जेसूत्रहोय तेसूचनामात्रहोय मा- टेजे अर्थनेनशीमानता तेने शिक्षादेवा सारु नवमीढालनेआठमीढालसाथेंसंबंधकरी कहेठे जे कोइकेजेढूढक लुंपाक नामनदेवायोग्य माटेकोइक एतुं नामकहुं ते सू- त्रजआदरेकेकेवलसूत्रजमानेठे इहां एकवारते वृत्त्यादिकनिपेधवाचकठे तथाअर्थके टीकाप्रमुखतेनशीमानता जिनजीकेहेरागद्वेषनाजीतणहारहेवीतराग तेकेवाठे आ- पमतिकेखडेंचालणहारठे पणआगमानुयायी चालतानथी अवलुंकरेकेजेतलुंकार्य करेतेतलुं अवलुंकरेठे माटे तेमूर्खगमार चूलाजमेठे कारणके सूत्रतोगणधरनारच्या अने अर्थतो तीर्थकरनोकह्यो ॥ यतः ॥ अहंज्ञासश्चरहा ॥ सुतंगंठंति गणहरानिउणं ॥ इतिवचनात् तेमाटे अर्थनी ना कहेतां तीर्थकरनीआशातनाकरेठे माटे अवलुंकरेठे माटे हेप्रचुतमारेवचने मनराखीयें ॥ १ ॥

प्रतिमालोपेपापीआ ॥ योगअनेउपधान ॥ जि० ॥ गुरुनो

वासनसिरधरे ॥ मायाविअज्ञान ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वली तेवोक प्रतिमाने लोपेठे एटले प्रतिमाउथापेठे पणकेवाठे जेपापी-

आके०पांपीठे शामाटे जेश्रीसमवायांग तथाजगवति तथाज्ञाता अनेउपासक रायपश्रेणी जीवाजिगम जंबुद्वीपपन्नति प्रमुखनेविपेसाक्षात्प्रतिमाकहीठे तेनेलोपीउत्सूत्रबोलेठे अनेजे उत्सूत्रबोलुं तेश्रीजगवतिसूत्रमां पापकही बोलाव्युंठे तेमाटे पापकही कह्या तेप्रतिमानोअधिकारतो उपाध्यायजीयें हुंडीना स्तवनमध्ये कह्योठे माटे इतकीकह्यो वली योगवद्देवा तेने लोपेठे कारणके श्रीनंदिसूत्र तथा अनुयोगद्वारसूत्रनेउत्तराध्ययन ठाणांगप्रमुखसूत्रनेविपे योगपणकह्याठे तेपणउत्सूत्रबोलीलोपेठे उपलक्षणथी श्रावकने सूत्रजणावे तेपण निशीथ तथा ठाणांग सुयगडांग व्यवहारा उपासकप्रमुखमां नाकहीठे ते वातो पण हुंडिनास्तवनमां आणीठे तेथीअर्हानथकहेता माटे पापीठे वली उपधानलोपेठे केमके श्रीमहानिशीथप्रमुखसूत्रमां उपधानकह्याठे तेलोप्यामाटे पापीकह्या वली गुरुनोवास मस्तकनेविपे नधरे एतकाचावजे समवायांगसूत्र तथाश्री अनुयोगद्वारसूत्रप्रमुखनेलेखे तथा आवश्यकतिशक्तिप्रमाणे तेमां गुरुनोवास कह्योठे तेलोप्यो माटेपापीकहिये वलीमायावीठे करी लोकने जरममांनाखेठे अक्षरार्थ मरुवो तेवक्रता अनेजे वक्रताते माया अज्ञाने जख्याठे केमके व्याकरणादिकजण्णाविना सूत्रवांचेठे तेनघटे यतः अहकेकंपुणार्इ ॥ सचंतुजासियबंधंतदबोहिं ॥ पळावेहिंयगुणेहिं ॥ कम्मेहिं बहुविद्देहिं ॥ सिपे आगमेहिंयनामस्कायनिवाउवसगगतक्रियसमाससंधिपद हेउ जोनिय उणादिकि विहाण धालु सरविजति वन्नजुत्तं तेकह्वंदशविहंपिसचं जहजणियं तह्य कमुणानुवावसविहायहोश्चासावयणंपियहोश्सोलसविहं इत्यादि प्रश्नव्याकरण सूत्रमघेठे माटेजेजाणेतैज्ञानी अन्यथा अज्ञानीकहियें ॥ २ ॥

आचरणातेहनीनवी ॥ केतिकहीयेंदेव ॥ जि० ॥ नित

त्रुटेवेसांधता ॥ गुरुविणतेहनीटेव ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेहुंडीआनी आचरणाजे वाह्यक्रिया तेसर्व नवीजठे मुखवांधीवादेरनिकलुं फांडो राखवोजनही वीपांकसूत्रने विरोधी तथा जगवति दशवेकालकि प्रश्न व्याकरणादिकसूत्रथकी विरोधी आचरणा तेहनीकेतिकेकेटलीकहीयें एटखे घणीठे माटेहेदेव हेआत्माराम हेपरमानंदविलासी वलीतेने निरंतर सांधतांयकांत्रुटेठे एटखे लोक उखाणोठे जे नवसांधे ने तेरत्रुटे तेउखाणो एनेघरेंठे वलीपूजामां हिंसायतावे अने पोतें मरे तेचारेजुंकरीयें तथा पोतानेवांदबा थावे तथादीदामहोस्तवकरे तेमां हिंसाथायके नथाय इत्यादिक बहुअधिकारठे पणकेटलोउत्त्राय एमएकवात सांधता गयो एटखे रामरामथी त्रुटीगयुं जेमाटे गुरुविना तेनीखराघटेवपहीगयीठे जोगुरुपरं-

परागत होयतो कांश्चटकेनही व्धारें खलायनही संप्रदायविना ठामठामचटकेते ए-
टले एजावजे नगुराठे माथेकोइनिकळो त्यारेपणगुरुनहतो ॥ ३ ॥

वृत्तिप्रमुखजोइकरी ॥ जाषेआगमआप ॥ जि० ॥ तेहज

मूढाउलवे ॥ जेमकुपुत्रनिजवाप ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वृत्तिके०टीका अने प्रमुखशब्दें चूर्णनिर्मुक्ति आदिदेवा तेजोइकरीने आ-
पके०पोतेआगमने जापे एटले वृत्तिप्रमुखठानीराखी तेना जावजोइ आगमनोअर्थ
ठीकवेसाडे पठीलोकआगल एकलुं सूत्रवांचे एमतेअज्ञानी टीकाप्रमुखनेउलवे कोइ-
पूठे जेटीकानिर्मुक्तिमानोठो तेवारें कद्देशेजेनथी मानता जेम कुपुत्रहोयते पोताना वा-
पने उलवे एटले वापहोएसादो अनेपोतेहोए ठेल पठीकोइपुठेजे आ तमारा शा सगा
ठे तेवारें आडोअवलोजवावआपे तेमटीकाप्रमुखनो उपकार अनेतेनेज न माने ॥४॥

वृत्त्यादिकअणमानता ॥ सूत्रविराधेदीन ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ

तडुजयथकी ॥ प्रत्यनीककह्यातीन ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वढी वृत्त्यादिकके०वृत्तिचूर्णजाप्यने अनुसारें प्रकरणचरित्रादिकनेअण-
मानताथका तेदीनके०जावदयाकरवायोग्य सूत्रनेज विराधेठे सूत्रनीज आशातनाक-
रेठे श्रीसमवायांगसूत्रें तथांनंदिसूत्रेंकळुंठे आयरेणंपरिचावायणासंस्क्रिजाअणुंगा-
थांरासंखेजावेढासंखेजा सिनोगासंखेजाउं निजुत्तीउंसंखेजाउं पडिवत्तिसंखेजाउं
संधेयणीउं इत्यादिककह्यांठे तेमानेनही तेवारें सूत्रनेविराधेजठे वढी १ सूत्रप्रत्यनीक
२ अर्थप्रत्यनीक ३ तडुजयप्रत्यनीक एश्रीगणांगसूत्रेंकह्यांठे यतः सुयंपरुच्चतउं पडि-
णीयायतंसुत्तपडिणीए अथपडिणीए तडुजयपडिणीए एत्रीजागणाना चोथाउदेशेंक-
ळुंठे एमज जगवतिसूत्रना आठमाशतकना आठमाउदेशामांकळुंठे तो अर्थप्रत्यनी-
कतेनिर्मुक्त्यादिकजेनथीमानता तेनेकहीयें तेशिवायअर्थप्रत्यनीक तथातडुजय प्रत्य-
नीक तेवीजाकोनेकहीयें ते वतावो ॥ ५ ॥

अद्वरअर्थजएकलो ॥ जोआदरताखेम ॥ जि० ॥ जगव

इअंगेजाषिउं ॥ त्रिविधअर्थतोकेम ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जोकेवल एकलो अद्वरार्थ मानीयें एटले जेटलुं सूत्र तेतलोज शब्दार्थ
आदरीयें मानीयें अनेतेम मानता तमने खेमके०कुशलठे तोजगवतिसूत्रमांत्रिविधके०
त्रणप्रकारें व्याख्यान अर्थ कद्देशे कह्योठे तेकेमघटे तथा अनुयोगद्वारें वे प्रकारें अ-
नुगमकह्योठे सत्ताणुगमेय निजुत्तिअणुगमेय तथा निजुत्तिअणुगमेतिविधेपन्नतेउवगाय

निज्जुत्ति अनुगमेइत्यादिक तथाउद्वेसे निद्वेसे निग्गमे खेत्तकालपुरिसेय एगाथाअनु-
योगद्वारमांते तेनाअर्थकेमकरशोइतिजावः ॥ ६ ॥

सूत्रअरथपहेलोवीजो ॥ निज्जुत्तीयेमीस ॥ जि० ॥ निरवि
शेषत्रीजोवली ॥ इमजाषेजगदीश ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेजत्रणप्रकारनुं व्याख्यानदेखाडेठे प्रथम सूत्रनो शब्दार्थ शिष्यनेदेवो
जेम नमोके०नमस्कारथाउं अरिहंताणके०अरिहंत रागद्वेषरूपशत्रुदृष्ट्या माटे ते श-
ब्दार्थअवखिरीते आबब्धो तेवारें वीजोके०वीजीवार अर्थकहे ते निज्जुत्तियेंमीसके०
निर्युक्तिसहित अर्थ कहे हे शिष्य ते अरिहंतचारप्रकारना ठे नाम, स्थापना, द्रव्य,
अनेचाव जेदें यतःनामजिष्णाजिष्णनामा ॥ ठवणजिष्णापुणजिष्णंदपफिमाउं ॥ दवजि-
ष्णाजिष्णजीवा ॥ जावजिष्णासमवसरणठा ॥१॥ इत्यादिक एम वीजीवार अर्थआबब्धो
पठी त्रीजीवार फरी एजपदनो अर्थ निरविशेषके०समस्तरीतें कहे एटलेसंगेप्रसंगे स-
र्वकहे नैगमादिकनयण शक्तिहोय तोफलावे तेना साधनकहे उदाहरण जे अरिहं-
तने नमस्कारनुं फलकहे इत्यादिक एटले एजावजे प्रथम अर्थमां टीकाचूर्णि अने
वीजाअर्थमां निर्युक्ति तथात्रीजाअर्थमां जाण्यआव्युं एम हेजगदीशनुं जापेके०जग-
वतिनाशतक १५ माना त्रीजा उदेशामां कहेठे सुत्तथोखलुपढमो ॥ वीउंनिज्जुत्तिमीस-
उंजणीउं ॥ तइउंयनिरविसेसो ॥ एसविहिहोइअणुउंगो ॥ १ ॥ एगाथा नंदिसूत्रम-
ध्येपणठे तेमाटेअर्थप्रमाणकरेतो खेमथाय ॥ ७ ॥

गायानरचाखेचले ॥ रहेथितितसजेम ॥ जि० ॥ सूत्रअ
रथचाखेचले ॥ रहेथितितसतेम ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेमनरके०पुरुषनीगाया तेजेवारें पुरुष चाखे तेवारे तेनो ठांयडो पण चाखे
अने रहेके०पुरुषउचोरहे तेवारे तसके०तेगायानीपण स्थितिके०रहेवुं थाय जेम ए तेम
सूत्रअने अर्थमांपण एमज जावुनुं सूत्रनीचाले अर्थ चलेके०चाले रहे के०सूत्ररहे तेवारें
तसके०ते अर्थनुं पण थितिके०रहेवुंथाय ॥ ८ ॥

अर्थकहेविधिवारणा ॥ उचयसूत्रजेमठाण ॥ जि० ॥ तेम
प्रमाणसामान्यथी ॥ नविप्रमाणअप्रमाण ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली अर्थके०टीकाप्रमुखहोय तेजसमजावे अनेविधिके०विधिवाद तथा
१५ निपेधसूत्र तथा उचयसूत्रके०विधिसूत्र तथा निपेधसूत्र एवेहु सूत्रजेमठाण-
यथा ॥ नोकपइनिग्गंथाणवानिग्गंथिणवाइमाउं ॥ उदिछाउं

गणियाश्च उचितजिताउपंचमहणवाउमहानदिउ अंतोमासस्स डुखुतोवा तिखुतोवाउ-
त्तरिए संतरित्तए वा तं गंगाजऊणासरसइ एरावतिमही इति एरीते निपेधकरीने वली
लगताज सूत्रमांआझाकरी यथा पंचविहिंठाणेकप्यंतितंजयंसिवाडु जिखंशिवापवहे जं
च एंकोइतिदउग्धंसिवाएऊमाणंसिमहतावायणारितेहिइति एवे सूत्रकह्यां एकविधिनुं
एकनिपेधनुं एवेमांकयुंसूत्रप्रमाणकरिये अनेकयुंसूत्र अप्रमाणकरिये इहां एके अप्र-
माण नथायइतिजावः हवे पठवानाना वेपदनो अर्थकहेठे तेमके० तेरीतेजेम ठाणांग
मध्ये वेहुसूत्र देखाड्या तेम सामान्यप्रमाण जेसूत्रठे ते सूत्रथी नविप्रमाणअप्रमाणके०
इहांसामान्यपदठे तेमाटेजाणियेठैयें जेविशेषपद वाहारथीखावीयें तेवारेएम अर्थथाय
जेविशेषप्रमाण तेटीकाप्रमुख तेनविश्वप्रमाणके०अप्रमाणनथी एटलेएजावजे प्रमाण वे
प्रकारना एकसामान्यप्रमाण वीजुं विशेषप्रमाण तेमां सामान्यप्रमाण तेसूत्रकहीयें
जेमां सामान्यपणे सूचनामात्रें कहुं होय अने विशेषप्रमाणते अर्थटीकाप्रमुखनेकहीयें
जेमां विस्तारीनेकहुंठे एवेप्रमाणठे तेमां सामान्यप्रमाणखरुं अने विशेषप्रमाणखोडुं
एम नकहेवाय सामान्यप्रमाणथी विशेषप्रमाण तेअप्रमाण केमथाय इतिजावः ॥९॥

अंधपंगुजेमेवमले ॥ चालेइडितठाण ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ
तेमजाणीयें ॥ कल्पजाप्यनीवाण ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम अंध लोचनहीन अनेपंगुके०चरणहीन एवेमलीने चालेइडितठाणके०
वांङ्कितस्थानकनेविपे चाले तेमसूत्र तथाअर्थजे टीकाप्रमुख मलीने यथार्थ स्थानके
अर्थ जोडीशकीयें एमकल्पजाप्यनीवाणीठे ॥ १० ॥

विधिउद्यमजयवर्णना ॥ उत्सर्गहअपवाद ॥ जि० ॥ तडुजय
अर्थजाणीयें ॥ सूत्रजेदअविवाद ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली १ विधिसूत्र २ उद्यमसूत्र ३ जयसूत्र ४ वर्णवसूत्र ५ उत्सर्गसूत्र ६
अपवादसूत्र ७ तडुजयसूत्र एसर्वसूत्रनाजेदनीखवर अर्थथीजणाय नहीतो शीखवर
पनेजे आसूत्रते शीअपेद्धानुंठे यथा ॥ संपत्तेजिखुकालंमि ॥ असंजंतोअ मुडिउं॥इ-
म्मेणकम्मजोगेणं ॥ जत्तंपाणंगवेसए ॥१॥ एदशवैकालिकनापांचमाअध्ययने कहुं इ-
त्यादिकविधिसूत्रकहीयें तथा डुमपत्तयंपुंयए ॥ जहानिवरुइरायगणाणअच्चए ॥ एवं-
मणुआणजीविंयं ॥ समयगोयमामापमायए ॥ इत्युत्तराध्ययननेदशमाध्ययनेकहुं इ-
त्यादिकउद्यमसूत्रकहीयें अने नरकनेविपे मांसरुधिरादिकवर्णवीकहेवा यथा ॥ उत्त
राध्ययनेमृगापुत्रअध्ययनमां तथा सुयगमांगना नरकविज्जत्तिअध्ययनमां तेपरमार्थेमां-
सादिक नथी पणजयसूत्रठे यतः नरएसुमंसरुहिराइ ॥ वजंपसिद्धिमित्तेणं ॥ जयहेउ-

इहरेतेसिं ॥ विडवियपावउततयं ॥१॥ इत्यादिक जयसूत्र यथा ऋद्धिब्रमिय समिद्धा-
 त्यादिकजववाइ ज्ञाताधर्मकथाप्रमुखनेविपे प्रायेंसूत्रठे तेवर्णवसूत्रठे वढी इच्चैसिंठन्ह-
 जीवनिकायाणं मेवसयंदंरुसमारंजेज्जा इत्यादिक उजीवनिकायना रक्तक प्रमुखआचा-
 रांगादिकसूत्रनेविपे तेउत्सर्गसूत्रजाणवा तथाठेदग्रंथतेप्रायें अपवादसूत्रठे अथवा न
 वाखजिज्जानिउणंसहायं ॥ गुणाहियं वागुणउंसंमंवा ॥ इकोविपावाइविवज्जयंते ॥ विहरि-
 ज्जकम्मैसुसज्जमाणो ॥ इत्यादिक अपवादसूत्रजाणवा तथा जेमां उत्सर्ग अने अपवाद
 सायेकहेवाय तेतडुजयसूत्रकहीयें जेम अट्टघ्राणाजावे समंअहिआसियवठवाहि ॥
 तप्रावंमिउविहिणा ॥ पकियारपवत्तणंनेयं ॥१॥ इत्यादिकअनेकप्रकारना स्वसमय पर-
 समय निश्चय व्यवहार ज्ञानक्रियादिक नानाप्रकारें नयमतनाप्रकाशक सूत्रनाजेजेद
 तेअविवादपणेके०जेमांऊगडोनऊठे एरीते स्वस्थानकें अर्थधीजोमाय ॥ ११ ॥

एहजेदजाण्याविना ॥ कंखामोहलहंत ॥ जि० ॥ जंगंतर

प्रमुखेकरी ॥ जाप्युंजगवइतंत ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तोएपूर्वोक्तजेद जाण्याविना जंगंतरप्रमुखेकरीने कंखामोहके०मिथ्यात्वमो
 हनीने लहंतके०वेदे एमजगवतिसूत्रमां तंतके०निश्चंजाप्युंठे एटले एजावजेसूत्रतो
 विविध आशयनाहोय तेआशयनीजेवारेंमालमपडे तेवारें मनमां शंकाउपजेकेआखरं
 के आखरंएवीशंकाथाय अनेजेशंका तेमिथ्यात्वमोहनीथाय तथाचोक्तंजगवत्यंगे प्रथम-
 शतके तृतीयउद्देशके अठ्ठिणंजंतेसमणाविनिग्गंथाकंखामोहणिज्जकम्मंवेदेति हंताअ-
 ठ्ठिकहणंजंतेसमणाविणिग्गंथा कंखामोहणिज्जकम्मंवेदेतिगोयमा तेहिंतेहिंनाणंतरेहिं
 दंसणंतरेहिं चरिचंतरेहिं विंगंतरेहिं पवयणंतरेहिं पावयणंतरेहिं कपंतरेहिंमयंतरेहिं
 मतंतरेहिं जंगंतरेहिं णयंतरेहिं णियमंतरेहिं पमाहिणंतरेहिं संकित्ता कंखित्ता वित्ति-
 गिच्चता जेयसमावज्जा कल्लुसमावणा एवंखल्लुसमणा निग्गंथाकंखामोहणिज्जं कम्मंवे-
 देतिइति एनासमाधान जगवतिनीवृत्तिधी जोइलेजो तेमाटेटीकाप्रमुख अर्थ जाण्याधीज
 सर्वसमाधानथाय आझायपामियें पण केवल सूत्रेंज नपामियें इहां जंगंतरप्रमुखेकहुं ते
 मध्यग्रहणेआद्यंतयोर्ग्रहणमितिन्यायात् णाणंतरेहिं पदपणलेवा ॥ १२ ॥

परिवासितवारीकरी ॥ लेपनअशनअशेष ॥ जि० ॥ कारण

धीअत्तिआदस्था ॥ पंचकल्पजपदेश ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ परिवासितके०रात्रें वासीराखुं तेवारीकरीके०वारीने एटले मुनिने संनि-
 धिमात्रे पणराखुं ते रात्रें नघटे एहहुं शुंतेकहेठे लेपनके०विलेपन अथवा कुसुमवा-
 ३... अने अशनके०आहारतथाअशेषशब्देंप्रमुख लेवा तेवारीने वढी कार-

एथी अतिके० अत्यंतकारणे आदस्यांके० तेमुनियेंअंगीकारकस्यां एटले वासीराख-
वानी मुनिने आझाकरी तेपंचकदपअंथनो उपदेशते उपलक्षणथी निशीथनेविपे पण
कद्युठे यतः ननुउपधादिसंनिधिः क्रियतेनवा उच्यते उत्सर्गेणनकदपते कारणेणुचवत्य-
पि तथाहिवोष्ठिन्नमंरुवनांमयठडुज्जोयणच्यंतरउगामघोसाश्नठितठतुरिएकज्जेनलप्र-
इअउतठठिन्नमंरुवेउसहगणोपरिवासिज्जाइइतिनिशीथे तेमाटे एकारणादिक प्रकार
तेटीकाप्रमुखविना जणायनही ॥ १३ ॥

वर्षागमननिवारीउं ॥ कारणेंजाण्युतेह ॥ जि० ॥ ठाणंगे
श्रमणीतणुं ॥ अवलंवादिकजेह ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वर्षागमनके० चोमासानेकाले विहारकरवानुं निवाखुंठे श्रीठाणांगना वीजा-
उद्देशामध्ये यतः णोकप्पतिनिग्गंठाणंवा निग्गंठीणंवा पढमपाउसंमिगामाणुगामंडुत्ति
जित्तएइति तथा कारणेजाण्युंतेहके० तेजवर्षाकालमां कारणथी विहारकरवानी आझा
करी तेपणठाणांगसूत्रना पांचमा ठाणाना वीजा उद्देशामांकद्युंठे यतः पंचहिठाणेहि-
कप्पतितंजयंसिवा डुज्जिक्खंवा जावमहतावाआणारिएहि इतितथातत्रैववासावासंपज्जो-
सवियाणं नोकप्पइ निग्गंथाणंवा निग्गंथीणवागामाणुगामंडुइज्जितंएवंपंचहिठाणेहिं
कप्पतितं णाणठयाए दंसणठयाए चरित्तठयाए आयरिय उवञ्जाएवा संविसुजेज्जा
आयरियउवञ्जायाणवा वहिता वैयावच्चकरणयाएइति वलीएजश्रीठाणांगनेविपे श्रम-
णीके० साध्वीने अवलंवनके० आलंवेतो प्रजुनी आझा अतिक्रमेनही यतः पंचहिठा-
णेहिंसमणेनिग्गंथे निग्गंथि गेन्हमाणेवा अवलंवमाणेवा णातिक्रमठतंनिग्गंथिचणं
अन्नथरे पसुजातितेवा पस्किजातिएवा उद्धातेज्जातत्यनिग्गंथे निग्गंथि गेन्हमाणेवा
अवलंवमाणेवा णाइक्कमइनिग्गंथे निग्गंथि डुगंसिवा विसमंसिवा पस्कलमाणिंवा
पवडमाणिंवा गेन्हमाणेवा अवलंवमाणेवा णाइक्कमइनिग्गंथे निग्गंथि सेयंसिवा पं-
कंसिवा पणगंसिवा उदगंसिवा उकुमाणिवा उवुज्जमाणिवा गेन्हमाणेवा अवलंवमा-
णेवा णातिक्रमइ निग्गंथे निग्गंथि णावआरुहमाणेवा उरंजमाणेवा जावणातिक्रम
निस्कत्तइत्तं जस्सकतिठंजावजत्तपाणपडियाइस्सिकतं निग्गंथे निग्गंथि गेन्हमाणेवा अव-
लंवमाणेवाणातिक्रमइ इत्यादि एउपलक्षणथी साधुसाध्वी एकस्थानके जेलावसे ए-
वापणआलावा श्रीठाणांगमध्येठे तेकेटलाक लखाय अने वलीनवमेठाणे ब्रह्मचैराकह्या
तेमांछीनाअंगोपांग जोवानही तथा जीतने आंतरे वसवुंनही एमकहुं तेवाततो प्र-
सिद्ध ठे माटे प्रतिपद्धीआलावो उपाध्यायजीयें संजाखोनही तेथी श्रमे लख्यो पण
नही तो वृत्त्यादिकविना केम वंधवेसेइतिजावः ॥ १४ ॥

जावः लोकमांजखाणोठे जे खांफना खानार तेरीतना एशुचमतिजाणवा पण कोइकाषे
दूणजेनीमक तेअमृतने तोले आवेनही ॥ १७ ॥

राजासरिखुंसूत्रठे ॥ मंत्रीसरिखोअर्थ ॥ जि० ॥ एमांएके
हेलीउं ॥ दियेसंसारअनर्थ ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे राजासरिखुंकेचक्रवर्ति वरावरसूत्रठे अने मंत्रीसरिखो अर्थठे ए-
टवे राजानोआशय मंत्री जाणे तेम सूत्रनोआशय अर्थकारकहे वीजो कोइसूत्रनो
आशय जाणेनही एमांकेएवेहुमांथी एकेहेलीउंकेएकने निंदतांथकां दियेसंसार
अनर्थकेसंसारनोअनर्थआपे जवपरंपरावधारे ॥ १८ ॥

जेसमतोलेंआचरे ॥ सूत्रअर्थसंप्रीति ॥ जि० ॥ तेतुऊक
रुणायेंवरे ॥ सुखजशनिर्मलनीति ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ माटेजेआत्मारथिप्राणीते सूत्र तथाअर्थ वेहुने समतोलें सरिखीरीतें अंगी-
कारकरे प्रीतिराखे श्वज्ञानकरे तन्मयकरीजाणेतप्राणीहेप्रचुतमारीकरुणाकेदयायें
करीने सुखतेनिरावाधपणुं अनेजशकीर्ति तथानिर्मलजे नीतिकेन्याय ते वरेकेपामे
॥ १९ ॥ हवे दशमी ढालकहेठे तेने नवमी ढालसाथेए संबंधठे जेपूर्वढालमां सूत्र
तथाअर्थमां एकनी हीलनाकरेतो तेनेसंसार वधेएम कळुं तेसूत्रतथाअर्थ तो ज्ञान
स्वरूपठे वास्तेएदशमीढालमांज्ञाननुवर्णनकरेठे ॥

॥ ढालदशमी ॥

॥ आपठेंदेठवीलाठलवरे ॥ एदेशी ॥

ज्ञानविनाजेजीवनेरे ॥ क्रियामांठेदोपरे ॥ कर्मबंधठेतेदृष्टी
रे ॥ नहिसमसुखसंतोषरे ॥ २ ॥ प्रचुतुऊवाणीमीठनीरे ॥
मुऊमनसेहेजसुदायरे ॥ अमीयसमीमनधारतारे ॥ पाप
तापसविजायरे ॥ प्रचुतुऊवाणीमीठरीरे ॥ ३ ॥ एआंकणी

अर्थ ॥ ज्ञानविना जेजीव केवलक्रियारुचिठे तेमां घषादोपनी उत्पत्तिठे तेअज्ञा-
नक्रियाथी कर्मबंधजथायठे पणसमसुखसंतोषकेसमतानामुख जेमां परजावनी ईहा
नए एदुषो जेसंतोपठे अज्ञानी क्रियाकरतोदुय तेदुने यतो नथी यतः नाणगुणेदि
दिष्टिणा ॥ किरियासंसारवदुणीजणिया ॥ धम्मरुइपदुयमिन्ता ॥ नाणसमेयासयाहुळा
३ ॥ एयोगनी धीसीमप्ये कसुठेमाटे देआमी तमारीगणी घणीज मीठीलागेठे मा-

रामनमांसेहेज सोहायठे पणकोइना वलात्कारथीनही तेअमृतसरिखीतमारीवाणीने मनमांधारतांथकां पापरूप तापकेउधता तेसर्वमटीजायनेशीतलताथाय ॥ २ ॥

लोकपंतिकिरियाकरेरे ॥ मनमेलेअन्नाणरे ॥ जवइठानाजो रथीरे ॥ विणशिवसुखविन्नाणरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ लोकपतिके०लोकनी हारमां लोकानुजायी क्रियाकरे मनमेलेके०शुद्ध अ-
ध्यवसायविना अन्नाणके०अज्ञानीजीवते जवजे संसार तेनीइठाना जोर थकी एटले
वहुदसंसारीजीवठे शिवसुखना विज्ञानविना एटले जेक्रियाकरे तेपण ज्ञानविना
जशमानप्रतिष्ठानेअर्थकरे ॥ ३ ॥

कामकुंजसमधर्मनुरे ॥ मूलकरीएमतुठरे ॥ जनरंजनकेवल लहेरे ॥ नलहेशिवतरुगुठरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कामकुंज सरिखो मोक्षसुखनोआपनार एवोजेधर्म तेनुंयशमानादिक तुठ
मूलकरीने तेप्राणीकेवल जनरंजनके०लोक रीके एटकुंज फलपामे पणअज्ञानक्रियाथी
मोक्षरूपजेवृद्ध तेनो गुठके०गुठो उपलक्षणथी फललक्ष्यें तेनपामे ॥ ४ ॥

करुणानकरेहीननीरे ॥ विणपणिहाणसनेहरे ॥ द्वेषधरं तातेहसुरे ॥ हेगाआवेतेहरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवे षोडशकमां पांचगुण आशयविशेष देखाड्याठे यथातृतीयपोरुशके १
प्रणिधि २ प्रवृत्ति ३ विन्नजय ४ सिद्धि ५ विनियोग जेदतःप्रायःधर्मद्वैराख्यातःशुचा-
शयःपंचधा त्रिविधो एपांचजेद अन्वयरीतें श्रीहरिजद्रसूरियें देखाड्याठे ते श्रीजशो-
विजयउपाध्यायजी व्यतिरेकें देखाडेठेतेमां प्रथमप्रणिधाननामाआशयकहेठे जेहीनके०
पोताथकी हीणगुणीठे एटले हीणगुणगणवेवत्तें तेहनी करुणानकरे विणपणिहाणसने-
हके०प्रणिधाननामाआशयविशेषना सनेहविना हीननीकरुणानकरे वद्वीहीनगुणी ऊ-
परद्वेषकरतांथकां जेएमांशागुणठे श्यादिक द्वेषधरतां तेपोतेज हेगाआवे ॥ ५ ॥

एककाजमांनविधरेरे ॥ विणप्रवृत्तिथिरजावरे ॥ जिहांतिहांमो होडुंघावतारै ॥ धारेढोरस्वजावरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रवृत्तिनामाआशय वखाणेठे विणप्रवृत्तिके०प्रवृत्तिनामागुणविना एक
काजमांके०एकजेधर्मकार्यमांड्युं तेमां नविधरेके०नराखे थिरजावके०थिरताजाव एट-
लेएककाजमां थिरनही अने प्रारंजितकार्यमां तेवोप्रयत्ननही एमपण समजवुं जिहां
तिहां मुखघावतो एटले जेधर्मस्थानक मांड्युंते तेमूकीने अकालें फलवांठे अनेअका-

द्वैफल वांतुंते तत्वशीआर्त्तध्यानते तेवारे जिहांतिहां मोहोडुं घालतां ढोरनोस्वजा-
वधरेते जे खावा मूक्युंहोय तेमूकीने वीजामां मुखघाले ॥ ६ ॥

विनाविघनजयसाधुनेरे ॥ नविच्चरविचित्रप्रयाणरे ॥ किरियाथी
शिवपुरीहोयेरे ॥ केमजाणेअन्नाणरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रीजो विघ्नजय वतावेठे विघनकेअंतराय तेनो जयकेअतीतुं तेविघ्न-
जयनामांगुणविनां साधुने मात्रक्रियायेंकरी अविचित्रप्रयाणकेमथाय एटले मोक्षमार्ग
अविचित्रपणे केमसधाये माटेविघ्नजयविना साधुनेक्रियाथी अविचित्रप्रयाणे शीवपुर
नहोय ए वातो अज्ञानी केमजाणे हवेविघ्न तथाविघ्ननोजयदेखाडेते ॥ ७ ॥

शीततापमुखविघनठेरे ॥ वाहेरअंतरव्याधिरे ॥ मिथ्यादर्श
नएहनीरे ॥ मात्रामृडमध्याधिरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेविघ्नना जेदत्रणठे १ हीनविघ्न २ मध्यमविघ्न ३ उत्कृष्टविघ्न एसां ही
नविघ्नते जेमधर्मकरतां शीतकेअटाडवाए तथातापकेअतरुकोलागे तेधर्ममां विघ्नते
तथा वाह्यव्याधिकेअ रोगज्वरकासश्वासप्रमुख जे शरीरना रोगते मध्यमविघ्नकहियें जे
माटे टाहाड तथातडका करतां शरीरना रोगतेविशेषविघ्नकरे तथात्रीजुंउत्कृष्टविघ्न
तेअंतरव्याधि मिथ्यादर्शनकेअ मिथ्यात्वमोहनीय ए उत्कृष्ट धर्ममां विघ्नते जेमाटे ध-
र्मकरतां जो मिथ्यादर्शननो उदयथइ जायतो धर्ममां महोदुंविघ्नथाय ए विघ्नपूर्वें जे
वेविघ्नकह्यां तेकरतांएआकरुं विघ्नते माटे उत्कृष्टविघ्नकहुं जेममार्गमां चालतां जघ-
न्यमध्यम अनेउत्कृष्ट एत्रणविघ्नते मार्गमांकांटालागेते जघन्यविघ्न, मार्गमां ज्वरप्रमु-
खतेमध्यमविघ्न, मार्गमां दिगुमूढथायतेउत्कृष्टविघ्न तेमधर्ममांपण पूर्वोक्तत्रणविघ्नजा-
णवां तेनीमात्राकेअ प्रमाणकहेठे मृडुकेअ हीन मध्यकेअ मध्यम अनेअधिकेअ उत्कृष्ट
एमअनुक्रमे जोरुवां ॥ एतोविघ्नदेखाड्यां हवेविघ्नजय अनुक्रमेंदेखाडेते ॥ ८ ॥

आसनअशनजयादिकेरे ॥ गुरुयोगेंजयतासरे ॥ विघनजो
रणविटलेरे ॥ वगरज्ञानअच्य्यासरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आसनकेअ वीरासनादिकेकरी पूर्वोक्त शीततापादिक विघ्ननो जयकरे तथा
अशनपटले आहारेंकरी पूर्वोक्त ज्वरप्रमुखविघ्ननोजयकरे तथा गुरुयोगेंकरी पूर्वोक्त
जयकरे केमके गुरुयोगें समकितपामेज एविघ्नजोर तेज्ञाना-
टलेनही माटेज्ञानाच्यासं परिणाम दृढराखे शीततापप्रमुखमां चलेनही
जमां कृतकर्मअधियासे एटले एमजाणे जेमारांउदयेआख्यां कर्मजोगुंडें
मिथ्यात्वनुंजोरठते ज्ञानेसम्यक्जिनवचनजावे ॥ ९ ॥

विनयअधिकगुणसाधुनोरे ॥ मध्यमनोजपगाररे ॥ सिद्धिवि
नाहोवेनहीरे ॥ कृपाहीननीसाररे ॥ प्रञ्चु० ॥ मुऊ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ह्वे सिद्धिनामाआशय वखाणेठे जेपोताथंकी अधिकगुणवंतासाधुनो वि-
नय तेसिद्धिनामाआशयविशेष आख्याविना होयनही तथा मध्यमके० मध्यमगुणवं-
ताहोय तेने उपकारकरे तेपण सिद्धियोगविना होयनही अने हीननीके० पोताथी
हीनगुणी तेनी सारके० प्रधान कृपाके० दयातेपण सिद्धियोगविनाहोय ॥ १० ॥

विणविनियोगनसंज्ञवेरे ॥ परनेधर्मयोगरे ॥ तेहविनाज
नमांतरेरे ॥ नहिसंततिसंयोगरे ॥ प्रञ्चु० ॥ मुऊ० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ह्वे विनियोगनामापांचमोआशयवखाणेठे विनियोगनामागुणविना परजी-
वने जेधर्मजोडवुं तेयोग नसंज्ञवेके० नहोय तेविनाके० तेहविनियोगविना जनमांत-
रेंके० परजवनेविषे संततिके० परंपरानो संयोगते नहीके० नहोय एटखे सिद्धुंकार्य
तेविनियोगते तेयावत सर्वसंवरथाय तिहांलगे धर्मपरंपराचूटेनही अनेजोविनियोग
नामागुण नथयोहोय तोत्रूटीजाय एसर्वगुणतेज्ञानविनाहोय ॥ ११ ॥

किरियामांखेदेकरीरे ॥ दृढतामननीनाहिरें ॥ मुख्यहेतुतेधर्म
नोरे ॥ जेमपाणीकृषिमांहीरे ॥ प्रञ्चु० ॥ मुऊ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ह्वे परमेश्वरनी वाणीमीठीठे तेवाणी स्तवनाद्वारें प्रञ्चुनी स्तवनाकरे तेप्र-
ञ्चुनी स्तवनातो प्रञ्चुजीनुं ध्यानकरियें एटखेते वीतरागनी स्तवनाजथश्च तेप्रञ्चुनुं ध्यान
वेजेदेठे एकसालंवन वीजुंनिरालंवन तेमां सालंवनते चक्षुप्रमुखेंकरी जिनप्रतिमादि-
कनुंआलंवनकरीने समवसरणस्थजिनस्वरूपनुं ध्यानकरवुं ते तथा वीतरागना शुद्धनि-
रावर्ण आत्मप्रदेश समुदायने केवलज्ञानादिकस्वभावनुं ध्यानकरवुं तेनिरालंवनध्यान
कहियें शुद्धपरमात्मगुणध्यानंनिरालंवनं इतिवचनात् ह्वेश्हांतो सालंवनध्याननी वा-
तठे सालंवन केम थायतेकहेठे जेजूदाजूदा जीवनी अपेहायें आठचित्तभो त्यागकरे
थके ध्यानथाय तेआठचित्तनानामकहेठे यद्भुक्तं चतुर्दशोपोडशके १ खेदो २ द्वेग ३
क्षेपो ४ ज्ञान ५ त्रांत्य ६ न्यमु ७ दुगा ८ संगैः ॥ युक्तानिहि चित्तानिप्रबंधतोवर्जयेन्मति-
मान् ॥११॥ ए आठचित्तने दोपेकरीने ध्यानकरीशकेनही तेमां प्रथम खेदनामा दोपक-
हेठे खेदके०याक जेम पंथेहिंरुतांथाके तेनीपेरे खेददोपेकरी क्रियामां मननी दृढताके०
एकाग्रपणुं तेनहोय एटखेक्रियामां प्रणिधाननरहे अनेजे प्रणिधानते धर्मनोमुख्यहेतुठे
जेम करण (खेती)मां पाणीते मुख्यहेतुठे तेमक्रियामां प्रणिधानते मुख्यहेतुठे ॥ १२ ॥

वेठापणजेऊपजेरे ॥ किरियामांउद्देगरे ॥ योगद्वेषथीते
क्रियारे ॥ राजवेठसमवेगरे ॥ प्रचु० ॥ सुऊ० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ ह्वे उद्देगनामा धीजो दोपवखाणेठे खेदविनापण वेठांथकां उद्देगथाय तेनीपेरे उद्देगदोपमां पणजाणवुं वेठांथकां पणजेक्रिया करे तेमां उद्देगऊपजेतो ते क्रियाकरतां तेप्राणीने सुखजेचित्तनीप्रसन्नता तेकेमउपजे जेवारे क्रियामां उद्देगथयो तेवारे द्वेषउपनो तेद्वेषथी राजानी वेठनीपेठे कथंचित्क्रियाकरे वेगके० उतावलो करे एवीरीतें राजवेठनी पेठे करे तेने जन्मांतरे योगीनाकुलने विपेजन्मपण नहोय एअर्थपोडशकमांजोश्खेवो ॥ २३ ॥

त्रमथीजेहनसांजरेरे ॥ कांश्चकृतकृतकाजरे ॥ तेहथीशुज
किरियाथकीरे ॥ अर्थविरोधिचक्राजरे ॥ प्रचु० ॥ सुऊ० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ ह्वे यद्यपि पोडशकमां भ्रांतिनामा पांचमो दोपकह्योते तथापि उपाध्यायजीयेंद्दहांत्रीजोत्रांतिनामा दोपवर्णव्योठे एमअनानुपूर्वीपण व्याख्यानतुंअंगठे ह्वे त्रांतिनो अर्थकहेठे भ्रांतिके०वस्तु अन्यहोय तिदांअन्यजाणे जेम शुक्तिका(शीप)नेविये रजतनी त्रांतिथाय तद्वत् त्रमेकरी जेवंस्तु सांजरेनही जेमधर्मकृत्यकसुं अथवा नथीकसुं उपलक्षणथी मॅपाठउच्चखो के नथीउच्चखो इत्यादि तेजुजक्रियाथकी पण अर्थविरोधि एवुंजे अकाजके०इष्टफलरूपजेकार्य ते नथाय तेनेअकाजकहिये ॥ २४ ॥

शांतवाहिताविणहोवेरे ॥ जेयोगेउठानरे ॥ त्यागयोगठे
तेहथीरे ॥ अणठंरुतुंध्यानरे ॥ प्रचु० ॥ सुऊ० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ ह्वे उठाननामाचोथो दोपवर्णवेठे उठानके०चित्तनी अप्रशांतता तथा मनप्रसुखनी उत्सुकताथकी जेम कोइक पुरुष मंदिराप्रमुखेंकरी मदावष्टब्धथयो होयतेनीपेठे जेयोगने उठानदोपेकरीने शांतवाहिताविणहोयके०शांतवाहिता न होय एटले जेक्रियाकरे तेमांउद्देगरदे पण उरणनहोय तेक्रियाकेवीठे के त्यागयोग के०त्यागवायोग्यठे पणतेहथीके०तेत्यागयोगक्रियाथी अणठंरुतुं ध्यानके०ठंरुतुं तजातुंनथी एवुं ध्यानठे जेम कोइक प्राणीयें दीदालीधीहोय अने सर्वथामूलोत्तरगुण निर्वाहकरवा असमर्थते तेप्राणीनेविधिपूर्वक जेमश्रावकाचार ग्रहवानोउपदेशथापीयें ते सिंग त्यजण पणलोकनी निंदाप्रमुखेअणठंरुतुंठे उक्तंचउपदेशमाळायां ॥ जइतरसिधा-
उं ॥ मूलगुणचरंउत्तरगुणंच ॥ मोचूणंतोतिचूमिं ॥ सुसावगत्तंवरतरागं ॥ २॥ २५ ॥

विचेविचेवीजाकाजमारे ॥ जाएमनतेखेपरे ॥ ऊखणतांजि
मशालिनुरे ॥ फलनहीतिहानिलेपरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे पांचमो द्वेपनामादोषकहेठे जेक्रियामांमीहोय तेक्रियामां वचेवचे
वीजाकार्यमां मनजाय तेखेपकहियेंऊखणतांके०वारंवार उपाकेलीउपाकेली एवीजे शा-
लितेनुं निलेपके०चोखुंफल नहीके०नथाय एटले एजावजे एकवार शालि उखेमीने
वावेतो फलथाय पणवारंवारउखेमीने वावेतो फलनथाय तेमइहांवारंवार प्रारंजित
क्रियामूकीने अन्यक्रियामांमनजाय तेफलनपामे ॥ १६ ॥

एकजठामेंरंगथीरे ॥ किरियामांआसंगरे ॥ तेहजगुणठा
णेश्चिरे ॥ तेहथीफलनहीचंगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे आसंगनामाठठो दोषकहेठे आसंगके०जेक्रियाकरतोहोय तेमां इदमे-
वसुंदरं एहवो जेरंग तेआसंगनामादोषकहीयें जोपणतेअनुष्ठानशास्त्रोक्तठे तोपण तेमां
रंगनुंजे घरठे तेदोषरूपठे तेहजगुणठाणेश्चितिके०तेवेनेतेवेजगुणठाणेरहे पण आगल
गुणठाणो वधेनही जेमश्रीमहावीररूपर गौतमस्वामीने ऋक्तिरागहतो तेथीतेजगुण-
ठाणे स्थितिरही पणमोहनीकर्मनुंउन्मूलनकरीने केवलज्ञानरूपजेफलते चंगके०मनो-
हर नथयुं माटे आसंगते दोषता जाणवी एअर्थपोरुशकवृत्तिमांजो जो ॥ १७ ॥

मांमीकिरियाअवगणीरे ॥ बीजेठामेहर्षरे ॥ इष्टअर्थमां
जाणीयेरे ॥ अंगारानोवर्षरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे अन्यमुद्दनामा सातमो दोषकहेठे जेप्रारंजितकार्यथकी अन्यस्थानके
हर्ष तेअन्यमुद्दोष जेमांमीकिरियाके०जेक्रियाकरेते ते अवगणीके०तेनो आदरमूकीने
बीजेठामेंहर्षके०बीजीक्रियामां हर्षराखे एटले चैत्यवंदनकरतोहोयने सामायकमां ह-
र्षकरे तेप्राणीने इष्टअर्थके०वांठितअर्थमां अंगारानोवर्षके०अंगारानो वरसादवरसेठे
एटलेमांकेलीक्रियामांजे अनादरठे तेसर्वदोषनुंमूलठे ॥ १८ ॥

रोगहोएसमजणविनारे ॥ पीमाचंगसुरूपरे ॥ शुद्धक्रिया
उठेदथीरे ॥ तेहवंध्यफलरूपरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे आठमो रोगनामादोष कहेठे तेपीडाचंगसुरूपके०पीडासुरूप अथवा
चंगसुरूप एसमजणविनाजेपदठे तेशुद्धक्रियाने जोडीयें तेवारेएवो अर्थथायजे सम-
जणविनाशुद्धक्रियानो उठेदकरे पण अशुद्धक्रियाकरेखरो तेवारे शुद्धक्रियाने पीमा
थयी अथवा शुद्धक्रियानोचंगथयो एवे अर्थरोगनाथया एटले रोग दोषथके शुद्ध

क्रियानो उठेद ते विनाशकरे तेवंच्यफलके० तेअशुद्धक्रिया वांजियाफलरूपथाय ॥१९॥

मानहानीथीडुःखदिपरे ॥ अंगविनाजेमजोगरे ॥ शांतोदात्त

पणाविनारे ॥ तेमकिरियानोयोगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एऊपर कदाआठेदोष रहित जेहोय तेने शांतादिकगुणआवे माटे एक शांतवीजोउदात्त एवेगुणवखाणेठे तेमानीपुरुपने जेममाननी हाणीथाय एटले डुःख उपजे तथाअंगविनाके० अंगोपांगेहीन होय अनेजोगनी सामग्रीसुख मली होय ते जेम चित्तने डुःखआपे अथवाजेम जोगनी सामग्री मलीहोय तोपण मान हानीथीके० प्रमाणहीन अधिका उठा जोगवे तो डुःखआपे तथाअंगविना पण डुःखथाय तेम शांतअनेउदात्त एवेगुण आठ्याविना क्रियानो योगपणएवो जाणवो ॥ १० ॥

शांततेकषायअज्ञावथीरे ॥ जेउदात्ततेगंजीररे ॥ किरियादोष

त्यजीवहेरे ॥ तेसुखजशजरधीरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ शांततेकहियेंजे कपायनोअज्ञाव अनेउदात्ततेगंजीरहोय एवाप्राणी जेहोयते क्रियामां लागता दोषत्यजीने लहेके०पामे ते धीरके०धीरपुरुष सुखनोअने यशोनीजरके०समूहपामे ॥ ११ ॥ हवेएढालमांशांत तथा उदात्तगुणवखाण्या तेशांत उदात्त गुणतो धर्मरूपठे तेधर्मरूपरत्ननी योग्यताकोनेहोय तेडुहामांकहेठे ॥

॥ ढाल अग्यारमी ॥

॥ दोहा ॥

एकवीस गुण परिणामे ॥ जास चित्त नितमेव ॥

धरमरतननी योग्यता ॥ तास कहे तूं देव ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जेनाचित्तमां नितमेवके०निरंतर एकवीसगुणपरिणाम्याहोय तेजीवने धर्मजे देशविरति सर्वविरतिरूपरत्न तेनी योग्यताहोय एम हेदेव तमेकहोठो ए एकवीसगुण अव्यथावकनाठे तेसंक्षेपेकहेठे ॥ विस्तारेंआगलकहेठे ॥

१ खुद्वनही १ वलीरूपनिधि ॥ ३ सोम्म ४ जनप्रियजधन्य ॥

५ क्रूरनही ६ जीरुवली ॥ ७ असठ ८ सार दखिन्न ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ १ छुद्रमतिनहोय एटले गंजीरहोय २ रूपनोनिधानहोय एटले पंचेंद्रिय स्पष्ट ३ सोम्म एटले सौम्यहोय तेस्वजावेंअपापकर्मिहोय ४ जनप्रियजके०लोकने वल्लज ते सदासर्वदासदाचारीहोय धन्यके०प्रशंसाकरवायोग्यते ५ क्रूरनही के०अक्लिष्ट

चित्तहोय एटलेसंक्लेशपरिणामीनहोय ६ आलोकपरलोकनाअपायथी जीरुके०वीहीतो
रहे७ असठ एटलेपरनेठगेनही ७ सारके०प्रधान दखिन्नके०दाक्षिण्यगुणवंतहोय एटले
परनीप्रार्थनानोजंगनकरे ॥ २ ॥

ए लज्जालुउं १० दयालुउं ॥ ११ सोमदिठिमझथ्य ॥ १२ गुण
रागी १३ सतकथ १४ सुपख्व ॥ १५ दीरघदरशिअथ्य ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ए लज्जालुउंके०स्वकुलादिकनी लज्जावंत एटलेअकार्यवर्जक १० दयालुउं-
के०प्राणीमात्रनी अनुकंपावंत ११ सोम्यदृष्टिते यथावस्थितविचारनी दृष्टितेअने दूरदो-
पत्यागीते सौम्यदृष्टिकहियेंतेज मझठके०मध्यस्थ राग द्वेष रहित एटले सौम्यदृष्टि
अने मध्यस्थ एपदे एकज गुण कहियें १२ गुणरागी तेगुणीजीवनो पक्षपाती होय १३
सतकथ ते जल्दी कथानो कहेनार एटले धर्मकथावाहालीठे जेने १४ सुपख्वके०सुशील
अनुकूल परिवारयुक्त होय १५ दीरघदरसीके०अनागतकाल विचारिने परिणामे सुंद-
रकार्यकारी होय अठके०ए अर्थठे ॥ ३ ॥

१६ विशेषज्ञ १७ वृद्धानुगत ॥ १८ विनयवंत १९ कृतजाण ॥

२० परहितकारी २१ लब्धलख्व ॥ गुणएकवीसप्रमाण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ १६ विशेषज्ञके०पक्षपातरहितपणे गुणदोपविशेषनो जाण १७ वृद्धानुगतके०
परिणतमतिपुरुषने सेवनारोहोय १८ विनयवंतके०गुणाधिक पुरुषनेत्रिपे गौरवकर्ता १९
कृतजाणके०कस्यागुणनोजाण २० परहितकारीके०निर्लोभी थको परोपकारकरे एटले
जेदाक्षिण्यगुण तेपरनो प्रार्थ्यो उपकारकरे अने परहितकारी तेपोताथी उपकारकरे
एटलुं आठमा गुणथी वीसमा गुणमां विशेषजाणवुं २१ लब्धलख्वगुणते धर्माधिकारी
तेहनोचावार्थ लब्धइवप्राप्तइवलद्वयोलक्षणीयोधमनुष्ठानव्यवहारोयेनसलब्धलक्ष्यःसु-
शिक्षःसुशिक्षणीयइति एकवीसगुणसंपन्न जेजीव तेधर्मरत्नने योग्यहोय ॥४॥

खुद नहीते जेह मने ॥ अति गंजीर उदार ॥ न

करे जन उतावलो ॥ निज परनो उपगार ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेए एकवीसगुण अर्थ विस्तारें कहेते खुदनहीतेके०अच्छुद्रतेनेकहियें
जेनुं मन अतिगंजीरहोय उदारहोय तुछ न होय केमकेजे उतावलो मनुष्यहोय ते पो-
ताने तथा परने उपकार करीशकेनही एटले गंजीर होयते पोताने तथा परने उप-
कार करे पण उतावलो होयते नकरीशके एप्रथमअच्छुद्रगुण ॥ ५ ॥

शुभ संघयणी रूपनिधि ॥ पुरण अंग उपंग ॥

ते समरथ सेजें धरे ॥ धर्म प्रजावन चंग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शुभके उत्तम संघयणवंतहोय रूपनुं निधानहोय संपूर्ण अंगोपांगहोय पंचेंद्रिय परवमांहोय ते धर्मकरणी करवाने सेहेजे समर्थहोय ते धर्मनी प्रजावनाकरे इहां नंदियेण तथा हरीकेशीप्रमुख साथेविरोध न गणवो केमके तेपणसंपूर्ण अवयववंतहता तथा आवचनते प्रायिकठे जोशेषवीजागुणयुक्तहोयतोरूपनुंप्रयोजन नथी॥६॥

पाप कर्म वरते नही ॥ प्रकृति सोम्य जगमित्त ॥
सेवनीक होवे सुखे ॥ परने प्रशम निमित्त ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पापकर्म तेआक्रोश वध हिंसा चोरीप्रमुखनेविपेनप्रवर्ते आजीविका प्रमुख कारण टालीने सेहेजे सोम्यजाव अवीहामणो सर्वजगतनेविपे मित्रताहोयएवापुरुषने सुखेलोक सेवीशके परने प्रशमके समतानुं कारणहोय एत्रीजो गुणधयो ॥ ७ ॥

जन विरुद्ध सेवे नही ॥ जन प्रिय धर्मसूर ॥ मलिन
जाव मनथी तजी ॥ करी शके अक्रूर ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जनशब्दलोककहियें तेलोकमांइहलोक तथा परलोक अने उन्नयलोक पण आवे एटखे एजावजे इहलोक विरुद्ध नसेवे यद्युक्तं सबस्तचेवनिंदा ॥ विसेसउंतहय गुणसमिद्धाणं ॥ उज्जुधम्मकरणहसणं ॥ रीढाजणपूयणिज्जाणं ॥ १ ॥ बहुजणविरुद्धसंगो ॥ देसाचारलंघणंतहय ॥ उवणजोगोयतहा ॥ दाणाइविपयमनेउं ॥ २ ॥ साहुवसणंसित्तो ॥ सोसइसामहंमिश्रपक्षिआरोश्र ॥ एसाइयाइइठं ॥ लोगविरुद्धाईनि याणंति ॥ ३ ॥ तथा परलोकविरुद्धजेखरकर्मादि तेपन्नरकर्मादिकंतथा उन्नयलोकविरुद्ध द्यूतादिक सात व्यसन नसेवे तोज जनप्रियके लोकने प्रिय तथा धर्म सूरके धर्मनोअधिकारीहोय ए चोथो गुणकह्यो मलिनजाव मनथी तजीने धर्मकरीशके एटखुं धर्मपद वाहारथी लेखुं तेअक्रूर कहियें केमके लोकप्रिय तथा अक्रूरगुणनुं लक्षण धर्मरत्नप्रकरणमध्ये एमज वखाएयुंते यथा ॥ इहपरलोयविरुद्ध ॥ नसेवए दाणविणय शीलहो ॥ लोयप्पिउजणाणं ॥ जणेइधम्मंमिबहुमाणं ॥ १ ॥ क्रूरेकिलिउजावो ॥ सम्मंधम्मंनसाहिउत्तरइ ॥ इयसोनइव्वजोगो ॥ जोगोपुणहोइअक्रूरो ॥ २ ॥ एगाथाने अनुसारें अर्थकस्योठे वली बुद्धिअविरुद्धपणे सुजेतोविशेषकरजोएपांचमोगुण ॥ ८ ॥

इह परलोक अपायथी ॥ वीहे जीरुक जेह ॥ अप
यशथी वली धर्मनो ॥ अधिकारी ठे तेह ॥ ए ॥

अर्थ ॥ आलोक तथा परलोकना अपायथीके कष्टथी वीहे तथा अपयशथी वीहे
दि तेपुरुष धर्मनो अधिकारीजाणवो एठठो गुणकह्यो ॥ ए ॥

असठ न वंचे परप्रते ॥ लहे किर्ति विश्वास ॥ जाव
सार उद्यम करे ॥ धर्म ठाम ते खास ॥ १० ॥

अर्थ ॥ असठके०भायावी नही एवो गुणवंत तेपरने वंचेके०उगेनही तिबारे लो-
कमां कीर्तिपामे प्रशंसवायोग्यहोय अने लोकपण तेनो विश्वासकरे वली जाव सारके०
पोतानुंचित्त रीजवे पण परनुं चित्तरिजववामाटे उद्यमनकरे तथाचोक्तं चूयांसो चूरि-
लोके स्युः ॥ चमत्कारकरानराः ॥ रंजयंतिस्वचित्तं ये ॥ चूतलेतेतुपंचपाः ॥ १ ॥ इ-
त्यादिक तथा धर्मठामनेविषे खासके०रुनो उद्यमकरे ॥ एसातमोगुण ॥ १० ॥

निज कारय ठांमी करी ॥ करे अन्य उपकार ॥

सुदखिन्न जन सर्वने ॥ उपादेय व्यवहार ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली जेपोतानुं कार्य ठांमी एटले परतुंमूकीने पण परउपकारकरे जेजे इ-
हलोक परलोकनेविषे हितकारीठे तेवाउपकारकरे पण पापहेतुयें नप्रवर्त्ते ते सुदाक्षि-
ण्यनामाश्चाठमोगुण कहियें तेजन सर्वलोकने उपादेयव्यवहारके०आदेयवाक्य (जेतुं
कहेवुं वधासाने एवो) होय व्यवहारते वाक्यव्यवहार ॥ ११ ॥

अंगीकृत न त्यजे त्यजे ॥ लज्जालुउं अकाज ॥

धरे दयालु धर्मनी ॥ दयामूलनी लाज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ धर्मकार्य जेअंगीकारकखुं होय तेनत्यजे अने अकाजके०जेअकार्यहोय ते
त्यजे तेने लज्जालु नामेंनवमोगुण कहियेंतथा दसमोदयालु तेने कहियेंजे दयामूल ध-
र्मठे तेनी लाज धरे एटले दयामूलधर्मनलोपे ॥ १२ ॥

धर्म मर्म अवितढ लहे ॥ सोमदिष्टि मश्चढ ॥ गु

णसंयोग करे सदा ॥ वरजे दोष अणढ ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे मध्यस्थ सोमदृष्टिनामा अग्यारमो गुणवखाणेठे मध्यस्थते कोइ दर्श-
नउपर पक्षपातनथी तथा सोमदिष्टीके०रूपरहित दृष्टिदर्शन ठेजेने ते मध्यस्थ सो-
मदृष्टिकहियें तथा धर्मनो जेमर्म तेअवित्तढके०अर्थ लहे जाणे एटले संजुण निर्गुण
अटपगुण बहुगुण तथासर्व पांखेनीनिरुपित जेधर्म ते कनक परिष्कक पुरुपनीपेठे
जाणे अनेजेज्ञानादिकगुण तेनो सदासंबंधकरतोरहे तथाअनर्थनाकरनारादोष तेस-
र्ववर्जे तेअग्यारमोगुण ॥ १३ ॥

गुणरागी गुण संग्रहे ॥ दूसे न गुण अनंत ॥ उ

वेखे निर्गुण सदा ॥ बहुमाने गुणवंत ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ गुणनो रागीहोय धर्मऊपर रागधरे तथा गुणनो संग्रहकरे नवागुण अंगे-
आणे गुणअनंतके० घणागुणवंतने दूसेनके० दुःखवेनही एटले एजावजे गुणघणाहोय
अने कदाचित् कोइक दोपहोय तोपण तेने दुःखवेनही यतः चूरिगुणाधिरलविय ॥
इकगुणेविहुजणोनसवत्र ॥ निहोसोणेविजहं ॥ पसंसिमोयेवदोसेवि ॥ १ इत्यादि तथा
निर्गुणने उवेखेके० दुःखवेनही तेमजस्तवे पणनही अनेगुणवंत जेदेशविरतिसर्वविरतिवंत
तेनो बहुमानकरे जे धन्यए धन्य एनो अवतार इत्यादिक गुणरागीनामाचारमोगुणथयो

अशुच कथा कलुपित मति ॥ नासे रतन विवेक ॥

धर्मार्थि सतकथा हुए ॥ धर्मनिदानविवेक ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ अशुचकथाजे स्त्रियादिकनीकथा तेणेकरीने कलुपितमति थयीठे जेहनी
तेप्राणीने विवेकरूपरत्न सदसद्गस्तुनुं जेपरिज्ञान तद्रूपरत्न नासे तेमाटे धर्मार्थिकको
सत्कथकहोय तीर्थकर गणधर महर्षिप्रमुखनाचरित्रकहे जेधर्मार्थि तेधर्मनो अर्थि-
थको ए सत्कथाजधर्मनुंनिदानठे विवेकके० विजागठे जेअशुचकथानो त्याग अने
शुचकथाकरवी एतेरमोगुण ॥ १५ ॥

धर्मशील अनूकूल यश ॥ सदाचार परिवार ॥

धर्म सुपख्य विघने रहित ॥ करी शके ते सार ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे सुपद्मयुक्तनामा चउदमोगुणकहेठे ते जेनोपरिवारते धर्मशील के०
धर्मकरवाना आचारवालोठे अनुकूलके० धर्ममांविघ्न न करे तेवो तथा यशवंत अने सदा-
चारीपरिवारहोय एवो सुपस्क० के सुपद्मगुणवंत विघ्नरहितहोय ते पुरुष सारके० प्रथम-
नएवोजे धर्मते प्रतेकरीशके ॥ १६ ॥

मांडे सवि परिणाम हित ॥ दीरघदर्शी काम ॥

लहे दोष गुण वस्तुना ॥ विशेषज्ञ गुणधाम ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे दीर्घदर्शनामा पन्नरमो गुणकहेठे ते जे कामके० कार्यमांडे तेपरिणामे
हितकारीजहोय उपलक्षणधी तेमां लाजघणोहोय अनेकेश अल्पहोय बहु लोकने
प्रशंसनीकहोय यतः आढवइदीहृदंसी ॥ सयलंपरिणामसुंदरं कर्जं ॥ बहुलाजमपकेसं ॥
गलाहणिज्जं बहुजणं ॥ १७ ॥ इतिधर्मरत्नप्रकरणे हवेविशेषज्ञ नामा सोलमोगुणवखा-
णेंठे जे लहेके० जाणेवस्तुना गुणदोष एटले एअर्थजेपक्षपातविना वस्तुना गुणदोष स-
जाणे जोपक्षपातहोय तोगुणमां दोषकाडे अनेदोषमां गुण काडे पण अर्थस्थयु-
यथास्थितजासे एवोविशेषज्ञ तेगुणनुं धामके० घरहोय ॥ १७ ॥

वृक्षानुगत सुसंग ते ॥ हवे परिणत बुद्धि ॥ विनय
वंत नियमां करे ॥ ज्ञानादिकनी शुद्धि ॥ २८ ॥

अर्थ ॥ हवे वृक्षानुगतनामा सत्तरमो गुणकहेठे ते जे परिणतबुद्धिवान परिपक्व बुद्धिनो धणीहोय तेपापना आचारनेविषे नजप्रवृत्ते अनेगुणवंतजे वृद्ध होयतेने अनुगतकेअनुजायीयें प्रवर्ते एटले वृद्धनी संगतकरवी तेसुसंगतकहियें तेसुसंगते करी पोते पण परिणतबुद्धिवालो थाय परिपक्वबुद्धिवानथाय यतः बुद्धोपरिणयबुद्धी ॥ पा-
वायारेपवृत्तइनेव ॥ बुद्धाणुभोविष्वं ॥ संसग्गिकयागुणाजेण इति हवेविनयनामा अ-
ढारमो गुणकहेठे तेविनयवंतप्राणी नियमांके०निश्चेंज्ञानादिकनीशुद्धिकरे एटले एजा-
वजे सर्वज्ञानादिकगुणनुं तथा मोक्षनुंमूलतेविनयठे माटेविनयगुणजोश्ये यतः विणउ-
सवगुणाणं ॥ मूलंसन्नाणदंसणाईणं ॥ मुक्कस्सयतेमूले ॥ तेणविणीउंइहपसवो ॥ २८ ॥

गुण जोमे गुरु आदरें ॥ तत्वबुद्धि कृतजाण ॥ पर
हितकारी परप्रतें ॥ आपे मार्ग सुजाण ॥ २९ ॥

अर्थ ॥ हवेकृतज्ञनामाश्रोगणीसमोगुणकहेठे तेजेगुणनेविषे तथा धर्मनेविषे बीजा-
नेजोमे तथा धर्मगुरुऊपर घणोआदरकरे तथा जेने तत्व ग्रहवानी बुद्धिहोय तेने कृ-
तजाणकेकृतज्ञ कहियें हवे बीसमो परहितकारीनामा गुणकहेठे जे परप्रतें धर्ममा-
गेंआपे अने सुजाणके०नाहाहोय वढीजेणेधर्ममार्गजाण्योठे एटले गीतार्थठे केमके
जोअग्नीतार्थहोयअनेतेपरनेहितकरवा चाहे तोपण अहितथाय यतः किंसत्तोकठयरं ॥
जंसंममनायसमयसप्रावो ॥ अत्रंतुदेसणाए ॥ कठंयंरागंमिपाकेइ ॥१ ॥ २९ ॥

शीखे लखे सुखें सकल ॥ लब्धलक्ष शुभकाज ॥ एम
एकवीस गुणे वख्यो ॥ लहे धर्मनुं राज ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ हवे लब्धलक्षनामा एकवीसमो गुणकहेठे तेजे शीखेके०थोडाकालमां आ-
गमादिक जणे तथा लखेके०जाणे सुखेंके०अनायासें वगरप्रयासें सकलके०समस्त
शुभकाजजे धर्मनाकार्य तेने लब्धलक्षकहियें यतः लक्खेइल्लख्खो ॥ सुहेणसय-
लंपिधम्मकरणिज्जं ॥ दक्खोसुत्तासणिज्जो ॥ तुरियंचसुसिस्खिउंहोइ ॥ इतिधर्म रत्न-
प्रकरणे एरीते एकवीसगुणे करीविराजित होयते धर्मतुराज्य लहेके०पामेइति ॥

पूरण गुण उत्तम कह्यो ॥ मध्यम पादें हीन ॥ अर्ध
हीन जघन्य जन ॥ अपर दरिडी दीन ॥ ३१ ॥

अर्थ ॥ एपूर्णएकवीसगुणे सहितहोय तेउत्तमकहियें अने पादेंके०चोथेजागेंहीन

होय तेमध्यम कहियें तथा अरुगुणहीनहोय तेजघन्यकहियें अपरके०एअरुथकी
हीनगुणी होयते दरिद्री दीनजाणवा केमके दरिद्री होयते पोतानाउदरचरवानी चिं-
तायें व्याकुलपणैकरी रत्नना क्रयविक्रयनी चिंतानकरीशके तेम हीनगुणीते धर्मरत्न-
नोमनोरथ पणनकरीशके यतःपायरुगुणविहिणा ॥ एएसिमस्त्रिमावरानेया ॥ इतो-
परेणहीणां ॥ दरिद्रपायामुणैयवा ॥ १ ॥ ५१ ॥

अरजे वरजी पापने ॥ एह धर्म सामान्य ॥ प्रभु
तुळ नक्ति जश लहे ॥ तेह होए जन मान्य ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ जे पापने वर्जिने एसामान्यधर्म जेश्रावकधर्म तेने अरजेके०उपाजें ते
प्राणी हेप्रभु तारी नक्तिकरीने जशलहेके०जशप्रतिष्ठापामे 'एटले' एवागुणवंतहोय
तेतारी नक्तिकरेज तथा तेप्राणी सर्वलोकने मान्यहोय ॥ ५२ ॥ ए एकवीस गुणैस-
हितहोयते जावश्रावकपणुंपामे माटे जावश्रावकना गुणवर्णवानेचरामीढालकहेठे ॥

॥ ढालवारमी ॥

॥ चोपाइनीदेशी ॥

एकवीसगुणजेणेलह्या ॥ जेनिजमर्यादामारह्या ॥ तेह
जावश्रावकनालहे ॥ तंसलक्षणएतुंप्रभुकहे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ए एकवीसगुणने जेपाम्याहोय वलीजे पोतानी मर्यादामां रह्याहोय आ-
चारशीलमारह्याहोय तेजप्राणीजावश्रावकपणुंपामे एटले एजावजे पूर्वे अव्यश्रावक
ययिनेउत्तरकाळें जावश्रावकथाय ते जावश्रावकना लक्षण एप्रमाणेहेप्रभुवीतराग
परमेश्वर तमेकहांठे तेप्रमाणे आगल कहियेठैयें ॥ १ ॥

कृतव्रतकर्माशीलाधार ॥ गुणवंतोनेरुजुव्यवहार ॥ गु
रुसेवीनेप्रवचनदह ॥ श्रावकजावेंएप्रत्यह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ इहां मार्गानुसारीना पांत्रीस गुण ज्ञानविमलसूरीयें लख्याठे पण विशेष
शब्दार्थादिकर्मां प्रयोजननधी तथापणुंमूल धर्मरत्नप्रकरणकळुंठे तेमांपणनधीकहा
माटे अमेलख्यानधी १ कळुंठे व्रतरूपकार्यजेणे तेकृतव्रतकर्माकहियें २ शीलवंतहोय
३ विवक्षितगुणवंतहोय ४ रुजुव्यवहार एटले सरलमनहोय ५ गुरुनीशुश्रूपा एटले
सेवाकरे ६ प्रवचनके० आगममांकुशलहोय डाल्योहोय एतलक्षण जेमां होय तेप्रत्य-
पणे जावश्रावक कहियें यतः कयवयकम्मोतह्य ॥ शीलवंचगुणवंच रुजुववहारी ॥

३७५५ ॥ ५५५ ॥ कुसलोखलुसावगोजावे ॥ १ ॥ २ ॥

श्रवणजाणणाग्रहणउदार ॥ पडिसेवाएचारप्रकार ॥ प्रथ
मजेदनामनधारीयें ॥ अर्थतासश्मच्चवतारीयें ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ह्वे उपरना ठ लक्षणमांथी प्रथमकृतव्रतकर्मानामें लक्षणना चारजेद ठे १ श्रवणके०सांजलवुं २ जाणणाके०जाणवुं ३ ग्रहणके०अंगीकारकरवुं उदारके०विस्तार-पणे ४ पडिसेवाके०सम्यक्पालवुं एचारजेदकह्या एप्रथमजेदजेकृतव्रतकर्मानामे तेना श्रवधारीयें तासके० तेनाअथ एम श्रवतारीयेंके०उतारीयें ॥ ३ ॥

बहुमानेनिसुणेगियठ ॥ पासेजंगादिकबहुअठ ॥

जाणगुरुपासेव्रतग्रहे ॥ पालेउपसर्गादिकसहे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ इहां बहुमान कहुं पण विनयतथाबहुमान वने लेवां यतः विणयवंदुमां-
णसारं ॥ गीयञ्जाउकरेश्वयसवणं ॥ इतिवचनात्. गीयञ्जपासेके०गीतार्थपासेथीजेनिसु-
णेके०सांजले तेविनय तथाबहुमानसहित सांजले इहांचोजंगीकहेठे १ कोइकधूर्तमां
वंदनादिक बाह्य विनयतोहोय पणगुरुकर्माके०जारीकर्ममाटेबहुमान अंतरप्रीति नहोयश
कोइकमां बहुमानहोय पण विनयकरवानी शक्तिनहोयतेग्लानादिक जाणवा ३ कोइक
आसन्नसिद्धियाजीवमां विनय तथा बहुमान वेहु होय ४ कोइकआकरापापकर्मीमां
विनय तथा बहुमान एके नहोय इहां व्रतसांजलवाने कहुं. पण उपलक्षणथी सर्व
शास्त्र सांजले सूत्रतेगीत अने तेनुं व्याख्यानतेअर्थ अने जेअर्थसहित तेगीतार्थ यतः
गीयंजन्नइसुत्तं ॥ अठोतस्सेवहोइवस्काणं ॥ गीएणयअठेणय ॥ संजुत्तोहोइगीयठो ॥१॥
एटले गीतार्थपासे सांजलीने एपहेलोजेद जंगादिक बहु अर्थ जाणेके०व्रतनाजंगा
प्रमुखबहुअर्थसमजे जेम पञ्चस्काणना ४ए जांगाने त्रिकालनागणियें तेवारे१४९ जांगा
थाय वढी व्रतआश्रीगणियें तेवारे एकव्रते ६ वेव्रते ४८ व्रणव्रते ३४१ इत्यादिक या-
वत्वारव्रते १३०४१२०९१०० जांगाथाय अत्रगाथा ॥ तेरसकोनीसयाइं ॥ बुद्धसीकोडी-
उवारसयलस्का ॥ सगसीइसइसदोसय ॥ सबगंठकूजंगीए ॥१॥ नवजंगीयेंएकव्रते ए
वेव्रते एए यावत्वारव्रते एएएएएएएएएएए अने एकवीसजंगीकरियेंतेवारें वारेव्रते
१२०५५००२६३१०४१२५ थाय ४ए जंगेवारेव्रते २४४१४०६२४एएएएएएएएएए जां-
गाथाय १४९ जांगायेंवारेव्रते ११०४४३६०९१२ए६१२५३३५६ए५९६ए५ जांगाथाय
सर्वअक्षरसंचारणायें जाणवा. इत्यादिक जांगानुं ज्ञानकरे, आदिशब्दें व्रतनाअतिचार
जाणे, एवीजो जेदविस्तारे धर्मरत्नप्रकरणथी जाणवो. पठीगुरुपासेथी व्रतअंगीकारकरे.
आणंदादिकभावकनीपेठे इत्वर तेचोमासाप्रमुखना अथवा यावत्कथिकते जावजीवना

एत्रीजोत्रेदथयो, अने पादके०सम्यक्पादे तथा उपसर्गादिक जेश्यावे तेसर्व कामदेव
श्रावकनीपेठेसहे, एचोथोत्रेद कह्यो. एकृतव्रतकर्मांना चारत्रेदवखाण्या ॥ ४ ॥

सेवेऽयायतणाउद्देश ॥ परगृहृतजेऽणुप्रडवेस ॥ वचन .
विकारत्यजेशिशुलील ॥ मधुरज्ञणेऽषटविधशील ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ ह्वेवीजाशीलव्रतनामालक्षणना ठत्रेदकहेठे. सेवेऽयायतणाके०साधर्मिकने
मलवानुं स्थान सेवे. यतः ॥ जघ्रसाहृस्मियावह्वे ॥ शीलवंतावहुसुया ॥ चरित्तयारसं-
पन्ना ॥ आययणंतंविद्याणाहि ॥१॥ तेवो उद्देशके०स्थानक सेवे पण जित्त्वनी पातीप्रमु-
खसेवेनही, एपहेलोत्रेद. वली परगृहृतजेके०पारका घरमांपेसतो नफरे, केमके कांश्चस्तु
खोवाय त्यारेतेनाजपर शंकाश्यावे पण कारणे कोशना घरमांजाय तेवात जूदीठे, ए
वीजोत्रेद. तथा अणुप्रडवेसके०उद्भटवेपनपहेरे जेथकी लांठीआ ठोलीआ आदमीमां
गणाय तेनकरे, एत्रीजो त्रेद. वली वचनविकार त्यजेके०जेथकी रागछेप वधे एवा
विकारनां वचनवोलेनही, एचोथो त्रेद. अने शिशुलीलके०वालक्रीका, जुगटुं रमडुं इत्या-
दिक त्यजे, एपांचमोत्रेद. वली मधुरज्ञणेके०मीतुंबोले गमेतेतुं कार्यपके तोपण हे सौ-
म्य, हेसुंदर, आकामकरशो एमकहे ए ठ त्रेद शीलवंतनामागुणना जाणवा ॥५॥ह्वे
एज ठ त्रेद विस्तारीदेखाडेठे ॥

आयतनेसेवेगुणपोष ॥ परगृहृगमनेवाधेदोष ॥ उद्भट
वेपनशोऽजालाग ॥ वचनविकारंजागेराग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आयतनके०जेसाधर्मिनां स्थानक तेसेवतांयकां गुणनी पुष्टियाय गाथा ॥
आययणसेवणाउ ॥ दोसाजिद्यंतीवहुशुणोइतिवचनात् ॥ वली परगृहृगमनेके०पार-
केचेरजातां वाधेदोषके०दोषवधे यतः परगिहृगमणंपिकलंकपंकमूलंसुशीलाणंइतिवच-
नात् ॥ वली उद्भटवेपतेशोऽजालायकनही गाथा ॥ सहृइपसंतोधम्मी ॥ उद्भटवेसोनसुंद-
रेतस्सइतिवचनात् ॥ सहृइके०शोत्रेपसंतोधम्मीके०प्रशांतधर्मिउद्भटवेपतेने सुंदर नथीइति
तथा वचनना विकारिकरीने रागजागे माटे विकारनां वचन कहेनही यतः सवियारजं-
पियाइं ॥ मूण मूइरंतिरागगिग इतिवाक्याततेमाटेनकहे यतः जंसुणमाणस्सकइंसुहुरं-
जलइमाणसे मयणो ॥ समणेणसावयेणविनसाकहाहोइकहिचवा ॥ इतिवचनात् ॥६॥

मोहृतणोशिशुलीलाखिंग ॥ अनर्थदंरुअठेएचंग ॥ क
ठिणवचननुंजलपनजेह ॥ धर्मिनेनहिसम्मततेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे शिशुलीलाके०वालक्रीडा ते मोहृतणोके०मोहृतुंखिंगठे वली केधीठे अ-

नर्थदंडठे तेजीवने चंगकेमनोहर लागेठे यतः वालिसजणकिलाविहु ॥ मूलंमोहस-
ण्ठदंभाउ ॥ इतिवचनात् हवे ठोत्रेद कहेठे ते कठिणवचननुं जे वोखनुं ते धर्मि-
जीवने सम्मतकेमान्यनही यतः परसवयणाजियोगो ॥ नसम्मउसुरुधम्मिणंइतिव-
चनात् एठत्रेदेकरी वीजो शीलवंतनामात्रेद संपूर्णथयो ॥ ७ ॥

उद्यमकरेसदासशाय ॥ करणविनयमांसर्वउपाय ॥ अन
जिनिवेशीरुचिजिनआण ॥ धरेपंचगुणएहप्रमाण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे गुणवंतनामात्रावभावकनुं त्रीजुं लक्षणकहेठे तेमां यद्यपि औदार्य
धर्म गांजीर्य प्रियवोखनुं इत्यादिक अनेक गुणठे तोपण पांचगुणेकरी गुणवंत गीता-
र्थकहाठे १ सशायकेपञ्चणावा वांचवा पृष्ठनादिकनो उद्यमकरे २ करणकेअनुष्ठानक्रि-
याकरे ३ विनयमांकेगुरुआदिक आवे अच्युतानादिककरे सदाउजमालथको जेजेवि-
नयनाप्रकारठे तेते सर्वकरे ४ अनजिनिवेशीकेकदाग्रहीनहोय इहलोक साधवामां
कदाग्रहनकरे ५ रुचिकेअकारी श्रद्धा जिनआणकेजैनागमनेविषे होय एपांचगुण
धरे तेगुणवंतकहियें ते प्रमाणकेमान्यठे ॥ ८ ॥

सशायेंधारेवैराग ॥ तपनियमादिककरणराग ॥ विनयप्र
युंजेगुणनिधितणो ॥ जेममनवाधेआदरघणो ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवे एपांचेनां फलकहेठे. प्रथम सशायकरतां जीवने वैरागवधे तथा अ-
नुष्ठानमां सावधानथको जीव तप तथा नियममां उद्यमवंतहोय. जेतपते दारत्रेदे प्र-
सिरुठे अने नियमते साधुने विश्रामण उत्तरपारणालोचकराव्योहोय तेने घृतप्रमुखनुं
दानदेवुं. यतः पहसंतगिलाणेषुय ॥ आगमगाहिसुतहयकयलोए ॥ उत्तरपारणगंमिय ॥
दाणेषुवहुफलंहोइ ॥ १ ॥ इति तथा गुरुवंदना चेत्यवंदना पूजा प्रमुखपण ए गुणमां
देवांश्तथा गुणनो निधानजेपुरुपतेनोविनयप्रयुंजेकेकरे. गुणवंत आवे तेवारे उजोथाय.
सामोजाय, मस्तके अंजलीकरे, आसनआपे, गुरुवेठापठी वेसे, सेवाकरे, जायत्यारे
वोलावाजाय इत्यादिक विनयकरे तेविनयवंत देखीने तेनाऊपर गुरुनो घणो आदरवधे
आम्नायादिकगुरुतेनेआपे ॥ ९ ॥

अनजिनिवेशीअवितठगणे ॥ गीतारथत्रापीतजेषुणे ॥

सद्वहणार्येसुणवाचाह ॥ समकितनोमोटोउठाह ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अनजिनिवेशीजेहोय तेने अवितठकेव्यथार्थ माने अनेगीतार्थ जेवोले
गीतार्थकहेतेयथार्थजाणे तथा गीतार्थपासे सांचले श्रद्धापूर्वक सांचलवाने वांठे उप-

एठं ॥ ए गुरुरिगांइंपवाहे ॥ १० पुरस्सरंआगमपविति ॥ १ ॥ ११ दाणाईजेहासत्ति॥
पवत्तणा १२ विहर १३ रत्नडुठेय ॥ १४ मञ्जव १५ संबके ॥ १६ परठकामोवजो-
गीव ॥ १७ १८ विसाइवगिहवासं पालइसत्तरसपयंनिवळंतु ॥ जावगयजावसावग ॥ ल-
खणमेयंसमासेणं ॥ ३ ॥ एसत्तरगुणकह्या तेमां पदेळुं लक्षणकहेठे इहां इष्टाचंचळ
चित्थी एवुं लिपिदोषे घणीप्रतोमां लखायुंते तेथी पूर्वटवाकारें इष्टा एवो अ-
र्थकस्योठे पण तेनिर्मूलठे माटेउवेप्योठे अत्रार्थें धर्मरत्नग्रंथजोइनेनिश्चयकरवो इष्टी के०
स्त्री केवीठे जेचित्थी चंचलके०चपलठे एटले अन्यअन्य पुरुपनी इष्टाकरनारीठे व-
लीवाट नरकनी मोटीके०मोटीनरकनी वाटठे एटले नरकेजवानोमार्गठे तेखोटीरेके०
हीणी वाटठे माटेस्त्रीने एवीजाणीने मूके एगुणधूरेंगुणोके०पहेळोसंख्यामांगणो ॥ २ ॥

इंद्रियचपलतुरंगने ॥ जेरुंधेज्ञाननीराशिरे ॥

पासेरे ॥ तेवीजोगुणश्रावकधरेए ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे इंद्रिय जे पांच शास्त्रोक्तस्वरूप तद्रूपजे चपलके० शीघ्रगामीपणामाटे
दुर्गतिने सन्मुखचालता एहवाजे तुरंगके०घोडा तेने जे ज्ञानरूप राशिके०राशडीयें
करीने रुंधेके०रोकीराखे एवीजोगुणते श्रावकपोतापासेधरे ॥ यतः इंद्रियचवलतुरंगे ॥
दुग्गइमगाणुंझाविरेनिचं ॥ जावियजवस्सरूवो ॥ रुंजइसन्नाणरस्सीहिं ॥ १ ॥ ३ ॥

क्लेशतणुंकारणघणुं ॥ जेअर्थअसारजजाणे

रे ॥ आणेरे ॥ तेत्रीजोगुणनिजसंनिधिए ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे घणुंके०अत्यंत क्लेशनुंकारण एवोजे अर्थके०द्रव्यं तेने असारजजाणे
एत्रीजोगुण निजसंनिधिके०पोतानीपासे आणेके०लावे ॥ ४ ॥

जवविंवनामयअठे ॥ वलीडुःखरूपीडुःखहेतो

रे ॥ चेतोरे ॥ एमचोथोगुणअंगीकरेए ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जवके०जेसंसार तेकेवोठे जे विटंवनामयीठे वली जन्म, जरा, मरण, रोग,
शोकादिक दुःखरूपीठे वली जन्मांतरे नरकादिक दुःखनोहेतुठे एम दुःखनीज परं-
पराश्रापे तेचेतोके०जाणो एचोथोगुणश्रावकअंगीकारकरे ॥ ५ ॥

खीणसुखविषयविषोपमा ॥ एमजाणीनवीवहुइ

हेरे ॥ वीहेरे ॥ तेथीपंचमगुणवरयोए ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे विषयकेवाठे जे क्णिकमात्र सुखठे तेपण विषोपमाके०कालकूटस-

रिखाळे परिणामे दारुणते एवाविषयजाणीने तेने बहुके०अत्यंतपणे नवींशेके०नवां०
अनेतेविषयने असारजाणेते माटे तैथी वीहेके० वीतोरहे एपंचमगुणनेवख्योथको शोभे॥

तीव्रारंजतजेसदा ॥ गुणब्रह्मनोसंजागीरे ॥
रागीरे ॥ निरारंजजननोघणुंए ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे तीव्रारंजके०घणाप्राणीने पीडाकारीजे खरकर्मादिक व्यापार तेने सदा
तजे कदाचित्करे तोसशोकथकोकरे पण निःशोकथको नकरे तेब्रह्मगुणनो संजागी-
के०जजनारोथाय यद्यपिश्रणचालतेकांडकआरंज पोतेसशोक थकोकरेते पणरागीतो
निरारंजके०आरंजरहितजे जनके०लोकतेमुनिराजनोहोयघणोके०अत्यंतहोय ॥

मानेसत्तमगुणवरयो ॥ जनपाससदृशगृहवासो
रे ॥ अच्ययासोरे ॥ मोहजितवानोकरेए ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे सातमो गेहनामा गुणवखाणेतेते सातमो गुणवख्योथको मानेके०जा-
णे ते जनके०प्राणी घरवासने पाससदृशके०बंधनसरिखो माने जेम पट्टी पासमां
पड्यो उडीनशके अने पोताना आत्माने दुःखीमाने एम गृहमातापितादिकसंबंधेदी-
क्षा खेडनशके पण दुःखमाने अनेतेप्राणी अच्ययासतो मोहने जीतवानोज करे ॥ ८ ॥

अष्टमदंसणगुणजस्यो ॥ बहुजांतेंकरेगुरुजक्ति
रे ॥ शक्तिरे ॥ निजसदृहणानीफोरवेए ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आठमो दर्शननामा गुणवख्योथको गुरुजेधर्माचार्य जेनाथी समकित पा-
म्योतेगुरुनी जक्ति बहुजांतेंकरे अने पोतानी श्रद्धानी शक्तिफोरवे एटले एजावजे आ-
स्तिक्यजावसहितअने अतिचाररहित दर्शननेधरतो शक्तिप्रजावना तथा वर्णवाद
बुद्धिवंतकरे यतः अन्निकजावकखिउं ॥ पजावणावन्नवायमाइहिं ॥ गुरुजत्तिजुउंधीमं ॥
धरेइइयदंसणंविमलं ॥ २ ॥ ९ ॥

लोकसन्नाहविपरिहरे ॥ जाणेगाडरिउंपरवाहो
रे ॥ लाहारे ॥ एमनवमागुणनोसंपजेए ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे गारुरीकप्रवाहनामानवमोजेदवखाणेते लोकसन्नाहके०लोकअविचारित
मणीकतेने परिहरेके०त्यजे अने लोकनीचाख तेगारुरीयाप्रवाहजेवीठे जेम एकगाड-
६२ चाळे उपलक्षण्यकी कीडीनो मंकोमानो प्रवाहपण कहेवोतेजेम
लोकप्रवाहपण तेवोठे तेमाटे वजें एम नवमागुणनोलाहोनीपजे ॥१०॥

आगमनेंआगलकरे ॥ तेविणकुणमारगसाखीरे ॥

जापीरे ॥ एमकिरियादशमागुणथकीए ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ह्वेदशमो आगमनामाजेद वखाण्ठे जेकार्यकरेते आगमने आगलकरी-
नेकरे एम विचारेजे आगमविना जेपरलोकसाधवानोमार्ग तेनो कोणसाखी एटखे
वीतरागनाआगममांज एवामार्ग होय जापीकेण्ठुं कहीने एरीतनी क्रिया करे एटखे
एजावजे देववंदन गुरुवंदन प्रत्याख्यान प्रतिक्रमणादिरूपक्रिया जिनागमतथ्य जा-
णीने आगमोक्तक्रियाकरे एदेववंदनादिक क्रियानोविस्तारधर्मरत्नमां जोइखेजो एद-
शमागुणथकी क्रियापामे ॥ ११ ॥

आपअवाधायेंकरे ॥ दानादिकचारशक्तिरे ॥

व्यक्तिरे ॥ एमआवेगुणइग्यारमोए ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ह्वे दानादिक यथाशक्तियेंकरे एअग्यारमोजेदकहेठे आपअवाधायेंके
पोताने पीका नउपजेतेम दानादिकचारेकरे जोइव्यपात्रहोय तो देतोथको थाकेज
नही अने जोअद्वयव्यवानहोय तो अतिउदार न थाय उक्तंच ॥ लाजोवियदाणे ॥
लाजोवियजोयणे ॥ लाजोवियपरिजावे ॥ लाजोवियनिधिकरेसिया इत्यादि एमथोके
कालेघणुंआपीशके तेमज शील तप जावनानेविपेपण यथाशक्तिप्रवर्ते एमव्यक्तिके
प्रगटपणेअग्यारमोगुण श्रावकनेआवे ॥ १२ ॥

चिंतामणिसरिखोदही ॥ नविमुग्धहस्योपणलाजे

रे ॥ गाजेरे ॥ निजधर्मेण्गुणवारमोए ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ ह्वे विहिकनामावारमोगुणकहेठे चिंतामणिरत्न सरिखो पोतानोधर्म ल-
हीकेण्ठामीने जे मुग्धकेण्ठमूर्खलोक तेणे हस्योथको पण नविलाजेकेणलजाजे एटखे
धर्मकरणी करतो लाजेनही गाजेरेकेण्ठउत्सुकहोय हर्षवंतहोय निजधर्मेकेण्ठपोतानाध-
र्मेनेविपे एवारमो गुणजाणवो यद्यपि धर्मरत्नग्रंथमांचिंतामणिरत्नसरिखी क्रियाकर-
तोनलाजे एमकण्ठे तोइहांचिंतामणिरत्नसरिखोधर्मकह्यो तेमांकांइविरुद्धनीकेमके
क्रियाने धर्मेकांइजूदांनथी ॥ १३ ॥

धनजवननादिकजावमां ॥ जेनविरागीनविद्वेषी

रे ॥ समपेधीरे ॥ तेविलसेगुणतेरमेए ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ह्वे तेरमोअरक्तद्विष्टनामाजेद वखाण्ठे शरीरनीस्थिति हेतुठे धनजवन

आदिशब्दधी स्वजन आहार घर क्षेत्र कलत्र वस्त्र शस्त्र यान वाहन इत्यादिक क्षेत्रा-
 तेषदार्थमां रहेतोयको पण नविरागी नविष्टेपीके० रागद्वेपरहितनीपेठे होय एटवे
 मंदआदरहोय अन्यथारागद्वेपरहिततो उपलेगुणगणे होय ते इहांकेमघटे अने स-
 मपेपीके० मध्यजावनो जोनारो होय जेमाटे जावश्रावक एमजावे यतः नेयइकोइ
 सयणो ॥ नसरीरंनेयजोगउवजोगा ॥ जीवोअन्नचवगइ ॥ गइइसवंपिमोत्तूणंइत्यादिअवि-
 नितलोक ऊपरद्वेपण नकरे तेश्रावक तेरमागुणने विवसे ॥ १४ ॥

रागद्वेषमध्यस्थनो ॥ समगुणचउदमेनवाधेरे ॥

साधेरे ॥ तेहठगांडीमारगजलोए ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे चउदमो मध्यस्थनामागुण वखाणेंते रागद्वेषमध्यस्थनोके० रागद्वेषमां
 तणायनही तेमां मध्यस्थपणंराखे एरागद्वेषमध्यस्थनो समगुणकहियें एटवे एजा-
 वजे परमार्थविचारकरे जे मंमतलीधोतेकेम मूळं अथवा अमुक मारो मत खंडेठे तेने
 खंरुंएवो रागद्वेषनकरे तेप्राणी चौदमागुणनेविपे वाधानपामे एटवे समगुणीपीडाव
 नही तेप्राणीपोतानो हठके० कदाग्रहठगांडीने जलोमार्गसाधे एटवे परने तथा पोताने
 हितवांठकथको कदाग्रहमूकी मध्यस्थगीतार्थगुरुने वचने प्रदेशी राजानीपेठे प्रवर्तें
 एटवे तेरमागुणमां धनजवनादिकमां मंदआदरहोय अनेचौदमागुणमां धर्ममां कदा-
 ग्रहमूके सम्यक्अंगीकार करे ॥ १५ ॥

क्षणजंगुरताजावतो ॥ गुणपन्नरमेसेवंतोरे ॥

संतोरे ॥ नधनादिसंगतिकरेए ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे असंबंधनामापन्नरमो जेदवखाणेंते क्षणजंगुरताजावतोके० सर्वप-
 दार्थ क्षणजंगुरते अनित्यठे तन धन स्वजन जीवित इव्यप्रमुख एसर्वअनित्यठे एम
 विचारतो पन्नरमा गुणने विपे संतोके० सज्जनपुरुषोने सेवंतोके० सेवे नधनादिसंगति-
 करेके० धनप्रमुखनी संगतनकरे एमविचारे यतः विज्ञाडुपयंचउपपयंच ॥ खितंगीई
 धणधत्रंचसवं ॥ सकम्मपपीठंअवसोपयाइं ॥ परंजवंसुंदरपावगंवा ॥ १ ॥ १६ ॥

जावविरतिसेवेमनें ॥ जोगादिकपरअनुरोधेरे ॥

वोधेरे ॥ एमजल्लसेगुणसोलमंए ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे सोलमो परार्थकासोपजोगीनामा जेदकहेठे जव जेसंसारनेविपे विर-
 क्तमनयको जोगादिकने सेवे तेपण परअनुरोधेके० परनादादिष्ठादिकसेवे वोधेरेके०
 एवाउदासीनज्ञानेकरी सोलमोगुणउद्वासपामे ॥ १७ ॥

आजकालएगांसिमु ॥ एमवेश्यापरेंनिसनेदोरे ॥
गेदोरे ॥ परमानेगुणसत्तरमेण ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे सत्तरमो वेश्यानीपेठे घरवासपाले एजेदवखाणेठे जेए घरवासठेते आज
गांसिमुं अथवा काले गांसिमुं एम वेश्यानीपेठे निस्लेहीरहे जेमवेश्यानिर्धन देखी
विचारे जे हवे आज अथवा काले गांडुंनुं एमविचारे तेम गृहस्यपण आस्थाप्रमुख
विना घरमांवासे पणघरने परकरीमाने एसत्तरमेगुणे देशविरतिना अनेक जेदठे माटे
नानाजिप्रायवंतहोय तेमाटे पुनरुक्तदोपकोई जेदमानजाणवो ॥ १८ ॥

एगुणवृंदेजेजस्या ॥ तेश्रावककहियेंजावैरे ॥
पावैरे ॥ सुजशपूरतुऊजक्तिथीए ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एगुणना वृंदके०समूह तेणेकरी जेजस्याठे तेजावेंके०जावथी श्रावककहियें
यतः श्यसत्तरसगुणजुत्तो ॥ जिणागमेजावसावगोजणीयो ॥ इति वचनात् ते पावेके०
पामे सुजशपूरके०जलाजशनो पूरपामे तुऊजक्तिथीके०हेवीतराग हेचिदानंदस्वरूपी
तारी जक्तिथकी पामे एटले तारीआज्ञायें जावश्रावकपणुंपालवुं तेतारी जक्तिजठे
॥ १९ ॥ एतेरीढालमध्ये जावश्रावकनुं लक्षणकळुं ते जावश्रावकजे होय ते द्रव्य-
साधु कहियें अनेजेद्रव्यसाधु होयते जाव साधुपणुंपामे तेमाटे हवे जावसाधुनांल-
क्षण चउदमी ढालमां कहेठे ॥

॥ ढाल चौदमी ॥

तेजावसाधुपणुंलहे ॥ जेजावश्रावकसार ॥ तेहनांलक्षणसातठे ॥
सविजाणेहोतुंगुणजंडार ॥ साहेवजीसाचीतादरीवाणी ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जेसारके०प्रधानजावश्रावकपूर्वेंकह्या तेजावसाधुपणुंपामे तेनांलखी सातलक्ष-
णठे ते हेज्ञानदर्शनचारित्रवीर्य सुखदान लाजजोग उपजोगादिक गुणनाजंभार एवा
हेपरमेश्वर तमेसर्व जाणोठो केवलज्ञान केवलदर्शनेकरी पटुद्रव्यनुं जासन थायठे ते
माटे हेसाहेवजी तमारी वाणीते साचीठे सत्यठे एटले एजावजे आचार्यपरंपरा तथा जि-
तआचार तथाप्रकरणादिकमां जेजावकह्याठे तेतमारीज वाणीठे पणकोझनी कटिपत नथी

किरियामारगअनुसारणी ॥ श्रद्धाप्रवरअविवाद ॥ रुजुजावे
पन्नवणिज्जता ॥ किरियामांहो नित्येंअप्रमाद ॥ सा० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे सातलक्षणकहेठे सर्वक्रिया प्रत्युपेक्षणादि तेमार्गानुसारणी जे मोक्ष-

मार्गने अनुजायीचेष्टाहोय तेप्रथमलक्षण तथाधर्मनेविषे श्रद्धाके०करवानीश्रद्धा प्रवरके०
 प्रधान अविवादके०विवादरहित तेवीजुलक्षण अनेपन्नवणिज्जाताके०प्रज्ञापनीयपणुं ए-
 टले परुपणाकरवी ते ऋजुजावेंके०सरलजावें एटले तेनी परुपणा तेअसदजिनिवेश
 कदाग्रहेंनहोय एत्रीजुलक्षण वली क्रियाजे शुचहितअनुष्ठान तेनेविषे निरंतर अग्र-
 मादीहोय पणशिधिलनहोय एचोअुलक्षण ॥ ३ ॥

निजशक्तिसारुकाजनो ॥ आरंभगुणअनुराग ॥ आराध
 नागुरुआणनी ॥ जेदथीलहियेंहोअवजलताग ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तथा पोतानी शक्तिप्रमाणें तपसंयमादिक कार्यनो आरंभकरे पणशक्तिने
 उलंघी तपस्याप्रमुख नकरे एपांचमुं लक्षण अने गुणअनुरागके०गुणीनो पदपातहोय
 एठहुंलक्षण तथा गुरुआज्ञानुं आराधवुं तथा गुरुना आदेशें वर्तवुं गुरुनीआणाथीसं-
 सारसमुद्रनो पारलहियेंके०पामियें एसातमुं लक्षण ॥ ३ ॥

मार्गसमयनीधितितथा ॥ संविज्ञबुधनीनीति ॥ एदोई

अनुसारेक्रिया ॥ जेपावेहोतेनलहेचीति ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे ऊपरकहेला सातज्ञेदमांथी मार्गानुसारणीक्रिया नामें प्रथमज्ञेदवला-
 णेठे मार्गके०समयनीस्थिति एटले आगमनी मर्यादा तेआगम केने कहियें उक्तंच
 आगमोह्याघचनमासंदोपक्षयाछिद्रुः ॥ वीतरागोनृतंवाक्यं नब्रूयाहेतसंज्ञवात् ते
 आगमनी स्थिति उत्सर्गअपवादरूप शुद्ध संयमनो उपाय तेमार्ग कहियें अथवाजे
 संविज्ञबुधनीनीतिके०संविज्ञ जेमोक्षाजिदानी अने बुध तेगीतार्थ इहां बहुपदअधिकुं
 कहियें तेवारे एमकहेवुंजे संविज्ञ बहुगीतार्थनी नीतिके०जेआचरण क्रियारूप तेने
 पण मार्गकहियें एदोईके०वेअर्थ मार्गनाकह्या तेवामार्गने अनुसारणीजेक्रिया आग-
 मनी अथाधायें संविज्ञ व्यवहाररूप तेमार्गानुसारणीक्रिया कहियें एवी क्रियाजेपावेते
 नीतिके०संसारनीवीक नलहेके०कदापि नपामे इतिगाथार्थ हवे संविज्ञ गीतार्थनी
 नीति एनापदछेदकरियेंठेयें संविज्ञपदकछुं तेअसंविज्ञपणुं टालवामाटेकछुं तोतेघण
 असंविज्ञमलीने जेआचर्योहोय तोपण प्रमाण नथाय यद्यवहारः जंजीयमसोहिकरं ॥
 रासठपमचसंजयाईहिं ॥ बहुएहिंविआयरियं ॥ नपमाणंसुद्धचरणणं ॥ १ ॥ इहां ब-
 हुगीतार्थपदमूक्युं तेनुं कारण एजे एकगीतार्थ आचर्युंहोय तेकदाचित् अनाजोगें
 अनववोधादिककारणे विपरीतपणे आचर्युं होय तेपण प्रमाण नथाय तेमाटे बहुगी-
 तार्थपद मूक्युं तोते बहुगीतार्थ जेआचरेते अचित्तहोय इहांकोइ अश्रकरे जेआगम
 मार्ग कहेवो तेतोयुक्तते पण बहुजनाचरणकहेवुं युक्तनी केमके घणालोकोये तो

लौकिकमार्ग आचख्योहोय माटे आगमतेतोप्रमाण पण घणालोकोनुं आचरण प्रमाण नही वली आगमते ज्येष्ठे अने बहुजनआचरणते अनुज्येष्ठे अने लौकिकमां पण ज्येष्ठेनेमूकी अनुज्येष्ठनुं पूजन युक्तनथी तेमज आगमतो केवलीपण अप्रमाण नकरे यतः अहोसुउवउत्तो ॥ सुअनाणीजइविगिहइअसुं ॥ तंकेवद्विविजुंजई ॥ अपमा-
णंसुअंजवेइहर ॥ १ ॥ तथा आगमठतां जोआचरणा प्रमाणकरियेंतो आगमनील-
घुता थाय हवे गुरुउत्तर कहेठे जे संविज्ञगीतार्थे तेआगमनी अपेक्षाविना आचरे-
जनही तेशुंआचरे नही तथाशुंआचरे तेकहेठे यतः दोसाजेणनिरुज्जंति ॥ जेणखिज्जं-
तिपुढकम्माइं ॥ सोसोमुखोवाठ ॥ रोगावद्यासुसमणंच ॥ १ ॥ इत्यादिक आगमव-
चनसंजारी द्रव्य खेत्र काल जाव पुरुपादिकउचितजोइ संयमने वृद्धिकारीज आचरे
तेवीजासंविज्ञगीतार्थ पणअंगीकारकरे तेमार्गकहियें अने बीजा बहुलोके आचखुं
तेतो असंविज्ञ अगीतार्थमाटे अप्रमाणे वलीआचरणा प्रमाणकरतां आगमतो अ-
त्यंत प्रतिष्ठा पामेठे श्रीगणसूत्रमां पांचप्रकारना व्यवहाररूप्याठे उक्तंच पंचविहे
ववहारे पन्नते तंजहा आगमववहारे सुयववहारे आणाववहारे धारणाववहारे
ववहारे इहां जितअने आचरणा तेएकजअर्थेठे तेमाटेआचरणा न
आगममान्युं तो आगमअविरोध जेआचरणा तेप्रमाणजठे ॥ ४ ॥

सूत्रेजण्युंपणअन्यथा ॥ जुडंजवहुगुणजाण ॥ संविज्ञा

बुधेआचखुं ॥ कांइदिसेहोकालादिप्रमाण ॥ सा० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली एज वातकहेठे सूत्रेजण्युंके०आगमनेविपे कखुंठे तोपण अन्यथाकठ
हेरफेरकरीने बहुगुणजाणके०तेमां घणोगुणजाणीने संविज्ञगीतार्थलोके जे आचरण
कखुं तेवी केटलीकवातो दीसेठे पणतेशुंजाणी आचखुं तेकहेठेजे कालादि प्रमाणके०
दुःखमादिकालप्रमुखनुं प्रमाण विचारीने आचखुं ॥ ५ ॥

कटपनुंधरवुंजोदिका ॥ ज्ञानेदवरकदान ॥ तिथिप-

जूसणानीपालटी ॥ जोजनविधिहोइत्यादिप्रमाण ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली तेज देखाडेठे कटपनुंधरवुंके०पूर्वकटपजेकपमोतेकारणे उढता तथा
गोचरीप्रमुखनेविपे वादीने खंधेमूकी चादता एआगमनो आचारहतो अने हवेतो
गोचरीप्रमुखनेविपे पांगरीनेजावुं तथा चोलपट्टप्रमुख पणसमजवा पूर्वं कुणीयेंराखता
हमणाकंदारे राखियेंतैयें तथापूर्वजोदिकाके०जोली मुठीयेंजाली ग्रंथी कुणीयें हुंकनी
वांधता अने हमणां हाथमां जाखियेंतैयें उपलक्षणथी उपग्रहिक कटासणुं संजारीउं
दंभासणादिकलेवां तथा तरपणीप्रमुखनेविपे दोरादेवा एम सीकी दोरानी जोलीना आ-

धारविशेष इत्यादिक वक्षी पात्रेलेपदेवा तथा पजूसणनी तिथिजे पांचम तेनीचोथकरी
 उपलक्षणथी चोमासांपुनमनांटाळी चउदशनांकस्यां तथा जोजनविधिप्रमुख शास्त्रो-
 कविनापण आचरितप्रमाणे जोजनविधिते मांरुलीयेंवेसबुं वेंचीदेबुंइत्यादिक तथा
 चव्यवहारजाप्ये ॥ सन्नपरिणाठकाय ॥ संयमोपिंरुउत्तरझाए ॥ रुखेवसहेगीवे ॥ जोहे-
 साहीयपुरस्करिणी ॥ १ ॥ एनोलेशथी अर्थकरे ठे जेपूर्वें शास्त्रपरिज्ञाअध्ययन सूत्रार्थ
 जणे के साधुने उठामणकरताहता अने हमणां दशवैकालिकनुं चोथुंअध्ययन जणेतके
 उठावणाथायठे तथा पूर्वें पिंकेपणाध्ययनजण्यापठी उतराध्ययन जणावता हमणां व-
 गरजणेपण जणावियेंठैयें तिहांदृष्टांतकहेठे पूर्वेंकल्पवृक्षहता हमणा आंवाप्रमुखें का-
 मचालेठे पूर्वें अतुल्यवलधवल वृषजहता हमणां धुसरेंज कामचालेठे पूर्वें गोपजे कर-
 पणी तेचक्रवर्तिने तेजदिवसे धान्य नीपजावीदेताहता आजतेविनापणकामचालेठे
 तथापूर्वें सहस्रयोधीहता हमणा अल्पपराक्रमीसुजटोथी पणशत्रूनोपराजयकरी राज्य
 पाळेठे तेम साधुहमणां जितव्यवहारेपण संयमपाळेठे तथा पटमासनुं प्रायश्चित्तहोय
 तेने हमणां पांच उपवासकह्याठे तथापूर्वेंमहोटी पुष्करणींउहती हमणां नानीठे तैथी
 कामचालेठे इत्यादिकदृष्टांते जितव्यवहारपण जाणवो अथवा किंवहुना जंसवहान ॥
 सुते पडिसिंरुतेयजीववहदे ॥ उचंसंबंपिपमाणं ॥ चारित्तधणाणजणियंच ॥१॥ अवलं-
 विजणकळं ॥ जंकिंचिसमायरंतिगीयञ्जा ॥ थोवावराहवहुगुणं ॥ सवेसिंतंपमाणुं ॥१॥
 इत्यादिक जेम श्यार्यरक्षितजीयें आचखुं तेडुर्वलिकापुष्पमित्रजीये अंगीकारकखुं ते
 मज सुविहीते जेआचखुं ते सर्वकबूलकरे ॥ ६ ॥

व्यवहारपांचेजापीया ॥ अनुक्रमेंजेहप्रधान ॥ आजतो

तेमांजीतठे ॥ तेतजियेंहोकेमविगरनिदान ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेज कहेठे जे पांचव्यवहार कह्याठे तथा अनुक्रमें जे प्रधानहोय ते आ-
 दरवो यष्टुकं कत्तिविहेणंजंतेववहारेपणत्ते गोयमा पंचविहे ववहारेपन्नते तंजहा
 आगमे सुए आणाधारणाजीए जहासेतत्रआगमेसिया आगमेणंववहारंपठवेज्जाणोय-
 सेतत्रआगमेसिया जहासेतत्रसुएसिया सुणंववहारंपठवेज्जा २ णोयसेतत्रसुएसिया
 जहासेतत्रआणासिया आणापववहारंपठवेज्जा ३ णोयसेतत्रआणासिया जहासेतत्र-
 धारणासिया धारणापववहारंपठवेज्जा ४ णोयसेतत्रधारणासिया जहासेतत्रजीएसिया
 जीएणंववहारंपठवेज्जा ५ इथेतेहिंपंचहिंववहारंपठवेज्जा तं आगमेणंसुएणं आणाप
 धारणाप जीएणं जहाजहासेआगमेसुएआणाधारणाजीएतहातहापववहारंपठवेज्जा सेकिं
 माशुजंतेआगमवखियासमणानिगंगंठाइथेयंपंचविहंववहारं जहाजहाजहिंजहितहातहा

तद्विहितं अणस्ति तोवस्सयंसमंभवहारभाणे णिगंगे आणाए आराहएजवइ इतिजग-
वतिसूत्रेशतकआठमे उद्देशेआठमेकखुंठे आजतो तेपांचव्यवहारमां जितव्यवहारमु-
ख्यते जितव्यवहारेज कामचालेठे तेजितव्यवहार विगरनिदानके०कोशपणकारणवि-
नाकेमत्यजिये एटले जितव्यवहार जेआचारियेवांध्यो तेप्रमाणठे ॥ ७ ॥

श्रावकममत्वअशुभवली ॥ उपकरणवसतिआहार ॥ सुखशी-
लजेजनआचरे ॥ नविधरियेहोतेचित्तलगार ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवेएवीआचरणातेअप्रमाणठे केमके०सिद्धांतमां नाकहीठे जे श्रावकनुं
ममत्वनकरवुं यतः गामेवा कुलेवा नगरेवा देशेवा ममत्वजावनकरेचिकुजा इत्यादि
श्रावकनुं ममत्वकरे तेअप्रमाणठे तथा अशुक्रमान उपकरण वसति आहारप्रमुख
लेवानी आगममां नाकहीठे अने जो द्वीयेतो तेआचार अप्रमाणठे यतः आगमे पिं-
डसिद्धांतचवट्टं च ॥ चउठंपायमेवय ॥ अकप्पियंनइठिजा ॥ पडिगाहेजाकप्पियं ॥१॥ इति
उपलक्षणथी वन्नपात्रादिकपण एमजाणवांमाटे सुखशील लोके जेआचखुं एटले पो-
ताना शरीरनी शोचानेअर्थे जेआचख्या तेअप्रमाण वाकी दुर्जिज्ञादिक कारणे तो
कांइ अशुरू द्वीये तोपण निर्दोषठे यतः पिंडनिर्युक्तौ ॥ एसोआहारविहि ॥ जहन्नणी
उंसवजावदंसीही ॥ धम्मावस्सगजोगा ॥ जेणनहायंतित्तंकुजा ॥१॥ तथा कारणपडिसे
वापुण ॥ जावेअणासेवणत्तिदवठा ॥ आणाइतिइजावे ॥ सोसुद्धोमुखहेउत्ति ॥२॥ इत्यादि
वलीउबवाइसूत्रे शुद्धेसणीए एवा अत्तिग्रह मुनियेकख्या तेथी जाणियेठेयेजे पूर्वे अ-
शुरूपणकोइक कारणे लेतादीसेठे एअपवादतो प्रमाणठे पणसुखशीललोकेजे आचखुं
ते चित्तमां लगार पणनधरिये एटलेए जाव जे दुप्पसहआचार्यलगें तो चारित्रसिद्धां-
तमां सांजखियेठेये अनेजो मार्गानुसारीक्रिया कहि तेरीतेयलकरताहोयतेनेचारित्री-
या न मानिये तो एथी बीजा चारित्रीया तोदेखातानथी तेवारे चारित्रविष्ठेदगयो एम
ठेखुं तोतेचारित्रविना तीर्थपण विष्ठेदगयुं एमठेखुं एम करतांतो आगम विरुद्ध
थायठे यतः व्यवहारजाण्ये जोजणइनठिधम्मो ॥ नयसामाइयं नचेवयवयाइं ॥ सोस-
मणसंधवझो ॥ कायवोसमणसंधेण ॥ १ ॥ इत्यादिवचने तोमार्गानुसारीक्रियानो कर-
नार तेजावसाधुठे एम ठुं एप्रथमक्रियानामाजेदथयो ॥ ८ ॥

विधिसेवनाअवितृत्तिशुभ्र ॥ देशनाखलितविशुद्धि ॥ अश

धर्मइजाघणी ॥ चउजेदेहोएमजाणेसुबुद्धि ॥ सा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवे वीजुंखिग अरुदाप्रवरनामाकहेठे तेना जेदचारठे तेकहेठे १ विधिसे-
चना २ अवितृत्तिके०अतृत्ति ३ शुभ्रदेशनाके०शुद्धदेशना ४ खलित परिशुद्धिनामा

चोयुलिंग ते श्रद्धाप्रवरनोअर्थकहेते श्रद्धाके० धर्मनीइहा घणीके० अत्यंतहोय पण
वाळकने रत्नग्रहवानी अजिलापानी पेठे सामान्यपणे विषयप्रतिज्ञास मात्रनहोयते
एम ऊपरकहेला चारजेदेएलिंगहोय ते सुबुद्धिके०बुद्धिवंतहोय तेजाणे ॥ ९ ॥

दृढरागठेशुभ्रज्ज्यमां ॥ जेमसेवतायेंविरुद्ध ॥ आपदा
मारसजाणने ॥ तेममुनीनेहोचरणेशुद्धि ॥ सा० ॥२०॥

अर्थ ॥ हवे एश्रद्धाप्रवरनाचारजेदमां प्रथम विधिसेवनानामेजेदश्र्योलखावेठे जे श-
क्तिवंतहोयतेश्रद्धावंतथको विधिप्रधानशक्तिवंतप्रत्युपेक्षादिक क्रियाकरे अने जे
शक्तिरहित होयते डव्य क्षेत्र काल तथा जावेकरी जो तादृशक्रियाकरी न शके तो
पण प्रतिबंध ते विधिअनुष्ठाननेविपेज होय यतः विद्विसारंचियसेवइ ॥ सद्धालूसत्तिमं
अणुष्टाणं ॥ द्वाइदोसनिहडवि ॥ पस्कवायंवहइतंमि ॥ १ ॥ इहां कोइपुठेजे शक्ति
रहितजे होय तेअनुष्ठान न करे अनेविधिअनुष्ठानमां पक्षपातिकेमहोय तेनेअन्वयस-
हित गाथानाअर्थथकीकहेते जेमकोइक पुरुपहोय तेहुकाल अथवादरिद्रपणुपाम्यो तो
तेपुरुप गवार अरणीपत्र तथावृद्धनीठालप्रमुखखाइने दिवसव्यतिक्रमे पणतेवा ज्ञो-
जनमां लपटायनही केमके पोते उत्तम आहारनो खादजाणते तेथी तेनोराग तो
उत्तमज्जोजनमांज होयते जे उत्तमज्जोजन करारे मळशे तेमखेतो वावरियें एवो अत्यं-
तरागहोय हवे अक्षरार्थ कहेते जे शुभ्रज्ज्यमां दृढरागते तथा रसनो जाणते के-
म जे पूर्वेपटरस वावखाठे तेखादनो जाणते तेआपदामांके०हुकालादिक आपदामां
विरुद्धसेवतो एटले कुधान्य खातोथको पण तेनोराग सुधान्यमां होय एट्टांते मुनि-
नेपण चारित्रनी शुद्धि जाणवी एटले यद्यपिडव्यखेत्रादिक कारणपामीने विरुद्ध
सेवे तोपण शुद्धचारित्रनो रसीडंते तेथी जावचारित्रने उलंगेनहीतेनेजावथी चारित्रि-
याज संगमाचार्यनी पेठे कहियें इत्यादिक बहुवक्तव्यताठे इतिप्रथमजेदः ॥ १० ॥

जेमत्तित्तिजगपामेनही ॥ धनहीनखेतोरत्न ॥ तपविनय
वेयावचप्रमुख ॥ तेमकरतोहोमुनिवरवहुयत्न ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ हवे अत्तित्तिनामा वीजुं लक्षणकहेते जेम धनहीनके०दरिडीहोय तेने र-
त्ननो ढगलोमळ्यो तेवारें तेरत्नखेतां जगतमां तृत्तिके०संतोषपामेज नही तेम मुनिपण
तप विनय वेयावच्च तथा प्रमुखशब्दें ज्ञानचारित्र तेहूनेविपे घणोयलकरे यत्नकरतो
थाकेजनही तृत्तिपामेजनही तेमां तपकरतांथकांतो निर्झाराथाय तथाशासनदीपे
त्तिप्रसिद्धते तथा विनयनो अधिकार उत्तराध्ययनना पहेलाअध्ययनथी जाणवो अने
वेयावच्चपण निर्झाराने अर्थे अनेकप्रकारतुंकरे तेप्रश्रव्याकरणसूत्रथी जोजो तथा झा-

नञ्जणतांपण नवनवोवैरागउपजे यतः जहजहसुयमवगाहइ ॥ अइसरसपसरंसंजुयमउ-
वं ॥ तहतहपह्वाइमुणी ॥ नवनवसंवेगसऊइ ॥ १॥ इत्यादि तथा चारित्रमांपण विशुद्ध
विशुद्धतर संयमस्थानक पामवानेसर्वअनुष्ठानकरे उत्तरोत्तरसंयमकंरुकआरोहतां अ-
प्रमादपणे केवल ज्ञाननालाज ञणीयायज यतः जोगेजोगेजिणसासणंमि ॥ दुक्कक्कयाप-
उज्जांति ॥ इक्किंकमिश्रणंता ॥ वटंताकेवलीजाया ॥ २॥ इत्यादिवीजोत्तेदकहो ॥ ११ ॥

गुरुनीअनुज्ञालेइने ॥ जाणतोपात्रकुपात्र ॥ तेमदेश-
नाशुद्धिदिए ॥ जेमदीपेहोनिजसंयमगात्र ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे शुद्धदेशनानामा त्रीजुंलक्षण कहेठे गुरुनी अनुज्ञाके० आज्ञालेइ ते-
मज शुद्धिदेशनाआपे तेपण पात्रकुपात्रने जाणतोथको जेमसंयमरूप गात्रके०शरीर
ते दीपेके०शोत्रे निजके०पोतानुं संयमरूपगात्र शोत्रेइत्यकारार्थ एटले एजावजे सजु-
रुपासेथी सिद्धांतनो सारजाणी गीतार्थथयोहोय तोपण गुरुनी आज्ञालेइने पण पो-
तानीमेलेनही पोतेधन्यथको मध्यस्थपणे सजुतदेशनाआपे पणपात्रकुपात्रउंलखीने दे-
शनाआपे तेपात्रना ञणेदठे १ वाल २ मध्यम ३ बुरु यतः वालःपइयतिखिंणं ॥ मध्य-
मबुद्धिर्विचारयेतवृत्तं ॥ आगमतत्वंतुबुरुः ॥ परीक्षतेसर्वयत्नेन ॥ १॥ इत्यादिक तेनीदे-
शनानीविधि वीजापोरुशकथकी जाणवी इहां विस्तारथाय माटे नथी लखता तेमाटे
जेपात्रने जेमउपगारथाय तेमतेपात्रने देशनाआपे अन्यथा संसारवधारे इत्यादिक
त्रीजुंलक्षण एत्रीजालक्षणमां पात्रापात्रविचार प्रमुखनी चर्चाघण्ठीठे तेधर्मरत्नग्रंथथी
जोजो जेम पोतानुसंयमगात्रशोत्रे ॥ १२ ॥

जेकदाचितलागेव्रतें ॥ अतिचारपंककलंक ॥ आलोयणें
तेशोधतां ॥ मुनिधरेहोश्रद्धानिःशंक ॥ सा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे खलितपरिशुद्धिनामा चोथुंलक्षणकहेठे ते जे कदाचित् व्रतपालतां
थकां कोइअतिचाररूप पंकके० कचरो तडूपकलंक जो व्रतने विषे अनाजोगे करी
अतिचारलागे ते पण १ प्रमाद २ दर्प ३ कदप एत्रण रीते लागे अने चोथो आकु-
ट्टियेतोप्रायंचारित्रीयाने संज्ञवेजनही तेआकुट्टिप्रमुखनुं स्वरूपकहेठे यतः आउट्टिया
उविच्चा ॥ दप्पोपुणहोइवग्गणाइउं ॥ विगहाइउंपमाउं ॥ कप्पोपुणकारणेकरणं ॥ १॥ उ-
पलक्षणथी अनेकप्रकारनी प्रतिसेवाठे तेसर्वेमांसमाय तेप्रायश्चित्तादिकलेइने शु-
द्धथाय एरीते करतोमुनिराज निःशंकपणेअद्धाधारे एचोथोत्तेदथयो ॥ १३ ॥

श्रद्धाथकीजेसर्वलहे ॥ गंजीरआगमजाव ॥ गुरुवचनेपन्न
वणिज्जाते ॥ आराधकहोहोवेसरलस्वजाव ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे वीजालक्षणो उपसंहारकरतां त्रीजुलक्षण कहेते आखीगाथानो अर्थ
त्रेलोलखियेंतैयें १ विधि २ उद्यम ३ जय ४ वर्णव ५ उत्सर्ग ६ अपवाद ७ तदुजय
इत्यादिक आगमना जेगंजीरजावठे तेश्रद्धाथकी सर्व जाणे जोएसर्वजाव नजाणेतो
जमाहीनीपेठेमिथ्यात्वी थइजाय एवीजालक्षणो उपसंहारथयो हवे त्रीजुलक्षणक-
हेते जेएवा जावनाजाणहोय तेगुरुनेवचने पन्नवणिक्काके०प्रज्ञापनीय एटले परुपवा
योग्य पदार्थनो सरलस्वजावे उपदेश करतोथको आराधकहोय एत्रीजुलक्षण ॥ १४ ॥

षटकायघातप्रमत्तने ॥ पम्बिलेहणादिकयोग ॥ जाणीप्रमादी
नविहोए ॥ किरियामां होमुनिशुजसंयोग ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेक्रियानेविपेअप्रमादनामा चोथुंलक्षणकहेते प्रमत्तके०प्रमादीने पम्बि-
लेहणादिकयोगवंतनेपृथिव्यादिक ठकायनो घातथायठे एटलेएजावजे उर्पायोगविना
प्रमादीथको पम्बिलेहणादिककरतो ठकायनो विराधकथाय अनेउपयोगेकरतो आरा-
धकथाय यतः पम्बिलेहणंकुणंतो ॥ मिहोकहंकुणइजणवयकहंवा ॥ देख्यपन्नकाणं ॥ वाए-
सयपडीठइवा ॥ १ ॥ पुढवीआउक्काए ॥ तेऊवाऊवणसइतसाणं ॥ पम्बिलेहणापमत्तो ॥
ठन्हंपिविराहउहोइ ॥ २ ॥ पुढवीआउक्काए ॥ तेऊवाऊवणसइतसाणं ॥ पम्बिलेहणा
आउत्तो ॥ ठन्हंपिआराहउहोइ ॥ ३ ॥ इत्युत्तराध्ययनना ठवीसमेंअध्ययने. माटे एवुंजाणी
पम्बिलेहणादिकयोगमां प्रमादी नहोय प्रमादकरतां जैनदिक्कावंत पण आर्यमंगुनीपेठे
संसारजमे माटे क्रियामां मुनिराजतेशुजसंयोगके०जलायोगवंत होय नद्वीक्रियानो सं-
योगकरे आगममां अनेकप्रकारनी क्रियाकहीठे तेसर्वजद्वीरीतेकरे एचोथुंलिंग ॥ १५ ॥

जेमगुरुआर्यमहागिरी ॥ तेमउजमेवलवंत ॥ वलअविषय
नवीउजमें ॥ शिवचूतिहोजेमगुरुहीवंत ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे शक्तिअनुष्ठाननामा पांचमुंलक्षणकहेते तेजेम गुरुश्रीआर्यमहागिरि-
जीये उद्यमकरयो तेमवलवंतथको उजमेके०उजमालथाय एटले एजावजे संघयणी
धृतिप्रमाणे निरवाहीशके तेक्रियानेजसुसाधुप्रारंजे पणप्रतिज्ञाजंगथाय तेनुंप्रारंजेन-
ही वलअविषयके०जेक्रियामांपोतानुं वलनचाले तेमांउद्यमनकरे अने करेतोउलटीखो-
टआवे यतः सोहुतवोकायवो ॥ जेणमणोमंगुलंनचितेइ ॥ जेणनइंदियहाणी ॥ जेणयजो-
गानहायंति ॥ १ ॥ इति जेमशिवचूतियें शक्तिउलंघनकरी गुरुवचन लोपीने गुरुनी
११ ॥ १५ तेरीतेउत्तमसाधुनकरे इहांआर्यमहागिरी तथाशिवचूतिनो अधि-
धर्मरजघंथमांलर्योठे तेथीजाणवो ॥ १६ ॥

गुणवंतनीसंगतिकरे ॥ चित्तधरतगुणानुराग ॥ गुणलेश
पणपरनुंथुणे ॥ निजदेखेहोअवगुणवडजाग ॥सा०॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे ठहुंगुणानुरागनामा जावसाधुनुं विंग कहेते जे एवा चारिंत्रीयाहोय तेगुणवंतनीज संगतकरे अने पोताना चित्तनेविपे गुणनोज अनुरागके०रागधरे यतः वयसमणधम्मसंयम ॥ वेयावच्चवंजगुत्तीर्त्त ॥ नाणाइतियंतव ॥ कोहाइनिग्गहाचरणमेयं ॥ १ ॥ एचरणसित्तरीकही तथा पिंरुविसोहिसमइ ॥ जावणपफिमाउंइंदियनिरोहो ॥ पफिलेहणागुत्तिर्त्त ॥ अजिग्गहाचेवकरणंतु ॥१॥ एकरणसित्तरी इत्यादिक गुणनोराग धरे अने श्रीकृष्णे जेम कालाकुतराना दांतवखाण्या तेनीपेठे बीजामां गुणनो लेश होय तेपण स्तवे तथानिजके०पोतानाअवगुण देखे वरुजागके०मोहोटा जागनोधणी जेमवेश्रावककालादेहरामां पेठा तेम पोताना अवगुणदेखे ॥ १५ ॥

गुरुचरणसेवारत्तहोइ ॥ आराधतोगुरुआण ॥ आचार
सर्वनामूलगुरु ॥ तेजाणेहोचतुरसुजाण ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवेगुरुआणाआराधननामा सातमुंलक्षणकहेते इहांकोइपुठेजे जावसाधु-नांविंग शास्त्रांतरमांतोठकहांठे यतःमग्गाणुंसारीसज्जो॥पन्नवणिज्जोकिरियावरोचेव ॥ गुणरागी सक्कारंज ॥ संगउतहयचारिती ॥ १॥ एरीते ठगुणकहांठे तोतमे सातमोगुण क्यांथी कहोठो तेनेउत्तरकहेतेजे चौदसेंबुमाढीस प्रकरणरूप प्रसादनेविपे सूत्रधा-रसरिखा श्रीहरिजडसूरि तेणेउपदेशपदनामा ग्रंथनेविपे सातमुंविंगपणकहुंठे तथा चतत्सूत्रं एयंचअत्रिलखणं ॥ मिमस्सनिसेसमेवधन्नस्स ॥ गुरुतहगुरुआणासं ॥ पाड-णंचगमामिहविंगं ॥ इत्यलंविस्तरेण माटे सातकहिंयेंतैयें हवेसातमावलक्षणनुं स्वरूप कहेते गुरुजेठत्रीसठत्रीसीगुणे विराजमान तेनाचरणनी सेवानेविपे रक्तहोय तथा गुरुआदिकनी आज्ञाआराधतोथको वलीते साधुएम जाणेजे सर्वेश्राचारनुं मूलतेगुरुते गुरुथीसर्व प्रगटथाय तेचतुरसुजाण एमजाणे एसातमोगुणकह्यो ॥ १६ ॥

एसातगुणलक्षणवख्यो ॥ जेजावसाधुउदार ॥ तेवरेसुख-
जशसंपदा ॥ तुजचरणेहोजशक्तिअपार ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एसातलक्षणनेगुणेकरीवख्योथको एवोजेजावसाधु उदारके०प्रधान ते सुख-जशानी संपदानेवरेके०पामे एटले उच्छुष्टजे मोक्षसुखतेनेतो तेवरेजेहेसर्वज्ञ केवलज्ञानजास्कर तमारा चरणनेविपे जशके०जेने अपारशक्तिहोय तेवरे ॥ १७ ॥ एढालमां प्रथमथीमांकीने जेटली वात टवामां लखीठे तेसर्वधर्मरत्नसूत्रवृत्तिथीलखीठे पण तेग्रं-

यमां विस्तारघणोठे तेजोश्लेजो एचउदमी ढालमां साधुनां लक्षण कक्षां तेलक्षण
कहेतां मुनिराजऊपर बहुमानउपनुं तेवहुमानना ह्पेंकरी पन्नरमी ढालमध्ये साधुना
गुण वर्णन करेते एसबंधेपन्नरमीढालकहेते ॥

॥ ढाल पन्नरमी ॥

॥ आजमारे एकादशीरे, नणदलमौनकरीमुखरहीयें ॥ एदेशी ॥

धन्यतेमुनिवरारे ॥ जेचालेसमजावें ॥ जवसायर

लीलाएउतरे ॥ संयमकिरियानावें ॥ धन्य० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जे मुनिमांप्रधानसरिखा समजावे चालनारा रागछेपरहितपणेविचरे ते मु-
निराजनेधन्यते तेमुनिसंयम जेचारित्र तेनी जेक्रियातद्रूप नावेंके०नावायेंकरीने जव-
सायरके०संसारसमुद्रनो लीलायेंके०सेहेजमां पारउतरेते ॥ २ ॥

जोगपंकतजीऊपरवेठा ॥ पंकजपरेंजेन्यारा ॥ सिंहापरें

निजविक्रमशूरा ॥ त्रिजुवनजनआधारा ॥ धन्य० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जोग जेपंचेंडीना विषय तद्रूपजे पंकके०कचरो तेतजीने ऊपरवेठाके०अ-
लगारह्या अने पंकजके०कमलनीपेठे जेन्याराठे एटलेकमल तेकचराथी उपनो अने
कचराथी न्यारोरहे तेम मुनिराजपण जोगरूप कचरामांउपना अने तेजोगठांमीने
अलगा रह्या इतिजावः वली सिंहानीपेठे पोतानो विक्रमके०पराक्रम फोरववाने शूर-
वीरठे वलीस्वर्ग मृत्युने पातालरूप जेत्रणजुवननाळोकने आधाररूपठे ॥ ३ ॥

ज्ञानवंतज्ञानीसुंमलता ॥ तनमनवचनेसाचा ॥ ड्रव्यज्ञा

वसुधाजेजापे ॥ साचीजिननीवाचा ॥ धन्य० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे स्याद्वादशेदी देखाकतांथकां मुनिराजनुं वर्णनकरेते पोतेज्ञानवंतठे
तथा ज्ञानीपुरुपसाथे मलीरहेते पणखेदधरतानथी वली तनके०काया अने मन तथा
वचनेकरीसाचाठे पण जूठीप्रवृत्तिनथी वली जेमुनिड्रव्यथी तथा जावथी सूधाजा-
पेके०सत्यवोळे एटले ड्रव्यते पद्रुड्रव्यादिक अने जावते तेनापर्याय अथवा ड्रव्यथी
वाह्यवस्तु अने जावथी अन्धंतरवस्तु तेसत्यकहे इत्यादिक अनेकप्रकारेते जिनेश्वरनी
वाणीकहियें तेनेसाचीकहे एटले शुद्ध परुपकहोय इतिजावः ॥ ३ ॥

मूलउत्तरगुणसंग्रहकरता ॥ त्यजताजिझाटोपो ॥ पग

पगत्रतद्रूपणपरिदरता ॥ करतासंयमपोपो ॥ धन्य० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मूलगुणजे पंचमहाव्रतादिक अने उत्तरगुणपिंगविशुद्ध्यादिक तेनो संग्रह

करताके०राखता वली जिद्धा जेगोचरी तेना वेंताढीसदोप तेने त्यजताके०ठांरता प-
गंगके०द्वेद्वेद्वे व्रतनां दूपणजे अतिचार तेने परिहरतायका एरीते संयमने पो-
पेके०पुष्टकरतारहेते ॥ ४ ॥

मोहप्रतेहणतानितआगम ॥ जणतासदगुरुपासें ॥ दूषम
कालेपणगुणवंता ॥ वरतेशुभ्रअच्यसें ॥ धन्य० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तथा शुभ्रअध्यवसायेंकरी मोहरूप शत्रूने हणतातथा नितके०निरंतर आ-
गमके०सिद्धांतने सदगुरु पासेथीजणता एवाविपमकालें पंचमआरेपण गुणवंता पुरुषते
ते रुढेअच्यसेवसेंते एटले पूर्वाङ्गमांज्ञानकळुं अनेपश्चिमांक्रियाकही ॥ ५ ॥

ठहुंगुणठाणुंजवअरुवी ॥ उलंघणजेणेल्हिनं ॥ तससो-
जागसकलमुखएके ॥ केमकरिजाएकदिउं ॥ धन्य० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रमत्तनामा ठहुंगुणठाणुं ते केवुंते जे जवअरुवी उलंघणके०संसाररूपअट-
वीनो पारपमारुनाहंते ते जेणे ल्हिउंके०जेपुरुपेपाम्युं यतः जवाटवीलंघनतुल्यमेतत् ।
प्रमत्तनामक्रिययासमेत ॥ गुणगुणस्थानमसंख्यवृद्ध्या प्रमादहानैः प्रवरं प्रजाप्त्या ॥ १ ॥
तेमुनिराजनुं समस्तसौजाग्य तेएकेमुखे शीरीते कळुंजाय ॥ ६ ॥

गुणठाणानीपरिणतिजेहनी ॥ नवीपेजवजंजाले ॥ रहे
शेलनीढांकीराखी ॥ केतोकालपरालें ॥ धन्य० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेपुरुषने गुणठाणानी परिणतिथयीहोय एटलेगुणठाणुंपरणम्युंहोय तेनी प-
रिणति जवजंजालेके०संसारविटंवनामां ठीपेनहीके०ठानीरहेनही तेपुरुष संसारमां र-
होथको पण उदासीनज देखाय केनीपेठे जेमशेलनीने पराले करीढांकीराखी होय ते
केटलोकावरहे आगलजातां अंकुराफूटे त्यारे प्रगटथाय पण ठानीरहे ॥ ७ ॥

तेह्वागुणधरवाअणधीरा ॥ जोपणसूधुंजापी ॥ जिनशा-
सनशोचावेतेपण ॥ सुधासंवेगपाखी ॥ धन्य० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमुनिराजना पूर्वोक्तगुण धरवाने जेअणधीराके०असमर्थहोय एटले एह्वा
गुणजेसाधुधरीशकेनही तोपणजे सूधुंजापीके०शुरूपरुपकहोय अनेदेशना प्रमुखगुणे
करीने जिनशासनने शोचावे तेनेपण सुधाके०शुद्धसंवेगपक्कीकहियें यतः संविग्गप-
स्कियाणं ॥ लक्षणमेयंसमासजंजणियं ॥ जसन्नचरणकरणावि जेणकम्मं विसोहंति ॥ १ ॥
सुखसुसाहुधम्मं ॥ कहेइनिंदइयनिययमायारं ॥ सुतवस्सियाण पुरउं ॥ होइउसवोमराइ-
णितं ॥ २ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ८ ॥

सद्गुणाअनुमोदनकारण ॥ गुणशीसंयमकिरिया ॥ व्यव-
हारैरहियातेफरसे ॥ जेनिश्चयनयदरिया ॥ धन्य० ॥ ए ॥

अर्थ ॥ सद्गुणाके०त्वश्रद्धा अनुमोदनके०गुणवंतनी प्रशंसाकरवी तथा कारणके०
मोक्षसाध्यनांसाधन इत्यादिक गुणशीके०पूर्वोक्त गुणेकरीने जे व्यवहार मागैरह्या ए-
वाजेपुरुष तेणे फरसेके०संयमक्रिया फरसीज एमजाणतुं केमकेते निश्चय नयरूपम-
तना समुद्रते यतःसद्गुणाजाणणु ॥ मोयणकारणगुणापरेशिजे ॥ णिठयवन्नहारविज ॥
तेसिकिरियाजवेजावा ॥ १ ॥ इतिसंमतिवृत्तौ ॥ ए ॥

दुःकरकारथकीपणअधिका ॥ ज्ञानगुणेईमतेहो ॥ धर्मदा
सगणीवचनेलहियें ॥ जेहनेप्रवचननेहो ॥ धन्य० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ दुःकरकारथकीके०दुःखथाय एवा कष्टना करनाराहोय अने श्रद्धपथाग-
मना धणीहोय तो शाकामआवे तथा कष्टादिक थोडुंउतुंहोय अने ज्ञानीपुरुषहोय
तोतेज्ञानगुणेकरी कष्टनाकरनारथी अधिकाकहाते एम धर्मदासगणीयें उपदेशमा-
लामध्ये कहुंते यतःनाणाहिउवरतरं ॥ हीणोविहुपद्वयणंपन्नावंतो ॥ नयदुकरंकरंतो ॥ सु-
दुविश्रप्पागमोपुरिसो इतिवचनात् तेधर्मदासगणी केवाते जेने प्रवचनके० आग-
मनेविषे घणोस्तेहहतो ॥ १० ॥

सुविहितगठकिरियानोधोरी ॥ श्रीहरिजडकहाय ॥ एह
जावधरतोतेकारण ॥ मुऊमनतेहसुहाय ॥ धन्य० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ सुविहितके०जलाश्याचारवंत गठवेजेहनो तथा वली क्रियावंतमां थोरी
समान एवा श्रीहरिजडसूरि १४४४ ग्रंथनाकर्ता शास्त्रकारेकहातेते एहजावके०एस-
वेगपक्षीना जावने धरनारहता तेकारणे माराचित्तमांपण तेसुहायते गमेते एटखे ते
संवेगपक्षी शुरुपरूपक यथाशक्तियें क्रियावंतहतामाटेमारा मनमांते घणाममेते ॥११

संयमगणविचारीजोतां ॥ जोनलहेनिजसाखें ॥ तोजू
तुंचोलीनेडरमती ॥ शुंसाधेगुणपाखे ॥ धन्य० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली संयमगणके०संयमनांस्यानक असंख्याताते तेविचारीजोतांके०वि-
चारतां जोपोतानी साखें नलहेके०नदेखे संयमनीवाततो मोहोटीवे तेथागमनेमेले
१० पोतामां क्यांथीदेखे तो जतुंचोलीने संयमविना संयमीनाम धरावीने डरम-
० हेडुष्टमतीनाधणी गुणपाखेके०गुणविना शुंसाधेते गलीमहेनतक्यांकरेते यतःअ-
नंजपसंजम ॥ ॥ पावसमणेत्तियुच्य इत्युत्तराध्ययनवचनात् ॥ १२ ॥

नविमायाधर्मेनविकहेवुं ॥ परजननीअनुवृत्ति ॥ धर्मवचनआ-
गममांकहिये ॥ कपटरहितमनवृत्ति ॥ धन्य० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ नविमायाधर्मेके०धर्मनेविषे मायानथी एटले मायाकरतां धर्मनहोय वढी
परजननी अनुवृत्तिके०परनाअनुजायीपणे अथवा परने आवर्जनअर्थे नविकहेवुंके०
धर्मदेशनाप्रमुख धर्मवचन नकहेवुं एम आगमजेजपदेशमाला तेमांकहियेके०वक्रो-
क्तियेकहियेठैये एटले कहुंठे यतः धम्ममिनडिमाया ॥ नयकवडंअणुअतियंचेव ॥ कु-
डपागरुमकंकिह्वं ॥ धम्मवयणमुज्जुयंजाणं ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां तेधर्मवचनकेवुंठे
जे कपटरहित सरलमननीवृत्तिहोय एरीते धर्मवचनकहे ॥ १३ ॥

संयमविणसंयतताथापे ॥ पापश्रमणतेजाप्यो ॥ उत्तराध्य-
यनेसरलस्वजावे ॥ शुद्धपरुपकदारव्यो ॥ धन्य० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वढी पोतामांसंयम नहोय अने संयतताथापे एटले साधुपणुं ठेरावेजे
अमे साधुठैये तेमुनिने पापसाधु कह्योठे तेमाटे सरलके०ऊजुखजावनोधणी तेऊजु
स्वजावेकरीने शुद्धपरुपक कह्योठे एटलेसरलस्वजावीहोय तेशुद्धकहे माटे होय तेवुंज
कहेवुं यतः समइमाणिपाणाणि ॥वीयाणीहरियाणिय ॥ असंजएसंजयमन्नमाणे ॥पाव-
समणितिवुच्चइ ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययनेसतरमेअध्ययने ॥ १४ ॥

एकवालपणकिरियानयेते ॥ ज्ञाननयेनविवाला ॥ सेवायो-
ग्यसुसंयतनेते ॥ वोलेऊपदेशमाला ॥ धन्य० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एकवालके०कोइक वालठे पणकिरियानयेके०क्रियामां शिथिलठे एटले
क्रियानयेवालठे पणज्ञाननयनी अपेक्षायेतो चालनथीके०गीतार्थशुद्धजापीठे तेगी-
तार्थ सुसंयतके०जलाक्रियावंतसाधुनेपण सेववायोग्यठे एटले क्रियावंतमुनि तेक्रिया
रहितगीतार्थनो बैयावच्चकरे एमउपदेशमालामध्येकहुंठे यतः हीणस्सविसुद्ध परुव
गस्स ॥ नाणाहियस्सकायवं ॥ जणचित्तगाहणं ॥ करंतिविंगावसेसेवि ॥ १ ॥ १५ ॥

किरियानयेपणएकवालते ॥ जेविंगीमुनिरागी ॥ ज्ञानयो-
गमांजसमनवरते ॥ तेकिरियासोजागी ॥ धन्य० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेक्रियानयनीअपेक्षाये वालठे एटले क्रियावंतनथी शिथिलक्रियावंतठे
एवाजे विंगीके०केवलसाधुनुंविंगमात्र राखेठे पणजो मुनिरागीके० गुणवंतमुनिना
रागीठे एटले पोते गुणवंतनथी पण गुणीनारागीठे तेपोतेपणज्ञानीथाय तेमाटे

कहेठे जे ज्ञानयोगमां असमनवरतेके० एरीते जेनुंमन ज्ञानयोगमां वसेंठे तेनी अल्प क्रियापण सोजागीके० सोजाग्यवंतजाणवी इहां अल्पक्रिया एवो अर्थकरियें तोपूर्वा-परसंबंधमळे एटले एजावजे पोते अल्पक्रियावंत होय पणमुनिनो रागीठे तोएरीते ज्ञानयोगमां वरुतां अल्पक्रियापणसोजाग्यवंती जाणवी ॥ १६ ॥

वालादिकअनुकूलक्रियाथी ॥ आपेंइहायोगी ॥ अध्यात्म
मुखयोगअख्यासैं ॥ केमनविकहियेंयोगी ॥ धन्य० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आपेंके०पोते इहायोगीथकोरहे एटले योगत्रणप्रकारना कहाठे १ इहा योग २ शास्त्रयोग ३ सामर्थ्ययोग तथापुनः श्रद्धानाविकलो २ वाक्याविकलं ३ शक्त्यतिक्रम इतियोगनिर्णये एत्रण योगमां प्रथम इहायोगते श्रद्धाअविकलयकां आपेंके०पोते श्रद्धावंत अने क्रियावंतहोय तो तेक्रियाथी वालादिकअनुकूलके०वालजीव मार्गना रागीथाय एटलामांएवमोगुणठे तो अध्यात्ममुखके०अध्यात्मप्रमुख योगसाधननाग्रथोनो अन्वयासकरे एटले अहोरात्री अध्यात्ममां मग्नरहे तेपुरुपने योगीश्वर केम न कहियें एटले श्रद्धावंतथकोक्रियाकरतो वालजीवने उपकारीथायठे अनेसाधु कहेवायठे तोअध्यात्ममां मग्नरहेतां साधुमुनिनेयोगी केम नकहियें ॥ १७ ॥

उचितक्रियानिजशक्तिगांफि ॥ जेअतिवेगेचढतो ॥ तेजवधि-
तिपरिपाकथयाविण ॥ जगमांदिसेपरुतो ॥ धन्य० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ वली अध्यात्ममार्ग पणपोतानी उचितशक्तियें क्रियाकरतो साधे अने यथाशक्ति क्रियामूकीने शक्तिउल्लंघनकरे तोतेने गुण नथाय माटे जेटली पोतानी शक्तिहोय तेटलीज क्रियाकरवी एनुंनाम उचितक्रियाकहियें तेरीतेनकरे अनेजे अतिवेगेचढतोके०शक्तिथी अधिककरे एटले एजावजे शक्तिने अजावें उपवास ठठप्रमुख करे अथवा आतापना लेवाजाय इत्यादिक कामकरतोतेप्राणीपण जवस्थिति परिपाक थयाविना जगतमां परुतादेखियेंठेंयें एटले एजावजे शक्तिउल्लंघनकरीने अधिककरवाजाय अने जवस्थिति पाकीनथी तेथी तेने शुक्रमादिकाप्रमुखनीपेठे परिणाम टकेजनही परिणाम परुताजहोय इतितावः ॥ १८ ॥

माचेमोटाईमांजेमुनी ॥ चलवेनाकरुमाला ॥ शुद्धपरुपणगु-
णविणनघटे ॥ तसजवअरदटमाला ॥ धन्य० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ वलीजे मुनि पोतानी मोटाईमां माचेके०रीऊपामे एटले थोनीक्रियाप्रमुख आननीहोय तेमां मग्नरहे जेश्रमे समजुंयें तथा नाकरुमालाचलावे एटलेलोकरां

आडंबरघणोदेखाके पणशुरू परुपकगुणविना तेनी जवके०संसाररूपअरहटनी माला ते घटेनही उठीथायनही एटलेशुरूपरुपकगुणविनासंसार उठोनथाय ॥ १९ ॥

निजगणसंचेमननविखंचे ॥ ग्रंथजणीजनवंचे ॥ लुंचेके
शनमुंचेमाया ॥ तोत्रतनरहेपंचे ॥ धन्य० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ निजगणके०पोतानोजे गहसमुदाय तेने संचेके०जेलाकरे जेथमारा श्राव-
कश्राविका साधुसाध्वी इत्यादिक ऊपर ममत्वकरे मन नवीखंचेके०पोतानुं मन ही-
णीप्रवृत्तिथी खंचीराखेज नही ग्रंथजणीके०द्रव्यनेअर्थे जनवंचेके०लोकनेउगे अथवा
ग्रंथके०सिद्धांतशास्त्र जणीके०अध्ययनकरीने लोकनेउगे उत्सूत्रपरुपणाकरीलोकने दु-
र्गतिपेंलेइजाय एरीते जे लुंचेकेशके०मस्तकेकेशनुं लोचकरे अने नमुंचेमायाके०माया-
कपट मूकेनही तोतेप्राणीना पांचमहाव्रतमां एके नरहे ॥ २० ॥

योगग्रंथनाज्ञावनजाणे ॥ जाणेतोनप्रकाशे ॥ फोकट
मोटाइमनराखे ॥ तसगुणदूरेंनासे ॥ धन्य० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेथकी आत्मस्वरूपसहाय एवाजे योगग्रंथके०परमार्थनाशास्त्र तेना ज्ञावके०
रहस्यने नजाणेके०उलखेनही समजेनही अनेकदाचितजाणे तोप्रकाशेनही जव्यजी-
वने तेग्रंथोनीवातो कहेनही कारणकेजो तेवीवातोकहे तोपोताने तेमज करवुंपकेवली
फोकट मोटाइके०मिथ्याअभिमानराखे जेथमेमोटाटैयें अमारा जेवोकोइनथी एवो अ-
हंकारराखे तसगुणके०तेप्राणीमां जोकोइगुणहोयतो तेपणदूरनासीजाय एम उतागुणप-
णजायतो अणठतानुंकहेवुंजशुं ॥ २१ ॥

मेलेवेशेंमहियलमहाले ॥ वकपरेंनीचोचाले ॥ ज्ञानविना
जगधंधेघाले ॥ तेकेममारगचाले ॥ धन्य० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ मेलेवेशेंके०वस्त्रादिकमलीनराखे अने महियलके०पृथ्वीनेविषे म्हालेके०म
लपतांफरे वली वगलानीपेठे नीचुंजोइनेचाले जेथी लोकजाणे ईर्याजूथेठे एवाहोय अ
नेजो ज्ञानीहोयतो सर्वलेखेठे पणज्ञानविना एटले अज्ञानीथका जगतने धंधेके०क्के-
शमां घालताफरे एटले एवीकटक्रियाकरनारनांवचन लोकमाने अनेते पोतेतो ज्ञान
विनानोठे माटेअशुरूपरुपे तेवारे लोकनेपण अज्ञानउपदेशलागेमाटे जगतने कदा-
ग्रहरूपक्केशमां नाखुंज इतिजाव तो एवा अज्ञानीथकी जैनमार्ग केम चाले यतः-
मासेमासेयजोवालो ॥ कुसंगेणंतुंजए नसो ॥ सुअरकायस्सधम्मस्त ॥ कलिं अग्घइसो-
लसिं ॥ १ ॥ तथाअन्नाणीकिंकाहि इत्यादिवचनात् ॥ २२ ॥

परपरिणतिपोतानीमाने ॥ वरतेआरतध्याने ॥ बंधमोक्ष ,
कारणनपीठाने ॥ तेपहिलेगुणगणणे ॥ धन्य० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ परपरिणतिके०पारकी समजणते पोतानीकरी माने एटले परअज्ञानीनी मतेचाळे अथवा परपरिणतिके०पुनरुज्जशरीर वस्त्रपात्रादिकनाजे परिणमन ते अज्ञाने करीने तन्मयपणेपरिणमतो सर्वपोतानीज परिणतिमाने अथवा परजे स्वव्यतिरिक्त लोकनांघर तेनाजे परिणमनके०घरव्यापारनुं चिंतववुं तेपोतानुं करी माने अनेतेथी आर्तध्याननोविकटपकरे यतः सयंगेहंपरियज्ज ॥ परगेहंसिवावके इत्युत्तराध्ययनवचनात् माटेपोतानुंघर मुकी परघरनी चिंताकरेतो पापश्रमणकहोठे इतिज्ञावः अने बंधमोक्षकारणके०बंधनांकारणजे मिथ्यात्व अविरतिकपाययोगप्रमादप्रमुखजेबंधना हेतु ते नपीठानेके०नजाणे मोक्षनांकारण जे कपायादिकनो अज्ञाव अथवा ज्ञानक्रियाप्रमुख एटले नाणकिरियाहिमुखोइतिवचनात् ॥ इत्यादिकमोक्षना हेतुठे तेपण नपीठानेके० नजाणे एवाअज्ञानीप्राणी तेगमेतेटला कष्टादिककरो तोपण अज्ञानीठेमाटे पहेलेगुणगणणेजाणवा यदुक्तं ॥ नाणेणविणाचरणं ॥ पढमगुणगणपुष्ठीकरं इत्युपदेशमालावृत्तौ ॥

किरियालवपणजेज्ञानिनो ॥ दृष्टिथिरादिकलागे ॥ तेथी
सुजशलहिजेसाहिव ॥ सीमंधरतुऊरागे ॥ धन्य० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानिनोके०ज्ञानवंतनो क्रियानोलवके०एकअंशमात्र पण जे पांचमी थिरानामादृष्टि तिहांलागतोहोय एटले सम्यक्तसहितहोय आदिशब्दथी कांता प्रजा परा एत्रणहृष्टिलइयें तेथीके०तेज्ञानसहित क्रियानाअंशथी हेसाहेव सुजश लहिजेके० जलोजशपामियें मोक्षरूपउत्कृष्टोजशपामियें पणते हेथ्रीमंधरपरमात्मा तुऊरागेके० तारे स्नेहेकरीने पामियें ॥ २४ ॥ एप्रन्नरमीढालनी कोइकगाथामां ज्ञाननीमुख्यताकरी कोइकगाथामां चारित्रनी मुख्यताकरी तथा कोइक गाथामां वेहुनो स्याद्वादकसो तेसांजली कोइकशिष्यने व्यामोहउपजे जेतेवारेस्वितपद्दते शोहृशे तेशंका टालवाने सोलमी ढालमां स्याद्वादमार्गनो स्थितपद्द देखानेठे ॥

॥ ढाल सोलमी ॥

॥ सफलसंसारश्रवतारएहुंगुं ॥ एदेशी ॥

स्वामीसीमंधरातुंजलेध्याइयें ॥ आपणोआतमाजे
मप्रकटपाईयें ॥ ज्व्यगुणपज्जवातुऊयथानिर्मला ॥
तेमसुऊशक्तिथीजईविभवसामला ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हेसीमंधरसाहेव तुजने मनमांध्यायियें एज जलेके०जहुंठे जेम तमारा ध्यानथी आपणोके०पोतानो आत्मातेप्रगटपामियें तमारा ध्यानथी ज्ञानीथयीये ते ज्ञाने पोतानो आत्मा आवरणरहित थयो तेवारे आत्मजाव पाम्याज इतिजावः ते- वारेयथाके०जेम १ ड्रव्य २ गुण ३ पर्याय ते तुजके०तमारानिर्मलठे एत्रणनां लक्ष- णकहेठे यथा गुणाणमासज्जद्वं ॥ एगद्वसियागुणा ॥ लक्षणंपज्जवाणं ॥ उज्जनिस्सि- याज्जवे ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययने मोक्षमार्गाध्ययने १० मे अथवा गुणपर्यायुं जाजन तेड्रव्य सहजाविधर्म तेगुण क्रमजावी तेपर्याय इत्यादिक व्याख्यान ग्रंथांतरथी जा- णुं एरीते जेमतमाहंशात्मड्रव्य असंख्यातप्रदेशरूप तथा तमारा ज्ञान दर्शनचारि- त्रादिक अनंतगुण तथा तेमांसमयसमय उत्पादव्ययपणानुं परणभुं तथा अनंतअ- गुरुलघुप्रमुख जेपर्याय तेसर्वनिर्मल थया निरावरणथया तेरीते मारे पण शक्तिथीके० (यद्यपि व्यक्तिथीनथी तोपण)शक्तियेठेते जइविके०यद्यपि जवके०संसारनेविपे साम- लाके०मेलाठे एटले आवरणसहितठे एटलोफेरठे ॥ १ ॥

चारठेचेतनानीदशाअवितथा ॥ बहुशयनशय
नजागरणचोथीतथा ॥ मित्रअविरत्तसुयततेरमें
तेहनी ॥ आदिगुणठाणेनयचक्रमाहेंसुणी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे चेतनानीअवस्था वर्णवेठे चेतनानी अवितथाके० साचीदशा चार ठे तेदेखाकेठे १ बहुशयनके०घोरनिडारूपतेपहेली २ शयनके०चहुमिचवारूपवीजी ३ जागरणके०कांइक जागवारूपत्रीजी ४ चोथीतथाके०पूर्वकही तेमज एटले बहुजाग- रणरूप इतिजावः हवेएचारअवस्थानेगुणठाणे फलावेठे आदिगुणठाणेएपद सर्वत्रजो- डियें एटले बहुशयननी आदि मित्रके०मिथ्यात्वगुणठाणे अनेवीजीशयनअवस्थानी आदि तेअविरतिसम्यकृष्टीगुणठाणे तथात्रीजी जागरणअवस्थानी आदि तेसुय- तके०अप्रमत्तसातमो गुणठाणे ४ बहुजागरणअवस्थानीआदि तेसंयोगीकेवलीनामा तेरमोगुणठाणेठे तेहनीके०तेअवस्थाना आदिगुणठाणते प्रथम धुरगुणठाणा एरीते जोरुजो एटले एअर्थ जेवहुशयनदशाते १-२-३ गुणठाणे कहेवी अने शयनदशाते ४-५-६ एत्रण गुणठाणेकहेवी अने जागरणदशाते ७-८-९-१०-११-१२ एठ गु- णठाणेकहेवी अने बहुजागरणते १३-१४ एवे गुणठाणे कहेवी एरीते अमने सुज्यो तेवोअर्थलख्यो वलीजे बहुश्रुतहोय तेणे नय चक्रग्रंथजोयी यथार्थकरवुं स्तवनकर्तये तो नयचक्रमांसुणीके०नयचक्रमांसुणठाणानीआदिजाणीएमकहुं तेनयचक्रग्रंथहमणां अमारीपासेनथी माटे विचारजो ॥ २ ॥

जावसंयोगजाकर्मउदयागता ॥ करमनविजीवन
विमूलतेनविठता ॥ खडीयथीजितिमांजेमहोएथे
तता ॥ जीतिनवीखमीयनवीतेह्रमसंगता ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जावपदार्थजे संयोगसंबंधथीउपना कर्मनेउदयेआव्यातेजाव कर्मनथी
जीवनथी मूलथी तेठतापणेनथी जेम जीतिके०जांतमांहे खडीयके० खमीथी
श्वेतताके०धवलताथायठे तो तेधवलतामां जांतनथी अनेखडीपणनथी अन्योन्ये
जिन्नठे पण भ्रमेकरी संगति ऐक्यतामलतिथायठे ॥ ३ ॥ आगाथानोअर्थ ज्ञानवि
मलसूरिनाटवाजपरथी लख्योठे ॥ ३ ॥

देहनविवचननविजीवनविचित्ते ॥ कर्मनविरा
गनविद्वेष न विचित्ते ॥ पुज्जलिजावपुज्जलपणेप
रिणमें ॥ ज्व्यनविजूज्जुंएकहोवेकिमे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ देहके०शरीरनथी ऐक्यतापणे वचनकायिकवाचिकयोगनथी जीवनथी वि
चनथी कर्मनथी रागनथी द्वेषनथी विचित्तेके०विचित्रताअनेकजातिठे एसर्व पुज्ज
लिकजावठे तेपुज्जलपणेपरिणमे केमके पुज्जलनुं अनेकप्रकारे परिणमनधर्मठे पूरणग
लणधर्माणः पुज्जलनुंएलक्षणठे तेमाटे जीवादिकजेज्व्यठे तेसर्वथकीजूदोजूदो ठे तेए
ककेमहोयनही उपचारेएककहियें ॥ ४ ॥ आगाथानोअर्थ ज्ञानवि० टवाथी लख्योठे॥

पंथीजनहुंटां चोरनेजेमज्जणे ॥ वाटेंकोहुंटां
येंतेमजमूढोगिणे ॥ एकदेत्रेमट्याअणुतणी
देखतो ॥ विकृतिएजीवनीप्रकृतिउवेपतो ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेम पंथीलोकने हुंटांथकां चोरने कोके०कोइक पुरुपएमकहे जे वाटेंहुं
टेठे पणतेचोर वाटनेहुंटांनथीपण वाटेंके०वाटजे मार्गतेने विपेरह्याजेसोक तेहुंटांयठे
पण लक्षण एमकहेठेजे वाटहुंटां तेमज मूढोके०मूर्खतेशरीर आत्माप्रमुखने एककरी
गणोठे शामाटेजे एकदेत्रेमट्याके०जेदेत्रे आत्मा तेजआकाशप्रदेशेमट्या परस्परसंबंध
थयो एवाजे अणुतणीके०परमाणुनी विकृतिके०विकारने देखतोके०देखीने मूर्ख एम
ठे अने जीवनीप्रकृतिजेखजाव तेने उवेपतोके०लेखामां अणुगणतो यको जीवते
आदिफने एकपणेगणोठे पणएम जाणतोनथीजे पुज्जलतेजन्ठे अचेतनठे अनेआ
माटे ज्ञानस्वरूपीठे तेएक केमथायइतिजावः ॥ ५ ॥

देहकर्मादिसविकाजपुञ्जलतणां ॥ जीवनातेहव्यव
हारमानेघणां ॥ सयलगुणगणजीअगणसंयोग
थी ॥ शुद्धपरिणामविणजीवकारयनथी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे देहके०शरीर तथा ज्ञानावरणादिकर्म अने आदिशब्दथी घरवार प्रमुख एसर्व पुञ्जलनांकार्यते पुञ्जलथी नीपनांते तेपुञ्जलनांकार्यने जीवनांकार्यकहीवो लावेते तेव्यवहारमानेघणांके०तेव्यवहारनयथी जीवनांकार्यकहियें पणनिश्चयनये तो सर्व पुञ्जलस्वरूपते सयलगुणगणके०समस्तमिथ्यात्वादिकगुणस्यानक तथा जीअगणके०समस्तएकेंद्रियादिकजीवस्थानक इत्यादिक सर्वप्रकारते संयोगथीके०पुञ्जल-कर्मादिकना संयोगथीजाणवा पणएआत्मस्वरूपनही केमके शुद्धपरिणामके०समस्त उपाधिरहित जेनाप्रदेशनेविषे एक अणुमात्रपण जेवनथी एवुंजे शुद्धस्वरूप तेविना जीवकारयनथीके०जीवरूपकार्यनथी ॥ ६ ॥

नाणदंसणचरणशुद्धपरिणामजे ॥ तंतजोतानठे
जीवथीजिन्नते ॥ रत्नजेमज्योतिथीकाजकारण
पणे ॥ रहितएमएकतासहजनाणीमुणे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानदर्शन तथा चारित्र इत्यादिक अनंतजे शुद्धआत्मानापरिणाम ठे ते तंतके०नियतपणाथीजोइयेंतो कांइजीवथकी जिन्ननथी केमके ज्ञानादिक गुण जो जिन्नहोय तो आत्मानिशुणजरूपणे मानवोजोइयें तेतो नथी माटेजीवथी ज्ञानादिक गुणजिन्ननथी जेम स्फाटिकरत्नप्रमुख पोतानी ज्योतिथी जिन्ननथी शामाटे जे काज-कारणपणे कहेतां कांइपूरवनुंनथी केमके जो रत्नथीज्योतिथयी एमकहियें तो ज्योति विना रत्नहंतुंजनही माटेरत्नथी ज्योतिथयी एम कहेवायनही तथा ज्योतिथी रत्न-थुंएमपण नकहेवाय केमके रत्नविनाज्योतिपण किहांहती तेमाटे कार्य कारणपणेरहि-तठे एमके०एरीते आत्मा तथाआत्मगुण ते जिन्ननथी सहजस्वजावेजअजेदठे ऐक्य-ताठे एवात नाणीमुणेके०जेज्ञानीहोयतेजाणे पणमूर्ख समजेनही ॥ ७ ॥

अंशपणनविघटेपूरणडव्यना ॥ डव्यपणकेमकहुं
डव्यनागुणविना ॥ अकलनेअलखएमजीवअति
तंतथी ॥ प्रथमअंगेवंदिउअपदनेपदनथी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ संपूर्णडव्यना जेअंश कहेवा तेपणयुक्तनथी केमके जेवारेंअंशकहीयेतेवारें डव्यपणशानुं एगंनिच्चनिरवयवं॥अक्कियंसवगंचसामञ्जं॥इतिमहानाप्यवचनात् जेडव्य

ते सामान्यते अने जेसामान्यते निरवयवते तथा अव्यपणकेम कहुं अव्यनागुणविना के० अव्यसंधी जेगुणतेविना अव्यपण केमकहेवाय कारणके गुणाणमासउदवंशत्युत्तरा ध्ययने १७ मे अध्ययने अव्यलक्षणंतथागुणपर्यायवत्त्व्यं इतितत्वार्थवचनात् तथा पर्यायनयवालानीयुक्तियंतो अव्यतेजनही परमार्थे पर्यायजस्वतंत्रते यथाऊत्फणवि फण कुंमलितादि अवस्थाधी जिन सर्पअव्यते शीवस्तुते जोअव्य ठेरेतो ऊत्फण- विफणादिक अव्यनाकहेवाय तेमाटे अव्यनधीतो अव्यना गुण क्यांथी होय जेम गाम नहोय तोतेगामनी सीमक्यांथी इत्यादिवत् महाजाण्यमांजोजो एटले एजा वजे अंशपण नकहुं अनेअव्यपण नकहेवाय युक्तियंतोएम आव्युं अने आगममांतो अंशसहित पणअव्यकहिये एमठे गुणपर्यायवत्त्व्यं एवचन सुचवेठे ते माटे अ- कलके०कळ्योनजाय अनेअलखके०लख्योनजाय एरीतनो जीवके०आत्मा ते अतितं- तधीके०अत्यंतपणे निश्चयथकीजाणवो एटले कांइकहेवायनही यतः वरकातरएसवे ॥ सराणीयटंतितक्काजठनविज्ञाति ॥ मतितठगहेयाउंएअपइष्टाणस्सखेयने सेणदीहेण- हस्सेनवट्टेनतंसेनचउरंसेनपरिमंफलेनकिन्हेननीवेनलोहिणनहाविहेनसुकिद्धेनसुरजि गंधे नडुरजिगंधे नतित्ते नकमुवे नकसाये नआंविळे नमहुरे नकस्कडे नमउए नगु- रूप नलहुए नसीए नउन्हे ननिन्हे नलुके नकाठ नरुहें नसंग नइठी नपुरिते नअन्नहा परिन्ने सन्नेउवमानिविज्ञाये अरूवीसत्ताअपयस्सपयंनञ्चि ॥ इत्यादिकआ- चारांगपंचमाध्ययने उद्देशेठकेकुंठे तेमांहेलाविपमपदोनो अर्थकरियेठेयें वरकातके० मोद्धतेनेविपे एके०राता सवेसराके०तेमोद्धस्वरूपकेबुंठे तेकहेठे सर्वस्वर निवृत्त्याठे एटले कोइशब्देवाच्यनधी तक्काके० विचारजे आमहशे केआमहशे ते कहेवाय नही मतिजे उत्पातकीप्रमुख तेनो ग्राहजेनेविपेनधी तेपण उंएके० एकहुं ठे पणकर्मकलं- कसहित नधी अपइष्टाणस्सके०उदारिकादिकशरीररुं प्रतिष्ठाननधी तथाखेअन्नेके० लोकालोकोकुंझायकठे तथा नकाठके०कायनधी नरुहेंके०संसारमांउगवुंनधी अन्नहा के०नपुंसकनधी परिन्नेके०समस्तप्रकारेजाणठे सन्नेके०सम्यक्जाणठे तथा अपयस्सप- यंनञ्चिके०अवस्थाविशेषजे पदतेनधी जेने तेअपदकहिये एटले अपदते सिद्धनेपद के०जेअजिधानतेनधी एटले सिद्धनेकोइनामंकहीबोलावीयें तेनधीइतिचावः ॥ ७ ॥

शुद्धताध्यानएमनिश्चयेंआपनुं ॥ तुजसमापत्ति
उपधसकलपापनुं ॥ अव्यअनुयोगसंमतिप्रसु
खयीलही ॥ चक्तिवैराग्यनेज्ञानधरियेंसही ॥ए॥

अर्थ ॥ शुद्धताके०शुद्धस्वरूपनुंजे ध्यानतेहिजपोतानुंनिश्चयरूपेंजाणनुं माटे हेप्रउ

सर्वपापनुंसमापत्तिश्चौपध सर्वदोपनाशनरसायन ते एकहिजते जे शुद्धउपयोगलक्षणते अने पटद्वयनीविचारणारूप अनुयोग संमतिमहातर्कादिग्रंथयकीजाणीने साहिव-नीविधिसेवापूर्वक निराशंसतारूपजक्ति वैरागके०विषयविमुखता ज्ञानते शुद्धउपयोग निश्चयथकीएहीजचित्तमांधरियें कार्यसाधकताएहिजते एटले जक्तिदशा वैराग्यदशा ज्ञानदशा एत्रणकार्यसाधकताते तिहांचोद्योगुणगणोक्तिसुख्ये प्रांचमो ठठोगुणगणो वैराग्यदशामुख्ये द्वीणमोहादिकगुणगणो ज्ञानदशामुख्ये इत्यादिद्वयचावेंसर्वजा-णवी मुख्यता गुणतायें एकेंत्रणेएकइत्यादिव्यक्तता ग्रंथांतरशीजाणवी ॥ ए ॥ आ-गाथानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिनाटवाठपरशीलख्योते.

जेहअहंकारममकारनुंवंधनं ॥ शुद्धनयतेदहेदहनजेमइंधनं ॥ शुद्धन
यदीपिकामुक्तिमारगजणी ॥ शुद्धनयआथिठेसाधुनेआपणी ॥१०॥

अर्थ ॥ जेअहंकारके०मान ममकारके०ममत्व तेनुं वंधनके०कारण एटलेअहंकार तथा ममकारनुंमूलरागद्वेषते तेरागद्वेषथी अहंकार तथा ममकारह्योय तेरागद्वेषने दहनजेमइंधनके०जेमअग्नि लाकडांने वाढीनाखे तेनीपेठे शुद्धनयके०आत्मतत्त्वचित्त-नरूपध्यानते दहेके०वाले एटले शुद्धध्यानथी रागद्वेषवली जस्मथाय शुद्धनयके० निश्चयनयतेमोक्षमार्गनोदीवोठे केमके मोक्षमार्गेंगमनकरतां अजवालुंकरे माटेजे शुद्ध नयतेज साधुने आपणीके०पोतानी आथिके०संपत्तिठे यतः दीपिकाखडुनिर्वाणेनिर्वाण-पथदर्शिनि ॥ शुद्धात्मचेतनायाच साधूनामद्दयोनिधिः ॥ १ ॥ इतियोगनिर्णये ॥ १० ॥

सकलगणिपिटकनुंसारजेणेलह्युं ॥ तेहनेपणपर
मसारएहजकह्युं ॥ उंचनियुंक्तिमांएहविणनवि
मिटे ॥ दुःखसविवचनएप्रथमअंगेंघटे ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ गणिके०आचार्य तेनासकलके०समग्रगुणरूपरत्ननी पिटकके०पेटीएटले द्वा-दशांगीरूपजेगणिनीपेटी तेनो सारके०प्राधान्यपणुं तेजेणे लह्युंके०जाण्युंठे एहवा समस्त द्वादशांगीनाजाणने पण परमसारके०प्रधानरहस्यपरमसारतेएजशुद्धनयपरि-णमनरूपकह्युंठे एद्वादशांगीना जाणनेपण निश्चयनयज सारकह्युंठे तोवीजानीशीवात एमशीउंचनियुंक्तिमध्येकह्युंठे यतः परमरहस्यमिसीणंसम्मत्तगणिपिडगश्चरियगाराणं॥ परिणामियंपमाणंनिष्ठयमवलंबमाणं ॥ १ ॥ इति तोएहविणके०एनिश्चयनयसमज्या विना दुःखके०पापते नविमिटेके०नटले तथा कोइकप्रतमां एहविणनघटे एमलख्युंठे तेनविघटेके०दुःखउलुं नथाय माटे वेहुनो चावार्थएकजठे एसर्ववचन प्रथमअंगेंघ-

टेके० श्रीआचारांगसूत्रमां घटमानठे युक्तठे जेएगंजाणइसेसवंजाणइ जेसवंजाणइ सेएगं जाणइ इत्यादिपाठात् ॥ ११ ॥

शुद्धनयध्यानतेहनेसदापरिणमे ॥ जेहनेशुद्धव्यव
हारहीयमेरमे ॥ मलिनवस्त्रेयथारागकुंकुमतणो ॥
हीनव्यवहारचित्तएहधीनविगुणो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एतद्वीवार शुद्धनयनीमुख्यतायेंवातकही हवेकोइक एमसांजद्वीनेएकांतनि-
श्रयनयजश्रंगीकारकरे अनेव्यवहारनय खेखामांगणेजनही तेने शिक्षाकरेठे जे पूर्वो-
क्तप्रकारें शुद्धनयनुंजे ध्यान तेतो तेप्राणीनेसदानिरंतरपरिणमे जेप्राणीनेशुद्धव्यवहा-
रसंयमानुष्ठानप्रवृत्तिरूप हीयडेरमेके०हृदयनेविपेरमे तेनाऊपरदृष्टांत कहेठे जेम मे-
लांवस्त्रनेविपे कंकुनोअथवा केसरनोरंग नलागे तेमज हीणाव्यवहारवंतनाचित्तने न-
विगुणोके०गुणनहोय एटले व्यवहारविनानिश्रयपरिणमेनही ॥ १२ ॥

जेहव्यवहारसेठीप्रथमठांमता ॥ एकएआदरे
आपमतमांमतां ॥ तासऊतावलेनविटलेआ
पदा ॥ दुधितइठायेंउंवरनपाचेकदा ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणी व्यवहारश्रेणीरूपजेअनुक्रम तेतोप्रथमठांडेठे तथा एकएआदरे
के०एकलोएनिश्रय नयज आदरेठे आपमतमांडतांके०पोताहुं मतदृढकरतां एक जव-
स्थितिऊपर दृढथयाठे पणउद्यम करतानथी तोतेनीउतावले आपदाटलेनही एटले
एकलोनिश्रय पोकारवाथी संसारपरिभ्रमणरूप आपदा टलेनही जेमदुधितके०चू-
ख्यानीइष्टायें उंवरनाफलकदापि नपाके एटले उंवरफल ते जलसेकादिकक्रियायेपाके
पणइष्टामात्रेनपाकेइतिज्ञावः ॥ १३ ॥

जावलवजेहव्यवहारगुणथीजले ॥ शुद्धनयजा
वनातेहधीनविचले ॥ शुद्धव्यवहारगुरुयोगपरिण
तपणुं ॥ तेहविणशुद्धनयमांनहितेघणुं ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जावके०रुक्षाअध्यवसायनो लवके०अंशतेपण व्यवहारपडिनासिकारूप शु-
धी जलतोहोय एटले व्यवहारसहितहोय तो शुद्धनयजावनाके०शुजअध्यवसाय-
नीजेजावना घोसना तेतेप्राणीधी नविचलेके०खसेनही एटले शुद्धनयनीजावना तेतो
तेवारि स्थिरयापके जो व्यवहारयुक्तहोयतो; अन्यथा दणतोखो दणमासोयाय ते-

शुद्धव्यवहारतो गुरुयोगके० गुरुनासंयोगे एटले गुरुकुलवासें निर्मलव्यवहारथाय ते शुद्ध-
व्यवहारथी परिणतपणुंके० परिपक्वपणुं होय एटले शुद्धनयमां परिपक्व तो जेशुद्धव्यवहार-
वंत होय ते हजथाय अन्यथा शुद्धव्यवहारविना शुद्धनयठेरी शकेनही अने ते हविणके० ते
गुरुयोगशुद्धव्यवहारविना शुद्धनयमांके० अध्यात्ममां नहीते घणुंके० तेजे परिणतपणुं ते
घणुं न होय एटले गुरुकुलवासे शुद्धव्यवहार अने शुद्धव्यवहारे परिपक्वपणुं निश्चयमां नि-
श्चलपणुं होय इति एटले जो गुरुयोगव्यवहारशुद्ध होय तो शुद्धनयमां परिपक्वता होय ॥१४ ॥

केइ न विजेद जाणे अपरिणतमती ॥ शुद्धनय अति

हिगंजीर ठेतेवती ॥ जेदलवजाणतांके० इमारगतजे ॥

होय अति परिणती परसमय स्थिति जे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एरीते केटलाकप्राणी अपरिणतमतीके० अपरिणामीतेने न विजेद जाणे के०
अनेकप्रकारनी खवरनपडे इहां जेदते अपवाद उत्सर्ग निश्चयव्यवहारप्रमुख जाणवा
तेनजाणे अपरिणतमतीशब्दे व्यवहारनयवालादीजिये तेकेमनजाणे जे शुद्धनय अति-
हिगंजीर ठेके० उपलानयते अत्यंतगंजीर ठे एटले एजावजे आगला १ नैगम २ संग्रह ३
व्यवहार एत्रणनय यद्यपि अपरिणतमतीजाणे पण निश्चयनय तो अतिगंजीर उपयो-
गरूपनयमां खवरनपके इति जाव एटलेजे व्यवहारनय एकलोमाने तेने उपकोदीधो हवे
एकलोनिश्चयनय मानेतेने उपकोदेठे केटलाकप्राणी जेदलवजाणतांके० जेदतो अं-
शमात्रजाणतां मार्गने तजेके० ठांमीदे एटले अंशमात्र कांश्क शिख्युंसांजदयुंठे तेव-
चनजाणे तेथी महा अहंकारधरता एमजाणेजे निश्चयस्वरूपनी वातो आपणे जाणिये
ठेथे एवी वीजोकोणजाणेठे अने आपणे आत्मस्वरूपजाणुं एटले क्रियानुं शुं कामठे
क्रियातो ज्ञाननीदासीठे इत्यादिकवचन बोलीक्रियानकरे अनेमार्ग ठांठे एवीरीते जे
अतिपरिणामिथाय ते शुंकरे तेकहेठे जे समय जेसिद्धांत तेनी परके० उत्कृष्टस्थिति
तेमर्यादा तेने जे एटले सिद्धांतमां उत्कृष्टी स्थिति जे निश्चयनी वातो करवी ते जेके०
करे अथवा परसमय स्थिति जेके० अन्यदर्शननी स्थिति जे एटले एकांत निश्चयनय-
वादी दिगंवरादिक तेपरदर्शनीकहिये तेवारेपणपरदर्शनिनी स्थिति जे इति जावः ॥१५॥

तेहकारणयकी सर्वनयन विकह्या ॥ कालिकश्रुतमां

हेंतीन प्रार्थे लह्या ॥ देखी आवश्यकें शुद्धनयधुरें

जणी ॥ जाणिये कुलटीरीतिवोटिकतणी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेकारणयकी निश्चयपरिणामी ते एकली परिणामनी वातो करीने मार्ग उपा-
नीनाखरी एवुंजाणीने १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार ४ कजुसूत्र ५ शब्द ६ समजि-
रूढ ७ एवं चूत ए सर्वनयनथीकह्या किहां नथीकह्यातेकहेठे कालिकश्रुतमां हेके० आ-

चारांगादिक कालिकश्रुतनेविषे तीनप्रायेंलह्याके०वहुलतायें १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार एत्रणनयलखाठे एवात ग्रंथकार शिष्यनेकहेठेजेदेखी आवश्यकेके०आवश्यक-निर्युक्तिमां देखजो एटलेकालिकश्रुतमां प्रायेत्रणनयकहाठे एम आवश्यकनिर्युक्तिमां कछुंठे यतः एएहिंदिठिवाए ॥ परुवणासुत्तश्रुतकहणाय ॥ इहपुणश्रणञ्जुवगमौ ॥ अहिगा रोती हिंउसन्न ॥ १ ॥ पायसंववहारं ॥ तेहिंतेहिंउजलोएतेणं ॥ परिकम्मणउंका लिय ॥ सुत्तेतद-हिगारो ॥ ११ ॥ इत्यावश्यके एरीततोश्रेतांवरपदेठे जे पूर्वव्यवहार समजावीने पठे निश्च-यनीवात समजावेश्ति तथाहवेदिगंवरनीप्रक्रिया दूखवेठे जेशुद्धनयधूरेंके०निश्चयनय-धूरेठे तेमाटे षोटिकके०दिगंवरनीरीती तेउलटीके०विपरीत जाणीये जेमाटे पहेलांथी निश्चयनय समजावे एटले व्यवहारमां दृष्टिउरेजनही माटे विपरीतकहिइतिजावः ॥ १६ ॥

शुद्धव्यवहारउगञ्जकिरियाश्रिति ॥ दुप्पसहजाव
तीरथकह्युंठेनीति ॥ तेहसंविज्ञगीतार्थथीसंज्ञ
वे ॥ अवरएरंडसमकोणजगलेखवे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे व्यवहार तेप्रधानठे तेशुद्धव्यवहारतो सुविहितगठजे साधुसमुदाय तेनी क्रियानी जेस्थिति तेमांठे एटले शुद्धव्यवहारते सुविहितगठमां होय दुःप्रसह-नामा आचार्यजेपांचमाश्राराने ठेडेअशे जावके०तिहांलगें नीतिके०निरंतर तीर्थकछुंठे यतः इयसबोदययुगपवर ॥ सूरिणोचरणसंजुएवंदे ॥ चउरुत्तरदुसहस्स ॥ दुप्पसहतेसुह-म्माइ ॥ इतिदुसमसंघस्तोत्रे तथा वासाणवीससहसा ॥ नवसयतिमासपंचदिणपहरा ॥ इक्काघडियादोपल ॥ अस्करइगुशालजिणधम्मो ॥ इतिदीपालीकल्पे ॥ तेतीर्थतो गीतार-थसंविज्ञहोयतेथीज संज्ञवे एटले नाणकिरियाहिंमुक्कोइतिजाण्यवचनात् एटलेज्ञानक्रि-याथी मोक्ष तेज्ञानक्रिया तोगुणठे अने जेगुणठे तेगुणीथी अजेवरूपठे तेमाटेसंवि-ज्ञशब्दे क्रियावंतआव्या अने गीतार्थशब्दे ज्ञानवंतआव्या तेसंविज्ञ गीतार्थथीजे वीजा तेएरंडासरिखाजाणवा तेने जगतनेविषे कोणलेखामांगणेठे ॥ १७ ॥

शास्त्रअनुसारजेनविद्वेताणियें ॥ नीतितपगठनी
तेजलीजाणियें ॥ जीतदाखेजिहांसमयसारु
बुधा ॥ नामनेठामकुमतेनहीजसमुधा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेसंविज्ञगीतार्थ परमार्थतोतेने कहियेजे शास्त्रने अनुसारें इवेंताणेनही शास्त्रना अक्षरदेखे एटले पोतानोकदाग्रहमूकीथापे एवीरीती तोतपगठनी जलीके० घणीउत्तमठे एटले तपगठमां पंचांगीप्रकरणादिकजे सुविहितना कर्याग्रंथ तेसर्वप्र-माणठे एमजाणियें इतिजावः जिहांके० जेतपगठनेविषे बुधाके० पंक्तिलोक तेसमय-

सारूके० सिद्धांतप्रमाणे जीतदाखेके० वर्तमानकालनोजीतदेखानेठे जेतपगठनां नाम अने ठामके० स्थानक तेकुमतके० कदाग्रहे मुधाके० फोकट जसके० जेना नही के० नथी एटले एतपगठनां जेनामठामतेसर्वगुणनिष्पन्नठे ॥ १८ ॥

नामनिर्ग्रथठे प्रथम एहनुंकह्युं ॥ प्रथम अरुपाट
लगें गुरुगुणें संग्रह्युं ॥ मंत्रकोटी जपीनवमपाटेय
दा ॥ तेहकारणथयुं नामकोटिकतदा ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे तपगठनां नामधुरथकी अनुक्रमे निष्पन्नठे तेकहेठे प्रथम श्रीसुधर्मा स्वामीथी निग्रथ एहनुं नामप्रथमकह्युं तेप्रथमना आठपाटलगें गुरुगुणेंके० मोहोटेगुणें निस्पृहत्तारूपगुणेंकरी संग्रह्युंके० ग्रह्युंठे पठे नवमेपाटे सुस्थित सुप्रतिवद्धआचार्यें कोटीवार सूरिमंत्रजपीनेरह्यावीजाआचार्यते चारलाख तथा सवालाखमंत्रजपे एटलेसूरिमंत्रपुरोधयो अने एवेआचार्यें कोटीवारजप्यो तेकारणके० तेहेतुये तेवारें कोटीकनाम कहेवाणुं एटले एनामपणगुणनिष्पन्नठेपणकोशमतकदाग्रहेनथी ॥ १९ ॥

पंनरमेपाटें श्रीचंद्रसूरेंकह्युं ॥ चंद्रगठनामनिर्म
लपणें विस्तह्युं ॥ सोलमेपाटवनवासनिर्मम
मति ॥ नामवनवासीसामंतजजोयति ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेकोटिकगठ चउदपाटलगेंकाह्युं तेवारपाठ पंनरमेपाटें श्रीवज्रसेनाचार्यना शिष्य चारथया तेलरूमूलनी हांडी व्यवहारीयाने घरेचडी तेवारेवीजे दीनेसुकाळथशे एमकही जीवाड्या तेव्यवहारीये तथा तेना चारपुत्रे उपकारजाणी चारित्र वीधुं तेचार शिष्यनांनाम १ नागेंद्र २ चंद्र ३ विद्याधर ४ निवृत्ति एचार थया तेचारे आचार्यपदपास्या तेमां चंद्रनामाआचार्यपन्नरमे पाटेथया तेज्जरी व्रीजोचंद्रगठ एहुं नाम निर्मलपणे विस्तार पास्युं तेपण गुणनिष्पन्नथयुं पण मतकदाग्रहे थयुंनथी पठेसोलमेपाटे वनमां वस्या ममत्वरहित जेनीमतिहति एवाआचार्यथया माटे वनवासीनाम चोथुकहेवाणुं तेआचार्यनुं नामसाभंतजज यतिके० जितेंद्रियहंतुं ॥ २० ॥

पाठवत्रीशमेसर्वदेवाजिधा ॥ सूरिवरुगठतिहां
नामश्रवणेंसुधा ॥ वरुतलेसूरिपदआपीजंतेव
ती ॥ वलीयतसवहुगुणेंजेहवाध्यायती ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तथा ठत्रीशमे पाटेसर्वदेवाजिधनामेसूरिथकी वडनाजाडतले सूरिपद आप्युं माटे वडगठ विरुदथयुं तेश्रवणनेविपे सुधाके० अमृतसमान जाणवुं एटले वडनाजाडहेठें आचार्यपदआप्युं माटे वरुगठ अने वलीते आचार्यने गुणवंतयतिनो समुदाय

बहुवृद्धिपाम्यो एतत्वे साधुनोसमुदाय तेवडनीपेठेविस्तारपाम्यो तेथीवडगड कहेवाणो
एनाम पणगुणनिष्पन्नते तेमाटेवडगडनामथयुं ॥ २१ ॥

सूरिजगचंद्रजगसमरसचंद्रमा ॥ जेहगुरुपाटेचउअ
धिकचालीसमां ॥ तेहपाम्युंतपानामबहुतपकरी ॥
प्रगटआघाटपुरीविजयकमलावरी ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ पठे जगतचंद्रसूरिजे जगतनेविपे उपशमरसेकरी चंद्रमासरिखाथया एतवे
चंद्रमाअमृतरसेचख्यो तेमआचार्य ते समतारसेचरेला मोटापाटनाधणी चउअधिक
चालीसमांके०बुम्मालीसमेपाटेथया तेणे श्रीआंघिलवर्द्धमानादिकबहु तप करीने प्रग-
टपणें आघाटके०उदयापुरनेविपे राणोजी हस्तीउपर चडीआवताहता तेवारें श्रीजग-
चंद्रसूरि वर्द्धमानतपलागटकरता डुर्वल शरीरनाधणी सन्मुखआवताहता त्यारे राणें
प्रधानने पूव्युंजे एकोण आवेठे प्रधानेकळुं हेमहाराज घणामोहोटा तपनाकरनार
आचार्यआवेठे त्यारे राणोजी हस्तिऊपरथी हेठाउतरी नमस्कारकरीने महातपा ए-
वुंविरुददीधुं त्यारे प्रधानेकळुं महाराज महापद काडीनाखो नहीतरलोक महातपाने
तेकाणेंमहात्माकहेशे तेमाटे महापद मकहो तेसांचली राणाजीयें तपानामदीधुं ए
पण गुणनिष्पन्न ठहुंनामथयुं पणतपाएवुंनामकदाग्रहधीथयुंनथी तथा विजयकमला-
वरीके०पराणाजीनी सजामां चौंखासी वादीयोने जीतीने जयलक्ष्मीवखा त्यारे राणे
हीरलाजगचंद्रसूरिकेहीबोलाव्या ॥ २२ ॥

एहषटनामगुणठामतपगणतणा ॥ शुद्धसद्दहणगु
णरयणएहमांघणा ॥ एहअनुगतपरंपरज्ञणीसेव
ता ॥ ज्ञानयोगिविबुधप्रगटजगदेवता ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ एषटनामके०एपूर्वोक्तठनाम तेकेवांठे जे गुणनां स्थानकठे ते तप गणत-
णाके०तपगणना जाणवा शुरुसद्दहणाके०शुरुश्रद्धावंत गुणरयणके०गुणरूपरत्न तेए
तपगणमां घणाठे एतवे श्रद्धावंत गुणवंतघणाठे एअनुगतपरंपरके०स्वतंत्रपरंपरा आबी
एतवे जेनीपरंपरामां टुटपडीनथी तेनुंनाम अनुगतपरंपराकहियें तेजणीके०तेमाटे से-
वताके०सेवाकरता एवाकोणठे जे ज्ञानयोगिविबुधके०ज्ञानसंयोगवंतापंडित अनुगत-
परंपरानीसेवाकरेठे इतियोगः प्रगटजगदेवताके०ए जगतनेविपे प्रगटपणें देवताजठे
ःटलेपंडितलोकशुरुपरंपरानीजसेवाकरे ॥ २३ ॥

कोशकहेसुक्तिठेविणतांचीथरां ॥ कोशकहेसद्दजजमतांघरदहियरां ॥
मूढएदोयतसभेदजाणोनही ॥ ज्ञानयोगींकियासाधतातैसही ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ हवे सर्वश्रधिकारकहीने ठेके निश्चयतथा व्यवहारनयफलाववातेफलावे
 ठे कोष्कव्यवहारनयवादिकहेठे जेविणतांचिथरांके०पडिलेइणा पडिकमणादिक तथा
 फाटांनुटांवाद्यादिकपहेरतां इत्यादिक कष्टकरतां मुक्तिके०मुक्तिपामियें तथा कोष्-
 कनिश्चयवादीएमकहेठे जे सेहेजरीतेघरनेविपे दहिथरांजमतां उपलक्षणथी पवरमो-
 दकप्रमुखलेवा एटले निश्चयनयवालाकहेठे जेकष्टकरेशुंथाय खुवखातुंपीवुं पण तत्व-
 ज्ञानथयु एटलेसिद्धिजाणवी एवीजूदीजूदीरीतना बोलनाराते वेहु मूढके०मूर्खते ए-
 टले तेमोहसाधवानो जेदके०प्रकारजाणतानथी केमके ज्ञानने संयोगेक्रियासाधतां
 सहीके०तेमुक्तिसत्यते यतः नाणकिरियाहिंमुस्कोइतिज्ञाप्यवचनात् तथा ह्यंनानांकि-
 याहिणं ॥ ह्याअन्नाणउक्किया ॥ पासंतोपंगुलोदहो ॥ धावमाणोअअंधर् ॥ ११ ॥ एवंसवे-
 विनया ॥ मिष्टदिष्टिसपरकपडिवळा ॥ अन्नोन्ननिस्सियाऊण ॥ हवंतिते चैवसम्मत्तं ॥ ११ ॥
 इत्यादिक आवश्यकनिर्गुक्तिवचनात् ॥ २४ ॥

सरलज्ञावेंप्रज्ञोशुं०एमजाणतां ॥ हुंलहुंसुजशतुग
 वचनमनआणतां ॥ पूर्वसुविहिततणाग्रंथजाणीकरी ॥
 मुऊहोजोतुऊकृपात्रवपयोनिधितरी ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ माटेहे प्रज्ञो एमके०एरीते सरलस्वज्ञावें करीवेहुनयेसिद्धिते एरीतेजाणतां
 पणकपटेनही जेकहे एक अने चित्तमां वीजुंहोय एम कपटसहित नही तथा तुज-
 वचन मनआणतांके०पूर्वें ज्ञानक्रियाच्यांमोहः एमजाणतां तथा मनआणतांके०प्रति-
 तकरतां थकां सुजशके०जलोजे जशतेहुंपामुं एटले मुनिराजप्रमुख सुविहितलोक ज-
 लोजशबोले एवीस्याद्वाददृष्टि केमथयीतेकहेठे जे पूर्वसुविहिततणा के०पूर्वाचार्य श्री-
 हरिन्नडसूरि तथाधर्मदासगणी ज्ञाप्यकारजी उमास्वातिवाचकप्रमुखना जेग्रंथते जा-
 णीकरीने सम्यक्ज्ञानेकरी स्याद्वाददृष्टिथयी तेएवीदृष्टितो प्रजुकृपाथी थाय तेमाटेप्र-
 ज्ञुपासे प्रार्थनाकरेते जेन्नवपयोनिधिके०जेसंसारसमुद्र तेनेविपे तुऊकृपाके०तमारीदया
 तद्रूप तरीके०जहाज तेमुऊहोजोके०मारियाजो एटलेसंसारसमुद्रसां तमारी कृपारूप-
 जहाज मारेयाजो एसोलमीढालनेअंतैस्याद्वाददृष्टिनी सिद्धिकही एवीदृष्टि पोतानी
 थयी तेथीउपनोजेहर्ष तेहर्षेंकरीसतरमीढालमां बोलेते ॥ २५ ॥

॥ ढाल सतरमी ॥

॥ कडखानीदेशी ॥

आजजिनराजमुजकाजसिंहांसवे ॥ वीनतीमाह
 रीचित्तधारी ॥ मार्गजोमेंलह्योतुऊकृपारसथकी ॥
 तोहुइसंपदाप्रगटसारी ॥ आज० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेजिनराज आजकेजेदिवसे स्याद्वाददृष्टियें उलखाणथयुं तेदिवसे क-
वीश्वरनुं वर्त्तमानठे तेमाटेआजकहियें तेआजे मारां जेकार्यतेसर्वसिद्धथयां शामाटे
जेमारीवीनती चित्तमांपरमेश्वरेधारी यद्यपि परमेश्वरतो वीतरागठे कोइनी वीनती
चित्तमांधरतानथी तोपण परमेश्वरनीजक्तिजनितकार्य चक्रलोकने थयुं माटेकारणे
कार्योपचारकरीनेकहेठेके जोतुज्जुपारूपरसथकी मॅमार्गलहोकेहुंमार्गपाम्यो अने
तेमार्गरूप सारीके० मनोहर संपदा माहरेप्रगटथयी ॥ १ ॥

वेगलोमतहुजेदेवमुज्जमनथकी ॥ कमलनावन
थकीजेमपरागो ॥ चमकपापाणजेमलोहनेखेंच
से ॥ मुक्तिनेसेहेजतुज्जक्तिरागो ॥ आज० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ माटे मारामनथकी वेगला मतथाजो एटले घटमांरहेजो जेम कमलना
वनथकी परागोके० वासना दूरहेतीनथी एटले जेमकमलनीवासना तेकमलना
वनमांरहे तेम तमेमाराचित्तमां रहेजो चमकजातीनो कोइपठर विशेष ते जेम लो-
हने खेंचसेके० जेम लोहानखेंचे एटले एपठरनो एवो सेहेजखजावठे जे लोहुं वे-
गहुंहोय तोपण तिहांथीपोतानी मेखे आवीने पठरनेचलगे तेरीते तमाराजपर माह-
रोजेजक्तिरागठे तेखजावेजमुक्तिनेखेंचसे ॥ २ ॥

तुंवसेजोप्रजोहर्षजरहीयमले ॥ तोसकलपापनाबंधत्रूटे ॥ उगते

गगनसूरयतणेमंमले ॥ दहदिशिजेमतिमिरपमलफूटे ॥ आ० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हेप्रजो हर्षजखुं जेमरुंहीयुं तेनेविषे जोतुंवसे तोसमस्तजेजवांतरे पाप
नाबंधकखाठे तेत्रुटीजाय तिहांदृष्टांत कहेठे जे गगनके० आकाशनेविषे सूर्यनावि
माननुं मंमल तेजगेशके दहदिशिके० दशेदिशानेविषे जेम तिमिरके० अंधकारन
पमलजे समूहते फूटेके० नाशपामे तछत् पापपमल त्रूटे ॥ ३ ॥

सींचजेतुंसदाविपुलकरुणारसें ॥ मुज्जमनेशुभमतिकटपवेली ॥ नाण

दंसणकुसुमचरणवरमंजरी ॥ मुक्तिफलआपशोतेएकेली ॥ आ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ विपुलकरुणारसेंके० विस्तारवान करुणारूपरसेंकरीने माहारामननेविषे
शुद्धमतिरूप कटपवृद्धानीवेळीते हेस्वामीतुंसिंचजे इतिजावः तेसिंच्यांयकां ज्ञानदर्शन-
रूपतो फलआवशे तथा प्रधानचारित्ररूप मंजरीके० मांजरलागशे तेवारपठे मुक्ति-
रूपफलने आपशे तेएकेलीके० तेशुद्धमतिरूपकटपवेळडी एकलीआपशे ॥ ४ ॥

लोकसन्नाथकीलोकवहुवाजलो ॥ राजलोदासतेसविजवेषे ॥ एकतु

जआणमुंजेहरातारहे ॥ तेहनेएहनिजमित्रदेखे ॥ आज० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ लोकसंज्ञा जेगाडरियोप्रवाह तेथकी लोकवहुवाजलोके० धणोलोक घेलो थयोठे पणराजलोदासके० राजानोदास एटले तमारोदास एजोजेहुं ते सर्वगाडरिया प्रवाहनेउवेखुंहुं एटले खात्रमां आणतोन्धी मात्र एक अद्वितीय तुजुआणसुं-जेरातारहेके० तमारी आझाथी जे रंगाणाठे तेने एमारो आत्मा ते पोतानो मित्र करीजाणोठे एटले तमारीआणाथीजे वाह्यठे तेने उवेखुहुं पण तमारी आझा-वंतने साधर्मिकसंबंधपणामाटे मित्रकरीजाणुंहुं इतिजावः ॥ ५ ॥

आणजिनजाणतुऊएकहुंशिरधरुं ॥ अवरनीवाणीनविकानेसुणियें ॥

सर्वदर्शनतणुंमूलतुऊशासनं ॥ तेणतेएकसुविवेकयुणियें ॥ आज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेजिनके० सामान्यकेवढीमां जाणके० सूर्यसरिखातारी एक अद्वितीय आझाते हुं मस्तकंधरुं अने अवरके० वीजानीवाणीते कानेसांचळियेंनही एटले वीतरागनी आझा आदरीयें पण अवर जे रागीछेपी तेनां वचन काने न धरियें इति जावः सर्वदर्शनके० सम्यक्त केमके सकलनयश्रद्धायें सम्यक्त यदुक्तं महाजाण्ये यावश्यावयणपहा ॥ तावश्यानयाविस कमया ॥ चवहुंतिनयवाया ॥ सम्मतंसमुदियासवे ॥ इतिवचनात् तेमाटे समकितनुंमूलते तुऊशासनके० तमारी आझाठे अथवा पट-दर्शननुंमूलते तुऊशासनठे एटले सर्वदर्शन तेतमाराजदर्शननाश्रंशठे तेमाटे त-मारी आझातेज एक अद्वितीय ज्ञानविवेकेकरी स्तवियेंठैयें एटले सर्वदर्शननुं मूल ठांडी अवरनीस्तवना कोणकरे इतिजावः ॥ ६ ॥

तुऊवचनरागसुखसागरेहुंगाणुं ॥ सकलसुरमनुजसुखएकविंदू ॥ सा

रकरजोसदादेवसेवकतणी ॥ तुंसुमतिकमळिनीवनदिणंदू ॥ आज० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तमारा वचनऊपर जेराग एटले जैनागमनोजेराग तद्रूपजे सुखसमुद्रना समूह तेआगल समस्तदेवता तथासमस्तमनुष्य चक्रवर्त्यादिकनांसुख तेएकविंदुस-मान हुंगाणुंके० हुंमानुंहुं तेमाटे हेदेव सदासर्वदा तमारो हुंसेवकहुं तेनी सारके० संचालकरजो एटले तमारासरिखो करजो तमे सुमतिरूपजे कमळिनी तेनुं जेवन तेनेविपे दिणंदूके० सूर्यसरिखाठो एटले सूर्यजेम कमळिनीने विकस्वरकरे तेम सुम-तिरूपकमळिनीने तमे विकस्वरकरो एटले तमाराथी सुमतिआवे इतिजावः ॥ ७ ॥

ज्ञानयोगेंधरीतृप्तिनविदाजियें ॥ गाजियेंएकतुऊवचनरागें ॥ शक्तिउ

द्वासअधिकोहुसेतुऊथकी ॥ तुंसदासकलसुखहेतजागें ॥ आज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानयोगमां तृप्तिधरीने एटले ज्ञानमां मग्नरहीने क्रियातुष्टान करतां

जाजियेनही पण सावधानथयीने एकतमारा वचननेरागेंकरीगाजियें एटले कोइक
 ज्ञानवादिक्रियानुष्ठान उथापतोहोय तेने आगमवचनेकरी गाजीनेजवावश्चापियें ए
 रीतें प्रवर्त्ततां तुजथकीके० तमारा वचनथकी एटले तमारीआज्ञाथकी शक्तिनोउ
 ह्यास पणअधिकोधशे पणगळियांथयीने वेशीरहेतां वीयोंह्यासनहिवाधे उलटुंआ
 खसवधसे इतिजावः एवीरीते प्रवर्त्तनकरतां कारणद्वारे कर्त्ताने फलदेखाडेठे तुंसदा
 सकलके० तमे सदानिरंतर समस्तसुख जेसिद्धिनांसुख तेनो हेतुके० कारणते जागे
 के० जागतोठे एटले ज्ञानक्रियाच्यां मोक्षः एप्रच्युनुं वचनठे तेवचनथकी जव्यप्राणी
 अजरामरसुखनुं जाजनथाय तेमाटे सिद्धिनोहेतु पणतुंहिजथयो इतिजावः ॥८॥

वस्तुपागठनंदनवनेसुरतरु ॥ हीरविजयोजयोसूरिराया ॥ तास

पाटेविजयसेनसूरिसरू ॥ नितनमेनरपतिजासपाया॥आज० ॥ ९ ॥

॥ अर्थ ॥ श्रीजगच्चंद्रसूरियें तपाविरुद्धराव्युं एमोहोटोतपगठतद्रूप नंदनवनने
 विषे सुरतरुके० कल्पवृक्षसमान श्रीहीरविजयसूरि जयोके० जयवंतोवर्ते सूरिराया-
 के० बीजाआचार्यमां राजासरिखाथया तेहनेपाटें श्रीविजयसेनसूरि सर्वआचार्योमां
 ईश्वरतुल्यथया जेमनांचरणकमलने नरपतिके० पादशाह तेनिरंतर नमस्कारकरताह-
 ता एटले एजावजेपादशाहजाहांगीरे पटदर्शनपरिक्षानेअर्थें सर्वदर्शनीनेतेनाव्या तेमां
 जैनदर्शनमांहेवा श्रीविजयसेनसूरिगयाहता तेमणेसर्वदर्शननोपराजयकस्यो तेवारें पा-
 दपादशाहेकळुंजे श्रीहीरविजयतेगुरु अने तमे सवाइ गुरुथया इतिजावः ॥९॥

तासपाटेंविजयदेवसूरिसरू ॥ पाटतसगुरुविजयसिंह-

धोरी ॥ जासहितसीखथीमार्गएअनुसस्यो ॥

जेहथीसविटलीकुमतिचोरी ॥ आज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वलीतेनेपाटें श्रीविजयदेवसूरियया तथा तेमनापाटें श्रीविजयसिंहसूरि
 तेगठनो नारवेहेवाने वृषजसमानधोरीथया जेमनी हितसीखके० आज्ञापामीने में
 एसंवेगमार्ग आदस्यो एटलेएजावजे श्रीजशोविजयजीउपाध्यायें पण एउनी आज्ञा
 पामीने क्रियाउद्धारकस्यो तथा श्रीविजयसिंहसूरिना शिष्य अनेक हुता तेमां सत्तर
 शिष्य सरस्वतीत्रिरुधारीहता तेसर्वमां मोहोटा शिष्य पंडितश्रीसत्यविजयगणीहता
 मणे श्रीपूज्यनी आज्ञापामी क्रियाउद्धारकीधो तेमाटे एमकळुंजे मार्ग एअनुसस्योके०
 एसंवेगमार्गआदस्यो जेआदरवाथकी तीर्थकरअदत्त गुरुअदत्त इत्यादिक कुमतिकदा
 प्रदरूप चोरीटक्षीगयी एश्रीतपगठना आचार्योनी परंपरा कही ॥१०॥

हीरगुरुशीसअवतंसमोटोहुं ॥ वाचकाराजकल्या
णविजयो ॥ हेमगुरुसमवमेशब्दअनुशासने ॥
शीसतसविबुधवरलाजविजयो ॥ आज० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे. उपाध्यायजी पोतानी परंपराकहेठे तेपूर्वे कल्याश्रीविजयसिंहसूरितेना
शिष्यसमुदायमां अवतंसके० मुकुटसमान महोटाथया वाचकाराजके० उपाध्यायोमां
राजासरिखा एवा श्रीकल्याणविजय उपाध्यायथया ते शब्दअनुशासनेके० व्याकरण
शास्त्रमांतो हेमगुरुसमवमेशके० श्रीहेमाचार्य सरिखाथया वली तेमना शिष्य विबुधवर-
के० सर्वपंक्तिमां शिरोमणी एवा श्रीलाजविजयगणीथया ॥ ११ ॥

शीसतसजितविजयोजयोजिविबुधवर ॥ नयविजयविबु
धतससुगुरुजाया ॥ रहिअकाशीमठेंजेहथीमेंजले ॥
न्यायदर्शनविपुलजावपाया ॥ आज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली तेमना शिष्य एकश्रीजितविजयजीजयवंता पंक्तिमां प्रधानसरि-
खा तथा वीजाश्रीनयविजयजी पंक्तिप्रधानथया तेश्रीजितविजयजीनारुमारुजाइ-
जथया जेहथीके० तेवेहुगुरुनापसायथी हुं रहिअकाशीमठेंके० काशीना मठने विपे
रहीने जलीरीते न्यायदर्शनके० न्यायशास्त्रना जावते विपुलके० विस्तारपणेपाम्यो.

जेहथीशुद्धहियेंसकलनयनिपुण ॥ सिद्धसेनादि
कृतशास्त्रजावा ॥ तेहएसुगुरुकरुणाप्रजोतुसुगु
ण ॥ वयणरयणायरीमुकनावा ॥ आज० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेगुरुनाप्रसादथकी श्रीसिद्धसेनदिवाकर तथा आदिशब्दथी हरिजिह्वसूरि
उमास्वातिवाचकप्रमुख पंक्तिनां करेलां जे शास्त्र तेमांकहाजेजाव तेनाशुद्धहियेंके०
शुद्ध रहस्यपामियें तेजावकेवाठे जे सकलनयनिपुणके० समस्त जे न्याय तेमां निपुण
अथवा समस्तजेनैगमादिकनय तेमां निपुण एवा जे संमति तत्वार्थ, परुदर्शनसमुच्चय,
नयचक्रसार, धर्मसंग्रहणी, अनेकांतजयपताका प्रमुखग्रंथोनाजाव तेना शुद्धरहस्यने
हुं पाम्यो माटे एगुर्वादिकनी जे करुणा के० कृपा ते केवीठे जे हे प्रजो तुज के०
तमारं जे सुगुणवयणके० गुणवंतजेवचन तद्रूप रयणायरीके० समुद्रनेविपे नावा के०
जहाजसरिखीठे एटले एजावजे जो गुर्वादिकनी करुणारूपनावा होयतोतमारा वचन-
रूपसमुद्रनो पार तेपामिये, तेमारागुरुनी कृपारूपनावा मारे थयी ॥ १३ ॥

॥ कलस ॥

इमसकलसुखकरडुरितजयहरस्वामीश्रीमंधरतणी ॥ एवीन
तिजेसुणेजावेतेलहेलीलाघणी ॥ श्रीनयविजयबुधचरणसे
वकजशविजयबुधआपणी ॥ रुचिशक्तिसारुंप्रगटकीधीशा
खमर्यादाजणी ॥ १ ॥ इतिश्रीसीमंधरजिनविज्ञप्तिःसंपूर्णा॥

अर्थ ॥ हवे जेमनवोप्रासादकरावे तेनेमाथे कलशचढावे तेवारे संपूर्णथाय तेम
आस्तवनरूपप्रासादनीपनुंतेसंपूर्णकरवामाटे कलशकहेवे एरीते सकलसुखना करनारा
तथाडुरितके० पापनुं जेजयतेना हरवावाला एवा स्वामीके० नायक श्रीसीमंधरप्रजुनी
अमेविनतीकही तेजेप्राणीचक्तिजावेकरी सांचवे तेप्राणी घणीसुखखीलापामे एरीते
श्रीनयविजयजीपंमिना चरणकमलनी सेवानाकरनार श्रीयशोविजयजीपंमिना तेमणे
पोतानी शक्तिप्रमाणे श्रद्धाजावनीजे रुचिहती एटवे स्याद्वादमार्गनी रुचिजेपोताना
चित्तमांहुतीते शास्त्रनीमर्यादायेप्रगटकरी कहि देखानी इति ॥ १ ॥

॥ इतिश्रीसीमंधरजिनस्तवनटवार्थःसमाप्तः ॥

केदंकर्नुर्वचःशस्तं । नानाशास्त्रार्थगर्जितं ॥ कमेऽद्वपविपयाप्रज्ञा । मुसलाग्रोपमाखलु ॥ १ ॥
यदत्रवितथंप्रोक्तं । मंदबुद्ध्यादिहेतुना ॥ तद्धीधनैःकृपांकृत्वा । मयिशोधयसमत्सरेः ॥१॥
श्रीमद्विजयसिंहाब्दः । सूरिराम्बुजितैरिजयः ॥ तस्यांतेवासीसत्यादिविजयःसान्वयःसुधीः
॥३॥ कर्पूरविजयस्तस्य । शिष्योयुगणैर्युतः ॥ तस्यापिक्वमयायुक्तः । क्षमाविजय इत्यभू-
त् ॥४॥ जिनादिविजयस्तस्य । शिष्योऽभूद्रुरिशिष्यकः ॥ शास्त्रज्ञःसज्जनोधीमान् । कर्म-
गोधर्मकर्मणि ॥५॥ उत्तमादिविजयस्तस्य । शिष्यःशिष्योघसत्तमः ॥ सर्वोत्तमगुणैर्व्याप्तः ।
कर्मशास्त्रकुशाग्रधीः ॥ ६ ॥ तस्यांहिंपंकजेपद्म । विजयोत्रमरोपमः ॥ नजाम्निवसुचंद्रेन्द्रे
१८३० । तेनेदंनार्तिकंकृतं ॥ ७ ॥

इतिश्रीसीमंधरजिनस्तवनकवियशोविजयजीकृत
सार्द्धत्रिशतगाथाप्रबंधेतस्यकविपद्मविज
यकृतवालावबोधःसमाप्तः

॥ ॐ श्रीसर्वज्ञायनमः ॥

॥ अथ ॥

॥ श्रीपंक्तिदेवचंद्रजीकृत आगमसार ॥

जन्मजीवनेप्रतिबोधवानिमित्तमोक्षमार्गनीवचनिकाकहेठे. तिहांप्रथम जीवश्चना-
दिकालनो मिथ्यात्वीहृतो तेकाललब्धिपामिने त्रणकरणकरेठे. तेनांनाम-पहेळुं यथाप्र-
वृत्तिकरण, वीजुं अपूर्वकरण अने त्रीजुं अनिवृत्तिकरण.

तेमांपहेळुं यथाप्रवृत्तिकरणकहेठे. १ ज्ञानावरणी, २ दर्शनावरणी, ३ वेदनी, ४ अं-
तराय, एचारकर्मनी त्रीसकोनाकोनीसागरोपमनीस्थितिठे, तेमांथी उगणत्रीस कोना-
कोनीखपावे अने एककोनाकोनीवाकीराखे; तथा १ नामकर्म, २ गोत्रकर्म, ए वे कर्मनी
वीसकोनाकोनीसागरोपमनी स्थितिठे, तेमांथी उगणीसखपावे अने एककोनाकोनी
राखे, अने मोहनीयकर्मनी सितेरकोनाकोनीसागरोपमनी स्थितिठे, तेमांथी अगणो-
त्तेरखपावे वाकीएककोनाकोनीराखे एवीरीते एकआयुर्कर्मवर्जाने वाकीसातेकर्मनी
एकपट्योपमना असंख्यातमाज्ञागेन्यून एककोनाकोनीसागरोपमनीस्थितिराखे, एवुं जे
वैरागरूप उदासिपरिणाम ते यथाप्रवृत्तिकरणकहिये. ए पहेळुंकरण सर्व संज्ञीपंचेंडी
जीव अनंतिवार करेठे.

हवे वीजुंअपूर्वकरणकहेठे. तेएककोनाकोनीसागरोपमनी स्थितिमांथी एकमूहुत्त
अनेअनादिमिथ्यात्व जे अनंतानुबंधीआनीचोकनी ते खपाववाने अज्ञान हेय तेठांरु-
वुं अने ज्ञानउपादेय एटखे आदरवुं, ए वांठारूप अपूर्वकहेतां पहेळांक्यारे नाव्यो
एवो जे परिणाम ते अपूर्वकरणकहिये, एवीजुंकरणते समकितयोग्यजीवनेथाय.

हवेत्रीजुंअनिवृत्तिकरणकहेठे. तेमुहुत्तरूपस्थितिखपावीने निर्मलशुद्धसमकेतपामे
मिथ्यात्वनो उदयमटे ल्यारे जीव उपशमसमकेतपामे, एवोजेपरिणामते अनिवृत्तिक-
रणकहिये. एकरणकीधाथी गंठीजेदथयोकहिये उक्तंच आवश्यकनिर्युक्तो “ जागंठी
तापढमं । गंठीसमयठेउजवेवीउं ॥ अनिअट्टिकरणंपुण । समत्तपुरस्ककेजीवे” ॥ १॥ ऊ-
सरदेसंददुद्विअंच । विज्ञाश्वणदवोयप्पश्य ॥ मिष्ठत्तसअणुदए । ऊवसमसम्मंलहइ
जीवो ॥ २ ॥ एममिथ्यात्वनोउदयमट्याथी जीवसमकितपामे, तेसमकितनी सइहणा
नावेजेदठे, एक व्यवहारसमकितसइहणा, वीजी निश्चयसमकितसइहणा.

देवश्रीअरिहंत देवाधिदेव अने गुरुसुसाधु जे सूधोअर्थकहेते तथा धर्मकेवलीनो
परुष्यो जे आगममां सातनय तथा एकप्रत्यक्ष वीजुंपरोक्ष एवेप्रमाण अने चार नि-
क्षेपेकरीसइहे, एवी सइहणा ते व्यवहारसमकितकहिये. एपुण्युं कारण तथा धर्म
प्रगटकरवानुंकारणठे एवीरुचि ज्ञानविनापण घणाजीवोने उपजे.

वीजुनिश्चयसमकित तेऽथावीरीतेजे निश्चयदेवते आपणोजआत्मा जीवनिष्पन्न स्वरू-
पी सिद्ध ते संग्रहनयनीसत्तागवेपतां तथा निश्चयगुरुतेपण आपणोआत्माज तत्वरमणी
अने निश्चयधर्मते आपणाजीवनोस्वजावजते एवीसद्वहणा ते मोक्षनुंकारण ठे केमके
जीवस्वरूपउलख्याविनाकर्मखपेनही एवी शुद्धसद्वहणा तेनिश्चयसमकित.

ह्वेज्ञानसुंस्वरूपकहेठे तेज्ञाननावेजेदते एकव्यवहारज्ञान वीजुनिश्चयज्ञान तेमांजे
अन्यमतिनांसर्वशास्त्रजाणवां अथवा जैनागममध्ये कल्याजे एकगणितानुयोग तेकेत्र-
मान वीजो चरणकरणानुयोग तेक्रियाविधि त्रीजोधर्मकथानुयोग एत्रणअनुयोगनुं
जाणवापणुं तेसर्वव्यवहारज्ञानते अथवा अंतरउपयोगविनाजेसूत्रना अर्थ करवा ते
पण व्यवहारज्ञानकहियें.

ह्वेनिश्चयज्ञान ते ठडव्य तथा तेनागुण अनेपर्याय सर्वनेजाणे तेमां पांचअजीवड-
व्यते तेहेयके० ठंरुवायोग्यजाणीठांरुवा अने एकजीवडव्यतेनिश्चयकरी सिद्धसमान
मोक्षमयी मोक्षनोजाणनार मोक्षनुंकारण मोक्षनोजावावालो मोक्षमांजरहेठे एह्वो
आपणोजीव अनंतगुणीअरूपीठे तेनेजध्यावे तेनिश्चयज्ञानकहियें.

ह्वे एकधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्तिकाय त्रीजोआकाशास्तिकाय चोथोपुजला-
स्तिकाय पांचमोजीवास्तिकाय अनेठठोकाल एठडव्यशाश्वताते तेनुंज्ञानकहेठे एठ
डव्यमध्ये पांचअजीवडव्य ठे अनेएकजीवडव्य ते चेतनालक्षणवंतठे उपादेयते.

ह्वेएठडव्यनागुणकहेठे पहेलोधर्मास्तिकायनाचारगुण एकअरूपी वीजोअचेतन
त्रीजोअक्रिय चोयोगतिसहायगुण; अनेवीजोअधर्मास्तिकायनापण चारगुणठे एक अ-
रूपी वीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोस्थितिसहायगुण; अने त्रीजो आकाशास्तिकाय-
कायडव्यनाचारगुणठे एकअरूपी वीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोअवगाहना दान-
गुण; ह्वेकालडव्यनाचारगुणकहेठे एकअरूपी वीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोन-
वापुराण वर्तनालक्षण; ह्वेपुजलडव्यनाचारगुणकहेठे एकरूपी वीजो अचेतन त्रीजो
सक्रिय चोथोमिषणविक्षरणरूपपूरणगलनगुण; ह्वेजीवडव्यनाचारगुणकहेठे एकअ-
नंतज्ञान वीजोअनंतदर्शन त्रीजो अनंतचारित्र चोथोअनंतवीर्य एठडव्यना गुण
कह्या तेनिलधुवठे ॥

ह्वेठडव्यनापर्यायकहेठे धर्मास्तिकायनाचारपर्यायठे एकखंध वीजोदेश त्रीजोप्र-
देश चोथो अगुरुलघु; अधर्मास्तिकायनाचारपर्याय एकखंध वीजोदेश त्रीजोप्रदेश
चोथो अगुरुलघु; पुजलडव्यनाचारपर्याय एकवरण वीजोगंध त्रीजोरस चोथोस्पर्श अ-
गुरुलघुसहित; तथाआकाशास्तिकायनाचारपर्याय एकखंध वीजोदेश त्रीजोप्रदेश चो-
थगुरुलघु; कासडव्यनाचारपर्याय एकअतीतकाल वीजोअनागतकाल त्रीजोवर्तमा-

नकाल चोथोअगुरुलघु; अनेजीवद्रव्यनाचारपर्याय एकअव्यावाध वीजो अनवगाह
त्रीजोअमूर्त्तिक चोथोअगुरुलघु. एतद्रव्यनापर्यायकह्या.

ह्वेठद्रव्यनागुणपर्यायनुंसाधर्मपणुकहेठे अगुरुलघुपर्यायसर्वद्रव्यमांसरिखोठे अने
अरूपीगुणपांचद्रव्यमांठे एकपुजलद्रव्यमांनथी; तथाअचेतनगुणपांचद्रव्यमांठे, एकजी-
व्यद्रव्यमांनथी; अनेसक्रियगुणजीव तथापुजलएवेद्रव्यमांठे, वाकी चारद्रव्यमांनथी; तथा
चलणसहायगुणएकधर्मास्तिकायमांठे, वीजापांचद्रव्यमांनथी; वलीस्थिरसहायगुण एक
अधर्मास्तिकायमांठे, वीजापांचद्रव्यमांनथी; तथाअवगाहनागुणतेएकआकाशद्रव्यमांठे,
वीजापांचद्रव्यमांनथी; अने वर्त्तनागुणतेएककालद्रव्यमांजठे, वीजापांचद्रव्यमांनथी;
तेमज मिलणविकरणगुणतेपुजलमांठे, वीजाद्रव्यमांनथी. तथाज्ञानचेतनागुण ते एक
जीवद्रव्यमांठे, पणवीजाद्रव्यमांनथी. एमूलगुण कोइ डव्यना कोइ डव्यमां मिलेनही.
एकधर्म वीजोअधर्म त्रीजोआकाश एत्रणद्रव्यना त्रणगुण तथा चारपर्यायसरिखाठे
अनेत्रण गुणेकरीतो कालद्रव्यपणएसमानठे.

ह्वेवलीअग्यारवोलेकरीठद्रव्यनागुणजाणवानेगाथाकहेठे “ परिणामजीवमुत्ता ॥
सपएसाएगखित्किरिआय ॥ निच्चंकारणकता ॥ सवगदश्यरअह्वेसा ॥१॥अर्थ ॥ निश्च-
यनयथीआपआपणा स्वजावेंठएद्रव्यपरिणामिठे अनेव्यवहारनयथी जीव तथापुजल ए
वेद्रव्यपरिणामीठे तथाएकधर्म वीजो अधर्म त्रीजोआकाश अनेचोथोकाल एचारद्र-
व्यअपरिणामीठे तथाठद्रव्यमां एकजीवद्रव्यतेजीवठे वीजापांचद्रव्यअजीवठे तथाठ
द्रव्यमांएकपुजलमूर्त्तिवंतअरूपीठे अनेपांचद्रव्य अमूर्त्तिवंत अरूपीठे. ठद्रव्यमां पांच
द्रव्यसप्रदेशीठे, अने एककालद्रव्यअप्रदेशीठे तेमां एकधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्ति-
कायएवेद्रव्यअसंख्यातप्रदेशीठे अने एकआकाशद्रव्यअनंतप्रदेशीठे जीवद्रव्यअसंख्या-
तप्रदेशीठे, पुजलपरमाणुअनंतप्रदेशीठे; परमाणुआअनंताठे, एमपांचद्रव्य सप्रदेशीठे
अनेठठोकालअप्रदेशीठे.

ठद्रव्यमां एकधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्तिकाय त्रीजोआकाशास्तिकाय एत्रणते
एकेकद्रव्यठे, तथाएकजीवद्रव्य वीजोपुजलद्रव्य त्रीजोकालद्रव्य एत्रणद्रव्यअनेकअ
नेकठे, ठद्रव्यमां एकआकाशद्रव्यहेत्रठे, अनेवीजापांचद्रव्यहेत्रीठे; निश्चयनयथीठद्र-
व्यपोतपोतानाकार्येंसदाप्रवर्त्ते माटेसक्रियठे; अनेव्यवहारनयथी जीवतथापुजल एवे
द्रव्यसक्रियठे, तेमांपणपुजलसदासक्रियठे, अनेजीवद्रव्यतो संसारीयकोसक्रियठे; पण
सिद्धअवस्यायेंथकोसंसारीक्रियाकरवाने अक्रियठे, तथावाकीनाचारद्रव्यतोअक्रियठे;
निश्चयनयथी ठद्रव्यनित्यठे ध्रुवठे; अनेउत्पादव्ययेंकरी अनित्यपणेपणठे तथाव्यवहार
नये जीवअनेपुजलएवेद्रव्यअनित्यठे, वाकीनाचारद्रव्यनित्यठेयद्यपिउत्पादव्यय ध्रुवप-

णेसर्वपदार्थपरिणमेते तोपण एकधर्म वीजोअधर्म त्रीजोआकाश चोथोकाळ एचार
द्रव्य सदाअवस्थितते तेमाटेनित्यकह्यां ॥

ठडव्यमां एकजीवद्रव्यअकारणते अनेपांचद्रव्यकारणते केमके पांचेद्रव्यजीवने
जोगमांआवेते माटेकारणकहियें केमके धर्मास्तिकाय चालवानोसाह्यआपेते अधर्मा
स्तिकायथिररहेवानोसाह्यआपेते आकाशास्तिकायअवकाशआपेते पुज्जलास्तिकायजी-
वनेमधुरादि सुरजिगंधादिक तथासकोमलस्पर्शादिक जोगपणेथायते तथाकालद्रव्यते
जीवने जरा घाल तारुण्यअवस्थादेते तथाअनादिसंसारीजीव जवस्थिति परिपाक
ठतां एकअंतरमुहूर्त्तकालमां सकलकर्मनिर्झारीमोक्षपहोचेतिहांसिद्धअवस्थायें अत-
तोकालपर्यंतजीवअनंतासुखनेविलसे माटेकालद्रव्यपण जीवनेजोगथायते पणएकजी-
वद्रव्यकोहनेजोगआवतोनथी माटे अकारणकह्युं अनेपांचद्रव्यजोगआवे माटेकारण
कह्यां तथाघणीप्रतोमांतोसंक्षेपेटळुंतेजे ठडव्यमां एकजीवद्रव्यकारण ते पांचद्रव्य
अकारणते एणवातघणीरीतेमलतीते माटेजेवहुश्रुतकहेतेखरं मारी धारणाप्रमाणे जी-
वद्रव्यकारण अने पांचद्रव्यअकारणएमसंजवेते निश्चयनयथी ठए द्रव्यकर्ताते अने
व्यवहारनये एकजीवद्रव्यकर्ताते वाकीपांचद्रव्यअकर्ताते ठडव्यमां एकआकाशद्रव्य
सर्वव्यापीते अनेपांचद्रव्यलोकव्यापीते ठएद्रव्यएकखेत्रमांएकठारंहांते पणएकवी-
जासाथेमलीजायनही एठद्रव्यनोविचारकह्यो.

ह्वेएकेकाद्रव्यमां एकनित्य वीजोअनित्य त्रीजोएक चोथोअनेक पांचमोसत् ठ
ठो असत् सातमोवक्तव्य आठमोअवक्तव्य एआठआठपक्कह्वेते.

धर्मास्तिकायनाचारगुणनित्यते तथापर्यायमांधर्मास्तिकायनोएकखंधनित्यते वाकी-
नादेशप्रदेश तथा अगुरुलघुपर्यायअनित्यते अधर्मास्तिकायनाचारगुण तथाएकलोक-
प्रमाणखंधनित्यते अने एकदेश वीजोप्रदेश त्रीजोअगुरुलघु एत्रणपर्यायअनित्य ते
तथा आकाशास्तिकायनाचारगुण तथालोकालोकप्रमाणखंधनित्यते अनेएकदेश वीजो
प्रदेशत्रीजोअगुरुलघु एत्रणपर्यायअनित्यते तथाकालद्रव्यनाचारगुण नित्यते अनेचार
पर्यायअनित्यते पुज्जलद्रव्यनाचारगुणनित्यते अनेचारपर्यायअनित्यते जीवद्रव्यनाचार
गुण तथा त्रणपर्यायनित्यते अनेएकअगुरुलघुपर्यायअनित्यते एरीतेनित्यानित्यपक्कह्यो.

ह्वेएकअनेकपक्कह्वेते एकधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्तिकाय एवेद्रव्यनोखंधलो
काकाशप्रमाणएकते अनेगुणअनंताते पर्यायअनंताते प्रदेशअसंख्याताते तेणेकरी अ-
नेकते आकाशद्रव्यनोलोकालोकप्रमाणखंधएकते अनेगुणअनंताते पर्यायअनंताते प्र-
देशअनंताते माटेअनेकते कालद्रव्यनोवर्तनारूपगुणएकते अनेगुणअनंताते पर्याय अ-
नंताते समयअनंताते केमकेअतीतकालेअनंतासमयगया अने अनागतकाले अनंता-

समयश्चावशे तथावर्तमानकालेसमयएकठे माटेअनेकपद्धते पुजलद्रव्यनापरमाणुअनं-
ताठे ते एकेकपरमाणुमां अनंतागुणपर्यायठे तेअनेकपणुंठे अनेसर्वपरमाणुमां पुजल-
पणुंतेएकजठे माटेएकठे.

जीवद्रव्यअनंताठेएकेकाजीवमां प्रदेशअसंख्याताठे तथागुणअनंताठे पर्यायअनंता
ठे तेअनेकपणुंठे पणजीवितव्यपणुंसर्वजीवोनुं एकसरिखुंठे माटे एकपणुंठे इहांशि-
ष्यपूठेठे जेसर्वजीवएकसरिखाठे तोमोक्षनाजीव सिरूपरमानंदमयीदेखायठे अनेसं-
सारीजीवकर्मवशपड्याडुःखीदेखायठे अनेतेसर्वजूदाजूदादेखायठे तेकेम? तेहनेगुरुउत्तर
कहे ठे के निश्चयनयेतोसर्वजीवसिरूसमानठे माटेजसर्वजीवकर्मखपावीनेसिरूथायठे
तेथीसर्वजीवनीसत्ताएकठे.

फरिशिष्यपूठेठेके जोसर्वजीवसिरूसमानकहोठो तोअज्ञव्यजीवपणसिरूसमानठे
एमतेखुं अनेतेतोमोक्षेतानथी तेहनेउत्तर जे अज्ञव्यनेकर्मचीकणाठे अनेअज्ञव्यमां
परावर्तधर्मनथी तेथीसिरू थतानथी माटेतेनोएहवोज स्वजावठे जेमोक्षेजवुंज नथी
अनेज्ञव्यजीवमांपरावर्तधर्मठे माटेकारणसामग्रीमिते पलटणपामे गुणश्रेणीचढी मोक्ष
करीसिरू थाय पणजीवनामुख्यआठरुचकप्रदेशजेठे तेनिश्चयनयथी ज्ञव्य तथाअज्ञव्य
सर्वनासिरूसमानठे माटे सर्वजीवनीसत्ताएकसरिखीठे केमकेएआठप्रदेशने विलकुल
कर्मलागता नथी तेथीआचारांगसूत्रनी श्रीसिलंगगाचार्यकृतटीकानालोकविजयाध्ययने
प्रथमोद्देशकेसाखठे तिहांथीसविस्तरपणेजोवुं.

ह्वेसत्तथाअसत्पद्धकहेठे एठद्रव्य तेस्वद्रव्य स्वक्षेत्र स्वकाल अने स्वजावपणे
सत्एटलेठताठे अने परद्रव्य परक्षेत्र परकाल तथा परजावपणे असत् एटले अठता
ठे तेनीरीतवताववानेअथें ठएद्रव्यनो द्रव्य क्षेत्र काल जाव कहियें ठैयें.

धर्मास्तिकायनोमूलगुण चलणसहायपणो ते स्वद्रव्य अधर्मास्तिकायनोमूलगुण
स्थितिसहायपणो ते स्वद्रव्य आकाशास्तिकायनोमूलगुण अवगाहपणो तेस्वद्रव्य
कालद्रव्यनोमूलगुण वर्तनालक्षणपणो ते स्वद्रव्य तथा पुजलनोमूलगुण पुरणगलन-
पणो तेस्वद्रव्य अने जीवद्रव्यनोमूलगुणज्ञानादिकचेतनालक्षणपणो ते स्वद्रव्य एठ
द्रव्यनो स्वद्रव्यपणोकह्यो.

ह्वे स्वक्षेत्र ते द्रव्यनोप्रदेशपणोठे ते देखामेठे तिहां एकधर्मास्तिकाय बीजोश्च-
धर्मास्तिकाय एवेद्रव्यनो स्वक्षेत्र असंख्यातप्रदेशठे अने आकाशद्रव्यनो स्वक्षेत्र अनं
तप्रदेशठे कालद्रव्यनो स्वक्षेत्रसमयठे पुजलद्रव्यनो स्वक्षेत्रएकपरमाणुठे तेपरमाणुअ-
नंताठे जीवद्रव्यनो स्वक्षेत्र एकजीवनाअसंख्याताप्रदेशठे.

ह्वे स्वकालते ठएद्रव्यमां अगुरुलघुनोजठे अने एठद्रव्यनापोतपोताना गुणपर्या-

यते सर्वद्रव्यनो स्वजावजाणवो एटले धर्मास्तिकायमां पोतानाज ड्रव्य क्षेत्र काल जावते पणवीजा पांचद्रव्यनानथी तथा अधर्मास्तिकायद्रव्यमध्ये पण स्वद्रव्यादिक चारते पणवीजा पांचद्रव्यनानथी एमज आकाशास्तिकायनेविपे आकाशनाज स्वद्रव्यादिकचारते पणवीजापांचद्रव्यनानथी कालद्रव्यमां कालनाद्रव्यादिकचारते वीजा पांचद्रव्यनानथी अने पुज्जलनाद्रव्यादिकचार ते पुज्जलमांजते पणवीजापांचद्रव्यनानथी तथा जीवद्रव्यना स्वद्रव्यादिकचार ते जीवमांते पणवीजा पांचद्रव्यनानथी.

जेद्रव्यतेगुणपर्यायवंत ड्रव्यथीअज्ञेदपर्यायहोयतेद्रव्यकहियें तथास्वधर्मनोआधारवंतपणो ते क्षेत्रकहियें अनेउत्पादव्ययनीवर्तना तेकालकहियें तथाविशेषगुणपरिणति स्वजावपरिणति पर्यायप्रमुख ते स्वजावकहियें.

इहां १ ज्ञेदस्वजाव २ अज्ञेदस्वजाव ३ ज्ञव्यस्वजाव ४अज्ञव्यस्वजाव ५ परमस्वजाव एपांचस्वजावकहेवा तेमांद्रव्यनासर्वधर्मने पोतपोतानास्वस्वकार्यने करवेकरी ज्ञेदस्वजावते अने अवस्थानपणेअज्ञेदस्वजावते अणपलटणस्वजावें अज्ञव्यस्वजावते तथा पलटणस्वजावें ज्ञव्यस्वजावते अने द्रव्यनासर्वधर्म तेविशेषधर्मनेअनुजायीजपरिणमे तेमाटे ते परमस्वजावकहियें एसामान्यस्वजावजाणवा एरीतेठएद्रव्यस्वगुणे सत्ते अनेपरगुणे असत्ते.

ह्वे वक्तव्य तथा अवक्तव्यपदकहेते एठद्रव्यमां अनंतागुणपर्यायते वक्तव्यएटले वचनेकहेवायोग्यते अने अनंतागुणपर्यायतेअवक्तव्य एटले वचनेकह्याजायनही एवा ठे तिहांकेवलीजगवंते समस्तजावहीठा तेने अनंतमेजागे जे वक्तव्य एटलेकहेवायोग्य हता ते कह्या वलीतेनोपणअनंतमोजाग श्रीगणधरदेवे सूत्रमां गुंथ्यो तेसूत्रमांगुंथ्या तेनेअसंख्यातमेजागे हमणांआगमरह्याठे ए ठद्रव्यमांआठपदकह्या.

ह्वेनिखतयाअनित्यपदकीचौजंगीउपनीतिकहेते एक जेनीआदिनथी अने अंतपणनथी तेअनादिअनंत पहेलोजांगो अनेजेनी आदिनथी पणअंतते तेअनादिसांतबीजोचांगो तथाजेनीआदिपणते अनेअंतएटले ठेहेरोपणते तेसादिसांतत्रीजो चांगो वलीजेहनीआदिठे पणअंतनथी तेसादिअनंतनामेचोथोचांगो जाणवो.

ह्वेएचारजांगाठद्रव्यमांफलावीदेखानेठे जीवद्रव्यमां ज्ञानादिकगुणतेअनादिअनंतते नित्यते अनेज्ञव्यजीवनेकर्मसायेसंबंध तथा संसारीपणानीआदिनथी पणसिद्धथाय तेवारे अंतआव्यो तेथीए अनादिसांत जांगोठे अने देवता तथा नारकीप्रमुखना जवकरवाते सादिसांतजांगोठे अने जेजीवकर्मखपावी मोक्षगया तेनी सिद्धपणे आदिठे अने पाठोसंसारमां कोड्कालेंआवहुंनथी माटेअंतनथी तेथीएसादिअनंतजां

गोठे एजीवद्रव्यमांचोचंगीकही जीवद्रव्यनाचारगुणअनादिअनंतते जीवनेकर्मसाथें संयोगतेअनादिसांतते केमकेकेवारेपणकर्मवृत्ते.

ह्वेधर्मास्तिकायमांचारगुण तथाखंधपणो ते अनादिअनंतते अने अनादिसांतजांगोनथी तथा १ देश २ प्रदेश ३ अगुरुलघु एसादिसांतजांगोठे तथासिद्धनाजीवमां धर्मास्तिकायनाजेप्रदेशरह्याठे तेप्रदेशआश्रयाने सादिअनंतजांगोठे एचीजरीतें अधर्मास्तिकायमांपण चौचंगीजाणवी अनेआकाशद्रव्यमां गुणतथाखंधअनादिअनंतते बीजो जांगोनथी अने १ देश २ प्रदेश तथा ३ अगुरुलघुसादिसांतते तथासिद्धना जीवनी साथे संबंधतेसादिअनंतते.

पुजलद्रव्यमांगुणअनादिअनंतते जीवपुजलनोसंबंध अन्नव्यने अनादिअनंतते ज्ञानव्यजीवनेअनादिसांतते पुजलनाखंधसर्वसादिसांतते जेखंधवांध्यातेस्थितिप्रमाणे रहीं खरेते वलीनवाबंधायते माटेसादिअनंतजांगोपुजलमानथी.

कालद्रव्यमां गुणचारअनादिअनंतते पर्यायमां अतीतकालअनादिसांतते अनेवर्त्तमानकालसादिसांतते अनागतकालसादिअनंतते एकालनुंस्वरूपते सर्वउपचारथीठे एरीतेंकालद्रव्यमां चौचंगीकही.

ह्वे द्रव्यक्षेत्रकालतथा जावमांचौचंगीकहेठे जीवद्रव्यमां स्वद्रव्यथीज्ञानादिकगुणते अनादिअनंतते स्वखेत्रेंजीवनाप्रदेशअसंख्याताठे तेसादिसांतते ततोऊर्चनापणे फरेठे तेमाटे. अथवा अवगाहनामाटेसादिसांतते पणठतिपणेतो अनादिअनंतते स्वकाल अगुरुलघुनेगुणे अनादिअनंतते अनेअगुरुलघुगुणनो उपजवो तथाविणशवोतेसादिसांतते तथा स्वजावगुणपर्याय तेअनादिअनंतते अनेजेदांतरेअगुरुलघु तेसादिसांतते.

धर्मास्तिकायमां स्वद्रव्यजेचलणसहायगुण तेअनादिअनंतते अनेस्वखेत्रअसंख्यात प्रदेशलोकप्रमाणे ते अवगाहनापणे सादिसांतते स्वकालतेअगुरुलघुगुणेकरी अनादिअनंतते अने उत्पादव्ययतेसादिसांतते स्वजावते चारगुणअगुरुलघुअनादिअनंतते १ खंध २ देश ३ प्रदेशतेअवगाहनानेप्रमाणे सादिसांतते एमअधर्मास्तिकायनापण द्रव्यादिचारजांगाजाणवा तथाआकाशास्तिकायमां स्वद्रव्यअवगाहनादानगुणतेअनादिअनंतते अनेस्वखेत्रलोकलोकप्रमाणअनंतप्रदेशते अनादिअनंतते स्वकालते अगुरुलघुगुणसर्वथापणेअनादिअनंतते अनेउपजवे तथाविणसवेसादिसांतते स्वजाव ते चारगुण तथा खंधअने अगुरुलघुते अनादिअनंतते तथादेशप्रदेशते सादिसांतते ते आकाशद्रव्यना वेजेदठे एकचौदराजलोकनो खंध लोकाकाश तेसादिसांतते बीजो अलोकाकाशनो खंध तेसादिअनंतते.

कालद्रव्यमां स्वद्रव्यजे नवपुराणवर्त्तनागुण तेअनादिअनंतते स्वखेत्रसमयकालते

सादिसांतते केमके वर्तमानसमयएकठेतेमाटे. तथा स्वकालतेअनादिअनंतते स्वचाव तेगुणचार अनेअगुरुलघु अनादिअनंतते अतीतकालअनादिसांतते अनेवर्तमानकाल सादिसांतते अनागतकाल सादिअनंतते.

पुजलद्रव्यमां स्वद्रव्यते द्रव्यपणे जेपूर्णगलनधर्मतेअनादिअनंतते अनेस्वखेत्रपरमाणुते सादिसांतते स्वकालस्थिति अगुरुलघुगुणते अनादिअनंतते अगुरुलघुनोउपज-वोविणशबोते सादिसांतते स्वचावतेगुणचार अनादिअनंतते वर्णादिपर्यायचार एटले वर्ण गंध रस स्पर्श तेसादिसांतते एद्रव्यादिचारमां चौजंगीकही.

हवे तद्रव्यनासंबंधआश्रीचौजंगीकहेते तिहांप्रथमआकाशद्रव्यते तेमांअलोकाकाशमांकोइद्रव्यनधी अनेलोकाकाशमां तद्रव्यते तिहांलोकाकाशद्रव्य तथाबीजुंधर्मास्तिकायद्रव्य अनेत्रीजुंधर्मास्तिकायद्रव्य ते अनादिअनंतसंबंधीते जेलोकाकाशना एकेकप्रदेशमांधर्मद्रव्य तथाअधर्मद्रव्यनोएकेकप्रदेशरह्योते तेपण किवारे विठडसेनही माटेअनादिअनंतसंबंधीते आकाशखेत्रलोकसर्व अनेजीवद्रव्यनोअनादिअनंतसंबंधते अनेसंसारीजीवकर्मसहित तथा लोकनाप्रदेशनोसादिसांतसंबंधते लोकांतसिद्धखेत्रनासिद्धजीवोना आकाशप्रदेशसाथेंसादिअनंतसंबंधते लोकाकाशअनेपुजलद्रव्यनोअनादिअनंतसंबंधते आकाशप्रदेशनीसाथें पुजलपरमाणुनो सादिसांतसंबंधतेएमआकाशद्रव्यनीपरधर्मास्तिकाय तथाअधर्मास्तिकायनोपण सर्वसंबंधजाणवो जीवअने पुजलनासंबंधमां अन्नव्यजीवनेपुजलनोअनादिअनंतसंबंधते केमके अन्नव्यजीवनाकर्मकिवारें खपशेनहीमाटे अने न्नव्यजीवनेकर्मनुंलागवुंअनादिकालनुंते पणते किवारेकडुटशे माटेन्नव्यजीवनेपुजलसंबंधअनादिसांतते तथानिश्चैनयकरीतद्रव्यस्वचावपरिणामपरिणम्याते तेपरिणामीपणोसदाशाश्रतोते तेमाटेअनादिअनंतते अने जीवतथापुजलवेहुद्रव्यमलिसंबंधजावपामेते तेपरपरिणामीपणोते तेपरपरिणामिपणोअन्नव्यजीवनेअनादिअनंतते अनेन्नव्यजीवनेअनादिसांतते अनेपुजलनोपरिणामीपणो तेसत्तायें अनादिअनंतते अनेपुजलनोमिलवो विठरवोतेसादिसांतते एटलेजीवद्रव्यपुजलसाथे मिळोसक्रियते अनेपुजलकर्मथीरहितथाय तेवारेंजीवद्रव्यअक्रियते अनेपुजलद्रव्यसदासक्रियते.

हवेएकअनेकपद्धती निश्चंज्ञानकहेवाने नयकहेते. सर्वद्रव्यमांअनेकस्वचावते तेएकवचनधीकह्याजायनही माटेमांहीमांहेंनयकरीसंक्षेपपणेकहेते. तिहांमूलनयनावेजेदते एकद्रव्यार्थिक बीजोपर्यायार्थिक तेमांउत्पादव्ययपर्यायगोणपणे अनेप्रधानपणे द्रव्यनोगुणसत्तानेअहेतेद्रव्यार्थिकनयकहिथें तेनादशजेदते. १ सर्वद्रव्यनित्यत तेनित्यद्रव्यार्थिक २ अगुरुलघु अनेखेत्रनीअपेक्षानकरे मूलगुणने पिरुपणेअहे तेएकद्रव्यार्थिक ३

ज्ञानादिकगुणैसर्वजीव एकसरिखाठे माटेसर्वनेएकजीवकहे स्वद्रव्यादिकनेग्रहे तेसत्
द्रव्यार्थिक जेमसत्त्वक्षणद्रव्यं ४ द्रव्यमांकहेवायोग्यगुण अंगीकारकरे तेवक्तव्यद्रव्या-
र्थिक ५ आत्मानेअज्ञानीकहेवुं तेअशुद्धद्रव्यार्थिक ६ सर्वद्रव्यगुणपर्याय सहितठे ए-
मकहेवुं तेअन्वयद्रव्यार्थिक ७ सर्वजीवद्रव्यनीमूलसत्ताएकठे तेपरमद्रव्यार्थिकनय ८
सर्वजीवना आठप्रदेशनिर्मलठे तेशुद्धद्रव्यार्थिकनय ए सर्व जीवनाअसंख्यातप्रदेश
एकसरिखाठे तेसत्ताद्रव्यार्थिकनय १० गुणगुणीद्रव्य तेएकठे तेपरमजावग्राहकद्रव्या-
र्थिक जेमआत्माज्ञानरूपठेइत्यादिक एद्रव्यार्थिकनयनादशजेदकह्या.

हवे पर्यायार्थिकनयनाठजेदकहेठे. जेपर्यायनेग्रहेतेपर्यायार्थिकनयकहियें, तेनाठजेद
ठे. १ द्रव्यपर्यायतेजीवनेद्रव्यपणुं तथासिरूपणुंकेहेवुं २ द्रव्यव्यंजनपर्याय तेद्रव्यनुं-
प्रदेशमान ३ गुणपर्यायजेएकगुणथीअनेकताथाय जेमधर्माधर्मादिद्रव्य पोताना चक्षण-
सहकारादिगुणथी अनेकजीवतथापुजलने सहायकरे ४ गुणव्यंजनपर्यायजे एकगुणनाघ-
णाजेदठे ५ स्वजावपर्यायतेअगुरुलघुपर्यायथीजाणतुं एपांचपर्यायसर्वद्रव्यमांठे अनेठ-
ठोविजावपर्यायतेजीवपुजलएवेद्रव्यमांठे तिहांजीवजेचारगतिना नवानवाजवकरे ते
जीवमांविजावपर्याय तथापुजलमां खंधपणुंतेविजावपर्यायजाणवो.

हवेपर्यायनावीजाठजेदकहेठे. १ अनादिनित्यपर्याय तेजेमपुजलद्रव्यनोमेरुप्रमुख
२ सादिनित्यपर्यायतेजीवद्रव्यनुंसिरूपणुं ३ अनित्यपर्यायतेसमयसमयमांद्रव्यउपजेवि-
णशेठे ४ अशुद्ध अनित्यपर्यायते जन्ममरणथायठे तेणेकरीकहेवुं ५ उपाधिपर्यायतेकर्मसं-
बंध ६ शुद्धपर्यायजेमूलपर्यायसर्वद्रव्यनाएकसरिखाठे. एपर्यायार्थिकनुंस्वरूपकह्युं.

हवेसातनयकहेठे. १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार ४ ऋजुसूत्र ५ शब्द ६ समजिरूढ
७ एवंभूत एसातनयनानामजाणवां तेमां पहेलोनेगमनयकहेठे नथीएकगमोतेनैगम
कहियें गुणनोएकअंशउपनोहोयतो नैगमनयकहियें. दृष्टांत—जेमकोश्कमनुष्यने पाय-
लीलाववानोमनथयो तेवारेंजंगलमां लाकडुंलेवाचाळ्यो रस्तामांकोश्कमनुष्यमढ्यो तेणें
पुव्युं तुंक्यांजायठे तेवारें तेणेंकह्युं जे पायलीलेवाजाउंतुं तेपायलीतोहजीघडीनथी
पणमनमांचिंतवी तेथइएमगएणुं तेमनैगमनय सर्वजीवनेसिद्धसमानकहे केमके सर्व
जीवनाआठरुचकप्रदेशनिर्मलसिद्धरूपठे तेथीएकअंशेंसिद्धठे ते माटे सिद्धसमानसर्व
जीवकह्या तेनैगमनयनात्रणजेदठे १ अतीतनैगम २ अनागतनैगम ३ वर्त्तमाननैगम
ए नैगमनय कह्यो.

हवेसंग्रहनयकहेठे. सत्ताग्रहेतेसंग्रह जेएकनामलीधात्री सर्वगुणपर्यायपरिवारसहि-
तआवे तेसंग्रहनयजाणवो. तेनोदृष्टांत—जेमकोश्कमनुष्ये प्रजातें दातणकरवानेअर्थें पो-
तानाधरनावारणेवेशीने चाकरपुरुपने कह्युं जे दातणलइआवो तेवारेंतेचाकरमनुष्यपा-

एनीनोखोटो तथारुमालश्चनेदातण एमसर्वचीजलइश्चाव्यो. ह्वेशेमेंतोएकदातण नामल-
इनेमंगाव्युंहंतुं पणसर्वनोसंग्रहकरीचाकरलेइश्चाव्यो तेमज ड्रव्यएतुंनामकहुं तोड्रव्य-
नागुणपर्यायसर्वश्चाव्या. एसंग्रहनयनावेजेदते एकजेड्रव्यपणोसामान्यपणेवोलताजीव,
तथाश्चजीवड्रव्यनोजेदपड्योनही तेपेहेखोसामान्यसंग्रह तथावीजोविशेषताने अंगी-
कारकरेते जेजीवड्रव्य एमकहुंतो अजीवसर्वटल्या तेविशेषसंग्रह.

हवे व्यवहारनयकहेते जेवाह्यस्वरूपदेखीनेजेदनीवेहेचणकरे अनेजेवाहेरदेखाता
गुणनेज माने पण अंतरंगसत्तानमाने एटलेएनयमां आचारक्रियामुख्यते अंतरंगप-
रिणामनोउपयोगनथी केमके नैगमतथासंग्रहनयतेज्ञानरूपध्याननापरिणामविना अं-
शतथासत्ताग्राहीते तेमइहांकरणीमुख्यते तेव्यवहारनयपणे जीवनी व्यवस्थाअनेकप्र-
कारेते तिहां नैगम तथासंग्रहनयकरी सर्वजीवसत्तायें एकरूपते पणव्यवहारनयथी
जीवना वेजेदते एकसिद्ध बीजासंसारी तेवलीसंसारी जीवनावेजेदते एकअयोगीचौ-
दमा गुणठाणावाला तथावीजासयोगी तेसयोगीनावेजेद एककेवली बीजो उद्गस्थ, उ-
द्गस्थनावेजेद एक क्षीणमोही वारमागुणठाणेवर्चता मोहनीयकर्मखपाव्युंते बीजाउ-
पशांतमोह ते उपशांत मोहनावली वेजेद एकअकपायी इग्यारमा गुणठाणा-
नाजीव बीजासकपायी तेसकपायीनावेजेदते एक सूक्ष्म कपायी दशमा गुणठाणना-
जीव बीजावादरकपायी ते वादरकपायीना वलीवेजेदते एकश्रेणीप्रतिपन्न बी-
जाश्रेणीरहित तेश्रेणीरहितनावेजेद एकअप्रमादी बीजाप्रमादी तेप्रमादीनावेजेद
एकसर्वविरति बीजादेशविरति देशविरतिनावेजेद एकव्रतिपरिणामि बीजाअ-
व्रतिपरिणामि अव्रतिनावेजेद एकअव्रतिसमकेति बीजाअव्रतिमिध्यात्वी तेमिध्यात्वी
नावेजेद एकजव्य बीजाअजव्य तेजव्यनावेजेद एकग्रंथीजेदी बीजाग्रंथीअजेदी एवी
रीतेजेजीव जेवोदेखाय तेनेतेवोमाने एड्यवहारनयते एमजपुजलनाजेदकरवा तेकहेते
पुजलड्रव्यनावेजेदते एकपरमाणु बीजोखंध खंधनावेजेद एकजीवनेलागा तेजीवसहित
बीजाजीवरहित ते घनोप्रमुखअजीवनोखंध हवेजीवसहितखंधना वेजेदते एकसू-
क्ष्मखंध बीजोवादरखंध.

इहां वर्गणानोविचारलखीयेथेयें तिहां पुजलनीवर्गणाआठे १ उदारिकवर्गणा २
क्रियवर्गणा ३ आहारकवर्गणा ४ तेजसवर्गणा ५ ज्ञापावर्गणा ६ उसासवर्गणा ७ मनो-
गणा ८ कामेणवर्गणा एआठवर्गणानांनामकह्यां वेपरमाणुजेलाथाय त्यारे छ्वाणुकखंध
कहेवाय त्रणपरमाणुजेलाथाय तेवारे त्र्यणुकखंधथाय एमसंख्यातापरमाणुमिळे संख्या-
ताणुकखंधथाय तेमजअसंख्याते असंख्याताणुकखंधथाय तथाअनंतापरमाणुमिळे अ-

नंताणुकखंधथाय एखंधतेसर्वजीवने अग्रहणयोग्यते अने जेवारें अन्नव्यथी अनंतगुण अधिकपरमाणुजेलाथाय तेवारें उदारिकशरीरने क्षेत्रायोग्यवर्गणाथाय.

एमजउदारिकथी अनंतगुणा अधिकवर्गणामां दक्षजेलाथाय तेवारेंवैक्रियवर्गणा थाय वली वैक्रियथकीअनंतगुणांपरमाणुमिते तेवारेंआहारकवर्गणाथाय एमसर्ववर्गणा-नाएकेकथी अनंतगुणाअधिकपरमाणुमिते तेवारेंतेवर्गणाथाय एटलेपहेलीथी बीजीव-वर्गणा बीजीथीत्रीजी एमसातमीमनोवर्गणाथी आठमीकार्मणवर्गणामांअनंत गुणपरमा-णुअधिकते इहां १ उदारिक २ वैक्रिय ३ आहारक ४ तेजस एचारवर्गणावादरते ते-मांपांचवर्ण वेगंध पांचरस आठस्पर्श एवीसगुणते तथा १ चाषा २ उसास ३ मन ४ कार्मण एचारवर्गणासूक्ष्मते एमांपांचवर्ण वेगंध पांचरस चारस्पर्श एसोलगुणते अनेएक परमाणुमां एकवर्ण एकगंध एकरस वेस्पर्श एपांचगुणते एमपुजलखंधनाअनेकजेदते.

एव्यवहारनयनाठजेदते १ शुद्धव्यवहार तेआगलागुणठाणानुं ठोकुं अनेऊपरना गुणठाणानुं ग्रहणकरुं अथवाज्ञानदर्शनचारित्रगुणते निश्चयनयएकरूपते पणते शिष्य-नेसमजाववाने जूदाजूदाजेद कहेवा तेशुद्धव्यवहारते २ जीवमां अज्ञानरागद्वेषलाग्या ते तेअशुद्धपणुंते माटेअशुद्धव्यवहार ३ जे पुण्यनीक्रियाकरवी तेशुद्धव्यवहार ४ जेथ-कीजीवपापरूपअशुद्धकर्मकरतेअशुद्धव्यवहार ५ धन घर कुटुंब प्रत्यक्ष सर्व आपणाथी जूदाजूदाते पणजीवेंअज्ञानपणे आपणाकरीजाण्हाते ते उपचरितव्यवहार ६ शरीरा-दिकपरवस्तुयद्यपिजीवथीजुदीते तोपणपरिणामिकजाव लोलीपणेएकठा मिळीरह्याते तेनेजीवआपणाकरीजाण्हेते अनुपचरित व्यवहारजाणवो एव्यवहारनयकह्यो.

ह्वेरुजुसूत्रनयनो विचारकहेते जेअतीतकालअनेअनागतकालनीअपेक्षानकरे पण वर्त्तमानकालें जेवस्तुजेवागुणेंपरिणमे वर्त्ते तेवस्तुने तेवेजपरिणामेमाने माटे एनयपरि-णामग्रहीते जेमकोइकजीवग्रहस्थते पण अंतरंग साधुसमानपरिणामते तो ते जीवने साधुकहे अनेकोइकजीव साधुनेवेपेते पणमननापरिणाम विषयानिलापसहितते तो तेजीव अन्नतीजते एमरुजुसूत्रनुंमानवुंते तेरुजुसूत्रनावेजेदते एकसूक्ष्मरुजुसूत्र ते एम कहेजे सदाकालसर्ववस्तुमां एकवर्त्तमानसमयवर्त्ते एटले जे जीवगयाकालें अज्ञानी हतो अनेअनागतकालें अज्ञानीजावेंअज्ञानीथशे एमवेहुकाखनीअपेक्षानकरे पणएक वर्त्तमानसमये जेजेवोतेनेतेवोकहे तेसूक्ष्मरुजुसूत्रकहियें अनेमहोटा बाह्यपरिणामग्रहे तेस्थूलरुजुसूत्रनयजाणवो एटलेरुजुसूत्रनयकह्यो.

ह्वेशब्दनयकहेते जेवस्तुगुणवंत अथवानिर्गुण तेवस्तुनेनामकहीवोलावियें जेजा-पावगंणाथी शब्दपणेंवचनगोचरथाय तेशब्दनय जे कारणेश्रुपीद्रव्यवचनधीप्रह्ला जा-यनही पणवचनथी कहेवातेशब्दनयकहियें इहांजेशब्दनोअर्थहोय तेपणोजे वस्तुमां

वस्तुपणेपामियें तेवारें तेवस्तुशब्दनयकहियें जेमघटनीचेष्टानेकरतोहोयतेघट एशब्द-
नयमां व्याकरणथीनीपना अनेवीजापणसर्वशब्दलीधा तेशब्दनयनाचारजेदठे १ नाम
२ स्थापना ३ ड्रव्य ४ जाव अने चारनिक्षेपानापणएहिजनामठे.

१ पहेलोनामनिक्षेपो ते आकार तथा गुणरहितवस्तुने नामकरीवोलाववो जेम ए-
कलाकनीनो कटकोलेइने कोइके तेहनेजीवएतुंनामकछुं तेनामजीवजाणतुं जेमका-
लीदोरीने सापनीवुळियेंकरीघावहणे तेहनेसापनीहिंसावागे एनामसर्पथयुं एवीज
रीते नामतप अथवानामसिद्ध जेमवरुप्रमुखने सिद्धवरु एमकहीवोलावेठे ते नाम
निक्षेपोकहियें एसूत्रसाखेंठे

२ स्थापनानिक्षेपोकहेठे जेकोइकवस्तुमां कोइकवस्तुनोआकारदेखीने तेहनेतेवस्तु
कहे जेमचित्राम अथवाकाष्टपापाणीमूर्ति तेनेघोनाहाथीनोआकारठे तोतेघोनाहा-
थीकहेवाय तेस्थापनाजाणवी एस्थापनानिक्षेपो नामनिक्षेपेंसहितहोय जेमस्थापना-
सिद्धजिनप्रतिमाप्रमुख तेसदृजावस्थापनापणहोय अनेअसदृजावस्थापनापण होय अ-
कृत्रिमजिनप्रतिमाते नंदीश्वर द्रीपप्रमुखनेविषे अनेजेहैशंतीजिनप्रतिमाते कृत्रिम ते
सर्वस्थापनाजाणवी जेम चित्रामनीस्त्रीजिहांमांकीहोय तिहांसाधुरहेनही कारणके
स्थापनास्त्रीठे तेस्त्रीतुल्यजाणवी तेमजजिनप्रतिमा जिनसमानजाणवी इहां कोइक
अज्ञानीजीवकहेठे जे स्थापनामांज्ञानादिगुणनथी तेथी स्थापनानेमानवी पूजवीनही
तेने उत्तरकहेठे के स्थापनारूपस्त्रीमां स्त्रीपणानागुणनथी तोपणतेविकारतुं कारणथायठे
तेमज जिनप्रतिमापणध्याननुंकारणठे अनेजेएमपुठेके हिंसाथायठे अनेजगवंतेतोदयाने
धर्मकह्योठे तेहनेएमकहेतुंजे परदेशीराजाकेसीगुरुने वांदवाने अर्थे वीजेदीवसे महोटा
आरुंवरथीआठव्यो तेवंदनामां हिंसाथयी पणलाजकारण गणतांत्रोटोनथयो वीजोमहिं-
नाथजीयेंठमिन्नप्रतिबोधवाने पुतलीनोदृष्टांतकह्यो ते हिंसातोघणीथयी पणतेलाजना
कारणमांगणीठे एमजावशुद्धहोय तिहांहिंसावागती नथी अथवा कोइकएमकहेठे जे
अमेआपणेस्थानकेवेठानमोहुणंकहिसुं अमनेलाजथासेतेखरो पणजगवतीसूत्रमां जग-
वानने वंदनाने अधिकारें तोतिहांजश्वंदनाकरवानुंफलमहोडंकह्युंठे तथानिक्षेपाने
अधिकारें एमकह्युंजे जावनिक्षेपोएकलोथाय नही पण नामस्थापना तथाड्रव्य एत्रण
मित्याजावनिक्षेपोथाय माटेस्थापनाअवश्यमानवी. ह्वेजेस्थापनानेमाने तेनेकहियें जे
चित्रामनीमूर्तिनेहिंसानापरिणामथीफाके तेहनेहिंसावागेठे तेमज जिनवरनाध्याने
जिनप्रतिमा पूजतांलाजथायठे एमशुक्ति करतां तथाआगमनीसाखेपणजिनप्रतिमानेजि-
नसमानमाने तेआराधक अनेजेजिनप्रतिमानेनमाने तेणेस्थापनानिक्षेपोउथाप्यो अने
स्थापनाउथापीतो ड्रव्यतथाजावनिक्षेपो थापनाविनाथायनही माटेड्रव्यतथाजावपण

उथाप्यो एम त्रणनिक्षेपाउथाप्या तेवारेंसिद्धांतउथाप्याज माटेजेजिनप्रतिमानेनही माने तेविराधक जाणवो तेस्थापना इतर अने यावत्कथिक एवेजेदेंते.

३ ड्रव्यनिक्षेपोकहेते. जेनोनामपणहोय तथा आकारथापनागुणपणहोय अने लक्षणहोय पणआत्मोपयोगनमित्ते तेड्रव्यनिक्षेपोजाणवो एटलेअज्ञानीजीव तेजीवस्वरूपनाउपयोगविनाड्रव्यजीवते आणुवउगोदद्वं इतिअनुयोगद्वारवचनात् वक्षीकछुंते जेसिद्धांतवांचतांपुठतां पदअक्षरमात्राशुद्धार्थकरेते अनेगुरुमुखेसद्देहे तेपणशुद्धनिश्चं पोतानीसत्ताउलख्याविना सर्वड्रव्यनिक्षेपामांते जेजावविनाड्रव्यपणोते ते पुण्यबंधनुंकारणते पणमोक्षानुंकारणनथी एटलेजेकरणीरूप कष्टतपस्याकरेते अनेजीवअजीवपदार्थनी सत्ताउलखीनथी तेने जगवतीसूत्रमां अत्रती तथाअपञ्चखाणीकह्याते तथाजेएकक्षी बाह्यकरणीकरेते अनेपोतेसाधुकहेवायते ते मृषावादीते एम उत्तराध्ययनसूत्रमांकछुंते नमुणीरत्नवासेणं एवचनें नाणैण्यमुणीहोइ ॥ एवचनथी जेज्ञानवानतेमुनिंते अनेजे अज्ञानीतेमिथ्यात्वींते तथाकोइक गणितानुयोगना नरकदेवतानावोल अथवा यति-श्रावकनो आचारजाणीनेकहेजे अमेज्ञानींतेयें तेपणज्ञानीनथी पणजेड्रव्यगुणपर्यायजाणे तेने ज्ञानीकहियें श्रीउत्तराध्ययने मोक्षमागेंकह्योते गाथा एयंपंचविहणानां द्वाण्यगुणाण्य ॥ पञ्जवाणसधेसिं नाणंनाणीहिंदैसियं ॥ १ ॥ माटे वस्तुसत्ताजाण्याविना ज्ञानी समजवुंनही अनेनवतत्वउलखेतेसमकेति अनेएहवाज्ञानदर्शनविना जेकहेकेअमेचारित्रिआठैयें तेपणमृषावादींते कारणके श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमध्येकछुंते जे नाणंदंसण नाणं नाणैणविना न हुंतिचरणगुणा ॥ एवचनते तेमाटे आज केटलाक ज्ञानहीन क्रियानोआरुंवरदेखाकेते तेठगते तेहनोसंगकरवोनही एवाह्यकरणीअजव्यजीवनेपण आवे माटेएवाह्य करणीऊपर राचवुंनही अनेआत्मानुंस्वरूपउलख्याविना सामायक पक्कमणा पञ्चखाणकरवांते सर्वड्रव्यनिक्षेपामां पुण्याश्रयते पणसंवरनथी श्रीजगवतीसूत्रमध्येकछुं ते आयाखहुसामाश्यं ॥ एआलावाचीजाणजो तथाजीवस्वरूपजाण्या विना तपसंयमपुण्यप्रकृति तेदेवतानाजवनुंकारणते पुवतवेणंपुवसंयमेणंदेवलोएउवव-ज्जंतिनो चवणंआयत्ताजाववत्तद्वयाए एआलावोजगवतीमांकह्योते तथाजेक्रियालोपी आचारहीनते अनेज्ञानहीनते मात्रगडनीलाजें सिद्धांतज्ञेवांचेते व्रतपञ्चखाणकरेते तेपणड्रव्यनिक्षेपोजाणवो एम श्रीअनुयोगद्वारमांकछुंते इमेसमण्युणमुक्क योगीठकायनिरणुकंपा ॥ ह्याइवडुहामा ॥ गयाइवनिरंकुसा ॥ घडामडानुप्पोठा ॥ पंडुं रयाउ-रगणाजिणाणं ॥ आणाएसठंदा ॥ विहृरिऊणउजउकालंआवस्सगस्सउवठंतितं ॥ लो-गुत्तरियंददवावस्सयं ॥ अर्थ ॥ जेनेठकायनीदयानथी घोडानीपेरेंउन्मदते हाथीनीपेरेंनि-रंकुशते पोतानाशरीरनेधोवता मसलता उजलेकपनेशिएगारकरी गडनाममूत्वचा-

वेमाचतां स्वेष्टाचारी वीतरागनीश्याज्ञाजांजता जेतपक्रियाकरेते तेपण ड्रव्यनिक्षेपा-
मांठे अथवाज्योतिषवैद्यककरेते अनेपोताने आचार्य उपाध्यायकहेवरावीने लोकपासेम-
हिमाकरेते तेपत्रीबंधखोटारूपैयाजेवाते घणाजवजमसे माटेअवंदनिकठे एसाखउत्त-
राध्ययनमध्ये अनाथीमुनिना अध्ययनथकीजाणवी अनेसूत्रनाअर्थगुरुमुखेसिख्यावि-
ना तथानयप्रमाणजाण्याविना निश्चंआत्मानुंस्वरूप उलख्याविना निर्युक्तिविनाउपदे-
शआपेते तेपोतेतोसंसारमांबुन्याते पणजे तेमनीपासेवेसेते तेमनेपण संसारमांबुन्याते
एमप्रश्रव्याकरणसूत्र तथा अनुयोगद्वारसूत्रमांकहुंते अज्जावचेवसोलसमंइत्यादि अ-
नेजगवतीसूत्रमांपणकहुंते सुतद्योखलुपढमो वीउंनिर्युक्तिमिसउंजणुं ॥ इतोतइयणु-
उंगो नाणुनाउंजिणवरेहिं ॥ अनेकेटलाकएमकहेतेजे अमेसूत्रजपरअर्थकरियेठेये तो
निर्युक्ति तथाटीकाप्रमुखनुं शुंकामते तेपणमृपावादते केमकेश्रीप्रश्रव्याकरणमां वय-
णतियंखिंगतियं इत्यादिकजाण्याविना अनेनयनिक्षेप जाण्याविना जेउपदेशआपे तेमृ-
पावादते एमअनेकसूत्रमां कहुंते माटेवहुश्रुतपासेउपदेशसांजलवो श्रीउत्तराध्ययनमध्ये
वहुश्रुतने मेरुनीतथासमुद्रनी अने कटपवृक्षादिसोलउपमादीधीठेएड्रव्यनिक्षेपोकहो.

४ जावनिक्षेपोकहेते. जे नाम स्थापना अने ड्रव्य एत्रणनिक्षेपाते एकजावनिक्षेपा वि-
नाअशुद्धे जे नामतथाआकार लक्षण गुणसहित वस्तु ते जावनिक्षेपोजाणवो उवउं-
गोजावइतिवचनात् एटले पूजा दान शील तप क्रिया ज्ञान एसर्व जावनिक्षेपेसहि-
तलाजनुंकारणते इहांकोइकदेशेजे मननापरिणामहढकरीनेजेकरिये तेनेजावकहिये
एमकहेते तेज्वाते एतोसुखनीवांठायें मिथ्यात्वीपणघणाकरेते तेगणुंनही इहांसूत्रनी
साखे वीतरागनी आज्ञाहेयउपादेयनीपरीक्षाकरी अजीवतत्व तथा आश्रवतत्व अने
बंधतत्व ऊपर हेयके० त्यागजाव अने जीवनाखगुणजे संवरनिर्झारा तथामोद्धतत्वऊ-
परेंउपादेय परिणामतेजावकहिये एटले रूपीगुणतेड्रव्यनिक्षेपते अनेअरूपीगुणते जा-
वनिक्षेपते एटले मनवचनकाया लेइयादिकसर्वड्रव्यनिक्षेपामांठे अनेज्ञानदर्शनचारि-
त्रवीर्यध्यानप्रमुखसर्वगुण जावनिक्षेपामांठे एजावनिक्षेपो ते नामस्थापनातथाड्रव्य
सहितहोय एटलेचारनिक्षेपाकहा.

ह्वेचारनिक्षेपापदार्थऊपरखगानीदेखाकेते नामजीवतेचेतना अथवा मांचाने एक-
वाणने जीवकहीघोलावेते तेनामनिक्षेपेजीवमूर्तिप्रमुखथापिये तेस्थापनाजीव एकेंडी-
श्रीपंचेंडीपर्यंत सर्वजीवते पणउपयोगमिलेनहीतेड्रव्यजीव अनेमूर्तिमांजीवस्वरूपठंख-
वीसमकितनाउपयोगमांठे तेजावजीवएमधर्मास्तिकायादिकड्रव्यमांपण जाणवुं नाम-
धीधर्मास्तिकायकहीघोलाववो तेनामधर्मास्तिकाय धर्मास्तिकायएह्वाअक्षरखला
अथवाट्टांतकारणे कांइकवस्तुथापवी ते स्थापनाधर्मास्तिकाय तथा धर्मास्तिकाय जे

असंख्यातप्रदेशी धर्मद्रव्यते तेद्रव्यधर्मास्तिकाय एधर्मास्तिकायनेजेवारें चलणसहाय-
गुणनी अपेक्षासहितउलखियें तेजावधर्मास्तिकाय.

हवे कोइकनोसाधुएहवोनामते तेनामसाधु अनेस्थापनाकरियेंतेस्थापनासाधु तथा
जे पंचमहाव्रतपाळे क्रियाअनुष्ठानकरे सुजतोआहारलीये पणज्ञानध्याननोजेवो उपयो-
गजोश्ये तेवोउपयोगनहोय तेद्रव्यसाधु जेजावसंवरमोइनोसाधकथइ जाव साधुनी
करणीकरे तेजावनिक्षेपेसाधुकहियें.

कोइकनोअरिहंतनामते तेनामअरिहंत अनेअरिहंतनीप्रतिमाते थापनाअरिहंत
जेटलासुधीठन्नस्थअवस्थाते द्रव्यअरिहंत अनेकेवलज्ञानपाम्यापठे लोकालोकनो
जावजाणेदेखे तेजावअरिहंत एमसिद्धमांपणकहेवो.

कोइजीवनोज्ञानएहवोनाम अथवाजावेंअजीवनोनाम तेनामज्ञान तथाजेज्ञानपु-
स्तकमांलख्युंते तेस्थापनाज्ञान जेउपयोगविनासिद्धांतनोजणवो अथवाअन्यमतिना सर्व
शास्त्रज्ञणवा तथाज्ञशरीरादिकतेसर्वद्रव्यज्ञान जेनवतत्वतुंजाणतुं तेजावज्ञान.

तथाकोइकनुंतपएहवुंनाम ते नामतप तथापुस्तकमां तपनीविधीनुंलखन ते थाप-
नातप अने पुण्यरूपमासखमणादिककरवोतेद्रव्यतप जेपरवस्तुऊपरत्यागनोपरिणामते
जावतप एमसंवरादिकसर्वमांचारचारनिक्षेपाजाणवा तथाश्रीअनुयोगद्वारमध्येकळुंते
यतः जठयजंजाणिज्जा निरुक्तेवंनिस्किवेनिरवसेसं ॥ जठवीयनजाणिज्जा चोकयंनिरुक्त
वेतव ॥ १ ॥ एचारनिक्षेपाकह्या एटलेशब्दनयकह्यो.

हवे ठणोसमजिरूढनयकहेते जेवस्तुनाकेटलाकगुणप्रगट्याते अनेकेटलाकगुण प्रग-
ट्यानथी पणअवश्यप्रगटशे एहवीवस्तुनेवस्तुकहे तेवस्तुनानामांतरएककरीजाणे जेम
जीव चेतन तथाआत्मा एहनोएकअर्थकहे ते समजिरूढनयकहियें एनयएकअंशउ-
ठीवस्तुनेपूरेपूरीवस्तुकहे जेमतेरमागुणठाणेकेवलीहोय तेहनेसिद्धकहे ए नयनाजेद
विलकुलनथी एसमजिरूढनयकह्यो.

हवेएवंचूतनयकहेते जेवस्तुपोतानेगुणेसंपूर्णते अनेपोतानीक्रियाकरते तेने ते वस्तु
कहीवोलावे जेममोइस्थानकें जेजीवपहोतो तेने सिद्धकहे जेमपाणीथीचरेलो स्त्रीना
माथाऊपरआवतो जलधरणक्रियाकरतो तेने घनोकहेएएवंचूतनयकह्यो.

हवेसातनयनाहष्टांत श्रीअनुयोगद्वारसूत्रथी लखियेंतैयें. जेमकोइकपुरुपेकोइकवी-
जापुरुपनेपुळुं जेतमेकिहांवसोठो तेवारेंतेपुरुपेकळुं हुंलोकमांवसुंहुं तेवारेंअशुद्ध नैग-
मवालेपुळुं जेलोकनात्रणजेदठे १ अधोलोक २ त्रिगोलोक ३ ऊर्ध्वलोक तेमांतुं किहां
रहेते तेवारेंशुद्धनैगमेंकळुंजे त्रिगोलोकमांरहुंहुं वदीपुळुंजे त्रिगोलोकमांअसंख्याता
द्रीपसमुद्रते तेमांतुक्याद्रीपमांरहेते तेवारें विशुद्धनैगमेंकळुंजे जंबुद्रीपमांरहुंहुं तेजं-

तेमां जेजीवपोतानाउपयोगथीद्रव्यनेजाणे तेप्रत्यक्षप्रमाणकहियें जेमकेवली उद्रव्य प्रत्यक्षप्रमाणेजाणे तथादेखे तेमाटेकेवलज्ञानतेसर्वथीप्रत्यक्षज्ञानते अनेमनपर्यवज्ञान तेमनोवर्गणाप्रत्यक्षजाणे तथाश्रवधिज्ञानतेपुत्रलद्रव्यनेप्रत्यक्षजाणे माटे एवेज्ञानदेश-प्रत्यक्षते वीजुंठन्नस्थज्ञानतेसर्वपरोक्षप्रमाणते.

ह्वे परोक्षप्रमाणकहेते मतिज्ञाननो अनेश्रुतज्ञाननो उपयोगपरोक्षप्रमाणते केमके जेशास्त्रनावलथीजाणे तेपरोक्षप्रमाणकहियें तेपरोक्षप्रमाणनात्रणजेदते १ अनुमानप्र-माण २ आगमप्रमाण ३ उपमानप्रमाण तेमां अनुमान एटले कोइक सहिनाणदेखीने जेज्ञानथाय जेम धुमारुदेखीने अग्निनुंअनुमानथाय अनेआगमएटले शास्त्रनीसाख-थीजेवातजाणियें जेम देवलोकतथानरक निगोदविगेरेनोविचारआगमथी जाणियेंते-यें तेआगमप्रमाण अने कोइकवस्तुनोदृष्टांतआपीने वस्तुनेउलखाववी तेउपमानप्रमा-णजाणवो एप्रमाणकह्या ह्वेसत्त्वसत्त्वप्रकथीसत्त्वचंगीकहेते.

१ स्यात्के० अनेकांतपणे सर्वश्रपेहालेइ जीवद्रव्यमां आपणोद्रव्य आपणोखेत्र आपणोकाल आपणोजाव एमआपणोगुणपर्यायिंजीवते तेमसर्वद्रव्यआपणोगुणपर्यायिंते तेस्यात्अस्तिनामापहेलोजांगो थयो.

२ जेजीवमां वीजापांचद्रव्यना? ड्रव्य १ खेत्र ३ काल ४ जाव तेपरद्रव्यनागुणपर्याय जी-वमांथी एटलेपरद्रव्यनागुणनोनास्तिपणोसर्वद्रव्यमांते एस्यात्नास्तिवीजोजांगोथयो.

३ ड्रव्य स्वगुणेअस्ति अनेपरगुणेनास्ति एवेजांगाएकसमयेड्रव्यमांते जेम जेसमये शुक्रस्वगुणनीअस्तिते तेजसमयें परगुणनीनास्तिपणते माटेअस्तिनास्ति एवेहुजांगाजे-लाते तेस्यात्अस्तिनास्तित्रीजोजांगो थयो.

४ अस्ति अनेनास्ति एवेहुजांगा एकसमयमांते तो वचनेकरीअस्तिएटलोबोलतां अस्संख्यातासमयलागे तेथीनास्तिजांगो तेजवखतेकहेवाणोनही अने जोनास्तिजांगो कह्यो तोअस्तिपणोनाव्यो माटेएकजअस्तिकहेतांथकां नास्तिपणोतेजसमयेड्रव्यमांते तेनहीकहेवाणो माटेमृपावादलागे तेमजनास्तिकहेतां अस्तिनोमृपावादलागे माटेवच-नेअगोचरते एकसमयमावेहुवचनवोव्याजायनही केमकेएकअक्षरबोलतां अस्संख्याता समयलागेते माटे वचनथीअगोचरते तेस्यात्अवक्तव्य एचोथोजांगोकह्यो.

५ तेअवक्तव्यपणो वस्तुमांअस्तिधर्मनोपणते माटेस्यात्अस्तिअवक्तव्यपांचमोचंगोकह्यो.

६ तेमजनास्तिधर्मनोपणअवक्तव्यपणोवस्तुमध्येते माटेस्यात्नास्तिअवक्तव्यव-

७ तेअस्तिपणोतथानास्तिपणोवेहुधर्मएकसमयेवस्तुमध्येते पण वचनथीअवक्तव्यते माटेस्यात्अस्तिनास्तिपणोवस्तुमध्येते एसातमोजांगोकह्यो.

हवे एसातजंगा नित्य तथाअनित्यपणामांलगामेते १ स्यात्नित्यं २ स्यात्अनित्यं ३ स्यात्नित्यानित्यं ४ स्यात् श्रवक्तव्यं ५ स्यात् नित्यश्रवक्तव्यं ६ स्यात्अनित्यश्रवक्तव्यं ७ स्यात्नित्यानित्यंयुगपत्श्रवक्तव्यं एमज एकअनेकनासातजंगाकहेवा तथा गुणपर्यायमां पणकहेवा केमकेसिद्धमध्येनयनथी तोपणससजंगीतोसिद्धमांते.

हवेसत्ताउलखाववानेत्रिजंगीयोकहेते १ मिथ्यात्वदशा तेवाधकदशा २ समकेत गुणगणार्थीमांकीने अयोगीकेवली गुणगणासुधीसाधक दशाजाणवी ३ सर्वकर्मथी रहिततेसिद्धदशा १ ज्ञाननोजाणपणोतेजीवनोगुण २ तेनोज्ञातातेजीव ३ ज्ञेयतेसर्वद्रव्य १ ध्यानतेजीवनास्वरूपनो २ तेध्याननोध्याताजीव ३ ध्येयआत्मानोस्वरूप १ कर्त्तातेजीव २ कर्मतेएकमोक्षवीजोबंध ३ क्रियातेएकसंवरवीजीआश्रव १ कर्मतेचेतना नेकर्मबंधनापरिणाम २ कर्मनुंफलतेचेतनानेजे कर्मउदयनापरिणाम ३ ज्ञानचेतनाते जीवनोस्वगुण तेआत्मानात्रणजेदते १ अज्ञानीजीव शरीरादिकपरवस्तुनेआत्मबुद्धीये करीमाने तेपहेलोवहिरात्मा २ जेदेहसहितजीवते तेपणनिश्चेंसत्तागुणसिद्धसमानते ए-टलेपोतानाजीवने सिद्धसमानकरीध्यावे तेवीजोअंतरआत्माजाणवो ३ कर्मखपावीकेवलज्ञानपाम्याते अरिहंत तथासिद्ध सर्वपरमात्माजाणवा एत्रिजंगीनोविचारकह्यो ए-टले आठपद्दनोविचारकह्यो.

हवेएकद्रव्यमध्ये ठसामान्यगुणतेतेकहेते पहेलोअस्तित्वते जेठद्रव्यआपणागुणपर्यायप्रदेशेकरीअस्तिते तेमां धर्म अधर्म आकाश अने जीव एचारद्रव्यनो असंख्याता प्रदेशमित्या खंधथायते अनेपुजलमांखंधथवानीशक्तिते माटेएपांचद्रव्यअस्तिकायते अनेठठोकालद्रव्यनोसमय कोइकोइथीमिलतोनथी केमके एकसमयविणस्यापठे बीजो समयआवेते माटेकालअस्तिकायनथी एद्रव्यमांअस्तित्वपणोकह्यो.

१ वस्तुत्वके० वस्तुपणो कहेते तेद्रव्यठएकठाएकखेत्रमध्येरहाते एकआकाशप्रदेशमांधर्मास्तिकायनोएकप्रदेशरहाते तथाअधर्मास्तिकायनोपण एकप्रदेशरहाते अने जीवअनंताना अनंतप्रदेशरहाते पुजलपरमाणुअनंतारहाते तेसर्वपोतानीसत्तालीधायकारहाते पणकोइद्रव्यकोइद्रव्यसाथेमिलीजातोनथी तेवस्तुपणो.

३ द्रव्यत्वके० द्रव्यपणोते सर्वद्रव्यपोतपोतानीक्रियाकरे एटलेधर्मास्तिकायमांचलगुणते सर्वप्रदेशमध्येते सदाकालेंपुजल तथाजीवने चलाववारूपक्रियाकरेते इहांकोइ पुठेजे लोकांतसिद्धखेत्रमांधर्मास्तिकायते तेसिद्धनाजीवने चलाववापणोकरतीनथी ते केम? तेनेउत्तरकहेतेजेसिद्धनाजीवअक्रियते माटेचालतानथी पणतेखेत्रमांजेसूक्ष्मनिगोदनाजीव तथापुजलते तेहनेधर्मास्तिकायचलावेते माटेपोतानीक्रियाकरेते तेमजअधर्मास्तिकायजीवतथापुजलने स्थिरराखवानीक्रियाकरेते तथाआकाशद्रव्य ते सर्वद्रव्य-

फिटीने अनंतोथायते तैप्रदेशमांशसंख्यातपणानोविनाशते अनेअनंतपणानोउपजवोठे अनेअगुरुलघुपणे गुणध्रुवते एम उपजवो विणसवो अने ध्रुव एत्रणेपरिणामते.

अधर्मास्तिकायमां पणएत्रणेपरिणाम असंख्यातप्रदेशेंसदासमयसमयमां परिणमी रहाते तेमांपण उपजे विणशे अनेथिररहेते एमआकाशनाअनंताप्रदेशमां पण एक समयेंत्रणपरिणामपरिणामेते अनेजीवनाअसंख्याताप्रदेशते तेमध्येपणउपजे विणशे थिररहे तथापुज्वलपरमाणुमांपणसमयसमयथायते अने कालनोवर्त्तमानसमयफिटीनेअतीतकालथायते तो तेसमयमां वर्त्तमानपणानोविनाशते अनेअतीतपणानोउपजवोठे कालपणेध्रुवते एथ्रुलथकीउत्पादव्ययध्रुवपणोकह्यो अनेवस्तुगते मूलपणे ज्ञेयनेपलटवे ज्ञाननोपणतेजासनपणेपरिणमवोथाय तेपूर्वपर्यायनाजासननोव्यय अनेअजिनवज्ञेयनापर्यायजासननोउत्पाद तथाज्ञानपणानोध्रुव एरीतेसर्वगुणना धर्मनीप्रवृत्तिरूप पर्यायनोउत्पादव्यय श्रीसिद्धजगवंतमांपणथरह्योते एमजधर्मास्तिकायनाप्रदेशें जेखेत्रगतअसंख्यातापुज्वलतथाजीवने पहेलेसमय चलणसहायीपणोपरिणमतोहतो अनेवीजे समय अनंतपरमाणु तथाअनंताजीवप्रदेशने चलणसहायीथयो तेवारें असंख्याताचलणसहायनोव्यय अनेअनंताचलणसहायनोउपजवो अनेगुणपणेध्रुव एमधर्मद्रव्यमध्ये उत्पादव्ययथयीरह्योते तेमजअधर्मादिकद्रव्यनेविपेपणजावुं तथावलीकार्यकारणपणे उत्पादव्यय तथा अगुरुलघुनाचलणनोउत्पादव्यय पंचास्तिकार्यनेविपे कहेवुं तथाकाखद्रव्यतेउपचारते तेनुंस्वरूपसर्वउपचारथीजकहेवुं एरीते सर्वद्रव्यमांसत्पणोते जो अगुरुलघुनोजेद न थाय तोपठेप्रदेशनोमांद्दोमांद्देजेदकहेवोथाय तेमाटेअगुरुलघुनोजेद सर्वमांठे अने जेनोउत्पादव्ययरूपसत्पणोएकठे तेद्रव्यएकठे तथा जेनोउत्पादव्ययसत्पणो जूदो तेद्रव्यपणजूदोते एटलेसत्के ० सत्वपणो कह्यो.

६ अगुरुलघुत्वपणोकहेते जेद्रव्यनोअगुरुलघुपर्यायते तेठप्रकारनीहानिवृद्धिकरे तेमांठप्रकारनीवृद्धिठे १ अनंतजागवृद्धि २ असंख्यातजागवृद्धि ३ संख्यातजागवृद्धि ४ संख्यातगुणवृद्धि ५ असंख्यातगुणवृद्धि ६ अनंतगुणवृद्धि इवेठप्रकारनीहानि कहेते १ अनंतजागहानि २ असंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि ४ संख्यातगुणहानि ५ असंख्यातगुणहानि ६ अनंतगुणहानि एरीतेठप्रकारनीवृद्धि तथा ठप्रकारनीहानि तेसर्वद्रव्यमांसदासमयसमयथयीरहीठे वृद्धितेउपजवोअनेहानितेव्ययकहियें एअगुरुलघु नहीगुरुतथानहीलघु ते अगुरुलघुस्वजावकहियें एसर्वद्रव्यमध्येते तेश्रीजगवतीसूत्रें सबद्वा सब्रगुणा सब्रपणसा सब्रपळावा सब्रकाअगुरुलघुआए अगुरुलघुस्वजावनेआवरणथी तथाआत्मानमध्येजेअगुरुलघुगुण तेआत्मानासर्वप्रदेशेंद्रायकजावथये

सर्वगुण सामान्यपणेपरिणमे पणअधिकार्त्तापरिणमेनही तेअग्रुरुलघुगुणनुंप्रवर्तनजाणवुं तेअग्रुरुलघुगुणने गोत्रकर्म रोकेठे एअग्रुरुलघुस्वजावतेसर्वद्रव्यमांठे.

ह्वेगुणनीजावनाकहेठे तिहांजेटलाठएद्रव्यमां सरिखागुणठे तेसाभान्यगुणकहियें अनेजेगुणएकद्रव्यमांठे अनेवीजाद्रव्यमांनथी तेविशेषगुणकहियें जेगुणकोशकद्रव्यमांठे अनेकोशकद्रव्यमांनथी तेसाधारणअसाधारणगुणकहियें एमएठद्रव्यमां अनंतगुण अनंतपर्याय अनंतस्वजावसदाशाश्वताठे जेमश्रीकेवलीजगवंतंपरूप्या तेसर्वजेरी-तेंठे तेरीतेंसद्दृष्टापूर्वकयथार्थउपयोगथी श्रुतज्ञानादिकथीयथार्थपणेजाणवासद्दृष्टा एनिश्चेंज्ञानतेमोक्षनुंकारणठे जेजीव ज्ञानपाम्यो तेजीवविरतिकरेठे तेचारित्रकहियें ज्ञाननुंफल विरतिपणोठे तेमोक्षनुंतत्कालकारणठे.

ह्वेनिश्चेंचारित्र अनेव्यवहारचारित्रनोविचारकहेठे तेमांप्रथमव्यवहारचारित्रते जेप्राणातिपातविरमण प्रमुख पंचमहाव्रतरूप तेसर्वविरतिकहियेंअने स्थुलप्राणातिपात विरमणव्रतादिकश्रावकना वारव्रत तेदेशविरतिचारित्रजाणवुं एव्यवहारचारित्र सुखनुंकारणठे एवीकरणीरूपश्रावकनावारव्रत अनेयतिनांपांचमहाव्रत तेअन्नव्यनेपण आवेतेथी देवतानीगतिपामे पणसकामनिर्ज्जारांनुं कारणनयाय इहांकोइ पुठेके मोक्षनुंकारणनथीतो एटहुंकष्ट शावास्तेकरियें तेने उत्तर जे त्यागबुद्धी निश्चेंज्ञानसहित चारित्र तेमोक्षनुंकारणठे माटेनिश्चेंचारित्रसहित व्यवहारचारित्रपालवुं तेनिश्चेंचारित्रकहेठे शरीर इंद्रिय विषय कपाय योग एसर्वपरवस्तुजाणीठांरुवा तथाआहार ते पुज्जलवस्तुजाणीठांरुवो आत्माअणाहारीठे तेमाटेमुऊने आहारकरवोघटेनही आहारतेपुज्जलठे आत्माअपुज्जलीठे तेमाटेत्यागकरवो तद्रूपजेतप तेतप निश्चेंचारित्रमांजाणवुं चारित्रकहेतांचंचलतारहित थिरतानापरिणाम अनेआत्मस्वरूपनेविषे एकत्वपणेरमण-तन्मयतास्वरूपविश्रांति तत्वानुजवतेचारित्रकहियें तेचारित्रनावेजेदठे एकदेशविरति बी-जीसर्वविरति तिहांदेशविरतिके०श्रावकनावारव्रत ते वारव्रतनिश्चेंतथा व्यवहारथीकहेठे.

१ प्राणातिपातविरमणव्रत ते परजीवने आपणाजीवसरिखोजाणी सर्वजीवनी रक्षा करे तेव्यवहारदयाथयी माटे व्यवहारप्राणातिपात विरमणव्रतजाणवुं अनेजे आपणोजीव कर्मदशपड्योडुःखीथायठे तेआपणाजीवनेकर्मबंधनथीमूकाववुं अने आत्म-गुणरक्षाकरीगुणवृद्धिकरवी तेस्वदया बंधहेतुपरिणतिनिवारी स्वरूपगुणनेप्रगटपणेकर-वा जेगुणप्रगटथयोतेराखवो एटलेज्ञानेकरी मिथ्यात्वटाळी आपणाजीवनेनिर्मलकरे तेनिश्चेंथी प्राणातिपात विरमणव्रतकहियें.

२ मृषावादविरमणव्रतकहेठे. जूनुंवचनविलकुलबोलवुंनही ते व्यवहारमृषावादविर-मणव्रत अने जे परपुज्जलादिकवस्तुनेआपणीकहेवी तेमृषावादवचनठे अनेजीवनेअ-

जीवकहे तथाअजीवनेजीवकहे इत्यादिकअज्ञानचाव ते सर्वनिश्चैमृपावादते अथवा सिद्धांतनाअर्थ खोटाकहे एमृपावादजेणेठांड्यो तेनिश्चैमृपावादविरमणव्रतकहियें एट-लेवीजाअदत्तादानादिक व्रतजोचांजे तोतेनोमात्रचारित्रजंगथाय पणज्ञानदर्शननोचंगनथाय अनेजेणेनिश्चैमृपावादनो जंगकस्यो तेणे समकेततथाज्ञानअने चारित्रएत्रणे-नोचंगकस्यो तथाआगममां एमकहुंठेजे एकसाधुयेंचोथोव्रतजंगकस्यो अनेएकसाधुयें वीजोमृपावादव्रतजंगकस्यो तोजेणेचोथोव्रतजंगकस्यो तेआलोवणलेइशुद्धयायपणजे सिद्धांतनाअर्थनोमृपाउपदेशआपे तेआलोवणलीधे पणशुद्धयायनही.

३ अदत्तादानविरमणव्रतकहेठे जेपारकुं धन वस्तु रुपाने चोरीकरे उगवाजीकरी लीधे तेचोरीठे एटलेपारकीवस्तुधणीनादिधाविनालेवीनही एव्यवहारथी अदत्तादान विरमणव्रतजाणतुं अने जेपांचइंद्रियना त्रेवीसविषय आठकर्मवर्गणाइत्यादिक परवस्तु लेवीनही तथा तेनीवांठानकरवी तेआत्मानेअग्राहते माटे तेनिश्चैथीअदत्तादानविरम-णव्रतकहियें इहांकोइपुठेजे विषयनी अनेकर्मनीवांठाकोणकरेठे तेनेउत्तरजे पुणनेजे-लोलेवायोन्यते ते जीवकर्मनीवांठाकरेठे जेपुण्यना ४२ जेदठे तेचारकर्मनीशुजप्र-कृतिठे एटलेजे व्यवहार अदत्तादानतोनथीलेता पण अंतरंगपुण्यादिकनीवांठाठे तेने निश्चैअदत्तादानलागेठे.

४ मैथुनविरमणव्रतकहेठे. जेपुरुषपरस्त्रीनोपरिहारकरे तथा जेस्त्रीपुरुषनोपरिहारकरे इहां साधुनेस्त्रीनोसर्वथात्यागठे अनेग्रहस्यनेपरणेस्त्रीस्त्रीमोकलीठे परस्त्रीनोपञ्चलाणठे ते-व्यवहारथीमैथुनतुंविरमणकहियें अने जेविषयनाअजिज्ञापतुं तथाममतातृक्षानोत्याग परचाववर्णादिक परद्रव्यनास्वामित्वादिक तेनोअजोगीपणो आत्मास्वगुणज्ञानादिक-नोचोगीठे अनेएपुण्यखंध ते अनंताजीवनीएठे तेनेकेमजोगवे परीतेत्यागतेनि-श्चैथी मैथुन विरमणकहियें जेणेवाह्यविषयठांड्योठे अनेअंतरंगबालचटुटीनधीतो तेहनेतेमैथुननाकर्मलागेठे.

५ परिग्रहपरिमाणव्रतकहेठे. परिग्रह धन धान्य दास दासी चोपद जमीन वख आचरणनोत्याग तेमांसाधुनेतोसर्वथापरिग्रहनोत्यागठे तथाश्रावकनेइष्टापरिमाणठे जेटलीइष्टाहोय तेटलो परिग्रहमोकजोराखे वीजानीव्रतिकरे एव्यवहारथीकह्यो अने जेकर्मरागष्टेप अज्ञानद्रव्यज्ञानावरणीप्रमुखआठकर्म अनेशरीर इंद्रियनो परिहार एटलेकर्मने परजाणीठांरुवो तेनिश्चैथीपरिग्रहनोत्याग एटलेपरवस्तुनीमूर्ठांठांरुवी जेणे मूर्ठांठोनी तेणेपरिग्रहठोड्योजठे एमजाणतुं.

६ दिशिपरिमाणव्रतकहेठे. तिहांतिरष्टिचारदिशी पांचमीअथो ठठीऊर्ध्व पठदिशी-नाखेत्रनो मानकरीमोकजोराखे तेव्यवहारथीदिशीपरिमाणकहियें अनेचारगतिमां

चटकवुंतेकर्मनुंफलते एमजाणी तेथीउदासीपणो अनेसिद्धश्रवस्याशुंउपादेयपणो ते निश्चेंदिशिपरिमाणव्रतकहियें.

७ जोगोपजोग परिमाणव्रतकहेटे. जेएकवारजोगववुंतेजोग अनेजेवारंवार जोगववुं तेउपजोग तेनोपरिमाणकरे ते व्यवहारजोगोपजोगव्रतकहियें अने जेव्यवहारनयें कर्मनोकर्त्ताजोक्ताजीवठे अने निश्चयनयेतोकर्मनोकर्त्ता कर्मठे आत्माअनादिनोपरजावजोगीथयोठे तेथीपरजावग्राहक अनेपरजावरहकथयो एटले आत्मानी ज्ञायकता ग्राहकता जोग्यता रहकता वीगके कर्त्तापणोवीगड्यो तेवारेंपरजाव कर्त्ताथयो तेपणपरजावरंगीपणें आठकर्मनोकर्त्ताथयोठे पणसत्तायेंतोखजावनोकर्त्ताठे पणउपगरण अवरणा तेथीस्वकार्यकरीशकतोनी विजावनेकरेठे अज्ञानपणे जीवतोउपयोगजट्यो ठे पणन्यारोठे पोताना ज्ञानादिकगुणनोकर्त्ताजोक्ताठे एहवोस्वरूपानुयायीपरिणामते निश्चें जोगोपजोगव्रत त्यागजाणवो.

८ अनर्थदंरुविरमणव्रतकहेटे. जेकामविनाजीवनोविधकरवो पारकावास्ते आरंज प्रमुखकरवानी आज्ञाप्रमुखआपवी तेव्यवहारअनर्थदंरुअनेशुजाशुजकर्मतेमिथ्यात्व अवरिति कपाय योगथी बंधायठे तेनेजीवआपणाकरीजाणे एनिश्चेंथी अनर्थदंरु.

९ सामायकव्रतकहेटे. जे मनवचनकायाना आरंजटाढीने तेनेनिरारंजपण्वेवर्त्तावे तेव्यवहार सामायकजाणवो अनेजेजीवना ज्ञान दर्शन चारित्रगुणविचारे सर्व जीवनागुणनीसत्ता एकसमानजाणी सर्वजीवसाथे समतापरिणामेंवर्त्ते ते निश्चेंथी समतारूपसामायक कहियें.

१० देशावगाशीकव्रतकहेटे. जेमनवचनकायानायोग एकठोरकरी एकस्थानकेंवेसी धर्मध्यानकरवो तेव्यवहारदेशावगाशीककहियें अनेजेश्रुतज्ञानेकरीठडव्य उलखीने पांचडव्यनोत्यागकरे अनेज्ञानवंतजीवनेध्यावे तेनिश्चें देशावगाशीकव्रतकहियें.

११ पोशहव्रतकहेटे. जेचारपहोर अथवाआठपहोरसुधीसमतापरिणामे सावद्य ठोनी निरारंजपण्वे सिजायध्यानमांप्रवर्त्ते तेव्यवहारपोशहकहियें अनेपोतानाजीवनेज्ञानध्यानथीपोपीनेपुष्टकरे तेनिश्चेंथीपोशहव्रतकहियें जीवनेपोतानास्वगुणेकरी पोपीजे तेने पोशहकहियें.

१२ अतिथिसंविज्ञागव्रतकहेटे. जेपोशहनेपारणे अथवा सदासर्वदासाधुने तथाजैनधर्मिंश्रावकने पोतानीशक्तिप्रमाणे दानदेवुं तेव्यवहारअतिथिसंविज्ञागकहियें अने पोताना जीवने अथवा शिष्यनेज्ञाननुंदानते जणवुं जणाववुं सुणवुं सुणाववुं तेनिश्चेंथी अतिथिसंविज्ञागव्रतकहियें एटले श्रावकनाचारव्रतकह्यां ते समकितसहित जेनिश्चेंतथाव्यवहारधीवारव्रतधारे तेजीवनेंपांचमेगुणठाणे देशविरिति श्रावककहियें

देशके० देशकी थोनीशीव्रतिपणोतेमाटे अनेयतिनेसर्वथीव्रतिपणोटे तेथीपांचमहा-
व्रतजठे साधुनेपांचमहाव्रतमांसर्वव्रतश्राव्यां एनिश्रेंच्यागरूपज्ञानध्यान संवरनिर्झारामां
थिरतानापारिणाम तेनिश्रेंचारित्रना एकउत्सर्ग वीजोश्रपवाद एवेमार्गठे तेमांजेउत्कृष्ट
तीक्ष्णपरिणाम तेउत्सर्ग अनेजेउत्सर्गराखवाने कारणरूप तेअपवाद उत्कंच ॥ संघरणं
मिश्रसुद्धं दुन्नविगिन्हतदेतयाणहियं ॥ आउरदिठंतेणंते चेवहीयंअसंघरणे ॥ १ ॥
एटखे ज्यांसुधीसाधकजावने वाधकनपने त्यांसुधी जेहनीनाकही तेथ्यादरबोनही
अनेजोसाधकपरिणाम रहेतानदीग तेवारेंजेहनीना ते आचरे तेनेअपवादमार्गकहियें
जेथ्यात्मगुणराखवाने करवो तेअपवाद अनेगुणीनेरागे जक्तियेंकरवो तेप्रशस्त एवेतो
साधनठे अनेजेउदैकनेअखमवाधीकरवुं तेअतिचारठे तथासबलो अने उदैकमाटे अश-
कपणेकरवुं तेपन्निवाइठे तेमध्ये अपवादमार्गते परिणामहटवरहे तेमध्याज्ञायेंकरवो.

ह्वेचारध्यानकहेठे. १ आर्त्तध्यान २ रौद्रध्यान ३ धर्मध्यान ४ शुक्लध्यान. तिहां
पहेलावेध्यानतेअशुजकहियें अनेपाठलावेध्यानतेशुद्धते तिहांमनमां आहटदोहटना
परिणामते आर्त्तध्यानकहियेंतेनाचारपायाठे १ जाइ मित्र सज्जन माता पिता स्त्री पुत्र धन
प्रमुखइष्टवस्तुनोवियोगथयाथी विलापकरे तेपहेलो इष्टवियोगनामा आर्त्तध्यान तथा २
अनिष्टजेजुंनं दुःखनांकारण दुश्मन दरिद्रीपणो तथा कुपुत्रादिमलवाधी मनमां दुःख
चिंताउपजे तेअनिष्टसंयोग नामाआर्त्तध्यान ३ शरीरमारोगउपनाथका दुःखकरे चिं-
ताघणीकरे तेरोगचिंतानामाआर्त्तध्यान ४ मनमांआगलनावखतनोसोचकरे जेथावर्षमां
आकामकरशुं थावतावर्षमांअमुककामकरशुंतोअमुकलाजथशेअथवा दान शील तपुं
फलमांजे जे आजवमांतपकीधोठे माटे आवतेजवें इंद्रचक्रवर्तिनी पदविमले एहवी आग-
लाजवनी बांघाठे तेअग्रशोच आर्त्तध्याननो चोथो पायोजाणवो. एआर्त्तध्याननाचारजेदक
ह्या एतिर्यचगतिनाकारणठे एध्याननापरिणामतेपांचमाअथवाठठागुणगणामुधीहोय.

२ जेकठोरपरिणामनुंचितवनतेरौद्रध्यान तेनाचारजेदठे १ जीवहिंसाकरीने हर्ष
पामे अथवा वीजोकोइहिंसाकरतोहोय तेनेदेखी खुशीथाय अथवा युद्धनी अनुमोद-
नाकरे तेहिंसानुबंधी रौद्रध्यान २ जूतुं वोळीनेमनमां हर्षपामे के जुथो में केवोकप-
टकेखव्यो माराजूठापणानी खवरकोइनेपकीनही एवोमृपावादरूप परिणाम तेमृपानु-
बंधीरौद्रध्यान ३ चोरीकरी अथवाठगाइकरी मनमां खुशीथाय के माराजेवो जोरावर
कोणठे हुंपारकोमालखाळतुं एवोपरिणामते चोरानुबंधी रौद्रध्यान ४ परिग्रह धनधान्य
कारघणोवधवानी लाखचहोय तेधनअथवा कुटुंबनेमाटे गमेतेतुंपापकरे अथवा घणो
१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

कह्या एध्यान नरकगतिपमारुवानुं कारणते महाअशुचकर्मनुं कारणते एपांचमा गुणगणासुधीतेअने ठेठेगुणगणेपण एकहिंसानुबंधी रौद्रध्याननापरिणाम कोइकजीवनेहोय.

१ ह्वेधर्मज्ञानकहेठे. जेव्यवहारक्रियारूप कारणतेधर्म तथाश्रुतज्ञान अनेचारित्र एउपादानपणेसाधनधर्म तथारत्नत्रयी जेदपणे तेउपादानशुद्धव्यवहार उत्सर्गानुयायी तेअपवादधर्मजाणवो अने अजेदरत्नत्रयी तेसाधनशुद्ध निश्चैनयें उत्सर्ग धर्म अने धम्मो वहुसहावो जेवस्तुनोसत्तागम, शुद्धपरिणामिक स्वगुणप्रवृत्ति कर्त्रादिक अनंतानंदरूप सिद्धावस्थायेंरह्यो तेएवंजुत उत्सर्गउपादान शुद्धधर्म तेधर्मनुं ज्ञासन रमण एकाग्रतापणे चित्तन तन्मयतानो उपयोग एकत्वनोचितववो तेधर्मध्यानकहियें तेनापायाचारते तेकहेठे.

२ आज्ञाविचयधर्मध्यानते जेवीतरागदेवनीआज्ञा साचीकरीसद्देहे एटलेजगवंते उद्व्यनुंस्वरूप नयप्रमाणे निक्षेपासहीत सिद्धस्वरूप निगादस्वरूप जेमकह्या तेमसद्देहे वीतरागनीआज्ञा नित्यअनित्य स्याद्वादपणे निश्चैव्यवहारपणे माने सद्देहे ते आज्ञा प्रमाणे यथार्थउपयोग ज्ञासनतयो तेनेह्वेंकरी तेउपयोगमध्ये निरधार ज्ञासन रमण अनुजवता एकता तन्मयपणो तेआज्ञावीचयधर्मध्यानकहियें.

३ अपायविचयधर्मध्यान तेजीवमां अशुद्धपणे कर्मनायोगशी संसारीश्ववस्थामां अनेक अपायकेठे दूपणते तेअज्ञान राग द्वेष कषाय आश्रव एमारानधी हुं एथकी न्यारोहुं हुंअनंतज्ञान दर्शन चारित्र वीर्यमयी शुद्ध बुद्ध अविनाशीहुं अजअनादि अनंत अक्षय अक्षर अनक्षर अचल अकल अमल अगम्य अनमी अरूपी अकर्मा अबंधक अनुदय अनुदीरक अयोगी अजोगी अरोगी अजेदी अवेदी अठेदी अखेदी अकपायी असखाइ अलेशी अशरीरी अणाहारी अव्यावाध अनवगाही अगुरुलघुपरिणामी अतेंडी अप्राणी अयोनी असंसारी अमर अपर अपरंपर अव्यापी अनाश्रित अकंप अविरुद्ध अनाश्रव अलख अशोकी असंगी अनारक लोकालोकाज्ञायक एवो शुद्धचिदानंद मारोजीवते एह्वो एकाग्रतारूप ध्यानते अपायविचयधर्मध्यानजाणवो.

४ विपाकविचयधर्मध्यानकहेठे. जे एह्वोजीवते तोपण कर्मवशेंदुःखीठे तेकर्मनो विपाकचितवे जे जीवनोज्ञानगुण तेज्ञानावरणीकमेंदाव्योते अनेदर्शनावरणीकमेंदर्शन गुणदाव्योते एमआठकमें जीवना आठगुणदाव्योते एटलेआसंसारमांजमतांथकां जीवने जेसुखदुःखते तेसर्वकर्मनांकीधांते माटेसुखउपनेराचवुंनही अनेदुःखउपने दिखगीरथवुंनही कर्मस्वरूपनीप्रकृति स्थिति रस अनेप्रदेशनो बंध उदय उदीरणा तथा सत्ता चित्तववानुं एकाग्रतापरिणाम तेविपाकविचयधर्मध्यान.

५ संस्थानविचयधर्मध्यानकहेठे. ते चउदराजमानलोकनुं स्वरूपविचारे जेएसोकोते

चण्डराजजुंघोटे तेमध्ये सातराजश्रधोलोकठे विचमां श्रद्वारसोयोजन मनुष्य/खेत्र त्रिगोलोकठे तेऊपर कांश्कडणो सातराज ऊर्ध्वलोकठे तेमांसर्व वैमानिक देवतावसेठे अनेऊपरें सिद्धशिलासिद्धखेत्रठे एरीतेलोकनुंप्रमाणठे एलोकनुंसंस्थान वैशाखठे अनंतोकाळ आपणाजीवें संसारमां जमतां सर्वलोकने जन्ममरणकरी फरस्योठे एवुंजेलोकस्वरूप तथालोकनेविपे पंचास्तिकायनुं श्रवस्थान तथापरिणमन द्रव्यमध्ये गुणपर्यायनुं श्रवस्थान तेनो जे एकाग्रताये तन्मयचित्तवणपरिणाम एह्रुंजेध्यान तेसंस्थानविचयधर्मध्यानकहियें एधर्मध्यानना चारपायाकह्या. एधर्मध्यान चोथागुणगणाथी मांनीने सातमा गुणगणासुधीठे.

द्वेशुक्लध्यानकहेठे. शुक्लके० निर्मलशुक्ल परश्रालंबनविना आत्मानास्वरूपने तन्मयपणेध्यावे एह्रुंजध्यान तेनेशुक्लध्यानकहियें तेहनापायाचारठे तेकहेठे.

१ पृथक्त्ववितर्कसप्रविचार ते पृथक्त्वके० जीवथी अजीवजूदाकरवा स्वज्ञाव विज्ञाव. तेनेजूदापृथक्पणे वहेंचणकरवी स्वरूपनेविपेपण द्रव्य तथापर्यायनो पृथक्पणे ध्यानकरी पर्यायतेगुणमां सक्रमावे अनेगुणते पर्यायमांसक्रमणकरे एरीतेस्वधर्मनेविपे धर्मांतरजेद तेपृथक्त्वकहियें अनेतेनो वितर्क ते जेश्रुतज्ञाने स्थितउपयोग अनेसप्रविचार ते सविकल्पोपयोग एटलेएकचित्तव्यापठि वीजोचित्तववो तेने विचारकहियें एटलेनिर्मलविकल्पसहित पोतानीसत्तानेध्यावे तेपृथक्त्ववितर्कसप्रविचार पेहेलो पायो. एश्रान्तागुणगणाथीमांनी इग्यारमा गुणगणासुधीठे.

२ एकत्ववितर्कअप्रविचारनामा वीजोपायोकहेठे. जेजीव आपणागुणपर्यायनीएकताकरी ध्यावे तेआवीरीतेके जीवनागुणपर्याय अने जीवते एकजठे अने माहारोजीव सिद्धस्वरूपएकजठे एवोएकत्वस्वरूप तन्मयपणेअनंता आत्मधर्मनोएकत्वपणेध्यान वितर्कके० श्रुतज्ञानावलंबीपणे अनेअप्रविचारके० विकल्पपरहित दर्शनज्ञाननो समयांतरें कारणताविना रत्नत्रयीनो एकसमयी कारणकार्यतापणेजेध्यान वीर्यउपयोगनीएकाग्रता तेएकत्ववितर्क अप्रविचारजाणवो. एपायोवारमागुणगणेध्यावे एवेहुपायामां श्रुतज्ञानावलंबनीपणोठे पण श्रवधि मनपर्यंत्र ज्ञानोपयोगंवर्त्ततोजीव कोइध्यान करीसकेनही एवेज्ञान परानुयायीठे माटे. एध्यानथी घनघातीया चारकर्मखपावे निर्मलकेवलज्ञानपामे पठेतेरमंगुणगणे ध्यानंतरीकापणेठे तेरमानाश्रंते अनेचण्डमे गुणगणे एवेपायाध्यावे.

३ सूक्ष्मक्रियाअप्रतिपातिपायोकहेठे तेसूक्ष्म मन वचन कायानायोगरुघे शैलेशी-
१ कर अयोगीयाय तेजेअप्रतिपातिनिर्मलवीर्य श्रचलत्तरूपपरिणाम तेसूक्ष्मक्रिया अप्रतिपातिध्यानजाणुं इहांसत्ताये ७५ प्रकृतिरहीहृती तेमध्ये ७२ खपावे.

४ उच्चिन्नक्रियानुवृत्तिपायो कहेते. जेयोगनिरुंधकी धापठे तेरप्रकृतिखपावे अकर्म थाय सर्वक्रियाथीरहितथाय तेसमुच्चिन्नक्रियानिवृत्ति शुद्धध्यानकहियें एध्यानध्यावतां शेषदलखरण रूपक्रियाउठेदे अवगाहनादेहमानमांथी त्रीजोजागवटाके शरीरसूकी इहांथी सातराजऊपर लोकनेअंतेजाय सिद्धथाय इहांशिष्यपूठेजे चौदमेगुणठाणेतो अक्रियठे तोसातराजउंचोगयो एक्रियाकेमकरेठे तेनेउत्तर जे सिद्धतोअक्रियठे परंतु पूर्वप्रेरणायें तुंचीनेदृष्टांते जीवमांचालवानोगुणठे धर्मास्तिकायमध्ये प्रेरणागुणठे तेथीकर्मरहितजीव मोक्षेजता लोकनेअंतेजायीरहे इहांकोइपुठेजे आगलउंचोअलोकठे तिहांकिमजातो नथी तेनेउत्तर जेआगलधर्मास्तिकायनथी माटेनजाय वलीकोइपुठेजे तोअधोगतियें अथवातिरहीगतियें केमनथीजातो तेनेउत्तर जे कर्मनाचारथीरहितथयो ह्युवोथयो माटेनिचो तथाभावो जिमणोनजाय कारणके प्रेरककोइनथी तथाकंपेनही केमकेअक्रियठेमाटे तथाकोइपुठेजे सिद्धनेकर्मकेमलागतानथी तेनेकहेते जे कर्मतोजीवनेअज्ञानथी तथायोगथीलागेठे तेसिद्धनाजीवने अज्ञान तथायोगनथी माटेकर्मलागेनही एचारध्याननोअधिकारकह्यो.

हवेवलीवीजाचारध्यानकहेते. १ पदस्थ २ पिरुस्थ ३ रूपस्थ ४ रूपातीत. तेमां पहेलुं पदस्थध्यानकहेते जेअरिहंतादिक पांचपरमेष्ठीना गुणसंचारे तेनोचित्तमां ध्यानकरे ते पदस्थध्यान. २ पिरुके० शरीरमारह्योजे आपणोजीव तेमां अरिहंत सिद्ध आचार्य उपाध्याय अनेसाधुपणानागुण सर्वठे एह्वोजेध्यानतेपिरुस्थध्यान अथवा गुणीनागुणमध्ये एकत्वताउपयोगकरवोतेपिरुस्थध्यान. ३ रूपमारह्योथको पणएमारोजीव अरूपी अनंतगुणीठे जेवस्तुनोस्वरूप अतिशयावलंबीथयापठे आत्मानुं रूपएकतापणो एह्वोजेध्यान तेरूपस्थध्यान एत्रणध्यानधर्मध्यानमांगणवा. ४ निरंजन निर्मल संकटपविकटपरहित अज्ञेद एकशुरूत्तारूप चिदानंद तत्वामृत असंग अखंरु अनंतगुणपर्यायरूप आत्मस्वरूपनुंध्यानते रूपातीतध्यानजाणुं इहांमार्गणागुणठाणा नयप्रमाण मतिआदिकज्ञान क्षयोपशमजाव सर्वठांरुवायोग्यथया एकसिद्धनामूलगुणनेध्यावे ते रूपातीतध्यानजाणवो एटलेमोक्षनुंकारणजेध्यान तेकछुं.

हवेजावनाकहेते.तेमांधर्मध्याननी चारजावनाकहेते-१ मैत्रीजावनाते सर्वजीव साथें मित्रतानोजावचित्तववो सर्वनुंजलुंचाहनुं पणकोइनुं मातुंचित्तववुंनही सर्वजीवऊपरहितगुडिराखवी ते मैत्रीजावना २ गुणवंत अने ज्ञानादिकगुणऊपरें रागते वीजीप्रमोदजावना ३ जेधर्मवंतऊपर राग अनेमिथ्यात्वीऊपर रागनही तेम द्वेषपण नही कारणके हिंसकउपरेंपण उचमजीवने करुणाऊपजे जोउपदेशथकी सारामार्गेंआवेतो तेने शुरूमार्गेंआणवो कदाचित्तमार्गेंनआवे तोपणद्वेषनराखवो केमके ते अजाणठे

एमसमजवुं एहवाजेपरिणाम तेमध्यस्थजावना ४ सर्वजीवने पोतानेतुद्वयजाणी दया-
पाळे कोइनेहणेनही तथाजेडुःखी अथवाधर्महीन तेहनाऊपरकरुणा तेनाडुःखटा-
लवानोपरिणाम तथाधर्महीन जीवदेखीने एवोचितवेजे एजीवकिवारें धर्मपामशे
चयार्थआत्मसाधन पामीस्वरूपधर्मने किवारेंअवलंबशे एवो परिणाम ते चोथी करु-
णाके० दयाजावना. एचारजावनाकही.

१ हवेवारजावनाकहेठे. शरीर कुटुंब धन परिवार सर्वविनाशीठे जीवनोमूलधर्म
अविनाशीठे एम चिंतववुंतेपहेलीअनित्यजावना २ संसारमां मरणसमये जीवनेशरण
राखनारकोइनथी एकधर्मनोशरणठे एवुंचिंतववुंते वीजीअशरणजावना ३ माराजीवे
संसारमां जमतां सर्वजवकीधाठे एसंसारथी हुंकेवारेंडुटीश एसंसारमारोनथी हुंमो-
द्दमथीहुं एमविचारवुं तेत्रीजीसंसारजावना ४ एमाहरोजीवएकलोठे एकलो आच्यो
एकलोजशे पोतानाकरेळांकर्म एकलोजोगवशे एमचिंतववुंते चोथी एकत्वजावना ५
आसंसारमां कोइकोइनोनथी एमचिंतववुंतेपांचमीअन्यत्वजावना ६ आशरीर अपवित्र
मलमूत्रनीखाणठे रोगजरानीजखोठे एशरीरथी हुं न्यारोहुं एमचिंतववो ते ठठीअशु-
चिजावना ७ रागद्वेषअज्ञान मिथ्यात्वप्रमुख सर्वेआश्रवठे एमचिंतववुं तेसातमी आ-
श्रवजावना ८ ज्ञानध्यानमां वर्चतोजीव नवाकर्मवांधेनही ते आठमी संवरजावना ९
ज्ञानसहित क्रियातेनिर्झारानुंकारणठे तेनवमीनिर्झाराजावना १० चउदराजलोकहुं
स्वरूपविचारवुंते दशमी लोकस्वरूप जावना ११ संसारमांजमताजीवने समकितज्ञान-
नीप्राप्तपामवीडुर्लजठे अथवा समकेतपाम्योपण चारित्र सर्व विरतिपरिणामरूप
धर्म पामवोडुर्लजठे तेइग्यारमी बोधडुर्लजजावना.

१२ धर्मनाकहेणहारशुरु तथाशुरूआगमनुं सांजलवुं एहवीजोगवाइ मलविदोहेली-
ठे तेवारमीधर्मडुर्लजजावना एटखेवारजावनाकही एचारित्रनुंस्वरूप संपूर्णकहुं.

एवोसमकितसहित ज्ञानचारित्र तेमोदनुंकारणठे तेनाऊपर जव्यप्राणीयें विशेषें
उचमकरवो अनेजोतेवुं ज्ञानचारित्रनहीपळे तोपण श्रेणीकराजानीपेरें सद्दह्या शुरु
राखजो जोसमकेतशुरूठे तोमोदनुंजीकठे समकेतविना ज्ञानध्यान क्रियासर्व निःफ-
लठे एमआगममांकह्योठे ॥ गाथा ॥ जंसकैतकिरइ अहवानसकैइतह्यसद्दहइ ॥ सद्-
इमाणोजीवो पावइअयरामरंगणं ॥ १ ॥ अर्थ ॥ रेजीवतुंकरीशके तोकर अनेजो न
करीशके तोपण जेवोवीतरागंधर्भकह्यो तेरीतेसद्दहइ सद्दह्याशुरू राखनारजीव अ-
नरामर स्थानक तेमोदनुंपदवीपामे.

हवेसमकितनो मार्गकहेठे १ जीव २ अजीव ३ पुण्य ४ पाप ५ आश्रव ६ संवर
७ निर्झारा ८ बंध ९ मोद एनवतत्वठे तेमांमोदनुंकारणजीवठे अनेसंवर तथानिर्झारा

एवेगुण्ठे एटले जीव संवर निर्झारा मोक्ष एचारउपादेयते अनेवीजा पांचहेयते ए-
हवो परिणामतेने समकेतज्ञानकहियें तेसमकेतज्ञानजलोजथाय तिहां अनुयोगद्धार-
रमांकह्योते ॥ गाथा ॥ नायम्मिगिन्हियह्यवे अग्निन्हियवेअश्चअठमि ॥ जश्वमेवश्-
यजो सोडवएसोनउताम ॥ १ ॥ अर्थ ॥ ज्ञानथीठड्रव्यजाणीने लेवायोग्यह्योयतेले
अनेठांनवायोग्यठांके एवोजेउपदेश तेनयउपदेशजाणवो ह्वेसमकेतनी दशरुचिकहेते.

१. निसर्गरुचि तेनिश्चयनयकरी जीवादिनवतत्वजाणे आश्रवत्यागे संवरआदरे वी-
तरागनाकह्याजाव जेठड्रव्य तेड्रव्य खेत्र काल जावसहितजाणे नामादिचारनिक्षेपा
पोतानी बुद्धिशीजाणे सहहे वीतरागनाजाप्याजाव तेसत्यते एवीसहहृणाहोय.

२ उपदेशरुचि नवतत्व तथाठड्रव्यने गुरुउपदेशथीजाणीसहहेते उपदेशरुचि.

३ आज्ञारुचि ते रागद्वेषमोहेजमनागयाते अज्ञानमित्युंठे एहवाश्ररिहंतदेव ते-
णेजे आज्ञाकही तेनेमानेसहहे तेआज्ञारुचि.

४ सूत्ररुचि ते १ आचारांग २ सुयगरांग ३ ठाणांग ४ समवायांग ५ जगवती ६
ज्ञाताधर्मकथा ७ उपासकदशांग ८ अंतगरुदशांग ९ अनुत्तरोववाइदशांग १० प्रश्न-
व्याकरण ११ विपाक एङ्ग्यारअंग तथा वारमुअंगदृष्टीवाद जेमांचउदपूर्वहता तेहम-
णाविष्ठेदगयाते तथा १ उववाइ २ रायपश्रेणी ३ जीवाजिगम ४ पन्नवणा ५ जंबुद्वी-
पपन्नति ६ चंदपन्नति ७ सुरपन्नति ८ कप्पीआ ९ कप्पविरुंसिया १० पुष्पिआ ११
पुष्पचुद्वीआ १२ वन्हिदिशा एवारउपांगजाणवा अने १ व्यवहारसूत्र २ वृहत्कल्प
३ दशाश्रुतस्कंध ४ निशीथ ५ महानिशीथ ६ जितकल्प एठठेद ग्रंथ तथा १ चोस-
रण २ संधारापयन्नो ३ तंडुलवेयाद्वीया ४ चंदाविजय ५ गणिविजय ६ देविंदथुओ
७ वीरथुओ ८ गढाचार ९ जोतिकरंरु १० आयुःपञ्चखाण एदशपयन्नानानाम तथा
१ आवश्यक २ दशवैकालिक ३ उत्तराध्ययन ४ उधनिर्युक्ति एचारमूलसूत्र तथा
१ नंदि २ अनुयोगद्धार एपीस्तालीसआगम तेमूलसूत्र तथा २ निर्युक्ति ३ ज्ञाप्य ४
चूर्णि ५ टीका एपंचांगीनावचन जेजीवमाने तथाआगमसांजलवानी तथा जणवा-
नीजेनेघणीचाहनाहोय तेसूत्ररुचिजाणवी.

५ जेजीवगुरुमुखथी एकपदनोअर्थसांजलीने अनेकपदसहहे ते वीजरुचि.

६ अजिगमरुचि ते जेसूत्रसिद्धांत अर्थसहितजाणे अनेअर्थविचार सांजलवानी
घणीचाहनाहोय ते अजिगमरुचि.

७ जे ठड्रव्यनागुणपर्यायने चारप्रमाण तथासातनये करीजाणे ते विस्ताररुचि.

८ क्रियारुचि ते दर्शन ज्ञान चारित्र तप विनय सुमति शुक्ति बाह्यक्रिया सहित
आत्मधर्मसाथे जेनेरुचिघणीहोय तेक्रियारुचि.

ए संक्षेपरुचि ते जे अर्थनेज्ञानमां थोमोकहेथके घणो जाणीने कुमतिमां पनेनही जिनमतमांप्रतितमाने तेसंक्षेपरुचि.

१० जेपांचअस्तिकायनुंस्वरूपजाणे श्रुतज्ञाननोस्वप्नाव अंतरंगसत्तासद्देतेधर्मरुचि-ह्वेसमकेतनाआठगुणकहेठे १ निसंका ते जिनागममध्येसूक्ष्मअर्थकह्या तेसाचा सद्दे तेमांसंदेह्याणेनही तथासातत्रयथीपणमरेनही २ निकंपागुण ते पुण्यरूपफलनीचाह्यानराखे केमके जिहांइष्टा तिहांकर्मनोबंधते माटे ३ निवित्तिगिठ्यागुण ते शुभअशुभपुज्ज एकसरिखाते तेमां पुण्यनाउदयथी शुभयोग मिढ्याखुशीथइश-हंकारनकरवो तथापापनाउदयथी दुःखसंयोगमिढ्यादिलगीरथातुंनही ४ अमूढदृष्टीगुण ते जे आगममां सूक्ष्मनिगोदना तथाठडव्यना सूक्ष्मविचारकह्याते तेसांज-लतोथकोमुजायनही जेपोतानी धारणामांआवेतेधारीराखे अनेजेधारणामां नआवे तेनेसद्दे ५ अवबुद्दगुण जे एआपणाजीवमां अनंतज्ञानादिकगुणते तेतुपाववा नही शुक्रसत्ताजेवीठे तेवीकहेवी रागद्वेष अज्ञानतेकर्मनीउपाधिठे जीवणउपाधी-थीन्यारोठे ६ स्थिरिकरणगुण ते आपणापरिणाम ज्ञानमांस्थिरकरवा रुगाववा नही अथवाकोइजव्यप्राणीधर्मथीपरुतोहोय तेने साह्यदेइउपदेशआपीस्थिरकरवो ७ वात्सल्यतागुण ते जेनीसाथें ज्ञान ध्यान तप पक्किमणो जेवोकरता होइये अ-नेसद्देह्यापणएकजहोय तेआपणोसाधर्मिंचाइठे तेनीचकिकरवी अथवा सर्वजी-वनाज्ञानादिगुण आपणासमानठे माटे सर्वजीवउपरदयाकरवी अथवावीजाजीवनापण आपणालुढ्यज्ञानादिगुणते तेजीवने पोपवायोग्यज्ञानध्याननोघणोअचन्यास करावे ८ प्रचावकगुण ते जगवंतनाधर्मनीप्रजावनामहिमाकरवी अथवा पोतानेज्ञानादिघ-धारवा दान शील तप चाव पूजा करीघणीमहिमाकरवी एसमकितनाआठगुण.

ह्वेसमकेतनापांचरूपणकहेठे १ उपशमचावचूपण ते विवेकीप्राणीप्रायेंकपाय नकरे अनेजोकदाचित्कपायकरेतोपण तरतमननेपाठोवाखे २ आस्ताचूपण तेज-गवंतना वचनउपरशुक्रप्रतितराखें जगवंतेंजेमथागममां आज्ञाकरीतेमसद्दे ३ द-याचावचूपण ते सर्वजीव पोतानासरिखाजाणीदयापालवी ४ संवेगचूपण जे सं-सारथी तथाधनथी शरीरथी उदासीपणोराखवो ५ निरवेद्यचूपण ते इंद्रियना सु-खजीवेंअनंतिवारजोगव्या पणतेदुःखनाकारणते एकचिदानंदमोक्षमथी अतींद्रियसु-खनेआपणाकरीजाणे ए समकेतनापांचरूपणकह्या.

ह्वेठेआयतनकहेठे १ निश्चयकुगुरुतेजगवंतनावचननाखोटाअर्थकरे खोटीपरुप-करे २ व्यवहारकुगुरु ते योगी संन्यासी ब्राह्मण अने आचारहीन वेपधारी य-मत तेपणठोक्वा ३ निश्चयकुदेव ते जिणेथ्रीवीतरागदेवतुंस्वरूपनथीजाणुं ४ व्यवहार

कुदेवे जे जेसरागीदेव कृष्ण माहादेव खेत्रपाल देवी पितरप्रमुख तेपणठोक्वा ५ निश्चै-
थीकुधर्मते जे एकांतमार्गी वाह्यकरणीजपरराच्याठे अंतरंगज्ञाननथीउलख्योते ६ व्यव-
हारकुधर्म ते पारकाअन्यदर्शनीनामतसर्वठांक्वा एटले कुदेव कुगुरु तथा कुधर्मने ठोकी
शुरूदेव गुरुतथाधर्मसद्दे तेसमकेतनी सद्दहणाजाणवी समकेतनालक्षण पन्नवणासूत्रथी
कहेठे गाथा ॥ परमहंसंथवोवासुदिष्ठपरठसेवणावावि ॥ वावन्नकुदंसणा वज्राणायसमी
त्तसद्दहणा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ परमार्थ ठडव्य नवतत्वनागुणपर्याय मोक्षनुंस्वरूप एटले जे
परमार्थसूक्ष्मअर्थठे तेजाणवानोघणोपरचोकरे अथवाजाणवानीघणीचाहनाराखे अने
सुदिष्ठके० जलीरीतेदीठाजाण्वाठे परमार्थठडव्यमोक्षमार्गजेणे एह्वागुरुनीसेवाकरे
एटलेज्ञानीगुरुधारवा अने वावन्नके० जिनमतियतिनामधरावीने जेखेत्रपालप्रमुखने
समकितविनामाने एवागुरुनोसंगवजे अनेकुदर्शनी जेअन्यमतितेनोसंगनकरे एवाजेप-
रिणामतेसमकितनीसद्दहणाजाणवी विरयासासज्जाउ कपायहीणामहवयधरावि ॥ स-
म्मदिष्ठिविहुणा कयाविमुस्कनपावंति ॥१॥ अर्थ ॥ जेसावद्यअरंजथीविरम्याठेकोधादि
आचारकपायजीत्याठे अनेशुरूपांचमहात्रतपालेठेपणसमकेतविनाठेतेजीवमोक्षपामेनही

ह्वेसमकिततेसीवस्तुठे तेविपेगाथाकहेठे गाथा ॥ नयजंगपमाणेहिं जो अप्पासा-
यवायजावेणं ॥ जाणइमोरकसरूवं सम्मादिष्ठिउसोनेऊ ॥ ३ ॥ अर्थ ॥ नय तथा
जंगेकरी तथाप्रमाणेकरी जेपोतानाआत्मानेजाणे उलखे स्याद्वादआठपक्षेजाणे अने
एमस्याद्वादपणेमोक्षनिकर्मावस्थानेपणजाणे परवस्तुने हेयजाणे जीवगुणउपादेयजा-
णे तेने समकेति जाणवो.

ह्वेजीवस्वरूपध्यानकरवाने गाथाकहेठे ॥ अहंमिक्कोखलुसुरूो निम्ममउंनाणदंसण
समग्गो ॥ तम्मिदिष्ठउंतच्चित्तो सब्बेएएखयंनेमि ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ ज्ञानीजीव एहंतुं ध्या-
नकरे के हुंएकतुं परपुजलथीन्यारोतुं निश्चैनयकरीशुरूतुं अज्ञानमलथीन्यारोतुं निर्म-
लतुं ममताथीरहिततुं ज्ञानदर्शनथीजस्योतुं हुंमाराज्ञानस्वजावसहिततुं हुंमारागुण-
मारह्योतुं चेतनागुणतेमाहारीसत्ताठे हुंमाराआत्मस्वरूपनेध्यावतो सर्वकर्मक्षयकरंतुं
॥ गाथा ॥ निरंजणंनिकलअथल देवअणाइअणइअणात्तं ॥ चैयणलरक्खणसिद्धसम प-
रमप्पासिवसंतं ॥ ५ ॥ अर्थ ॥ कर्मअंजनथीरहित निरंजनतुं कलंकरहिततुं अथल
के० पोतानास्वरूपथीकिवारेचलायमानथाउंनही परमदेवतुं जेनीआदिनथी तथा जेनो
अंतनथी चेतनालक्षणतुं सिद्धसमानतुं संतसत्तामयीतुं गाथा ॥ जीवादिसद्दहणं सम्म-
त्तंएसअधिगमोनाणं ॥ तथेवसयारमणं चरणंएसोडुमुक्कपहो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जीवादिकठडव्यजेवाठे तेवासद्दहवा तेसमकेत अनेठडव्यजेवाठे तेह्वा गु-
णपर्याय सहितजाणे तेज्ञानजाणतुं तेठडव्यजाणीनेठांके अजीवनेठांके अने जीवना

स्वगुणमां स्थिरथयीनेरमे तेचारित्रकहियें एज्ञानदर्शनचारित्र शुद्धरत्नत्रयी तेमोक्षनो
मार्गते माटे एज्ञानदर्शनचारित्रनो घणोयलकरवो एरत्नत्रयीपामीनेप्रमादकरवोनही
तिहांनिश्चयव्यवहारनीगाथा ॥ नव्वियमग्गोमुस्को वव्हारोपुत्रकारणोवुत्तो ॥ पढमोसं-
वरूवो आसवहेउतउंवीउं ॥ ७ ॥

अर्थ निश्चैनयनोमार्ग ज्ञानसत्तारूप ते मोक्षनुंकारणते एटलेमोक्षते अनेव्यवहार
क्रियानय ते पुण्यनुंकारणकह्यो पहेलो निश्चैनयसंवरते अनेनिश्चैसंवरनिश्चैनय तेएकजते
जूदानथी वीजोव्यवहारनय.तेआश्रव नवाकर्मलेवानोहेतुते एटलेशुचपुण्यकर्मनो आ-
श्रवथायते अनेअशुचव्यवहारें अशुचकर्मनोआश्रवथायते कोइ पुठेजे व्यवहारनय
आश्रवनुंकारणते तो अमेव्यवहारनहीआदरसुं एकनिश्चैमार्ग आदरसुं तेनेउत्तर
कहेते ॥ गाथा ॥ जइजिणमयंपवज्जइ तामाववहारनथियएसुयह ॥ एकेणविणातिथ्यं
ठिज्जइअन्नेणउंतच्च ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोचव्यप्राणी जोतमनेजिनमतनी चाहनाते अनेजो तुमेजिनमतने इठो-
ठो मोक्षनेचाहोठो तोनिश्चैनय अनेव्यवहारनय ठांशोनही एटलेवेहुनयमानजो व्य-
वहारनयचालजो अनेनिश्चैनयसदहजो जोतुमेव्यवहारनयउथापशो तोजिनशासनना
तीर्थनोउठेदथाशे जेणेव्यवहारनय नमान्यो तेणे गुरुवंदना जिनभक्ति तप पच्चस्काण
सर्वनमान्या एम जेणेआचारउथाप्यो तेणे निमित्तकारणउथाप्योअनेनिमित्तकारणवि-
ना एकलो उपादानकारण तेसिद्धनथाय माटे निमित्तकारणरूप व्यवहारनय जरुरमा-
ननुं अनेजो एकलोव्यवहारनय मानियें तोनिश्चैनय उंलख्याविना तत्त्वनुंस्वरूप
जाणुंजायनही माटेतत्वमार्ग अनेमोक्षमार्ग तेनिश्चैनयविना पामियेंनही अनेतत्व-
ज्ञानविना मोक्षनथी एटलेनिश्चैविना व्यवहारनिःफलते अनेनिश्चैसहित व्यवहार ते
प्रमाणते तेनोदृष्टांत जेमसोनानाआभूषणमां उपधातु अथवाकिणजोमिळ्योहोय तेपण
उंचासोनानेजावेंलेइ राखियेंठैयें अनेजोतेकिणजो तथासोनुजुंकरियें तो सहुकोइसो-
नानेले पण कोइकिणजो जेकुधातु तेकीयेनही तेम निश्चैनय सोनासमानते माटेनिश्चै
नयसहित सर्वजलाते अनेनिश्चैनयविना सर्वअलेखेते माटेआगममां निश्चैव्यवहार
रूप मोक्षमार्गते तेकह्यो.

वलीशरीररूपर भीहकरेनही तेविपे ॥ गाथा ॥ ठिज्जोचिज्जोजायखउं जोई हमे-
हुशरीर ॥ अप्पाचावेनिम्मलो जंपावंजवतीरं ॥ ए ॥ अर्थ ॥ चव्यप्राणीएमचित्तवेजे
एशरीर ठीजजाउं चिजजाउं दयथइजाउं विणशीजाउं एमाहारुं शरीरपुज्जलीक ठे प-
रवस्तुते तेएकदीवसंमूकवुंते माटे रेप्राणी तुंआपणीआत्मानेनिर्मलपणेध्यावतो संसारथी
तरीनेकांठोपामीश ॥ गाथा ॥ एहिजअप्पासोपरमप्पा कम्मवितेसोईजायोजप्पा ॥

इयमेहेवञ्जाजुसोपरमप्पा बहुतुह्येअप्पोअप्पा ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अहोन्नव्यजीव एहीज
 आपणोआत्माते तेगुरुब्रह्मते पणकर्मनेवशपड्यो जन्ममरणकरेते पणएशरीरमां जेजी-
 वते तेदेवते परमात्माते माटेतुमे आपणोआत्माध्यावो तरणतारणजिहाज एआपणो
 आत्माजते एमश्रीहेमाचार्ये वीतरागस्तोत्रमांकह्याते यःपरात्मापरंज्योतिः परमःपरमे-
 ष्ठिनां ॥ आदित्यवर्णोतमसःपरस्तादामनंतियं ॥ १ ॥ सर्वेयेनोदमूढ्यंत समूलाःक्लेशपा-
 दपाइत्यादि ॥ अर्थ ॥ परमात्माते परमज्योतिते पंचपरमेष्ठीधी पणअधिकपूज्यते केम-
 केपंचपरमेष्ठीतो मोक्षमार्गनादेखारुनाराते पणमोक्षमांजवावालोतो आपणोजीवते अ-
 ज्ञाननो मिटावनारते सर्वकर्मक्लेशनो खपावनारते एवो आत्माध्यावो एहिजपरम
 श्रेयनुंकारणते गुरुतेपरमनिर्मलते एहवोआत्माउपादेय जाणीसद्दे अनेजेवोपोताथी
 निरवाह्थाय तेवोत्यागवैरागमांप्रवर्त्ते एटले धन तेपरवस्तुजाणी सुपात्रनेदानआपे
 अनेइंद्रियनाविकारते कर्मबंधनाकारणजाणीपरिहरे शीलपावे जेआहारते तेपुजलीक
 परवस्तुते शरीरपुष्टीनुंकारणते अनेशरीरपुष्टकीधायी इंद्रियोनाविषयनोपोपथाय माटे
 तेपरखचावते अज्ञान संसारनुंकारणते माटेआहारनोत्यागकरवो तेनेतपकहियें तथा
 पूजाते जेश्रीअरिहंतदेवें मोक्षमार्गउपदेश्यो तेआपणेजाण्यो माटेआपणाउपकारीते
 तेउपकारीनी बहुमानसहित जक्तिकरियें माटेश्रीअरिहंत देवाधिदेवनी पूजाकरवी
 एम दान शील तप पूजा सर्व जीव अजीवनुंस्वरूप उलख्याविनाजेकरतुं तेपुण्यरूप इं-
 द्रियसुखनुंकारणते अनेजे जीवनेउपादेयकरी वांठाविनाकरणीकरेते तेनिर्झरानुंकारणते
 एमदयापण श्रीजगवतीसूत्रमां सातावेदनीकर्मनुं कारणते एटले सम्यक्ज्ञानीने स-
 र्वकरणीतेनिर्झरारूपते अनेज्ञानविना सर्वकरणी बंधनुंकारणते माटेज्ञाननो घणोअ-
 न्यासकरजो एजगवंतेंसीखामणदीधीते.

तथाज्ञाननुंकारण श्रुतज्ञानते तेनोघणोचावाराखजो श्रीठाणांगमां तथा उत्तराध्य-
 यनमां तथाजगवतीमां १ वाचना २ पठना ३ परावर्त्तना ४ अनुप्रेक्षा ५ धर्मकथा ए
 सिश्याय जणवा गुणवानुंफल मोक्षकह्योते सिश्यायकरवाथी ज्ञानावरणी कर्मखपावे
 क्रमके वाचनार्थी तीर्थधर्मप्रवर्त्ते महानिर्झराथाय पुठवार्थी सूत्रतथा अर्थगुरुथाय
 मिथ्यात्वमोहनीयखपावे तेजेमजेम अर्थविचारपूते तेमतेमसमकितनिर्मलथायअने श्रु-
 त्प्रेक्षाते अर्थविचारतां सातकर्मनीस्थितिना रसपातलाकरे अन्तो संसारखपावीने पाह-
 लोकरे तथा श्रुतज्ञाननी आराधनाथी अज्ञानमिते एवाफल कह्योते. ॥ क-
 माटे वांचवा तथा जणवानो घणोउद्यमकरवो एके आजपांचमाअपणो
 केवलीनथी तथा मनपर्यवज्ञानी अनेअवधिज्ञानीपणन एकमात्रश्रुतज्ञा-
 गमनो आराधकते यतः कथश्चहारिसापाणी दुसमाद स्तिया ॥ २ ॥

नहुंतोजइजिणागमो ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हेजगवंत अमसरिखाप्राणीनी शीगतिथात
 अमंआहुसमपंचमकालमां अवतारलीधो हाइतिखेदे अमेअनाथ तुं जो जिनराजन
 कहेला आगमनहोत तोआजसुंथात एटले आजआगमनोजआधारते माटेआगम
 अने आगमधर जे बहुश्रुत तेनोधणोविनयकरवो आगममांविनयनुंफल तेसांजलहु
 अनेसांजलवानुं फलज्ञानते ज्ञाननुंफलमोद्धते एमआगम सांचलीदेवायोग्यदेजो अ-
 योग्यठांरुजो सदहणाशुरूराखजो सदहणाते मोक्षनुंमूलते एइंजियसुखतोआजीवें
 नंतिवारपाम्याटे एद्वी जाति जन्म योनी कोइरही नथी जेआपणाजीवेनहीकरीहोय
 एजीवने संसारमांजमतां अनंतापुजल परावर्तनथया पणधर्मनी जोगवायीमलीनही
 तोहवेमनुष्यजव श्रावककुल निरोगशरीर पंचेंडीप्रगट बुद्धिनिर्मल एटलासंयोगमंड्या
 वलीश्रीवीतरागनीवाणीनाकेहेनारा शुरु गुरुनी जोगवाइपामीने अहोजव्यलोको तु-
 मेधर्मनेविषे विशेषउद्यमकरजो फिरिथीएवीजोगवाइ मिलवीहुलंजते माटेप्रमादकर-
 शोनही एशरीर धन कुटुंब आयुष्य सर्व चंचलते क्षणक्षणठीजेते माटे पांचसमवाय-
 कारणमंड्या मोक्षरूपकार्य सिद्धकरवुं तेपंचसमवायनानामकहेते १ काल २ स्वभाव ३
 नियत ४ पूर्वकृत ५ पुरुपाकार एपांचसमवायमाने तेसमकेतिठे एमांएकसमवाय उ-
 ङापे तेहनेमिथ्यात्वीकहियें एम सम्मतिसूत्रमां कह्योते गाथा ॥ कालोसहानियइ पु-
 षकयंपुरिपकारणेपंच ॥ समवाएसमत्तं एगंतेहोयमिठत्त ॥ १ ॥

अर्थ ॥ काललब्धिविना मोक्षरूपकार्य सिद्धयायनही एटलेकालसर्वनुंकारणते जे
 काळें जेकार्यथवानोहोय तेकार्यतेकाळेंथाय एकालसमवाय अंगीकारकरीकह्यो इहां
 कोइपुठेजे अजव्यजीव मोक्षकेमजतानथी तेनेउत्तरजे अजव्यनेकालमळे पण अज-
 व्यमांस्वभावनथी तेथीमोक्षजायनही केमके कालस्वभाव एवेकारणजोइये तेवारेंफ-
 रिपुठ्युंजे जव्यजीवमांतो मोक्षजवानोस्वभावते तोसर्वजव्य केममोक्षजतानथी तेने
 उत्तर जे नियतके अणिश्चंसमकितगुणजागे तेवारेंमोक्षपामे एटलेकाल स्वभाव नियतए
 ञ्णकारणमान्या तेवारेंफरिपुठ्युं जे समकितआदिकारणतो श्रेणीकराजानेहता तो
 मोक्षकेमनथयो तेनेउत्तर जे पूर्वकृतकर्मघणाहता अथवापुरुपाकार ते उद्यमकह्योनही
 वरीपुठ्युंजे शाहीजडप्रमुखें तो उद्यमघणोकीधो तेनुंउत्तरजे तेमनापूर्वकृत शुजकर्म
 १८८ माटेपांचसमवाय मिळ्याकार्यनीसिद्धिथाय तेवारेंफरिपुठ्युंजे मरुदेवामाताने,
 ञ्कारणमिळ्या पणपांचमो पुरुपाकारउद्यम कांइकीधोनही तेनेउत्तर जे क्षपकश्रेणी
 तेएकशुद्धध्यानरूप उद्यमकीधोते माटे पांचसमवायमीळ्या मोक्षरूपकार्य सिद्धयाय,
 नी, नहानेकरीसर्वजव्य जेमरहाते तेमदेखे एटले आकाशजव्य लोकालो-
 रोकमां वीजुंजव्यकोइनथी लोकाकाशनाएकेकप्रदेशे धर्मास्तिकाय

धर्मास्तिकायनो एकेकप्रदेशरह्योते तथाअनंताजीवना अनंताप्रदेशरह्याते अनंतापु-
त्रपरप्राणुरह्याते कालनोसमय सर्वत्रवर्त्तेते.

हृवे ठडव्यनीफरशनाकहेते धर्मास्तिकायना एक प्रदेशे धर्मास्तिकायना ठप्रदेश
रस्याते तेश्रावीरीते के चारदिशीनाचार अनेपांचमोनीचे ठठोऊपर एठप्रदेशफर-
याते तथा एकमूलपोतेंप्रदेश एमसातप्रदेशनो संबंधते अनेधर्मास्तिकायना एकप्रदे-
शने आकाशडव्य तथा अधर्मास्तिकायना सातसातप्रदेश फरशेते तेएकमूलनाप्रदे-
शने वीजाडव्यनो मूलनोप्रदेशफरशे माटे सातप्रदेशनीफरशनाते अनेधर्मास्तिकायना
एठप्रदेशें जीवपुजलना अनंताप्रदेशनी फरसनाते अनेलोकनेअंतेजे धर्मास्तिकायना
प्रदेशेते तेने आकाशनीफरसनातो ठएदिशीनीते अनेएकमूलप्रदेशसूऊंसातप्रदेशनी
फरसनाते अनेवीजाडव्यनी त्रणदिशीनीफरसनाते एमसर्वडव्यनीफरशनाते अने
आकाशधी धर्म अधर्मीनीश्रवगाहना सूद्धते धर्मअधर्मडव्यथीजीवनीश्रवगाहना सूद्ध
ते जीवथी पुजलनी श्रवगाहना सूद्ध ते.

एमठडव्यना गुणपर्याय सामान्यस्वजाव ११ ते अनेविशेषस्वजावदशते तेश्रीकेवली
जगवंत ज्ञानथीजाणे दर्शनथीदेखे तेइग्यारसामान्यस्वजावकहेते १ अस्तिस्वजाव २
नास्तिस्वजाव ३ नित्यस्वजाव ४ अनित्यस्वजाव ५ एकस्वजाव ६ अनेकस्वजाव ७ जे-
दस्वजाव ८ अजेदस्वजाव ९ जव्यस्वजाव १० अजव्यस्वजाव ११ परमस्वजाव ए-
ग्यारसामान्यजाव सर्वडव्यमांते एसामान्यउपयोग दर्शनगुणथीदेखे हृवेइश्विशेषस्व-
जावकहेते १ चेतनस्वजाव २ अचेतनस्वजाव ३ मूर्तिस्वजाव ४ अमूर्तिस्वजाव ५ ए-
कप्रदेशस्वजाव ६ अनेकप्रदेशस्वजाव ७ शुद्धस्वजाव ८ अशुद्धस्वजाव ९ विजावस्व-
जाव १० उपचरितस्वजाव एदशविशेषस्वजाव तेकोइकडव्यमांकोइकस्वजावते कोइक
डव्यमांकोइकस्वजावनथी एज्ञानथीजाणे एटलेसिद्धजगवानलोकालोक सर्व ज्ञानोप-
योगथीजाणीरह्याते दर्शनोपयोगथीदेखीरह्याते एह्वाअनंतगुणीश्ररूपी सिद्धजगवानते
समान पोतानीआत्मानेजाणे उपादेयकरीध्यावे तेसमकेत जाणवो.

॥ दोहा ॥

अष्टकर्मवनदाहके ॥ जएसिद्धजिनचंद ॥ तासमजोअप्यागणे ॥ वंदेताकोइंद ॥१॥
कर्मरोगउपधसमी ॥ ग्यानसुधारसवष्टी ॥ शिवसुखामृतसरोवरी ॥ जयजयसम्यकूह-
॥ २॥ एहिजसदगुरुशीखते ॥ एहिजशिवपुरमाग ॥ वेजोनिजग्यानादिगुण ॥ क-
नोपरगुणत्याग ॥ ३ ॥ ग्यानवृद्धसेवोजविक ॥ चारित्रसमकेतमूल ॥ अम-
ने ॥ जिनवरपदवीफूल ॥ ४ ॥ संवतसत्तरत्रिहुत्तरे ॥ मनशुद्धफाय
कोटमरुतेने ॥ वसतांसुखसोमास ॥ ५ ॥ सुविहितवरतरगठसुधिर ॥

दसूर ॥ पुण्यप्रधानप्रधानगुण ॥ पाठकगुणोपेपंरू ॥ ६ ॥ तासशिष्यपाठक प्रवर ॥ मु
 तिसारगुणवंत ॥ सकलशास्त्रज्ञायकगुणी ॥ साधुरंगजसवंत ॥ ७ ॥ तासशिष्यपाठक
 विबुध ॥ जिनमतपरमतजाण ॥ जविककमलप्रतिबोधवा ॥ राजसागरगुरुज्ञाण ॥ ८
 ग्यानधर्मपाठकप्रवर ॥ शमदमगुणेअगाह ॥ राजहंसगुरुगुरुसक्ति ॥ सहजगकरेसरा
 ॥ ९ ॥ तासशिष्यआगमरुचि ॥ जैनधर्मकोदास ॥ देवचंदआनंदमें ॥ कीनोग्रंथप्रका
 ॥ १० ॥ आगमसारोद्धारएह ॥ प्राकृतसंस्कृतरूप ॥ ग्रंथकीयोदेवचंदमुनी ॥ ग्यान
 मृतरसकूप ॥ ११ ॥ कस्योइहांसदायश्रुति ॥ दुर्गदासशुजचित्त ॥ समजावननिजमित्र
 ॥ कीनोग्रंथपवित्र ॥ १२ ॥ धर्ममित्रजिनधर्मरतन ॥ जविजनसमकितवंत ॥ शुरुअ
 मरपदउलखण ॥ ग्रंथकियोगुणवंत ॥ १३ ॥ तत्वग्यानमयग्रंथयह ॥ जोवेवालाबोध
 निजपरसत्तासवद्विखे श्रोतालहेप्रबोध ॥ १४ ॥ ताकारणदेवचंद मुनी ॥ कीनोआगम
 ग्रंथ ॥ जणसेगुणसेजेजविक ॥ लहेशेतेशिवग्रंथ ॥ १५ ॥ कथकशुरुश्रोतारुची मिलजोएह
 संयोग ॥ तत्वग्यानश्रद्धासहित ॥ वलीकायनिरोग ॥ १६ ॥ परमागमसुंराचजो ॥ लहे
 सोपरमानंद ॥ धर्मरागगुरुधर्मसौ ॥ धरजोएसुखकंद ॥ १७ ॥ ग्रंथकीउमतरंगसौ ॥ सि
 तपखफागुणमास ॥ जोमवारश्रुतिजतिथि ॥ सफलफलीमनआस ॥ १८ ॥

आआगमसारमां पेज २३७ नी लेन १७ मीमध्ये चउदराजलोकनोखंधलोकाका
 सादिसांतते तेश्रादीरीतेंजे लोकनामध्यजागेंआठरुचकप्रदेशथी मांडीनेसादिठेजिह
 चउदराजलोकनोअंतथावे तिहांसांत तथा चउदराजलोकनोठेलोप्रदेशमूकीनेपठेआ
 लोकनीआदिठेवी पणअलोकनोअंततथी माटेसादिअनंतकयुंते.

तथापेज २४४ नीआठमीलेनमां श्रीजगवतीसूत्रमांसुत्तबोखलुपढमो वीउनिज्जुपि
 मिसरंजणित ॥ इत्तोतईयणुउंगो नाणुनाउजिणवरेहिं ॥ एवीरीतेआगमसारनी जूदी
 जूदीत्रणप्रतोमां लख्युंहतुंमाटेमेंपण तेमजलखुंते पणवीजाघणाठेकाणे एजगवतीन
 साखदीधीठे तिहांतो सुत्तबोखलुपढमो वीउनिज्जुत्तिसिसरंजणित तइयनिर विसेस
 एसविहिहोइअणुउंगे ॥ एवोपाठते तेखरोजणाथते पठेबहुश्रुतकहेतेखरं.

॥ इति श्री आगमसारोद्धारग्रंथः समाप्तः ॥